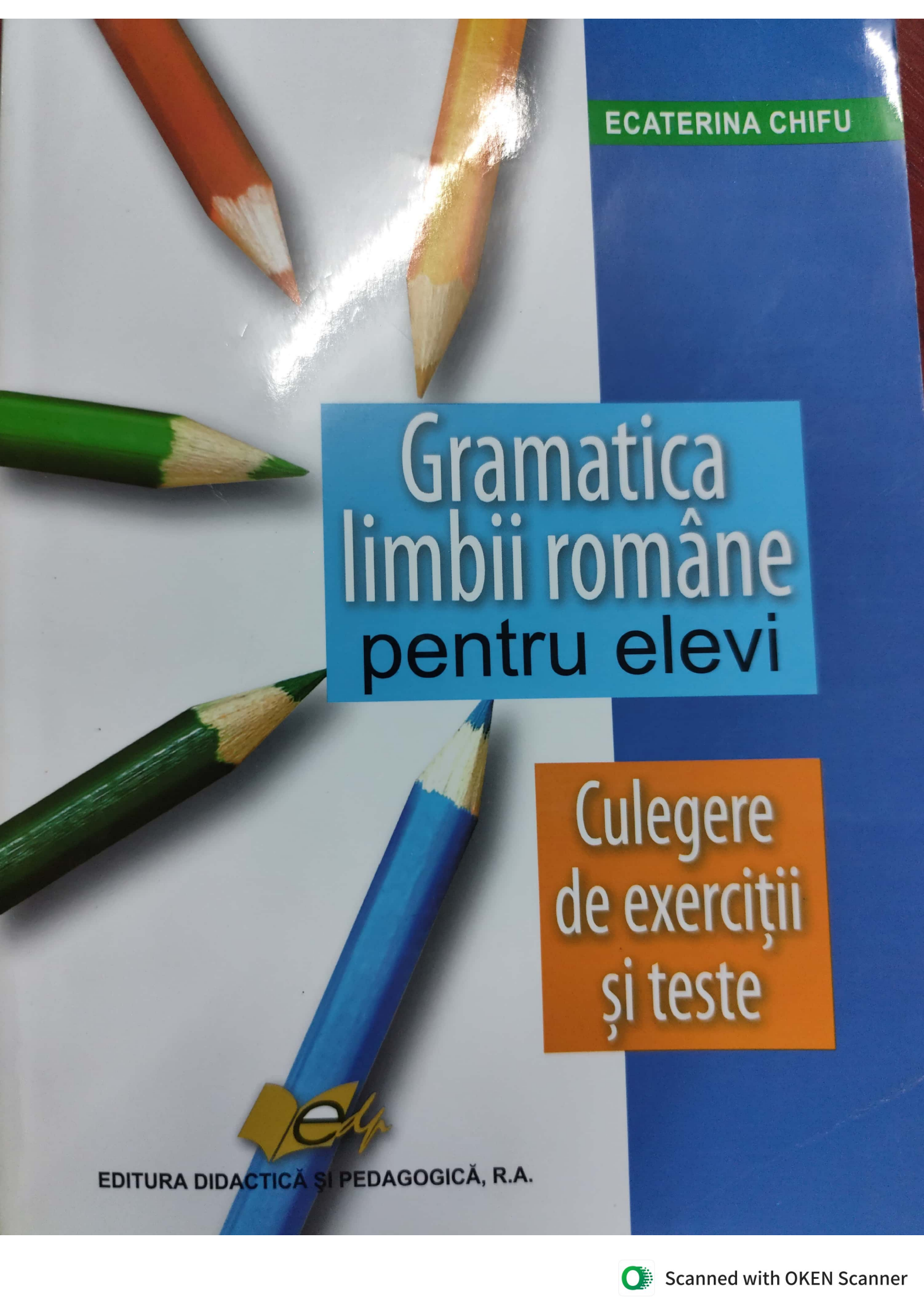




ECATERINA CHIFU

Gramatica limbii române pentru elevi

Culegere
de exerciții
și teste



EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, R.A.



Scanned with OKEN Scanner

**Gramatica limbii române pentru elevi : culegere de exerciții
și teste / Chifu Ecaterina. – București : Editura Didactică și Pedagogică, 2012**
ISBN 978-973-30-3262-5
371.671:811.135.1'36:373.3

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, R.A.

Str. Spiru Haret nr. 12, sector 1, cod 010176, București

Tel.: 021.315.38.20

Tel./fax: 021.312.28.85

e-mail: office@edituradp.ro

web: www.edituradp.ro

Librăria E.D.P.: str. Gen. Berthelot nr 28-30, sector 1

Redactor-șef: Dan Dumitru

Redactor: Valentina Jercea

Tehnoredactor: Doina Țibea

Coperta: Otilia Borș

Comenzile pentru această lucrare se primesc:

- prin poștă, pe adresa editurii
- prin e-mail: comercial@edituradp.ro
comenzi@edituradp.ro
- prin telefon/fax: 021.315.73.98

Nr. plan: 5223/2012. Format: 16/70 × 100.

Tiparul executat la DON-STAR S.R.L. Galați

CUVÂNT-ÎNAINTE

A scrie o carte consacrată limbii române înseamnă a călători în lumea cunoașterii, căci multitudinea unor probleme abordate și complexitatea lor ne fac să descoperim mereu altceva.

Nu am pretenția că am făcut o tratare exhaustivă a problemelor de limbă română atât de dificile, mai ales că ele vizează înțelegerea unor relații semantice sau implică fenomene lingvistice de transtextualitate cu care elevii nu sunt încă obișnuiți, ei studiind o gramatică a structurilor și nu o gramatică a semnificațiilor, cea care facilitează înțelegerea unor mesaje orale sau scrise.

Deoarece studierea limbii române se înscrie în aria curriculară a comunicării rapide și coerente, concise și inteligibile într-o societate deschisă, cartea pune în evidență situații tipice de comunicare, facilitând o mai bună înțelegere a mesajelor din vorbirea curentă. Chiar în metodologia actuală a predării limbilor moderne se pledează pentru o gramatică a semnificațiilor, revenirea la studiul semantic al limbii fiind benefică pentru toți.

În școală, trebuie să se imprime un caracter practic procesului de predare-învățare și accentul trebuie să fie pus pe elev, pe cel ce învață, iar noi trebuie să le oferim elevilor o gramatică pentru a învăța regulile și excepțiile după care funcționează limba, dar mai ales o gramatică a semnificațiilor mesajelor scrise și orale.

Această carte este un auxiliar didactic pentru elevi, studenți și profesori. Ea conține un material foarte dens și este structurată pe problemele generale de limbă română studiate în școală (fonetică, vocabular, morfologie, sintaxă), fiind un ghid practic de învățare și autoevaluare. Ea cuprinde multe exerciții de creație, pentru a dezvolta gândirea creativă a elevilor. Dacă unele exerciții au ca cerință definirea noțiunilor gramaticale, mai ales la început de capitol, aceasta nu trebuie să surprindă, căci numai fixând în memoria elevilor și a studenților baza teoretică se pot face și exerciții practice.

Comunicarea poate continua și în plan mental, de unde izvorăște, și elevul trebuie să înțeleagă semnificația unor mesaje cum ar fi cauza, efectul, ipoteza, condiția, scopul, modalitatea sau persoanele care se implică în acțiune.

Testele propuse pentru analiză sunt luate din vorbirea curentă, din diferite registre ale limbii, din comunicarea cultă sau exprimarea populară, pentru a evidenția situații de comunicare diverse.

Toate au drept obiectiv dezvoltarea competenței de comunicare a elevilor în limba română, o comunicare rapidă, corectă, expresivă, și perceperea intenției ce a pus-o în comunicare emițătorul mesajului.

Am dat explicații succinte în unele cazuri, pentru a se evita confuziile. Am acordat un spațiu mai mare omonimelor (în special ortogramelor), pentru a deprinde elevii cu o scriere corectă, prin înțelegerea justă a elementelor componente ale unor construcții în care se folosește cratima, problemă de ortografie ce produce mari dificultăți.

Unele exerciții sunt mai lungi, pentru a ilustra multitudinea situațiilor de comunicare și funcțiile cuvintelor și a contribui astfel la dezvoltarea gândirii diversificate a elevilor.

Noi pledăm pentru o gramatică a comunicării, căci elevii trebuie să înțeleagă bine termenii uzuali, să-i folosească în enunțuri corecte, fiindcă ei nu vor vorbi niciodată ca eroii din cărțile de beletristică. Noi propunem pe această cale o restructurare a programelor școlare de limba română și limbi moderne, începând de la grădiniță, când se va pune accent pe învățarea singularului, pluralului, a genurilor, a afirmației, a negației, a noțiunilor de prezent, trecut, viitor, cauză, efect etc. urmărindu-se o curbă ascendentă an de an. Astfel, la sfârșitul clasei a VII-a, elevii vor stăpâni bine morfo-sintaxa, structura sintactică a propoziției, ca în clasele a VIII-a și a IX-a, să studieze fraza și să facă o abordare globală a unui text literar.

Cartea conține 67 de exerciții de fonetică, 66 de exerciții de vocabular, 171 de exerciții consacrate omonimelor (în special ortogramelor), 26 de exerciții privind conversiunea, 224 de exerciții de morfo-sintaxă, 170 de exerciții de sintaxă a propoziției, 151 de exerciții privind sintaxa frazei și 53 de exerciții ce abordează comunicarea. La sfârșitul cărții se află rezolvarea testelor.

Într-o carte viitoare, vom acorda mai mult spațiu formelor paradigmatică, raporturilor intertextuale și transtextuale, elementelor lingvistice și nonlingvistice ale comunicării, abordării globale a unui text literar, cu metode de intrare în text pentru incitarea la lectură și la un studiu interactiv al textelor și vom face analiza modalităților de realizare artistică și gramaticală, pentru materializarea acestora de către elevi, prin aplicații practice.

Profesoara Chifu Ecaterina

O ABORDARE A FONETICII

1. Scrieți alfabetul limbii române, marcând cu culori diferite vocalele și consoanele. Definiți oral **consoanele** și **vocalele**.

2. Câte consoane, câte vocale și câte semivocale are limba română?

3. Subliniați cu culori diferite consoanele, vocalele și semivocalele din poezia: „Literale, literale! Ele redau sunetele/ Cu care formez cuvintele/ Ca să scriu mesajele/ Pentru cei ce mă iubesc/ De când pe lume trăiesc.”(E. Sperantza).

4. Scrieți pe un portativ vocalele: **a, e, i, o, u, ă, â, (î)** și pronunțați-le pe tonuri ascendente și descendente.

5. Găsiți 10 cuvinte care conțin vocalele plenisone: **a, e, i, o, u, ă, â, (î)** și 10 cuvinte ce conțin semivocalele (sunete cu o rostire mai slabă care apar însoțite de alte vocale) : **e, i, o, u**.

6. Pronunțați cuvintele care vă plac mai mult pe diferite tonalități și scrieți-le despărțite în silabe. Faceți schema cuvântului după modelul: „Ro-mâ-ni-a = **cv-cv-cv-v**”.

7. Definiți **diftongul**, **triftongul** și **hiatul**; exemplificați în cuvinte marcând cu culori diferite aceste grupuri vocalice. (Acest tip de exerciții se recomandă a fi făcute în clasă, cu ajutorul profesorului).

8. Alcătuiți liste de cuvinte în care să existe diftongi ca: **ai, au, ea, eu, ia, ie, io, oa, oi, ou, ai, âu, âi, au, ua, ui**.

9. Alcătuiți liste de cuvinte în care să existe triftongi ca: **eau, eoa, eai, iai, oai**.

10. Scrieți cuvinte despărțite în silabe în care să fie un hiat precum: **a-e, e-e, e-o, i-e, i-a, i-o, i-i, o-e, o-o**.

11. Grupați în trei coloane cuvintele date mai jos, după grupul vocalic pe care îl conțin: *un diftong, un triftong sau vocale în hiat*. Folosiți trei culori pentru a le diferenția și scrieți cuvintele în silabe:

alee, aeroplan, accentuau, autori, aspirau, cooperai, colaborau, cooperează, biologie, beneficiau, doreau, frumoasă, ființă, idee, izvoare, iatagan, geantă, goarnă, ghiocel, George, horeau, județean, Keops, liană, moară, mieunau, noapte, naiv, nour, oaspete, ocean, păreau, petreceau, recreez, stilou, studios, știință, țeavă, ușoară, umblau, vedeți, zoologie, xilografie.

12. Conjugăți verbele „a crea”, „a ști” la modurile nepersonale, subliniind cu o linie vocalele, cu două linii diftongii, cu trei linii triftongii și cu o linie întreruptă hiatul.

13. Precizați ce fel de vocale sau grupuri vocalice se află după grupurile **ce, ci, che, chi, ge, gi, ghe, ghi**, în cuvintele: *ceai, picioare, ocheau, îngenuncheau, ajungeau, geam, ghiaur, gheată, cheamă*.

14. Redați prin semne grafice diferite, sunetele **a, i, î, y, c, k**.

15. Scrieți cuvinte ce conțin litera **k (+ o vocală)** sau grupurile **che, chi**. Faceți transcrierea lor fonetică și arătați că reprezintă același sunet, folosind o singură culoare.

16. Scrieți câte 5 cuvinte ce conțin sunetele **ce, ci, ge, gi**.

17. Câte sunete reprezintă litera **x**? Dați exemple.

18. Argumentați de ce se scriu cu doi **n** cuvintele: *înnegri, înnoda, înnoi, înnopta și înnoura*.

19. De ce se scriu cu un singur **n** cuvintele: *înainta, înainte, înaintaș, înapoi, înot și înalt*?

20. Indicați câte litere și câte sunete conțin cuvintele: *ceas, cercel, ghidon, cisterne, cerneală, ceară, cinci, chimie, chestiune, ghindă, gheată, genunchi, răscruce, ureche, Gheorghe, Ghica, Georgeta, Gigi, Cișmigi, Chelaru, Chivu, Xenia, Giurgiu, Grecia, Keops, China*.

NOTĂ: Aceste grupuri de litere reprezintă un singur sunet când sunt urmate de o vocală sau se află la sfârșit de cuvânt și două sunete când sunt urmate de o consoană sau formează singure silabă.

21. Andreea a primit următorul bilet de la o prietenă: „*Draga mia, iera cât paci să pert autobusul că nam găsit un fer de călcat blugi că iam murdărit, când mam dus săi dau earbă la melu miu șiam căzut și iam fert mult să easă pata după iei cămi trebuie azi.*”

Spunei doamnei să mă erte cam întârziat”.

Refaceți biletul, scriindu-l corect.

22. Formați propoziții în care să folosiți cuvinte ca: *eu, el, ei, ele, este, eșu, eram, erați* (care se scriu astfel, deși în pronunție se sonorizează un **i**).

23. Pronunțați și scrieți în contexte diferite cuvintele: *efort, epocă, eră, elan, explozie, exclus, eroism, erou, eroic, ecou, etnic, exact*, (care se pronunță cum se scriu).

24. Subliniați diferit vocalele, diftongii, triftongii și vocalele în hiat din enunțurile:

- 1) Am un ideal foarte ambițios: să scriu o carte pentru copii.
- 2) Adesea, o ființă, o idee, ne pot impresiona, cum ne impresionează ziua un soare strălucitor.
- 3) Ni se oferă o cooperare avantajoasă.
- 4) Aurora boreală impresionează toate ființele.
- 5) Ei aveau o voință deosebită.
- 6) Steaua strălucea pe Calea Lactee.
- 7) Se plimbau mereu pe o alee frumoasă cu iarbă verde.
- 8) Doar ei iau roadele acelei livezi.
- 9) Vreau să-i scriu doamnei învățătoare.
- 10) Trăiau și munceau în acel sat de munte.

26. Alegeți varianta corectă:

îmbracă – înbracă	sumbru – sunbru
s-au împăcat – s-au înpăcat	impact – inpact
împărat – înpărat	compact – conpact
împovărat – înpovărat	compară – conpară
umbros – unbros	umbră – unbră

27. Puneți accentul corect: *adresă, calvar, Mircea Diaconu, Șerban Cantacuzino, industrie, progres, economie, comerț, caracter, prevedere, fenomen, editor, sever, artist, istorie, eveniment.*

28. Selectați 30 de substantive proprii din ziare și reviste, din manualele de școală și transcrieți-le corect, fiind atenți la scrierea numelor străine.

29. Alegeți din fondul principal lexical al limbii române câte zece cuvinte pentru fiecare clasă morfologică (substantiv, articol, adjectiv, pronume, numeral, verb, adverb, prepoziție, conjuncție, interjecție) și marcați în scris accentul lor, specific limbii române.

30. Definiți silaba. Dați exemple.

31. Relaxați-vă, fredonând un cântec îndrăgit în limba română. Despărțiți în silabe cuvintele, bătând cu creionul în masă. Scandați patru versuri și scrieți-le pe silabe în caiet.

32. Despărțiți în silabe cuvintele următoare: *aerian, auditiv, bucureștean, colateral, demolare, elevație, hipopotam, inițiat, kilometru, limită, mineralogie, nimicuri, operație, pasiune, revoluție, situație, separație, știință, tenebre, țelină, uniform, vânătoare, xilofon, zâmbăreț.* Precizați regula după care se despart.

33. Faceți schema cuvintelor următoare: *apă, ară, bară, casă, dacă, elevă, figură, gală, hală, ilar, jură, lasă, mare, nucă, operă, paradă, rapid, șalupă, sală, tată, țară, ușor, veveriță, zețar, xenofob*, după ce le despărțiți în silabe, după modelul: **a-pă = v-cv**.

34. Spuneți cum se despart două consoane aflate:

- la început de cuvânt;
- la sfârșit de cuvânt;
- în interiorul acestuia (când se află între două vocale).

Dați exemple pentru fiecare situație.

35. Despărțiți în silabe cuvintele și faceți schema lor: *grefat, stilistic, științific, savant, practicat, firesc, orășenesc, prietenesc, optimist, clasici, dramatism*.

36. Indicați regula după care se despart cuvintele: *aspirant, argument, artistic, dormitor, destinat, răspuns, principal, versant, atlas, atlet, ticsit*.

37. Precizați regula după care se despart trei consoane din care a treia este **l** sau **r**. Despărțiți în silabe: *antropolog, antract, astringent, asprime, astru, inclinat, printre, distractiv, contra, enclavă, interpret, antreprenor, antrenor*.

38. Despărțiți în silabe următoarele cuvinte: *cinstit, jertfă, monstru, sculptură, somptuos, promptitudine, punctuație, funcție, astmatic, conjuncție, conjunctură, feldmareșal, vârstă*.

39. Găsiți câte 3 cuvinte ce conțin grupurile de litere: *lpt, mpt, nct, nct, rct, ndv, ncș, rtf, stm*. Despărțiți în silabe aceste cuvinte.

40. Despărțiți în silabe următoarele cuvinte derivate: *apozitie, bienal, colateral, concetățean, indivizibil, imoral, învrăjbit, liberal, muncitor, nebunatic, oprimat, previzibil, răscumpărat, transmis, științific, țărănesc, ușurel, viitorime*.

41. Despărțiți în silabe derivatele parasintetice (cuvinte cu structura: prefix-rădăcină-sufix), marcând cu culori diferite prefixele și sufixele: *coechipier, coexistență, dezvăluire, dezbătut, răspândit, redeschis, recomandat, răzgândit, răscruce, străbunic, transversal, transcris, transfigurare, polivalent, hipertensiv, pseudoartist, ultramodernist, poliarticular, multinațional*.

42. Despărțiți în silabe următoarele cuvinte compuse: *astfel, altminteri, deseori, întotdeauna, dintotdeauna, devreme, dreptunghi, nouăsprezece, radiodifuziune, portavion*.

43. Găsiți câte două cuvinte cu care să exemplificați fiecare regulă de despărțire în silabe (**v-cv, vc-cv, vc-ccv, vcc-cv, vc-cccv, v-v**).

44. Despărțiți în silabe cuvintele următoare, faceți schema, indicând numărul sunetelor și literelor ce le conțin: *aghiotant, chemare, chintesență, dulceată, giuvaer, lichid, recheamă, gheață, burghiu, decizie, ghiocel, general, kilogram, lighean, preschimbat, străvechi, achene, achiziție, ceară, reîmpărțeau, gheară, cineast, kilometru, Nichita, trunchiat, urechea, vicisitudine, zețar, zenit, xilofon*.

45. Știind că, atunci când după **b, c, d, f, g, h, p, t, v** urmează **l** sau **r**, cele două consoane aparțin aceleiași silabe, despărțiți în silabe următoarele cuvinte: *atras, acru, codru, integru, fetru, negru, nevrotic, cablu, aflat, neprevizibil, evlavios*.

46. Despărțiți în silabe cuvintele ce conțin vocale în hiat: *aerisire, aerodrom, creație, ideal, poet, poem, poezia, agreea, creez, recreere, reelaborat, reevaluat, reeditat, reevaluare, conștiință, ființă, fiindcă, fluorescent, alcool, cooperare, coopta, zoologie, biologie, duel, duet, menuet, perpetuez, istorie, glorie, victorie*.

47. Alegeți forma corectă a cuvintelor, după normele admise de limba română literară:

<i>așează – așază</i>	<i>joacă – gioacă</i>
<i>burează – burază</i>	<i>femeie – feme</i>
<i>curge – curje</i>	<i>femeiesc – femeesc</i>
<i>greșeală – greșală</i>	<i>mănușă – mănușe</i>
<i>inșeală – înșală</i>	<i>oblojeală – oblojală</i>
<i>jale – jele</i>	<i>ușă – ușe</i>

48. Introduceți în propoziții cuvintele care se scriu cu **s** înainte de **l, m, n** ca: *desluși, casnic, căsnicie, cosmos, basm, slăbit*. Găsiți alte 6 cuvinte de același fel.

49. Scrieți pluralul articulat și nearticulat al cuvintelor următoare: *complex, biceps, fix, ortodox, pix, linx, sfinx* și despărțiți-le în silabe.

50. Scrieți 20 de cuvinte care conțin litera **z** înaintea consoanelor: **b, d, g, l, m, n, r, v** sau înaintea de vocale. Exemple: *dezavantaja, răzbate, răzgândi*.

51. Extrageți din dicționar 20 de cuvinte ce se scriu cu litere duble. Exemple: *idee, ființă, acces, înnorat*.

52. Argumentați de ce se scriu cu litere duble următoarele cuvinte: *contra-argument, antiinfecțios, antiinflamator, neelucidat, microorganism, interregional, reechilibrat, semiindustrial, monoocular, transsiberian*.

53. Indicați ce reprezintă fiecare **i** din cuvintele: *băieții, brazil, copiii, cenușiii, fiii, zarzavagiii, geamgiii, vizitiii, zurbagiii*.

54. Explicați de ce se scriu cu **î** cuvintele: *bineînțeles, reîncărcat, reîntregit, reînființată, reîntâlni, doborî, a coborî, a hotărî, închiriat, învățat, închipuit, împământenit, întruna*. Găsiți 10 cuvinte care se scriu cu **â**.

55. Autodictare: scrieți în silabe versurile unei poezii îndrăgite, puneți accentele conform regulilor prozodice.



56. Scrieți enunțuri în care să aveți cuvinte variabile prin alternanțe vocale simple: **a/ă, a/e, ă/e, ă/i, u/i**.

57. Scrieți enunțuri în care să folosiți cuvinte variabile la singular și plural, prin alternanțe vocalice compuse: **ău/ăi; la/le; lu/li**.

58. Scrieți enunțuri în care să folosiți cuvinte variabile prin alternanțe vocale simple și compuse: **e/ea; o/oa**.

59. Dați exemple de cuvinte ce variază prin alternanțe consonantice simple: **d/z, s/ș, t/ț, x/f**, și de cuvinte ce variază prin alternanțe consonantice compuse: **sc/șc, str/ștr, st/șt, sc/șt**.

60. Folosiți în enunțuri cuvinte ce conțin alternanțe simple și compuse: **c/c + e, i; c/ch + e, i; g/g + e, i; g/gh + e, i; x/cs**.

61. Folosiți în enunțuri cuvinte ce conțin alternanțe mixte cu vocale și consoane: **l/i, l/li, n/i**.

62. Relatați un eveniment, un fapt în care să aveți cuvinte monosilabice și polisilabice, folosind termeni ai argumentației: *în primul rând, dat fiind că, evident, în acest caz, prin urmare, vă atrag atenția că, totuși, deci, concluzia este că...*

63. Extrageți din poeziile lui M. Eminescu 10 versuri care v-au impresionat, scrieți-le în silabe și subliniați cu culori diferite vocalele izolate, diftongii, trifongii, hiatul. Marcați accentul, conform normelor prozodice.

64. Redactați un text (10 de rânduri), având cuvinte ce se despart după regulile menționate mai sus; marcați cu culori diferite vocalele, semivocalele și consoanele.

65. Realizați un dialog, punând în evidență sunetele ce se redau prin litere diferite sau grupuri de litere sau care au o reprezentare grafică aparte (**x, k, e, i, y, w, v**).

66. Ascultați o piesă de teatru, fiind atenți la felul cum articulează actorii cuvintele pentru a pune în evidență ideile. Scrieți voi și prietenii voștri un mic scenariu cu indicații de regie.

67. Participați la un joc didactic pe echipe, fiecare echipă având misiunea de a scrie în 3 – 5 minute o listă de cuvinte cuprinzând nume geografice, antropime, denumiri de plante, de animale, despărțite în silabe, folosindu-se culori diferite pentru vocale separate, diftongi, trifongi, hiat.

Autoevaluare. Reluați exercițiile, făcând punctajul: 0,10 puncte pentru fiecare cuvânt, 1 punct pentru rezolvarea unei cerințe a exercițiului.

O ABORDARE A VOCABULARULUI LIMBII ROMÂNE

1. Definiți **vocabularul**, **fondul principal de cuvinte** și **masa vocabularului**.

2. Realizați o compunere în care să folosiți cuvinte ce aparțin fondului principal lexical (FPL) ce conține nume de obiecte și acțiuni din viața cotidiană, diviziuni ale anului, grade de rudenie, pronume, numerale și alte părți de vorbire.

3. Realizați un dialog în care să folosiți cuvinte ce aparțin lexicului pasiv (masa vocabularului) în care se găsesc elemente de argou, de jargon, arhaisme, regionalisme, neologisme.

4. Definiți **familia lexicală**. Formați familia lexicală a cuvintelor: *aer, bun, casă, decor, erou, familie, gust, iubire, lac, munte, nou, oraș, parte, roșu, sare, soare, trai, țară, ușor, viață, zahăr*.

NOTĂ: Pentru a nu uita un cuvânt al familiei respective, se trec întâi cele din clasa substantivelor, apoi cele din clasa adjectivelor, a verbelor și a adverbelor, căutându-se toate prefixele și sufixele posibile.

5. Clasificați antroponimele următoare în mai multe coloane, după sufixul cu care s-au format, sufix ce poate indica un nume de agent, originea, calitatea sau un nume de obiect: *Argintaru, Argeșeanu, Ardeleanu, Armeanu, Amăutu, Brutaru, Brașoveanu, Butoi, Bătrânu, Busuioc, Brumar, Basarabeanu, Bistrițeanu, Buzatu, Cojocar, Croitoru, Cimpoi, Câmpeanu, Ciobanu, Cismaru, Diaconu, Dogaru, Dobrogeanu, Eftenaru, Fălticeanu, Giurgiuveanu, Geamgiu, Homaru, Lemnar, Lefterescu, Moraru, Munteanu, Moinescu, Negreanu, Nevoiașu, Olaru, Olteanu, Podgoreanu, Popa, Popescu, Răchițeanu, Robu, Stuparu, Străjeru, Turcu, Tătaru, Ureche, Ungureanu, Viziru, Vieru, Vioiu*.

Selectați 5 cuvinte și formați familia lor lexicală.

6. Găsiți adjective și substantive masculine și feminine cu prefixele și prefixoidele:

*a-, arhi-,
ante-, anti-,
bi-,
co-, con-, contra-,
de-, des-, dez-,
extra-,
fono-, foto-,
inter-,
im-, in-,*

*îm, în-,
hipo-, hiper-,
macro-, micro-, multi-,
ne-,
poli-, pseudo-,
răs-, răz-,
stră-, super-, supra-, sub-,
tele-, trans-,
ultra-.*

7. Dați exemple de neologisme în care prefixele și prefixoidele de origine latină sau greacă își mai păstrează sensul, ca unele din cele menționate la exercițiul anterior.

8. Selectați cuvinte ce au prefixele **dez-**, **răz-**, (când sunt urmate de vocale sau de consoanele următoare: **b, d, g, l, m, n, v**) și alcătuiți o scurtă compunere.

9. Alcătuiți o listă de sufixe cu care puteți forma substantive colective, augmentative, diminutive, substantive epicene (au aceeași formă pentru masculin și feminin), substantive defective de singular sau de plural.

10. Găsiți câte 2-3 cuvinte pentru fiecare din sufixele următoare:

-a	-etate	-ime	-ie
-al	-el	-itate	-in
-ar	-er	-ism	-nic
-at	-et	-it	-or
-are	-ent	-uit	-os
-andru	-eț	-is	-oaică
-ate	-esc	-iș	-oasă
-atic	-este	-ist	-oriu
-ași	-ețe	-ică	-rie
-ătate	-ibil	-iță	-tor
-eal	-iu	-iș	-sor
-ean	-iune	-îș	-u

11. Scrieți în enunțuri 10 cuvinte parasintetice (prefix + cuvânt de bază + sufix). Exemplu: hipersensibil.

12. Definiți procedeul de îmbogățire a vocabularului prin **compunere**.

13. Indicați prin ce procedeu s-au format cuvintele: *altădată, altminteri, altfel, bunăvoință, binevoitor, bineînțeles, cumsecade, cuminte, deseori, îndeosebi, încontinuu, întruna, untdelemn, unsprezece*.

14. Dați exemple de 10 cuvinte compuse formate prin alăturare ca: *gura-leului, piciorul-cocoșului, Timișul de Sus*.

15. Folosiți în propoziții cuvintele formate prin abreviere: UNICEF, TAROM, CEC, ONU, NATO, ROMTELECOM, SNCFR, IMGB. Găsiți alte 10 cuvinte de același fel.

16. Dați o listă de cuvinte care se pot forma prin:

- derivare progresivă (adăugând prefixe și sufixe);
- prin regresie lexicală (eliminând sufixe și prefixe);
- derivare parasintetică cu afixe (prefixe și sufixe).

17. Dați exemple de termeni savanți, extrași din „Dicționarul de neologisme”, formați cu:

- a) **prefixele:** a-, co-, com-, con-, ex-, hipo-, in-, inter-, pre-, re-, sub-.
- b) **prefixoidale:** acv-, aero-, ante-, anti-, arhi-, auto-, agro-, antropo-, arhe-, avi-, bar-, bi-, biblio-, bio-, calos-, cardio-, casa-, circum-, contra-, cripto-, crono-, demo-, di-, endo-, electro-, epi-, etero-, eu-, extra-, filo-, fito-, fon-, geo-, grafo-, hemo-, hiper-, hipo-, hidro-, intra-, izo-, lito-, logo-, macro-, mega-, meta-, mezo-, micro-, mono-, morfo-, multi-, neo-, neuro-, omni-, omo-, orto-, paleo-, pan-, para-, pato-, patri-, pedo-, peri-, piro-, pleni-, pluto-, poli-, post-, proto-, pseudo-, psiho-, radio-, sali-, sapro-, socio-, supra-, super-, tele-, termo-, trans-, ultra-, zoo-;
- c) **sufixele:** -a, -ătate, -al, -ar, -at, -ot, -el, -er, -ește, -il, -ist, -ism, -ică, -uț, -iv;
- d) **sufixoidale:** -cid, -crat, -derm, -fag, -fil, -fob, -for, -glot, -graf, -grama, -orama, -liza, -log, -metru, -morf, -nom, -ped, -scop, -teca, -zofie.

18. Introduceți în enunțuri adjectivele formate cu sufixul *-ian* ca: *arghegian*, *bacovian*, *blagian*, *eminescian*. Găsiți alte 5 cuvinte de același fel.

19. Scrieți cuvintele compuse prin sudare: *bunăvoință*, *primăvară*, *fărădelege*, *acupunctură*, *autoapărare*, *amândoi*, *binefăcător*, *cuminte*, *cumsecade*, *însuși*, *altceva*, *oricare*, *cineva*, *câteștrei*, *nemulțumit*, *uneori*, *oridecâteori*, *fiindcă*, *orișicând*, *orișicum* și indicați din ce elemente s-au format. Găsiți alte 10 cuvinte de același fel.

20. Indicați prin ce procedeu s-au format cuvintele: *bună-credință*, *floarea-soarelui*, *pasărea-paradisului*, *câine-lup*, *franco-român*, *liber-cugetător*, *alb-albastru*, *instructiv-educativ*, *după-amiază*, *du-te-vino*, *nu-mă-uita*, *târâș-grăpiș*, *prim-ministru*, *sus-numit*.

21. Definiți **sinonimele**, **antonimele**, **omonimele**, **paronimele** și **cuvintele polisemantice**.

22. Scrieți varianta neologică a cuvintelor:

<i>abatere</i>	<i>binevoitor</i>	<i>ceresc</i>
<i>adevărat</i>	<i>bănuială</i>	<i>cerere</i>
<i>amănunțit</i>	<i>burlac</i>	<i>cerință</i>
<i>avânt</i>	<i>casă</i>	<i>construi</i>
<i>bănos</i>	<i>cale</i>	<i>credință</i>
<i>biruință</i>	<i>casnic</i>	<i>cutremur</i>
<i>bătrânețe</i>	<i>caznă</i>	<i>cuvântare</i>
<i>binecrescut</i>	<i>călărie</i>	<i>dar</i>

<i>dur</i>	<i>dornic</i>	<i>hazliu</i>
<i>dărâma</i>	<i>dușman</i>	<i>hotărâre</i>
<i>dărâmături</i>	<i>deznădejde</i>	<i>hoț</i>
<i>deal</i>	<i>deznodământ</i>	<i>izvor</i>
<i>degusta</i>	<i>fățarnic</i>	<i>împărți</i>
<i>depeșă</i>	<i>fericire</i>	<i>înainta</i>
<i>destăinuire</i>	<i>gazdă</i>	<i>înăbuși</i>
<i>dezamăgire</i>	<i>glas</i>	<i>înălțime</i>
<i>dezgust</i>	<i>gol</i>	<i>încălcit</i>
<i>domol</i>	<i>greutate</i>	<i>îndemânatec</i>
<i>dorință</i>	<i>harnic</i>	

23. Redați sinonimele cuvintelor: *pământ, zăpadă, cinstit, dulce, blând, curat, vechi, singur, casă, loc.*

24. Găsiți câmpurile lexicale, formați familia lexicală a câte unui cuvânt din fiecare câmp lexical și scrieți enunțuri în care unele din ele să aibă valori polisemantice: *copil, om, școală, pământ, pădure, țară, foaie, nou, rădăcină, vorbă, tânăr, bun, doi, zece.*

25. Introduceți în enunțuri verbele: *a avea, a da, a duce, a face, a fi, a lua, a lucra, a merge, a pierde, a prinde, a ști, a vedea;* introduceți-le în expresii pentru a demonstra polisemia acestor verbe.

26. Puneți în evidență, prin enunțuri, polisemia cuvintelor: *cap, carte, casă, față, limbă, lac, mână, ochi, punte, vatră.*

27. Scrieți antonimele unor substantive, adjective și verbe (câte 5). Exemple: *bunătațe / răutate, mare / mic, a veni / a pleca.* (Vezi „Dicționarul de antonime”).

28. Găsiți zece antonime formate prin prefixare negativă (cu prefixele *ne, non*) sau cu ajutorul altor prefixe, și zece antonime care reprezintă opoziții semantice.

29. Redați în enunțuri zece locuțiuni verbale și antonimele acestora (fie verb, fie locuțiune).

30. Studiați poezia lui M. Eminescu și extrageți serii antonimice care redau antonimiile: *angelic/demonic, clipă/eternitate, etern/efemer, ideal/real, întuneric/lumină, terestru/astral, trecut/prezent/viitor, viață/moarte.*

31. Scrieți în enunțuri cuvintele omofone și omografe următoare: *arătare, bază, caracter, compoziție, car, cer, difuzor, dar, facultate, grefă, inspirație*. Indicați valoarea lor gramaticală și semantică.

32. Folosiți în enunțuri omonime care au sensuri diferite, după cum se pune accentul:

<i>acele / acele</i>	<i>veselă / veselă</i>	<i>fură / fură</i>
<i>mister / mister</i>	<i>copii / copii</i>	<i>cântă / cântă</i>
<i>țarină / țarină</i>	<i>nodul / nodul</i>	

33. Găsiți câte 5 omonime lexicale și omonime gramaticale. Model: *luna/ luna* = astru/diviziune a anului, *mare* = substantiv/adjectiv.

34. Folosiți în contexte diferite omonimele și cuvintele polisemantice (care mai păstrează un component semantic comun – semn) precum: *activ, acord, aer, cer, energic, județ, leagăn, lucru, marcă, mijloc, număr, palmă, parc, partidă, poliță, putere, ciumă, șarjă, tablou, țăcănit, vapor*. (Vezi „Dicționarul de omonime”).

35. Dați exemple de 10 paronime, în propoziții. Căutați în „Dicționarul de paronime”.

36. Folosiți în enunțuri diferite paronimele:

<i>abces – acces</i>	<i>bac – bacă</i>
<i>abil – agil</i>	<i>bizon – vizon</i>
<i>abuz – obuz</i>	<i>balansor – balansoar</i>
<i>anghină – anghilă</i>	<i>bard – bardă</i>
<i>abține – obține</i>	<i>barou – birou</i>
<i>apostrof – apostrofa</i>	<i>companie – campanie</i>
<i>anual – anuar</i>	<i>calitate – caritate</i>
<i>arbitral – arbitrar</i>	<i>condor – condur</i>
<i>anunț – enunț</i>	<i>dună – dumă,</i>
<i>arhivist – arivist</i>	<i>dar – dor</i>

37. Găsiți paronimele cuvintelor:

<i>libret</i>	<i>petrolifer</i>	<i>rezidual</i>
<i>carpetă</i>	<i>penal</i>	<i>recent</i>
<i>eclipsă</i>	<i>percepe</i>	<i>stol</i>
<i>egoism</i>	<i>modela</i>	<i>vedete</i>
<i>galant</i>	<i>matrița</i>	<i>vers</i>
<i>a remarca</i>	<i>miner</i>	<i>vârstă</i>
<i>deferență</i>	<i>originar</i>	

38. Subliniați cu o linie augmentativele și cu două linii diminutivele din textele:

a) Ea, ca un băiețoi, luă un măturoi și răsturnă un căsoi făcut de un copilandru, vecin cu Sandu.

b) O fetiță luă o floriceică roșioară, dintr-o ulcică gălbioară și o duse la bunica ce avea o căsuță la marginea sătucului, iar ea îi dădu o cărticică frumușică.

39. Subliniați sufixele cu care s-au format substantivele colective din textul: *Grupa noastră ieși din mulțimea de tineret și se îndreptă încet pe pietriș spre un pâlc de arbori, ascultând freamătul de frunziș și vuietul de brădet ce venea din parcul de agrement.*

40. Scrieți o compunere scurtă (10 rânduri) cu titlul „O întâmplare hazlie” în care să folosiți cuvinte monosemantice și polisemantice.

41. Scrieți zece unități frazeologice și indicați sinonimele și antonimele acestora. Exemple: *Turnul Babel, turnul de fildeș, gură de rai, a-și încheia socotelile.*

42. Refaceți textul, evitând pleonasmul și confuziile paronimice: *Noi am luat măsuri vindicative și am depus o activitate energică, că am intrat în alertă rapidă, fiindcă am aflat și am luat la cunoștință că virusul este un bacil transmisibil contagios la copiii mici și de vârstă preșcolară care nu știu să se conformeze normelor și regulilor de igienă personală și proprie, prin prespălare pe mâini înainte de masă și apoi post-meridian.*

43. Subliniați pleonasmul din textele:

a) *Odată, cândva, când ploua afară, am luat autobuzul, dar era arhiplin de supraaglomerat și, cum nu se avansa înainte, eu m-am întors înapoi să cobor jos, dar, în schimb, din nou iar n-am reușit și am repetat din nou că azi n-am baftă, că azi n-am șansă și nici noroc să ajung devreme, la timp la serviciu și aș prefera mai bine să merg pe jos, per pedes.*

b) *În autobiografia mea apare mai evident faptul foarte extraordinar, de a mă fi remarcat îndeosebi, în special ca marea majoritate a femeilor în arta culinară a menajului și, de comun acord cu soțul meu am colaborat împreună să organizăm o petrecere distractivă pentru protagoniștii principali din teatru, care sunt foarte superiori.*

c) *Dorim o reformă reformată complet, esențială și particulară, care să ne urce în sus pe scara valorilor impertinente și perene, că actuala situație ne coboară în jos, fiindcă sunt oameni ce nu știu să citească lizibil și scriu agramat.*

d) *Întâmplarea petrecută l-a surprins cu uimire pe neașteptate, inopinant și izbucnirea de mânie colerică a dus la peripeții neprevăzătoare și iar, din nou a repetat că s-a săturat de atâta neșansă și nenoroc.*

44. Redactați, în contexte diferite, enunțuri ce conțin cuvinte care au un sens propriu, unul secundar și unul figurat precum: *cap, casă, braț, insulă, lege, masă, mână, parte, punte.*

45. Faceți o scurtă compunere (10-15 rânduri) în care să existe pleonasm din vorbirea curentă sau din limbajul folosit în mass-media.

46. Definiți **tautologia** și creați construcții lexicale tautologice în diferite contexte.

47. Introduceți în enunțuri expresiile tautologice următoare: *viața-i viață, mama-i mamă, omu-i om, lumea-i lume, casa-i casă, pomu-i pom, școala-i școală.*

48. Completați construcțiile tautologice următoare: „Proștul, tot prost...”; „Bărbatul, de-i bărbat, tot...”; „De scris aș mai scrie, dar...”; „De vorbit am mai vorbi, însă...”; „De urât am mai ura, da'...”; „Fierul, de-i fier, tot...”; „Fudulul, tot fudul...”; „El, tot el...”.

49. Desprindeți din enunțurile de mai jos construcțiile tautologice:

- 1) Prietenia-i prietenie și afacerile sunt afaceri.
- 2) De stat aș mai sta, dar mă tem de întuneric.
- 3) Omul e om, nu-i mașină.
- 4) Filozoful, cât e de filozof, tot se teme de moarte.
- 5) Frate, frate, dar brânza-i pe bani.
- 6) De s-o dichisi cât s-o dichisi, tot n-arată bine.
- 7) Eu ca eu, nu știu tu ce vei face.
- 8) Ea spunea, ea râdea.
- 9) Vine, nu vine, eu tot aștept.
- 10) Merge, nu merge, eu tot îl cumpăr.

50. Definiți **anacolutul** și dați exemple de construcții ce conțin anacolut.

51. Subliniați anacolutul din textele date mai jos, refaceți corect textele:

a) Eu dau la tine marf' bun, tu pun dollar Back Daewoo.

b) Eu, îmi place să colind munții, care-i văd an de an când întâlnesc prietenii, care i-am invitat să vie cu mine, să fie mai mulți în excursia care organizez chiar eu.

52. Scrieți texte în care să relatați întâmplări amuzante de la școală, din excursii sau tabere, imitând limbajul colegilor care folosesc anacolutul.

53. Definiți **calcul lingvistic**, ca procedeu de îmbogățire a vocabularului. Dați exemple.

54. Scrieți alte 10 sintagme ce conțin un calc lexical de structură sau un calc gramatical precum: *decret-lege*, *a face anticameră*, *a lua parte*, *a lua cuvântul*, *fărădelege*, *apă de colonie*.

55. Scrieți enunțuri în care să aveți un calc lingvistic împrumutat din franceză sau din limbajul internațional precum: *nou-născuți*, *portavion*, *portofel*, *portțigaret*, *portbagaj*, *bleumarin*, *galben-pai*, *par avion*, *postoperatoriu*, *post-scriptum*, *post-mortem*.

56. Definiți neologismele și extrageți din „Dicționarul de neologisme” substantive, adjective și verbe din domeniul științific, medical, juridic, administrativ, din gramatică, din estetică, din artă, care au pătruns în limba română din limba franceză, pe cale scrisă și orală. Formați enunțuri cu acestea.

57. Scrieți douăzeci de termeni tehnici proveniți din limba engleză și limba germană, în propoziții.

58. Scrieți, în enunțuri scurte, anglicisme ce reprezintă termeni din sport, muzică, modă, artă culinară, informatică.

59. Realizați microdialoguri în care să folosiți elemente de argou din limbajul elevilor, studenților, militarilor.

60. Redați termenii de jargon (franțuzisme) din vorbirea personajelor lui I.L. Caragiale, făcând o scurtă caracterizare a lor.

61. Definiți arhaisme și regionalisme. Dați exemple.

62. Faceți fișe de arhaisme din operele scriitorilor N. Filimon, C. Negruzzi, N. Bălcescu, Al. Odobescu; explicați sensul acestora.

63. Citiți piesa „O scrisoare pierdută”, de I. L. Caragiale și scrieți pe fișe exprimările pleonastice, bombastice și ilogice ale personajelor.

64. Faceți fișe, studiind opera lui I. Creangă, în care să treceți regionalismele lexice și fonetice, expresiile populare care imprimă oralitate stilului.

65. Repetați noțiunile referitoare la vocabular și redactați:

- o comunicare științifică* (folosind stilul științific);
- o știre din domeniul sociopolitic*, folosind stilul publicistic;
- o hotărâre judecătorească*, folosind stilul juridic;
- o înștiințare a primăriei*, folosind stilul administrativ;
- o relatare a unor fapte cotidiene*, folosind limbajul curent;
- o descriere a unui peisaj, anotimp sau personaj*, folosind stilul beletristic, în care cuvintele, prin sensul lor figurat, pot fi: epitete, comparații, metafore,

personificări, hiperbole, inversiuni, enumerații, repetiții, metonimii sau sinecdocă. (Vezi „Dicționarul de termeni literari”).

66. Reluați exercițiile de la acest capitol și faceți autoevaluarea, după următorul punctaj, valabil și pentru celelalte capitole:

- 0,1 puncte: valoarea lexicală a unui cuvânt/ a unei sintagme (monosemantic, polisemantic/ sinonim/ antonim/ omonim/ paronim/ monosilabic/ polisilabic);
- 0,15 puncte: valoarea stilistică a unui cuvânt/a unei sintagme;
- 0,20 puncte: valoarea morfologică a unui cuvânt/a unei sintagme;
- 0,25 puncte: valoarea sintactică a unui cuvânt/a unei sintagme;
- 0,50 puncte: valoarea sintactică a unei propoziții;
- 1 punct: analiza completă a unei propoziții, privind felul ei și relațiile acesteia cu alte propoziții din text.

NOTĂ: Se calculează totalul de puncte în funcție de unitatea de timp necesară efectuării exercițiilor (o oră, două ore, trei ore).

CONVERSIUNEA. EXERCIȚII

1. Definiți **conversiunea** (schimbarea valorii gramaticale) ca procedeu intern de îmbogățire a vocabularului.

2. Obțineți substantive prin substantivizarea adjectivelor, pronumelor, numeralelor, verbelor, adverbelor, conjuncțiilor, prepozițiilor, interjecțiilor și creați scurte enunțuri cu acestea.

3. Recunoașteți clasa morfologică a cuvintelor subliniate și partea de vorbire din care au provenit și indicați valoarea lor sintactică:

- 1) Cei mai inteligenți sunt apreciați.
- 2) Cel tânăr crede că-și poate realiza orice vis.
- 3) Un ipocrit rămâne un ipocrit.
- 4) Fantasticul este o sursă de inspirație.
- 5) Nu te împiedica de un nimic, de un oarecare!
- 6) Nu vă lăsați intimidați de un fieștecine!
- 7) Se bucură fiindcă a luat un zece.
- 8) Aceasta este o lucrare de mare importanță.
- 9) Plecatul la munte este programat duminică.
- 10) Scrisul său este remarcabil.

- 11) Binele nu trebuie răsplătit cu un rău.
- 12) Frumosul este reflectat în arta plastică.
- 13) „Sau” este o conjuncție.
- 14) „Pe” este o prepoziție.
- 15) Se aude un „vai”.
- 16) Oful acesta i-a ruinat sănătatea.
- 17) Un bătrân trece strada și un tânăr îl ajută.
- 18) Își cheltuiește banii pe nimicuri.
- 19) El este o „ea” căci s-a deghizat la acest carnaval.
- 20) Plecarea este astăzi.

Soluții:

- a) substantiv provenit din adjectiv calificativ
 - b) substantiv provenit din verb la participiu
 - c) substantiv provenit din numeral
 - d) substantiv provenit din verb la infinitivul lung
 - e) substantiv provenit din interjecție
 - f) substantiv provenit din pronume
 - g) substantiv provenit din adverb
 - h) substantiv în metalimbaj
- A) subiect
 - B) nume predicativ
 - C) complement direct
 - D) complement indirect
 - E) complement de agent

4. Scrieți enunțuri în care să introduceți adjective provenite prin conversiune din: pronume (posesive, demonstrative, de întărire, nehotărâte, relative, interogative), numerale, verbe la participiu și gerunziu, adverbe.

5. Recunoașteți partea de vorbire din care provin adjectivele subliniate:

- 1) Prietena mea este blondă.
- 2) Această carte este interesantă.
- 3) Maria însăși a participat la concurs.
- 4) Eu citesc altă revistă.
- 5) Ce echipă preferi?
- 6) Nu știu care băiat este sportiv.
- 7) Mama are grijă de bătrânii suferinzi.
- 8) Iarba cosită miroase frumos.
- 9) O persoană bine nu trebuie să aibă o asa comportare.
- 10) Doresc acordul celorlalți frați.
- 11) Unele greșeli pot fi îndreptate.
- 12) Eu cumpăr cinci cărți.

Soluții:

- | | |
|-------------------------|-----------------------|
| a) pronume de întărire | g) pronume nehotărât |
| b) pronume de politețe | h) verb la gerunziu |
| c) pronume posesiv | i) verb la participiu |
| d) pronume demonstrativ | j) adverb |
| e) pronume interogativ | k) numeral |
| f) pronume relativ | |

6. Scrieți enunțuri în care să aveți adverbe formate prin schimbarea valorii gramaticale a unor substantive, adjective, pronume, numere, verbe la participiu sau interjecții.

7. Recunoașteți adverbele obținute prin conversiune și indicați de la ce parte de vorbire provin.

- 1) Iarna, când ninge, merg la bunici.
- 2) Vara ne bucurăm de vacanță.
- 3) Ei au citit frumos și au scris corect.
- 4) Vorbește repede!
- 5) Cât ai crescut!
- 6) Spune deschis ce ai de spus!
- 7) Seara ne plimbăm în parc.
- 8) Merge și Mariana la teatru.
- 9) Știu cât muncește.

Soluții:

- | | |
|-------------------------|--------------------------------|
| a) substantiv | d) conjuncție |
| b) adjectiv calificativ | e) pronume relativ-interogativ |
| c) verb la participiu | |

8. Scrieți enunțuri scurte în care să aveți substantive provenite din adjective: *roșu, galben, mare, voinic, silitor, dulce*, prin articulare cu articol hotărât, cu articol nehotărât, cu articol demonstrativ, la singular și la plural, la masculin și la feminin.

9. Găsiți 10 substantive care să provină din verbe la participiu, gerunziu sau supin și introduceți-le în enunțuri.

10. Formați enunțuri în care să aveți substantive provenite din adverbele: *bine, rău, aproape, greu, azi, mâine*.

11. Formulați propoziții în care să aveți diferite valori morfologice ale cuvintelor: *scris, citit, lucrat, învățat, preferat, pasionat, vizionat, vânat, bine, aproape, cumsecade, astfel, of, pleosc, tranc*.

12. Introduceți în diferite contexte verbe: *tremurând, fumegând, foșnind, suferind, fluturând* pentru a avea valoare verbală și valoare adjectivală.

13. Scrieți câte două enunțuri în care cuvintele următoare să aibă, pe rând, valoare de adjectiv și de adverb: *iute, repede, frumos, șoptit, blând, încet, cumsecade, bineînțeles/ bine înțeles, încontinuu/ în continuu, perpetuu, vivace, feroce, integru*.

14. Formulați enunțuri în care *de* să fie prepoziție sau conjuncție (cu sensul de *dacă, încât, chiar dacă, să*). Precizați ce fel de propoziție introduce *de* în cel de-al doilea caz.

15. Recunoașteți valoarea morfologică a cuvintelor subliniate, după contextele în care apar, în enunțurile:

- 1) Deasupra munților apunea soarele.
- 2) Am pus ziarul deasupra.
- 3) Instructorul se așază înaintea grupului de elevi.
- 4) Viața merge înainte.
- 5) Nu se consumă fructe înainte de masă.
- 6) Parcul se află în fața casei.
- 7) Grădina din față este plină de trandafiri.
- 8) O statuie se află în față.
- 9) În mijloc este un rond cu flori.
- 10) În mijlocul parcului este un brad.
- 11) Mijlocul terenului este trasat cu cretă.
- 12) Puneți mingea la mijloc!
- 13) Oameni asemenea pașoptiștilor au contribuit la înflorirea culturii.
- 14) El se poartă asemenea copiilor.
- 15) Frații nu sunt asemenea.
- 16) Mașina este bine întreținută.
- 17) Văd un actor bine.
- 18) Era asa o aglomerație la medic, c-am plecat.
- 19) Ea se descurcă asa și asa.
- 20) Mi-aș dori ca prietenii asemenea oameni.

Soluții:

- | | |
|---------------|-----------------------------|
| a) substantiv | d) locuțiune adverbială |
| b) prepoziție | e) adjectiv |
| c) adverb | f) locuțiune prepozițională |

16. Introduceți în propoziții substantive comune formate din:

- infinitivul lung: *scriere, lucrare, intrare, purtare, alergare, chemare*;
- verbe la participiu: *scrisul, lucratul, intratul, purtatul, alergatul, chematul*.



17. Formați propoziții în care infinitivul scurt al verbelor: *a iubi, a participa, a face, a citi, a vedea, a hotărî* să aibă valoare sintactică de subiect, nume predicativ, atribut verbal, complement direct, complement indirect, complement circumstanțial de cauză, complement circumstanțial de scop.

18. Folosiți în contexte diferite, nume de anotimpuri, de zile ale săptămânii, de momente ale zilei, cu valoare de substantive sau adverbe.

19. Substantivizați cinci numere cardinale și cinci numere ordinale cu articol hotărât, nehotărât sau demonstrativ și formați cu ele enunțuri. Exemple: Saptele este o cifră norocoasă. Am luat un nouă. Cei trei sunt aici.

20. Folosiți cuvântul *mijloc*, în contexte diferite, cu valoare de substantiv și adverb; găsiți câte 2 locuțiuni substantive, adjectivale, adverbiale, verbale cu acest cuvânt.

21. Introduceți pronumele de întărire: *însuși, însăși, înșiși, însele* în contexte potrivite, pentru a avea valoarea de adjectiv pronominal. Exemplu: *Mirela însăși a desenat harta.*

22. Introduceți, în contexte diferite, cuvintele: *învățat, citit, adunat, ieșit, trimis*, pentru a avea valoare de substantiv, adjectiv, verb.

23. Indicați clasa morfologică a cuvântului *frumos* din enunțurile:

- 1) Văd un copil frumos.
- 2) El scrie frumos.
- 3) Frumosul impresionează mereu.
- 4) Cel frumos va fi apreciat.
- 5) El este frumos.
- 6) Frumosule, dă-mi un autograf!
- 7) Nu este un frumos, dar place.
- 8) Dau celui frumos un cadou.
- 9) Răspundeți frumos la întrebare!
- 10) Ea are un scris frumos.

Soluții:

- a) substantiv
- b) adjectiv
- c) adverb

24. Recunoașteți valorile morfologice ale cuvântului *învățat* din enunțurile:

- 1) Am învățat să conduc mașina.
- 2) Învățatul este așteptat la conferință.
- 3) Învățatul verbelor nu este dificil.
- 4) Un om învățat oferă și altora sfaturi.
- 5) Învățat, poemul emoționează.
- 6) Acum este învățat cu toate.

- 7) Am de învățat poezia „Vara”.
- 8) Meșterul vorbește ca un învățat.
- 9) Nu-i greu de învățat engleza.
- 10) Toți l-au apreciat pe învățat.

Soluții:

- | | |
|---------------|-----------|
| a) substantiv | c) verb |
| b) adjectiv | d) adverb |

25. Realizați o compunere de zece rânduri în care să folosiți cuvinte care își schimbă valoarea gramaticală.

26. Faceți autoevaluarea după criteriile menționate în capitolul anterior, adecvate situațiilor de comunicare exemplificate la acest capitol.

OMONIMELE. TESTE

Analizați valoarea morfologică a omonimelor din exercițiile date mai jos, ținând cont de cerințele fiecăruia.

O1. Indicați valoarea lui a din enunțurile:

- 1) El a luat locul întâi.
- 2) Elena lucra ziua și noaptea.
- 3) A din titlu a fost șters.
- 4) Fata a mică este studenta ta.
- 5) A din grădina mea înflorește mereu.
- 6) Aceasta este o fotografie a mamei.
- 7) A mea este pe biroul din camera ta.
- 8) A! Ce frumos a fi atunci!
- 9) Miroase a parfum.
10. Eu sunt sora a trei frați.
- 11) Ea a devenit a doua sportivă din liceu.
- 12) Dorește a lucra.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) articol hotărât | h) desinență a infinitivului scurt |
| b) articol posesiv | i) desinență a imperfectului |
| c) articol demonstrativ | j) verb auxiliar pentru viitorul popular |
| d) substantiv (în metalimbaj) | k) verb auxiliar pentru perfectul compus |
| e) pronume demonstrativ | l) interjecție |
| f) prepoziție | |
| g) morfem (prepoziție pentru infinitiv) | |

O2. Indicați valorile lui ai/a-i din enunțurile:

- 1) Tu ai terminat lucrarea?
- 2) Tu ai revista școlii.
- 3) Nu uita a-i da cartea!
- 4) Ai mei sunt acasă.
- 5) Ai! Ce mi-ai făcut!
- 6) Ai? Ce-ai zis?
- 7) Ai veni de te-aș chema?
- 8) „A, i” sunt vocale.
- 9) „Ai” este un diftong.
- 10) De ai, de n-ai, tot dai.
- 11) Tu ai scrie, dacă ai avea timp.

Soluții:

- | | |
|--|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | f) verb auxiliar pentru viitorul popular |
| b) articol posesiv | g) prepoziție + pronume personal |
| c) pronume interogativ | h) interjecție |
| d) verb predicativ | i) verb auxiliar pentru condițional, prezent |
| e) verb auxiliar pentru perfectul compus | |

O3. Indicați valoarea gramaticală a cuvintelor aba/ABBA din enunțurile

- 1) Ea și-a făcut un pardesiu din aba.
- 2) ABBA este o formație celebră.

Soluții:

- | | |
|-----------------------|----------------------------------|
| a) substantiv propriu | b) substantiv comun (= material) |
|-----------------------|----------------------------------|

O4. Indicați valorile morfologice ale cuvântului *activ* din enunțurile:

- 1) El are multe la activ
- 2) Marian este un om activ
- 3) S-a remarcat activ la cercul de desen

Soluții:

- a) substantiv
- b) adjectiv
- c) adverb provenit din adjectiv

O5. Indicați valorile morfologice ale cuvântului *ambalat* din propozițiile:

- 1) Coletul este bine ambalat.
- 2) Pune-l ambalat în celofan!
- 3) Ambalatul i-a luat mult timp.
- 4) El s-a ambalat în multe.
- 5) Am un buchet ambalat frumos.

Soluții:

- | | |
|---------------|-----------|
| a) substantiv | c) verb |
| b) adjectiv | d) adverb |

O6. Indicați ce valoare are *am* în enunțurile:

- 1) Eu am note bune.
- 2) Eu am scris o legendă.
- 3) *Am* este verb.
- 4) Am de gând să citesc articolul.
- 5) Eu am să vin sâmbătă.

Soluții:

- | | |
|--|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) verb în locuțiune verbală |
| b) verb predicativ | e) verb auxiliar pentru viitorul popular |
| c) verb auxiliar pentru perfectul compus | |

O7. Precizați valorile cuvintelor amic/a mic din enunțurile:

- 1) Am un amic scriitor.
- 2) Scrieți cu a mic cuvântul *arbore*!
- 3) El este amic cu toți.
- 4) Tu ai un frate, amic cu poetul.
- 6) Lipsește un a mic.

Soluții:

- | | | |
|---------------|------------------------|-----------------------------|
| a) substantiv | b) substantiv+adjectiv | c) substantiv în metalimbaj |
|---------------|------------------------|-----------------------------|

O8. Scrieți enunțuri în care cuvântul *amar* să fie, pe rând, substantiv și adjectiv.

O9. Analizați omofonele din enunțurile:

- 1) Miroase a mare.
- 2) Scrieți cu a mare cuvântul *Ana*.
- 3) A mare a reușit la examen.
- 4) Roadele sunt uneori amare.
- 5) Nu-mi plac fructele amare.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------|---|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) articol demonstrativ + adjectiv cu valoare substantivală |
| b) adjectiv | |
| c) prepoziție + substantiv | |

O10. Analizați cuvintele subliniate din propozițiile următoare. Stabiliți valoarea lor morfologică.

- 1) Doresc a-mi aminti filmul.
- 2) Nu uita a-mi trimite fotografia!
- 3) Nu-mi place a mi se ordona.

- 4) A! Mi se pare c-a venit.
 5) Nu trebuie a mi se reproșă ceva.

Soluții:

- a) substantiv
 b) prepoziție (morfem al infinitivului) + pronume personal
 c) interjecție, pronume personal
 d) prepoziție + pronume reflexiv.

O11. Indicați valoarea morfologică și sintactică a cuvântului *aici* din enunțurile:

- 1) Vino aici, te rog!
 2) Casa de aici este frumoasă.
 3) Ai plecat, pe-aici pe colea.
 4) Era cât pe-aici s-o pățească.
 5) *Aici* este un adverb.

Soluții:

- a) substantiv în metalimbaj
 b) adverb
 c) adverb în locuțiune adjectivală
 d) adverb în locuțiune adverbială
 e) adverb în locuțiune verbală

O12. Indicați valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) A stat ani mulți la Sibiu.
 2) Ani, vino la bunica!
 3) Numele artistei este Anny.
 4) Nu este cazul a ni se face reproșuri.
 5) „La mulți ani” este o urare românească.
 6) Copilul are șase ani.

Soluții:

- a) substantiv propriu
 b) substantiv comun
 c) substantiv comun, aparține unei sintagme
 d) prepoziție (morfem al infinitivului) + pronume personal.

O13. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Începe un alt an școlar.
 2) Vă urez un „An Nou” mai bun.
 3) An nu apare în serial.
 4) An de an suntem tot mai apropiați.

Soluții:

- a) substantiv propriu
 b) substantiv comun
 c) substantiv, aparține unei sintagme
 d) locuțiune adverbială.

O14. Indicați valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) A! meu n-a venit.
 2) Doresc a-l ruga ceva.
 3) A! este personajul principal.
 4) A! treilea a luat conducerea echipei.

- 5) A/ este un articol posesiv.
6) El este un băiat a/ surorii mele.

Soluții:

- | | |
|-----------------------------|----------------------------------|
| a) substantiv propriu | d) prepoziție + pronume personal |
| b) substantiv în metalimbaj | |
| c) articol posesiv | |

O15. Stabiliți valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din exemplele de mai jos:

- 1) Ei au o altă casă.
- 2) Ele au cântat frumos.
- 3) Au! Ce mă doare!
- 4) Mergi au rămâi?
- 5) „Au prezentul nu ni-i mare?” (M. Eminescu).
- 6) „Au” poate fi verb predicativ sau verb auxiliar.
- 7) Ei au să revină mâine.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------|---------------------------|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) interjecție |
| b) verb predicativ | e) conjuncție disjunctivă |
| c) verb auxiliar | f) adverb interogativ |

O16. Stabiliți valoarea morfologică a cuvântului *as* din exemplele de mai jos:

- 1) El este un *as* al volanului,
- 2) A tras un *as* din pachetul de cărți și a continuat jocul.
- 3) Are un *as* în mânecă.
- 4) *Asul* tot *as* rămâne.

Soluții:

- a) substantiv comun
- b) idem, aparține unei expresii tautologice
- c) aparține unei locuțiuni verbale

O17. Stabiliți valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din exemplele:

- 1) Crezi că te ascultă? Ași!
- 2) El dorește a-și realiza visul.
- 3) A! Și ce-ai făcut?
- 4) Are un careu de ași.
- 5) El se numără printre ași.

Soluții:

- | | |
|--|----------------------------------|
| a) substantiv comun | d) prepoziție + pronume reflexiv |
| b) interjecție | e) interjecție + „și” narativ |
| c) substantiv comun, aparține unei locuțiuni substantive | |

O18. Stabiliți valoarea morfologică a cuvântului aș din exemplele de mai jos:

- 1) Aș merge la țară.
- 2) Aș este un verb auxiliar.
- 3) Să mă mut acum? Aș!
- 4) De stat aș mai sta, dar este târziu.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) verb auxiliar ce aparține unei expresii tautologice |
| b) verb auxiliar | |
| c) interjecție | |

O19. Analizați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Voi ați uitat declinarea?
- 2) E bine a-ți impune o anumită disciplină.
- 3) Doresc a-ți se face dreptate.
- 4) Dacă ați putea, ați veni?
- 5) „Ați” este un verb auxiliar.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) prepoziție (morfem al infinitivului) + pronume personal |
| b) verb auxiliar pentru perfectul compus | e) prepoziție + pronume reflexiv |
| c) verb auxiliar pentru condiționalul prezent | |

O20. Analizați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Tatăl nu este un avar.
- 2) Caracterizați un personaj avar!
- 3) Miroase a var proaspăt.
- 4) „Avar” este un neologism.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------|----------------------------|
| a) substantiv (în metalimbaj) | c) adjectiv |
| b) substantiv comun | d) prepoziție + substantiv |

O21. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) A rostit ba! și a plecat.
- 2) S-a opus cu un ba hotărât.
- 3) Ba! Eu nu merg.
- 4) Baba era rea ca-n povești.
- 5) Vorbește mult, ca babele.
- 6) Azi vom urca la Babele.
- 7) Acesta este un tablou de Corneliu Baba.
- 8) Ba este un adverb de negație.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) adverb de negație cu valoare de interjecție |
| b) substantiv comun | e) substantiv provenit din adverb |
| c) substantiv propriu | |

O22. Diferențiați morfologic omofonele subliniate din enunțurile:

- 1) „K” se pronunță mai dur.
- 2) Ea este ca mama ei.
- 3) Fața ca de floare zâmbeste mereu.
- 4) Cred c-a exagerat.
- 5) Nu vrea ca să pleci.
- 6) Are un păr ca de aur.
- 7) „K” este o consoană.
- 8) Spui c-a picta este greu.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | e) aparține locuțiunii prepoziționale |
| b) adverb | f) conjuncție + prepoziție (morfem al infinitivului) |
| c) conjuncție + verb auxiliar pentru perfectul compus | |
| d) aparține conjuncției compuse | |

O23. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) El are cai frumoși.
- 2) Cred c-ai reușit.
- 3) Frați c-ai tăi, mai rar.
- 4) C-ai veni, că n-ai veni, eu tot te invit la noi.
- 5) Cred c-ai multe cărți.
- 6) Poate c-ai dori să-l vezi.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv comun | d) conjuncție + verb auxiliar pentru viitorul popular |
| b) conjuncție + verb auxiliar pentru perfectul compus | e) conjuncție + verb auxiliar pentru condiționalul prezent |
| c) conjuncție + verb predicativ | f) adverb + articol posesiv |

O24. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Văd un cal frumos.
- 2) Gimnastul execută un exercițiu dificil la cal cu mâner.
- 3) Băiat bun c-al meu nu are nimeni.
- 4) Poate c-al tău va reuși.

Soluții:

- a) substantiv comun
- b) adverb + articol posesiv
- c) conjuncție + articol posesiv, parte a pronumelui posesiv

O25. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) El este cam distrat.
- 2) Se pare c-am depășit măsura.

- 3) Sper c-am bani la mine.
- 4) La C.A.M. se fac concedieri.
- 5) Problema ta nu este cam dificilă?
- 6) Se simte cam așa și-așa.
- 7) Nu e sigur c-am veni mâine.
- 8) Poate c-am dori altceva.

Soluții:

- | | |
|---|---|
| a) substantiv propriu format prin abreviere | e) conjuncție+verb auxiliar pentru condițional, prezent |
| b) conjuncție + verb auxiliar pentru perfectul compus | f) adverb |
| c) conjuncție + verb predicativ | g) adverb ce aparține locuțiunii adverbiale |
| d) conjuncție + verb auxiliar pentru viitorul popular | |

O26. Diferențiați morfologic și semantic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) În tablou este un car cu boi.
- 2) Eu car mobila.
- 3) Știu bine c-ar trebui făcute niște schimbări.
- 4) S-a înscris la C.A.R..
- 5) Nu văd niciun car mic pe boltă.
- 6) C-ar avea, că n-ar avea, ei tot vin.

Soluții:

- | | |
|--|---|
| a) substantiv comun | d) conjuncție + verb auxiliar pentru condiționalul prezent, aparține construcției tautologice |
| b) substantiv propriu format prin abreviere | e) verb predicativ |
| c) conjuncție + verb auxiliar pentru condiționalul prezent | |

O27. Diferențiați morfologic și semantic cuvântul *care* din enunțurile:

- 1) Trec niște care cu lemne.
- 2) El trebuie să care mobila.
- 3) Care lipsește?
- 4) Care elev este premiant?
5. Nu știu care învață mai bine.
- 6) Spuneți-mi, care roman vă place?
- 7) Care?! Cel mic este mai puternic?
- 8) Am fost la concursul „Care pe care”.
- 9) „Care” este un pronume sau un adjectiv pronominal.
- 10) Un nu știu care a spus un neadevăr.
- 11) Se întrec care mai de care să fie primii în clasă.

Soluții:

- | | |
|----------------------------|------------------------|
| a) substantiv comun | c) verb predicativ |
| b) locuțiune substantivală | d) pronume interogativ |

- e) pronume relativ
- f) idem, aparține locuțiunii pronominale
- g) adjectiv interogativ

- h) adjectiv relativ
- i) substantiv (în metalimbaj)
- j) interjecție

O28. Diferențiați semantic și morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Spune-mi care-i în mijloc.
- 2) La Carei este un monument.
- 3) Care-i absent?
- 4) Care-i acasă?
- 5) Nu știu care-i mai frumos.
- 6) Voi premia, pe care-i propui tu.
- 7) Care-i veni ultimul, stinge lumina!
- 8) Care-i apreciat este pus la panou.
- 9) „Care-i” se scrie cu cratimă.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv comun, în metalimbaj | f) pronume relativ + verb auxiliar (pentru viitorul popular) |
| b) substantiv propriu | g) pronume interogativ + verb predicativ |
| c) pronume relativ + verb predicativ | h) pronume relativ + pronume personal |
| d) pronume relativ + verb copulativ (pentru predicatul nominal) | i) pronume interogativ+verb copulativ |
| e) pronume relativ +verb auxiliar (pentru diateza pasivă) | |

O29. Diferențiați morfologic și semantic cuvântul *cap* din enunțurile:

- 1) Are un cap frumos.
- 2) A ajuns la cap de drum.
- 3) Ei au ocolit cu vaporul acel cap.
- 4) Bălcescu a fost un cap al revoluționarilor.
- 5) A procedat cu cap.
- 6) S-a legat la cap, fără să-l doară.
- 7) Romanul este fără cap și fără coadă.
- 8) Băgați bine la cap totul!

Soluții:

- | | |
|--|---|
| a) substantiv comun | d) substantiv, aparține locuțiunii adverbiale |
| b) substantiv, aparține locuțiunii substantive | e) substantiv, aparține locuțiunii verbale |
| c) substantiv, aparține locuțiunii adjective | |

O30. Diferențiați semantic și morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) A învățat să danseze cancan.
- 2) Îi place să-mi povestească câte un cancan.

3) Viața nu-i ca-n filme.

4) În franceză, „mac, mac” se spune „can-can”.

Soluții:

a) substantiv comun b) adverb + prepoziție c) interjecție repetată

O31. Diferențiați semantic și morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

1) Cumpără caș proaspăt!

2) Știu c-aș putea reuși.

Soluții:

a) substantiv comun

b) conjuncție + verb auxiliar (pentru condiționalul prezent)

O32. Stabiliți valoarea morfologică și semantică a cuvintelor subliniate din enunțurile:

1) Nu trebuie să umble pe căi ocolite.

2) Străbătu șapte căi până ajunse.

3) Spune-le că-i înțeleg.

4) Cred că-i frumos lacul.

5) Poate că-i în camera ta.

6) Se pare că-i apreciat de toți.

7) Poate că-i sosi și tu devreme.

8) Că-i veni, că n-oi veni, eu tot te aștept.

9) Căi de vis mi se deschid.

10) Se pare că-i deja toamnă.

Soluții:

a) substantiv comun

b) substantiv, aparține locuțiunii
substantivale

c) substantiv, aparține locuțiunii
adverbiale

d) conjuncție + verb auxiliar
(pentru diateza pasivă)

e) conjuncție + verb predicativ

f) conjuncție + verb copulativ
(pentru predicatul nominal)

g) conjuncție + verb auxiliar
(pentru viitorul popular)

h) conjuncție + pronume
personal

O33. Diferențiați semantic și morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

1) Are o casă frumoasă.

2) E greu ca să traducem poezia lui M. Eminescu.

3) Ea a deschis o casă de modă.

4) Plătiți la casă!

5) Am pus banii la Casa de Economii.

6) Ziaristul a fotografiat Casa Poporului.

7) „Ca să” este o conjuncție compusă.

Soluții:

- | | |
|---|---|
| a) substantiv comun | d) conjuncție compusă |
| b) substantiv, în metalimbaj | e) substantiv comun, face parte din substantivul comun compus |
| c) substantiv comun, face parte din substantivul propriu compus | |

O34. Stabiliți valorile gramaticale ale cuvântului *ce* din enunțurile:

- 1) Ce?! Eu am spart vaza?
- 2) Ce ați cumpărat ?
- 3) Ce film vedeți?
- 4) Spuneți, ce modele cumpărați?
- 5) Știu ce facem azi.
- 6) Niciun „ce”, treci la lecții!
- 7) „Ce” poate fi un pronume interogativ sau relativ.
- 8) Știe din ce în ce mai mult.
- 9) El este un nu știu ce pe la „Resurse umane”.

Soluții:

- | | |
|---|---|
| a) substantiv, în metalimbaj | g) interjecție |
| b) pronume relativ | h) pronume, aparține locuțiunii pronominale |
| c) pronume interogativ | i) pronume, aparține locuțiunii adverbiale |
| d) adjectiv interogativ | j) pronume, aparține locuțiunii substantive |
| e) adjectiv relativ | |
| f) substantiv format din pronume, prin schimbarea valorii gramaticale | |

O35. Diferențiați morfologic lexemele *cea/ce-a* din enunțurile:

- 1) Ea este fata cea mică.
- 2) Cea din vază este albă.
- 3) Ce-a făcut?
- 4) Dă-i, ce-a dorit!
- 5) „Cea! Hăis!” striga căruțașul.
- 6) Om vedea ce-a fi de-acum încolo.
- 7) Ce-a fi, ce n-a fi, om afla.
- 8) „Cea” poate fi pronume, adjectiv, articol sau interjecție.
- 9) Cea înaltă joacă volei.
- 10) Cea care a întârziat se scuză.
- 11) Cea din mijloc, fii atentă!

Soluții:

- | | |
|--|---|
| a) substantiv, în metalimbaj | pentru perfectul compus |
| b) articol demonstrativ | g) pronume relativ + verb auxiliar pentru viitorul popular |
| c) adjectiv demonstrativ | h) pronume relativ compus |
| d) pronume demonstrativ | i) interjecție |
| e) pronume interogativ + verb auxiliar pentru perfectul compus | j) pronume relativ + verb auxiliar (aparțin construcției tautologice) |
| f) pronume relativ + verb auxiliar | |

O36. Diferențiați semantic și morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Nu beau ceai.
- 2) Repetă ce-ai spus!
- 3) Ce-ai făcut azi?
- 4) Ce-ai face, dacă te-ar alege?
- 5) Ce-ai în ghiozdan?
- 6) Nu știu ce-ai în mașină.
- 7) Ce ai alege?
- 8) Spune-mi, ce ai de gând să faci?

Soluții:

- | | |
|---|---|
| a) substantiv comun | e) pronume interogativ + verb predicativ |
| b) pronume interogativ + verb auxiliar pentru perfectul compus | f) pronume interogativ + verb auxiliar pentru condiționalul prezent |
| c) pronume relativ + verb auxiliar pentru perfectul compus | g) pronume relativ + verb ce aparține locuțiunii verbale |
| d) pronume relativ + verb predicativ („a avea” la indicativ, prezent) | |

O37. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Cei din față nu înaintează.
- 2) Cei ciobani i-au dorit moartea.
- 3) Cei de colo, intrați în rând!
- 4) Ce-i de făcut?
- 5) Ce-i trebuie?
- 6) Ce-i în clasă?
- 7) Știe ce-i dorim noi.
- 8) Cei din dreapta avansează.
- 9) Cei mari sunt la schi.
- 10) Cei ce vin sunt prietenii mei.
- 11) Iată, ce-i dau cadou!
- 12) „Cei” poate fi articol, adjectiv sau pronume.
- 13) Ce-i interesant?
- 14) Văd ce-i amuzant.
- 15) Se știe ce-i apreciat.

Soluții:

- | | |
|--|---------------------------|
| a) substantiv comun în metalimbaj | d) pronume relativ compus |
| b) locuțiune substantivală | e) articol demonstrativ |
| c) formează substantiv provenit din adjectiv | f) adjectiv demonstrativ |
| | g) pronume demonstrativ |

- h) pronume interogativ+verb
predicativ
- i) pronume relativ + verb predicativ
- j) pronume interogativ+verb auxiliar
- k) pronume relativ+verb auxiliar
- l) pronume interogativ+verb
copulativ

- m) pronume relativ+verb
copulativ
- n) pronume interogativ+pronume
personal
- o) pronume relativ+pronume
personal

O38. Faceți diferența morfologică dintre cuvintele subliniate din propozițiile:

- 1) Cel din stradă a fugit.
- 2) Băiatul cel mic este premiant.
- 3) Cel voinic a câștigat.
- 4) Ce-l doare?
- 5) Nu știu ce-l supără.
- 6) Viitorul este cel mai important.
- 7) Cel ce vorbește este poet.
- 8) Mă rog la Cel de sus.
- 9) El este cel mai cel.
- 10) Cel de-acolo, vino la noi!
- 11) Cel mic învață informatică.
- 12) „Cel” poate fi articol, adjectiv sau pronume.
- 13) El pare cel mai cel.
- 14) Cel ce speră va învinge.

Soluții:

- a) substantiv în metalimbaj
- b) aparține locuțiunii
substantivale
- c) aparține locuțiunii adjectivale
- d) adjectiv demonstrativ
- e) pronume demonstrativ
- f) articol demonstrativ
- g) pronume relativ compus
- h) pronume relativ + pronume
personal
- i) pronume interogativ + pronume
personal
- j) articol demonstrativ pentru
superlativul relativ

O39. Diferențiați semantic și morfologic cuvântul *cât* din enunțurile:

- 1) Cât ți-a dat restul?
- 2) Nu știu cât a costat.
- 3) Adunați suma la cât!
- 4) Cât?! Atât de mult?!
- 5) Cât de mare te-ai făcut!
- 6) El este cât bradul.



- 7) Cât este ceasul?
- 8) Nu știu cât timp s-a scurs.
- 9) Spune-mi pentru cât muncești?
- 10) Cu cât înainta, cu atât drumul era mai greu.
- 11) Adună la cât acest număr!
- 12) Plătește cât este prețul.
13. Pe cât este de mic, pe-atât este de ambițios.
- 14) Dați cât vreți!
15. „Cât” poate fi adjectiv, pronume, substantiv sau adverb.
16. A știut cât de cât răspunsul.

Soluții:

- | | |
|-----------------------------------|---|
| a) substantiv comun în metalimbaj | h) adverb, aparține locuțiunii adverbiale |
| b) substantiv comun | i) adverb relativ |
| c) pronume interogativ | j) adverb, aparține locuțiunii conjuncționale |
| d) pronume relativ | k) idem, (corelative) |
| e) adjectiv interogativ | l) interjecție |
| f) adjectiv relativ | |
| g) adverb | |

O40. Identificați valorile morfologice ale cuvântului *cer* din propozițiile:

- 1) Astăzi este un cer splendid.
- 2) Eu nu cer nimic.
- 3) Trebuie să cer acordul lor.
- 4) Sunt supărat până la cer.
- 5) Bătrânul a plantat un cer în fața casei.
- 6) Copiii cer fructe.
- 7) Cer, nu cer, tot îmi dă.
- 8) „Cer” poate fi substantiv sau verb.

Soluții:

- | | |
|--|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | e) verb predicativ (conjunctiv, prezent, persoana I, singular) |
| b) substantiv comun (arbore, bolta cerească) | f) substantiv, aparține locuțiunii adverbiale |
| c) verb predicativ (indicativ, prezent, persoana I singular) | g) verb în construcție tautologică |
| d) verb predicativ (indicativ, prezent, persoana a III-a plural) | |

O41. Diferențiați morfologic omofonele subliniate din enunțurile:

- 1) Ai adus ceva?
- 2) Ce v-a dat la examen?
- 3) Ce va fi mâine?



- 4) Nu știu ce va face.
- 5) A știut ceva, ceva.
- 6) El este ceva mai bine.
- 7) Ce va fi, va fi.
- 8) A strâns ceva avere.
- 9) Spuneți-mi ceva plăcut.
- 10) „Ceva” este un pronume nehotărât.

Soluții:

- | | |
|---|---|
| a) substantiv în metalimbaj | g) pronume interogativ+pronume personal + verb auxiliar pentru perfectul compus |
| b) adjectiv nehotărât | h) pronume relativ + verb auxiliar pentru viitor |
| c) pronume nehotărât | i) pronume relativ+ pronume personal + verb auxiliar pentru perfectul compus |
| d) pronume nehotărât, aparține locuțiunii pronominale | j) pronume relativ + verb auxiliar, aparțin construcției tautologice |
| e) adverb | |
| f) pronume interogativ+verb auxiliar pentru viitor | |

O42. Observați polisemia cuvântului *cerc* și găsiți valorile morfologice ale acestuia, din enunțurile:

- 1) El a intrat într-un cerc vicios.
- 2) Eu cerc să-l potolesc.
- 3) Desenați un cerc!
- 4) Ea s-a înscris la un cerc de teatru.
- 5) Aici este un cerc polar și aici altul.
- 6) Fata face acrobații cu un cerc.
- 7) Butoiul are un cerc ruginit.
- 8) Simt un cerc în jurul capului.
- 9) Am să cerc să-l conving.
- 10) Trebuie să cerc drojdia.

Soluții:

- | | |
|--|--|
| a) substantiv comun | c) verb predicativ la viitorul popular |
| b) verb predicativ (în vorbirea populară a <i>încerca</i>) la prezent indicativ | d) verb predicativ la conjunctiv prezent |

O43. Diferențiați semantic omonimele *coarda/ coarda; corzi/ corzi* din propozițiile:

- 1) Fata sare coarda.
- 2) S-a rupt coarda de la vioară.

- 3) L-a atins la coarda sensibilă.
- 4) Doctorul i-a spus că are probleme la corzile vocale.
- 5) Totul vibrează pe corzile inimii.

Soluții:

- a) substantiv comun, sensul propriu
- b) substantiv comun, sensul secundar
- c) substantiv comun sensul figurat

O44. Diferențiați morfologic omonimul coasă din enunțurile:

- 1) Ea vrea să-și coasă o rochie.
- 2) Tu mergi la coasă.
- 3) Și-a cumpărat o coasă.
- 4) O zi de coasă este obositoare.
- 5) „Coasă ie de matasă/ Tot eu sunt cea mai frumoasă”.

Soluții:

- a) substantiv comun
- b) verb predicativ la conjunctivul prezent
- c) verb predicativ la imperativ

O45. Diferențiați morfologic lexemele subliniate din enunțurile:

- 1) Nu stă, ci muncește.
- 2) Nu-i blamat, ci-i lăudat.
- 3) Nu-i prost, ci-i isteț.
- 4) Nu promisiuni vrea, ci-i trebuie fapte.
- 5) Nu-i în grădină, ci-i în casă.
- 6) Cici este studentă.
- 7) Nu-i urât, ci-i frumos.
- 8) „Ci” este o conjuncție adversativă.

Soluții:

- a) substantiv, în metalimbaj
- b) substantiv propriu
- c) conjuncție adversativă
- d) conjuncție + pronume personal
- e) conjuncție + verb predicativ
- f) conjuncție + verb auxiliar pentru diateza pasivă
- g) conjuncție + verb copulativ

O46. Diferențiați morfologic omografele c-o din enunțurile:

- 1) Merg c-o prietenă la film.
- 2) A venit c-o fată și trei băieți.
- 3) Spune-i c-o așteaptă.
- 4) Cred c-o să vină.
- 5) „C-o” este omograf.

Soluții:

- | | |
|----------------------------------|----------------------------------|
| a) substantiv, în metalimbaj | d) conjuncție + numeral cardinal |
| b) conjuncție + articol hotărât | e) conjuncție + verb auxiliar |
| c) conjuncție + pronume personal | pentru viitorul popular |

O47. Diferențiați semantic cuvintele *cópii/ copii/ copiii/cópiile* din enunțurile:

- 1) Ea are copii frumoși.
- 2) Tu ai făcut copii după certificatul de naștere.
- 3) Am nevoie de aceste copii.
- 4) Merg la copii.
- 5) Copii, fiți atenți!
- 6) Copiii sunt cuminți.
- 7) „Copii” se poate accentua diferit.
- 8) Copiile se găsesc în dosarul tău.

Soluții:

- | | |
|------------------------------|--------------------------------|
| a) substantiv, în metalimbaj | c) duplicat (substantiv comun) |
| b) copil (substantiv comun) | |

O48. Diferențiați semantic și morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Cred c-or veni mâine.
- 2) Ei s-au înscris la cor.
- 3) Fata are cor și stă în pat.
- 4) „Cor” este un cuvânt cu două sensuri.

Soluții:

- a) substantiv, în metalimbaj
- b) substantiv comun (două sensuri)
- c) conjuncție + verb auxiliar pentru viitorul popular

O49. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Da, voi merge la țară.
- 2) A spus un „da” hotărât.
- 3) El da examen cu mine.
- 4) E o soră d-a mamei.
- 5) D-a veni, i-oi spune.
- 6) Nu da orzul pe găștel!
- 7) Nu da cartea nimănui!
- 8) Nu trebuie a da un exemplu negativ.
- 9) Da' tu ce i-ai spus?
- 10) Da?! S-o crezi tu!
- 11) Aș da un telefon.



- 12) „Dada” este un cuvânt de bază pentru „dadaism”.
 13) Aș da, dacă aș avea.
 14) Merg la dada loana.
 15) „Da” este un adverb de afirmație.

Soluții:

- | | |
|---|---|
| a) substantiv, în metalimbaj | h) verb predicativ la infinitiv |
| b) substantiv comun provenit din adverb | i) verb predicativ ce aparține unei locuțiuni verbale |
| c) conjuncție adversativă | j) verb predicativ la indicativ, imperfect (formă populară) |
| d) adverb de afirmație | k) verb predicativ la imperativ |
| e) interjecție | l) verb predicativ la condițional prezent |
| f) prepoziție + articol posesiv | m) substantiv, apelativ popular |
| g) conjuncție + verb auxiliar pentru viitorul popular | |

O50. Diferențiați semantic și morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Îți ofer un dar frumos.
- 2) Plec, dar voi reveni.
- 3) Ar da, d-ar avea.
- 4) „Dar” este o conjuncție adversativă.

Soluții:

- | | |
|------------------------------|--|
| a) substantiv, în metalimbaj | d) conjuncție + verb auxiliar pentru condiționalul prezent, (în vorbirea populară) |
| b) substantiv comun | |
| c) conjuncție adversativă | |

O51. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Vrea să-mi dea un tablou.
- 2) Este o verișoară de-a mea.
- 3) Ne jucăm de-a marțienii.
- 4) Nu-i bine de a te culca târziu.
- 5) Trebuie să dea examen.
- 6) Are să ne dea sfaturi.
- 7) S-a dus de-a rostogolul.
- 8) Dea Domnu' să ningă!
- 9) „Dea” este un cuvânt omofon.
- 10) De-a rămâne, m-aș bucura.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv, în metalimbaj | d) prepoziție + prepoziție (morfem al infinitivului) |
| b) prepoziție + articol posesiv | e) verb predicativ la indicativ, viitorul popular |
| c) prepoziție + prepoziție, aparțin locuțiunii adverbiale | |

- f) verb predicativ la imperativ
(popular)
g) verb predicativ la conjunctiv
prezent

- h) conjuncție + verb auxiliar
pentru viitorul popular/
condițional prezent

O52. Diferențiați semantic și morfologic cuvântul *de* din enunțurile:

- 1) Copilul de îl cheamă Radu are probleme.
- 2) Pune florile în vaza de pe masă!
- 3) De ce telefonează?
- 4) De vine, de nu vine, eu tot aștept.
- 5) Nu știu de ce lipsește.
- 6) Aici este o biserică de lemn.
- 7) A învățat, de știe totul.
- 8) De! Ce-i de făcut?
- 9) E un om de treabă.
- 10) De scrie, anunță-mă!
- 11) Du-te de cumpără alimente!
- 12) Nu spune, de o pici cu ceară.
- 13) „De” poate fi pronume relativ, conjuncție sau prepoziție.

Soluții:

- | | |
|--|--|
| a) substantiv, în metalimbaj | h) conjuncție (cu sensul de <i>chiar dacă</i>) |
| b) prepoziție simplă | i) prepoziție, aparține locuțiunii adjectivale |
| c) prepoziție, face parte din prepoziția compusă | j) interjecție |
| d) pronume relativ (<i>care</i>) | k) prepoziție, aparține locuțiunii conjuncționale (cu sensul <i>din ce cauză</i>) |
| e) conjuncție (cu sensul de <i>dacă</i>) | |
| f) conjuncție (cu sensul de <i>încât</i>) | |
| g) conjuncție (cu sensul de <i>să</i>) | |

O53. Indicați valorile gramaticale ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- | | |
|--|---|
| 1) Tu <u>dai</u> florile. | 8) <u>D-ai</u> greșit ceva? |
| 2) Trebuie să <u>dai</u> testul. | 9) <u>D-ai</u> timp să citești? |
| 3) Aceștia sunt prieteni <u>de-ai</u> tăi. | 10) <u>Da!</u> I s-a spus diagnosticul. |
| 4) <u>Da-i</u> greu drumul? | 11) <u>Da-i</u> deștept? |
| 5) <u>Da' i</u> s-a spus adevărul? | 12) „ <u>Dai</u> ” este un verb. |
| 6) <u>Da-i</u> la teatru? | 13) <u>Da-i</u> premiat? |
| 7) Tu <u>dai</u> la teatru? | 14) <u>Da-i</u> ceva în carte? |

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv, în metalimbaj | c) verb predicativ la conjunctiv prezent |
| b) verb predicativ la indicativ prezent | d) prepoziție + articol posesiv |

- e) conjuncție adversativă + verb predicativ
- f) conjuncție adversativă + verb copulativ
- g) conjuncție adversativă + verb auxiliar (pentru perfectul compus)

- h) conjuncție adversativă + pronume personal
- i) adverb de afirmație + pronume personal
- j) adverb de afirmație + verb predicativ

O54. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor *doi/ d-oi/ de-oi* (paronim) din enunțurile:

- 1) Prietenii mei sunt doi.
- 2) Am doi copii.
- 3) Eu aleg doi.
- 4) Merg doi câte doi.
- 5) Oî scrie, d-oi putea.
- 6) De-oi ști, ți-oi spune.
- 7) Scrieți, doi pe doi!
- 8) În doi viață este mai ușoară.
- 9) „Doi” este un numeral.

Soluții:

- a) substantiv, în metalimbaj
- b) numeral (valoare substantivală)
- c) numeral (valoare adjectivală)
- d) numeral distributiv
- e) numeral fracționar
- f) conjuncție + verb auxiliar pentru viitorul popular
- g) numeral, face parte din locuțiunea adverbială

O55. Diferențiați semantic și morfologic cuvintele subliniate din propozițiile:

- 1) Holul are dale de marmură.
- 2) I.L.Caragiale a scris „D'ale carnavalului”.
- 3) Eu sunt sătul de-ale mele.
- 4) Dă-le un răspuns!
- 5) Da! Le spun astăzi!
- 6) Da' le vei spune?
- 7) D-ale tale sunt mai bune?
- 8) Cu un „da” le câștigi inima.

Soluții:

- a) substantiv comun
- b) conjuncție + articol posesiv
- c) prepoziție + articol posesiv
- d) conjuncție + pronume personal
- e) adverb de afirmație + pronume personal
- f) verb la imperativ + pronume personal
- g) substantiv provenit din adverb + pronume personal

O56. Diferențiați semantic și morfologic cuvintele subliniate din propozițiile:

- 1) Casa este situată pe un deal.
- 2) Acesta este un prieten de-al meu.
- 3) L-a obsedat ideea de-a-l face inginer.

4) Încearcă de a-l cunoaște.

5) „Deal” este un cuvânt care are sinonime și omonime.

Soluții:

- a) substantiv, în metalimbaj
- b) substantiv comun
- c) prepoziție + articol posesiv
- d) prepoziție + prepoziție + pronume personal

O57. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din propozițiile:

- 1) Dă-ți mai multă silință!
- 2) Dă-ți seama ce-ai făcut!
- 3) Dă-ți un exemplu pozitiv!
- 4) Alte dăți să spui adevărul!

Soluții:

- a) substantiv comun
- b) verb predicativ + pronume reflexiv (aparțin locuțiunii verbale)
- c) verb predicativ la imperativ + pronume personal

O58. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) De-o telefona, anunță-mă!
- 2) El ne-a vorbit de o carte filozofică.
- 3) Ai nevoie de o carte și trei reviste.
- 4) De o fi ceva, te anunț.
- 5) De o vezi, s-o chemi la noi!
- 6) Vine de o vreme pe la noi.
- 7) De! O invit și pe ea.
- 8) De! O fată ca ea mai rar găsești.
- 9) De! O veni iarna în curând.
- 10) „De o” nu este omofon cu „de-o”.

Soluții:

- a) substantiv, în metalimbaj
- b) conjuncție + verb auxiliar pentru viitorul popular
- c) prepoziție + numeral
- d) prepoziție + articol nehotărât
- e) prepoziție + adjectiv nehotărât (aparțin locuțiunii adverbiale)
- f) interjecție, articol nehotărât
- g) interjecție, pronume personal
- h) interjecție, verb auxiliar pentru viitorul popular
- i) conjuncție + pronume personal

O59. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Aud un cântec di pi la noi.
- 2) Didi este o fată bună.
- 3) Dii! Căluțele, dii...!
- 4) Di-i placi, om vedea.

- 5) Di-i veni, adu ce-ai promis!
- 6) Nu știu di-i bine, di-i rău.
- 7) Du-te di-i vezi pe ai tăi!
- 8) Copii, iată-l pe cel di-i spune Mutu.
- 9) „Dii!” este o interjecție.
- 10) „Di” este un fonetism popular.
- 11) Di-i ieftin, îl cumpăr.

Soluții:

- | | |
|--|---|
| a) substantiv (în metalimbaj) | f) conjuncție + verb copulativ |
| b) substantiv propriu | g) conjuncție + verb predicativ |
| c) interjecție | h) pronume relativ (care) +
pronume personal |
| d) conjuncție + pronume personal | i) prepoziție, face parte din
prepoziția compusă |
| e) conjuncție + verb auxiliar
pentru viitorul popular | |

O60. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Ai învățat, deci știi.
- 2) Spune-mi, de ce-i bolnav.
- 3) De ce n-a venit?
- 4) Întreabă de ce întârzie.
- 5) De ce, de nece, nu-i treaba ta!
- 6) Vorbește-mi de ce-i acasă.
- 7) Povestești-mi de cei mici!
- 8) „De ce” este o locuțiune conjuncțională.
- 9) De ce-i amenințat?
- 10) De ce-i căpitan de echipă?

Soluții:

- | | |
|--|--|
| a) substantiv, în metalimbaj | f) locuțiune conjuncțională + verb
auxiliar |
| b) conjuncție coordonatoare
conclusivă | g) locuțiune conjuncțională |
| c) prepoziție + articol demonstrativ | h) locuțiune conjuncțională,
aparține construcției
tautologice |
| d) locuțiune conjuncțională +
verb predicativ | |
| e) locuțiune conjuncțională +
verb copulativ | |

O61. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Intră prin dos și bate tare!
- 2) Cumpăr un dos de plapumă.
- 3) Lumea s-a întors pe dos.
- 4) Ea tricotează un ochi pe față, un ochi pe dos.

- 5) Iată un fluier d-os.
- 6) El este întors pe dos.

Soluții:

- | | |
|--|--|
| a) substantiv comun | d) substantiv, aparține locuțiunii verbale |
| b) substantiv, aparține locuțiunii adjectivale | e) locuțiune adverbială |
| c) substantiv, aparține locuțiunii adverbiale | f) prepoziție + substantiv |

O62. Diferențiați morfologic și semantic cuvântul *dur* din enunțurile:

- 1) Se poartă dur cu ai săi.
- 2) El este un dur.
- 3) Se joacă un fotbal dur.
- 4) El a reacționat dur.
- 5) „Dur” este omofon și omograf.

Soluții:

- | | |
|--|------------------------------|
| a) substantiv comun obținut prin substantivizarea adjectivului | b) adjectiv |
| | c) adverb |
| | d) substantiv, în metalimbaj |

O63. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Nu mă dor ochii.
- 2) M. Eminescu a scris expresia „dor dureros de dulce”.
- 3) Mi-e dor de acasă.
- 4) D-or vrea, or scrie.
- 5) Se întâlnește „dor cu dor”.
- 6) D-or avea totul, nu vor mai fi silitori.
- 7) „Dor” poate fi substantiv sau verb.

Soluții:

- | | |
|--|---|
| a) substantiv, în metalimbaj | e) substantiv, aparține expresiei verbale impersonale |
| b) substantiv comun | f) conjuncție + verb auxiliar pentru viitorul popular |
| c) verb predicativ | |
| d) substantiv, aparține locuțiunii substantive | |

O64. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Du-i cadoul mamei!
- 2) „Dui, dui, dui, dorule dui/ Pân' la munte să mă sui”.
- 3) „Dui” și „du-i” sunt omofone.

Soluții:

- a) substantiv, în metalimbaj
- b) interjecție (refren popular)
- c) verb predicativ la imperativ + pronume personal

O65. Diferențiați semantic și morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Te rugăm, du-ne și pe noi la bunici!
- 2) Am citit cartea „Dune”.
- 3) Văd dune de nisip.
- 4) „Du-ne” și „dune” sunt omofone.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------|---------------------------------|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) verb predicativ la imperativ |
| b) substantiv propriu | + pronume personal de |
| c) substantiv comun | anticipare |

O66. Diferențiați gramatical cuvântul *dată* din enunțurile:

- 1) 1 Decembrie este o dată importantă pentru români.
- 2) Așa i-a fost dată soarta.
- 3) Tema dată este ușoară.
- 4) El dată articolul și-l trimise la ziar.
- 5) Altădată fii atent!
- 6) „Dată” poate fi și substantiv.

Soluții:

- | | |
|---|--------------------------------------|
| a) substantiv (în metalimbaj) | e) adjectiv provenit din participiul |
| b) substantiv comun | verbului <i>a da</i> |
| c) verb predicativ (verbul <i>a data</i>
la indicativ, perfect simplu) | f) substantiv, face parte din |
| d) participiul verbului <i>a da</i> (diateza
pasivă) | adverbul <i>compus</i> |

O67. Diferențiați lexical și morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Dă-ți seama ce-ai făcut!
- 2) Dă-ți un alt exemplu!
- 3) Alte dăți sărbătorile erau altfel.
- 4) „Dăți” și „dă-ți” nu sunt omografe.

Soluții:

- | | |
|--|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) verb predicativ + pronume |
| b) substantiv comun, face parte
din locuțiunea adverbială | reflexiv (aparțin locuțiunii
verbale) |
| c) verb predicativ + pronume
personal în dativ | |

O68. Stabiliți valorile morfologice ale lui *e/ Ee...!* din enunțurile:

- | | |
|--|--|
| 1) Fata <u>e</u> acasă. | 6) Kilogramul de roșii <u>e</u> cinci lei. |
| 2) <u>Ee...!</u> Ce să-i faci?! | 7) Cartea <u>e</u> de zece mii. |
| 3) „ <u>E</u> ” este o vocală. | 8) El <u>e</u> un om deosebit. |
| 4) <u>E</u> , nu <u>e</u> , nu ne plângem. | 9) <u>E</u> vară. |
| 5) Nu <u>e</u> bine ce se-ntâmplă. | 10) El <u>e</u> vizitat de prieteni. |

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) verb copulativ
- c) verb predicativ (aparține expresiei impersonale)
- d) verb predicativ (a fi/ a costa)
- e) verb predicativ (aparține construcției tautologice)
- f) verb copulativ, face parte din expresia impersonală
- g) interjecție
- i) verb auxiliar pentru diateza pasivă

O69. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Ea este elevă.
- 2) Ia și fructe, te rog!
- 3) Nu i-a dat nimic lui Radu.
- 4) Trebuie să ia examenul.
- 5) Ia! Vezi-ți de drum!
- 6) El ia mașina.
- 7) Ea ia notițe.
- 8) Ia aminte ce-ți spun!
- 9) Nu vreau s-o ia razna.
- 10) Poate cândva i-a veni mintea la cap.
- 11) „Ia” poate fi verb sau interjecție.
- 12) „Ea” și „ia” sunt omofone.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) pronume personal
- c) verb predicativ (verbul „a lua” la imperativ)
- d) pronume personal + verb auxiliar pentru perfectul compus
- e) verb predicativ la indicativ prezent
- f) verb predicativ la conjunctiv prezent
- g) verb predicativ (aparține locuțiunii verbale)
- h) pronume personal + verb auxiliar pentru viitorul popular
- i) interjecție

O70. Indicați ce valoare morfologică are cuvântul *fa* (*Fa*) din enunțurile:

- 1) „Fa” este o notă muzicală.
- 2) Urcă până la fa bemol.
- 3) Cumpără un săpun *Fa*!
- 4) Hai la horă și-om juca/ Lelițo, lelițo, fa!
- 5) „Fa” este o interjecție (un apelativ popular).

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) substantiv propriu
- c) interjecție (apelativ popular)
- d) aparține unei sintagme

O71. Indicați ce valoare morfologică are cuvântul *fă* din enunțurile:

- 1) Nu mai fă nazuri!
- 2) Lelițo fă, hai vino-ncoace!
- 3) Fă un bine unui prieten!
- 4) *Fă* este un cuvânt omofon și omograf.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) verb la imperativ (a face)

- c) verb la imperativ (aparține locuțiunii verbale)
- d) interjecție (apelativ popular)

072. Alegeți soluțiile corespunzătoare valorilor morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Fă-i o cafea doamnei!
- 2) Făi fată, treci la treabă!
- 3) Fă-i semn și vine!
- 4) „Făi” și „fă-i” nu sunt omografe.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) interjecție (apelativ popular)
- c) verb la imperativ (a face) + pronume personal

- d) verb la imperativ (a face) + pronume personal (aparțin locuțiunii verbale)

073. Diferențiați morfologic și semantic cuvintele *fii/ fiii/ fi*, din enunțurile:

- 1) Fii atent!
- 2) Trebuie să fii mai curajos.
- 3) Ei au trei fii.
- 4) Tu vei fi mâine la Brașov.
- 5) Duminică va fi frumos.
- 6) Aș fi venit, dacă aș fi știut.
- 7) Tu vei fi scris când voi veni eu.
- 8) A fi om e lucru mare.
- 9) Fiii lui sunt harnici.
- 10) Oi fi știind tu ceva, dar nu acesta este răspunsul.
- 11) A fi este verb predicativ, verb auxiliar sau verb copulativ?

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) substantiv comun
- c) verb predicativ la indicativ, viitor
- d) verb auxiliar pentru viitorul anterior
- e) verb auxiliar pentru prezumtiv
- f) verb auxiliar pentru conjunctiv, perfect

- g) verb auxiliar pentru condițional, perfect
- h) verb copulativ la infinitiv
- i) verb copulativ la imperativ
- j) verb copulativ la conjunctiv, prezent
- k) verb copulativ la viitor

074. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Eu iau un bilet de tren.
- 2) Ele iau notițe.
- 3) Ei o iau la sănătoasa.
- 4) Nu i-au spus nimic mamei.

5) Ele i-au învățat bine pe copii.

6) I-au și iau sunt omofone.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | e) verb predicativ (apartine locuțiunii verbale) |
| b) verb predicativ la indicativ prezent, persoana I singular | f) pronume personal de anticipare, în dativ + verb auxiliar pentru perfectul compus |
| c) verb predicativ la indicativ prezent, persoana a III-a, plural | g) pronume personal în acuzativ, de anticipare + verb auxiliar pentru perfectul compus |
| d) verb predicativ la conjunctiv prezent | |

O75. Diferențiați gramatical lexemele *lii! / i-i / -i / i*, din enunțurile:

- 1) Iii! Ce frig este!
- 2) Timpu-i frumos.
- 3) Unde-i stiloul?
- 4) Spune-i adevărul.
- 5) Tata-i acasă.
- 6) Copilu-i apreciat de toți.
- 7) I-i spune povestea?
- 8) „I” este o vocală.
- 9) Eu i le dau mâine.
- 10) Băiatu-i mic.
- 11) Răspândea bucuria în juru-i.
- 12) Viitorul apăsarea înainte-i cu largi perspective.
- 13) Hai, dă-i cu gura, zi-i înainte!
- 14) Nu-i bine să-ți uiți prietenii.

Soluții:

- | | |
|---|---|
| a) substantiv (în metalimbaj) | f) pronume personal + verb auxiliar pentru viitorul popular |
| b) pronume personal | g) pronume neutru |
| c) verb predicativ | h) pronume personal în dativul posesiv |
| d) verb copulativ pentru predicatul nominal | i) interjecție |
| e) verb auxiliar pentru diateza pasivă | k) verb copulativ (apartine expresiei verbale impersonale) |

O76. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Voi plecați, iar eu rămân.
- 2) Iar ninge.
- 3) El i-ar trimite o scrisoare.
- 4) „Iar” și „i-ar” sunt omofone.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | c) pronume personal + verb auxiliar pentru condiționalul prezent |
| b) adverb | d) conjuncție adversativă |

077. Analizați oral și distingeți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Mie îmi place iarna.
- 2) Iarna mergem la schi.
- 3) Iar n-a ajuns la timp.
- 4) Iar n-a spus adevărul.
- 5) Iar? Na! Eu îți mai ofer un măr.
- 6) „Iarna” și „iar n-a” sunt omofone?

Soluții:

- | | |
|---------------------------------|---------------------------------|
| a) substantiv (în metalimbaj) | e) adverb, interjecție |
| b) substantiv comun | f) adverb + adverb de negație + |
| c) adverb | verb auxiliar pentru perfectul |
| d) adverb + adverb de negație + | compus (aparțin locuțiunii |
| verb auxiliar pentru perfectul | verbale) |
| compus | |

078. Alegeți soluțiile corespunzătoare valorilor morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Cântăreața poartă o ie cu flori.
- 2) Ea a cumpărat două ii.
- 3) Nu i-e teamă de nimic.
- 4) Ei i-e dat să placă.
- 5) Poate i-i trimite răspuns.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------|----------------------------------|
| a) substantiv comun | c) pronume personal + verb |
| b) pronume personal + verb | auxiliar (diateza pasivă) |
| predicativ (aparțin expresiei | d) pronume personal + verb |
| verbale impersonale) | auxiliar pentru viitorul popular |

079. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) loi! Ce-am auzit!
- 2) Eu poate i-oi vorbi despre tine.
- 3) Tu i-oi trimite pe toți acasă.
- 4) „loi” este o expresie ardelenască.

Soluții:

- | | |
|------------------------------------|-----------------------------------|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) pronume personal de anticipare |
| b) interjecție | în acuzativ (persoana a III-a, |
| c) pronume personal în dativ (per- | plural) + verb auxiliar pentru |
| soana a III-a, singular) + verb | viitorul popular |
| auxiliar pentru viitorul popular | |

080. Alegeți soluțiile corespunzătoare valorilor morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Am fost la lași.
- 2) I-aș spune mamei adevărul.
- 3) Eu i-aș chema și pe ei.
- 4) Eu i-aș întoarce-o ca la Ploiești.
- 5) Ea-și dăduse seama că s-a rătăcit.

Soluții:

- a) substantiv propriu
- b) pronume personal, persoana a III-a, singular, dativ + verb auxiliar pentru condiționalul prezent
- c) pronume personal, persoana a III-a, plural, acuzativ + verb auxiliar pentru condiționalul prezent
- d) pronume personal, persoana a III-a, singular, feminin + pronume reflexiv
- e) pronume personal, persoana a III-a singular + verb auxiliar pentru condiționalul prezent (aparțin locuțiunii verbale)

O81. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) „Io, Mircea Voievod...”.
- 2) Nu i-o aduc acum.
- 3) Ea i-o stea de cinema.
- 4) Aici i-o revistă și nimic altceva.
- 5) Poate i-o invita tata și pe ei.
- 6) I-o chemat mama.
- 7) „Io” este un arhaism.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) pronume personal, persoana I, singular
- c) pronume personal, persoana a III-a singular, dativ + pronume personal, persoana a III-a, singular, feminin, acuzativ
- d) pronume personal, persoana a III-a, plural + verb auxiliar, forma populară, pentru perfectul compus
- e) verb predicativ + numeral
- f) verb copulativ + articol nehotărât
- g) pronume personal de anticipare, persoana a III-a, plural + verb auxiliar pentru viitorul popular

O82. Analizați lexemul *îmi* din punct de vedere morfologic din propozițiile:

- 1) Voi *îmi* oferiți acest post.
- 2) Eu *îmi* închipui trecutul.
- 3) Eu *îmi* fac tema.
- 4) Eu *îmi* aduc aminte totul.
- 5) „*Îmi*” poate fi pronume personal sau pronume reflexiv.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) pronume personal
- c) pronume reflexiv
- d) pronume reflexiv (aparține locuțiunii verbale)

O83. Indicați ce valoare morfologică are cuvântul *îți* din enunțurile:

- 1) Tu *îți* alegi o carte.
- 2) Eu *îți* propun pe aceasta.

- 3) Tu îți faci lecțiile.
- 4) Pronumele personal „îți” devine pronume reflexiv și intră în structura verbelor pronominale.
- 5) Cred că îți amintești totul.
- 6) Tu îți dai seama ce însemni pentru mine.

Soluții:

- | | |
|---------------------|---|
| a) pronume personal | c) pronume reflexiv (aparține locuțiunii verbale) |
| b) pronume reflexiv | d) substantiv (în metalimbaj) |

O84. Analizați lexemul își, din punct de vedere morfologic, din enunțurile:

- 1) Ea își pune schiurile.
- 2) El își dă seama că timpul trece.
- 3) „Își” intră în structura pronumelui personal de întărire.
- 4) El își face exercițiile.
- 5) Ea își scrie tema.

Soluții:

- | | |
|---|-------------------------------|
| a) pronume reflexiv | c) substantiv (în metalimbaj) |
| b) pronume reflexiv (aparține locuțiunii verbale) | |

O85. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Eu însămi am făcut sport.
- 2) Mie însă mi se pare frumos tabloul.
- 3) Nu-ți place, mie însă îmi place.
- 4) Pe mine însămi m-a impresionat.
- 5) E târziu, însă-mi conduc prietenii la gară.
- 6) „Însămi” este un pronume personal de întărire.

Soluții:

- | | |
|--|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | c) adjectiv pronominal de întărire |
| b) conjuncție adversativă + pronume personal | d) conjuncție adversativă + pronume reflexiv |

O86. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Tu însăți poți să înveți.
- 2) Ție însă ți se pare greu.
- 3) Ție însă-ți place muzica.
- 4) Tu însăți poți răspunde la telefon.
- 5) „Însăți” este forma de feminin a pronumelui personal de întărire, persoana a II-a singular.

Soluții:

- | | |
|--|------------------------------------|
| a) substantiv (în metalimbaj) | c) adjectiv pronominal de întărire |
| b) conjuncție adversativă + pronume personal | |

O87. Precizați valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Ea însăși a scris tema.
- 2) Cumpără însă și un bilet de autobuz.
- 3) Fata însăși i-a telefonat.
- 4) Plecă, însă-și aduse aminte de ceva.
- 5) Vine însă și Elena cu fiica.

Soluții:

- | | |
|------------------------------------|-----------------------------|
| a) adjectiv pronominal de întărire | c) conjuncție adversativă + |
| b) conjuncție adversativă + adverb | pronume reflexiv |

O88. Indicați ce valoare morfologică are cuvântul *îi* din enunțurile:

- 1) El *îi* dă cu gura tot înainte.
- 2) Ea *îi* dă cu vorba și trece vremea.
- 3) Ele *îi* oferă flori.
- 4) Mama *îi* spune o vorbă bună.
- 5) „*Îi*” poate fi pronume personal sau pronume neutru.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) pronume personal, forma neaccentuată, singular, dativ
- c) pronume neutru

O89. Indicați valorile morfologice ale lui *î* din enunțurile:

- 1) Băiatul *î* este cuminte.
- 2) A adus caietul *î*.
- 3) Pe el *î*-au trimis la studii.
- 4) Nu *î*-am văzut pe Sorin.
- 5) Pe el *î*-au trecut toate apele.
- 6) Acum, văzându-*î* pe Sorin, s-a emoționat.
- 7) „*Î*” este articol hotărât sau poate fi pronume personal.

Soluții:

- | | |
|---|---------------------------------|
| a) substantiv (în metalimbaj) | e) pronume personal de reluare, |
| b) articol hotărât (masculin) | forma neaccentuată, masculin, |
| c) articol hotărât (neutru) | singular |
| d) pronume personal de anticipare,
forma neaccentuată, masculin,
singular | |

O90. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Merg la părinți.
- 2) Ea î-a așteptat la gară.
- 3) La este o notă muzicală.

- 4) A făcut laaa!... Apoi a dirijat corul.
- 5) Acesta este un om de la munte.
- 6) A mâncat la cireșe de s-a săturat.
- 7) La și -a sunt omofone.

Soluții:

- | | |
|---|---|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) prepoziție, aparține prepoziției compuse |
| b) pronume personal + verb auxiliar pentru perfectul compus | e) adjectiv nehotărât cu sensul de <i>multe</i> |
| c) prepoziție simplă | f) interjecție |

O91. Alegeți soluțiile corespunzătoare valorilor morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Cascadorul are umeri lați.
- 2) Vasile a făcut lați pentru gard.
- 3) Voi l-ați ajuta dacă ați putea.
- 4) Voi l-ați rugat ceva?
- 5) „Lați” poate fi substantiv sau adjectiv.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | singular, masculin, acuzativ + verb auxiliar pentru perfectul compus |
| b) substantiv comun | |
| c) adjectiv calificativ | |
| d) pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a | e) pronume personal+verb auxiliar pentru condițional, prezent |

O92. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Se pare că-i un laș.
- 2) Nu este un om laș.
- 3) Eu l-aș sfătui să învețe.
- 4) S-a purtat ca un laș.
- 5) „Laș” poate deveni substantiv prin articulare.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------|---|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) pronume personal + verb auxiliar pentru condițional, prezent |
| b) substantiv comun | |
| c) adjectiv | |

O93. Alegeți soluțiile corespunzătoare valorilor morfologice ale cuvântului *lin*, din enunțurile:

- 1) A pescuit un lin.
- 2) Apasă lin pe pedale!
- 3) Vaporașul alunecă lin pe lac.
- 4) Ea are un mers lin.
- 5) Ea se apropie cu pas lin.
- 6) „Lin” poate fi substantiv, adjectiv sau adverb.
- 7) Folosiți un lin pentru struguri!

Soluții:

- | | |
|------------------------------------|---|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) adverb |
| b) substantiv comun (două sensuri) | e) adjectiv ce aparține locuțiunii adverbiale |
| c) adjectiv | |

O94. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Fratele lor este inginer.
- 2) Lor le trebuie o casă.
- 3) Cred că l-or aștepta mâine.
- 4) Ai lor sunt la mare.
- 5) „Lor” din cuvintele *fetelor, băieților* este articol hotărât.

Soluții:

- | | |
|---------------------------------------|---|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) pronume personal, forma neaccentuată, singular, masculin + verb auxiliar pentru viitorul popular |
| b) pronume personal, forma accentuată | |
| c) pronume posesiv | |

O95. Creați enunțuri în care cuvântul *lac*, omofon și omograf, să aibă diferite sensuri.

O96. Precizați valorile morfologice ale cuvântului *lui* din enunțurile:

- 1) Lui i-am scris o scrisoare.
- 2) Copiii lui sunt Dan și Doru.
- 3) Fratele lui Mirel vine azi.
- 4) „Lui, lui, lui, și iară lui... / Pân' la munte să mă sui!”
- 5) Ai lui sunt cumiți.

Soluții:

- | | |
|---------------------|-------------------------------------|
| a) articol hotărât | c) interjecție |
| b) pronume personal | d) face parte din pronumele posesiv |

O97. Indicați valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Lucrarea m-a solicitat mult.
- 2) Ea m-a dus cu mașina.
- 3) Eu m-am dus la teatru.
- 4) „M” este consoană.

Soluții:

- a) pronume personal, forma neaccentuată, persoana I, singular, acuzativ
- b) pronume reflexiv, persoana I singular
- c) substantiv (în metalimbaj)

O98. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Mama este bună.
- 2) El m-a rugat să-l ajut.
- 3) Nimeni nu m-a luat peste picior.

Soluții:

- a) substantiv comun
- b) pronume personal + verb auxiliar pentru perfectul compus
- c) idem, aparțin locuțiunii verbale

O99. Analizați lexemul *mare* din punct de vedere morfologic și semantic din enunțurile:

- 1) Toți au plecat în vacanță la mare.
- 2) El se dă mare cu mașina sa străină.
- 3) Mi-ar plăcea să am o grădină mare.
- 4) Problema mi-a dat o mare bătaie de cap.
- 5) Văd o mare de oameni.

Soluții:

- a) substantiv comun
- b) adjectiv calificativ
- c) adverb, aparține locuțiunii verbale
- d) substantiv colectiv

O100. Introduceți în enunțuri cuvântul *masa* pentru a evidenția polisemia acestuia.

O101. Analizați lexemul *mă*, din punct de vedere morfologic, din enunțurile:

- 1) Tu mă consideri prietenă.
- 2) Eu mă plimb adesea.
- 3) Mă, nu mai plânge!
- 4) „Mă” este un pronume sau o interjecție (un apelativ popular).

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) pronume personal, forma neaccentuată, persoana I, singular, acuzativ
- c) pronume reflexiv
- d) interjecție (apelativ popular)

O102. Analizați sintactico-morfologic cuvântul *măi* din enunțurile:

- 1) Măi loane, hai la târg!
- 2) Fetița este „măi-măi”.
- 3) A exclamat: „Măi, măi” și a sărutat-o.
- 4) El s-a făcut măi-măi și a plecat în oraș.
- 5) „Măi” este o interjecție (un apelativ popular).

Soluții:

- a) subiect, exprimat prin substantiv (în metalimbaj)
- b) apelativ popular (interjecție), fără funcție sintactică
- c) nume predicativ exprimat prin interjecție repetată
- d) complement circumstanțial de mod exprimat prin interjecție repetată.



O103. Analizați cuvintele subliniate din punct de vedere morfologic din enunțurile:

- 1) Mie nu mi se pare reușit acest tablou.
- 2) Nu-mi spune poveștil!
- 3) Eu nu-mi bat capul cu toate nimicurile.
- 4) Plățiți zece mii!

Soluții:

- | | |
|---|---|
| a) pronume personal forma
neaccentuată, persoana I,
singular, dativ | b) pronume reflexiv, aparține
locuțiunii verbale |
| | c) parte a numeralului compus |

O104. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Mia este prietena mea.
- 2) Ea mi-a spus cât este ceasul.
- 3) Unde merge suta, merge și mia.
- 4) Problema mi-a dat bătaie de cap.
- 5) Am văzut o mia albă.
- 6) Mia de lei a dispărut.

Soluții:

- | | |
|-----------------------|---|
| a) substantiv propriu | d) pronume personal + verb
auxiliar pentru perfectul
compus |
| b) substantiv comun | e) idem, (aparțin locuțiunii
verbale) |
| c) numeral | |

O105. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Am o mie de idei.
- 2) Mie îmi place arta.
- 3) Mi-e milă de toți.
- 4) Nu mi-e greu să lucrez.
- 5) Mi-e teamă de fulgere.
- 6) El nu mi-e frate.
- 7) Școala mi-e apreciată.
- 8) Îmi mi-e milă de altul, dar de mine mi se rupe inima.

Soluții:

- | | |
|---|---|
| a) numeral | d) pronume personal + verb
predicativ, aparțin locuțiunii
verbale |
| b) pronume personal forma
accentuată, persoana I
singular, dativ | e) pronume personal + verb
copulativ |
| c) pronume personal + verb
predicativ ce aparține expresiei
verbale impersonale | f) pronume personal + verb
auxiliar pentru diateza pasivă |

O106. Analizați sintactico-morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Ai mei mă susțin.
- 2) Prietenii mei sunt veseli.
- 3) El a cultivat mei pe un lot.
- 4) Oaia are doi miei.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------------|---------------------|
| a) substantiv comun | c) adjectiv posesiv |
| b) face parte din pronumele posesiv | |

O107. Alegeți soluțiile corespunzătoare valorilor morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Dă-mi caietul!
- 2) Cartea costă câteva mii.
- 3) Tu mi-i trimite mâine ceva.
- 4) Acum nu mi-i greu.
- 5) Mâna-mi ușoară mângâia florile.
- 6) Făt-Frumos mi-l bate pe zmeu.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) numeral | e) pronume personal în dativul posesiv |
| b) pronume personal | |
| c) pronume personal + verb auxiliar pentru viitorul popular | f) pronume personal în dativul etic |
| d) pronume personal + verb predicativ (aparțin expresiei impersonale) | |

O108. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor *moi/ m-oi* din enunțurile:

- 1) Îmi plac fructele moi.
- 2) Eu m-oi duce la țară.
- 3) Dacă m-oi întreba, ți-oi spune.
- 4) Poate m-oi învăța minte să nu mai greșesc.
- 5) Eu m-oi face luntre și punte.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) adjectiv | c) pronume reflexiv +verb auxiliar pentru viitorul popular |
| b) pronume personal, forma neaccentuată, persoana I, singular + verb auxiliar pentru viitorul popular | d) idem (aparțin locuțiunii verbale) |

O109. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Oamenii se nasc și mor.
- 2) Mor de ciudă când o văd.

- 3) Pe mine m-or duce la altă școală.
- 4) Morrr! face ursul.
- 5) „Morrr!” este o interjecție.

Soluții:

- | | |
|---|---|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) verb predicativ, aparține locuțiunii verbale |
| b) verb predicativ | e) interjecție |
| c) pronume personal + verb auxiliar pentru viitorul popular | |

O110. În enunțurile de mai jos, precizați valorile morfologice ale cuvintelor subliniate:

- 1) S-a auzit un miau.
- 2) Pisica făcu: miau!
- 3) Tot ele mi-au trimis flori.
- 4) Ei nu mi-au rămas datori.
- 5) „Miau” este o interjecție.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | c) interjecție |
| b) pronume personal + verb auxiliar pentru perfectul compus | d) substantiv provenit din interjecție |

O111. Scrieți diferite enunțuri în care cuvântul *mac* să fie: substantiv comun, interjecție, locuțiune interjecțională.

O112. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Elena n-a vrut nimic.
- 2) Na! Asta-i bună!
- 3) Fii cuminte, că-ți dau na-na!
- 4) A plecat la nana Maria.
- 5) Nana i-a scris din străinătate.
- 6) Acum, na, un măr!
- 7) „Na” este o interjecție.

Soluții:

- | | |
|--|---|
| a) substantiv (în metalimbaj) | e) interjecție |
| b) substantiv propriu | f) substantiv provenit din interjecție (sinonim cu <i>bătaie</i>), aparține locuțiunii verbale |
| c) substantiv comun (termen de rudenie), apelativ popular | g) interjecție cu valoare predicativă |
| d) adverb de negație + verb auxiliar pentru perfectul compus | |

O113. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) El cânta la nai.
- 2) Tu n-ai mințit niciodată.



- 3) Tu n-ai promite ce n-ai putea face.
- 4) Tu n-ai dreptate.
- 5) Tu n-ai mașină.
- 6) Tu n-ai să vii mâine, deși mi-ai promis.
- 7) „Nai” și „n-ai” sunt omofone.
- 8) Tu n-ai ziarul.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | e) adverb de negație + verb auxiliar pentru viitorul popular |
| b) substantiv comun | f) adverb de negație + verb predicativ |
| c) adverb de negație + verb auxiliar pentru perfectul compus | g) idem (aparțin locuțiunii verbale) |
| d) adverb de negație + verb auxiliar pentru condiționalul prezent | |

O114. Precizați valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Orice naș își are nașul.
- 2) Eu n-aș putea trăi fără ea.
- 3) Eu n-aș pune mâna în foc pentru nimeni.
- 4) „Naș” și „n-aș” nu sunt omografe.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------|---|
| a) substantiv (în metalimbaj) | c) adverb de negație + verb auxiliar pentru condiționalul prezent |
| b) substantiv comun | d) idem (aparțin locuțiunii verbale) |

O115. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) A venit un nene pe la noi.
- 2) Închide poarta, nene Traiane!
- 3) Nu știu dacă ne plimbăm azi.
- 4) Nouă ne trimite un pachet.
- 5) Pe noi ne așteaptă la gară.
- 6) Nouă ne place muzica.
- 7) Auzind-o ne-au dat lacrimile de bucurie.
- 8) „Ne” poate fi pronume personal sau pronume reflexiv.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | e) pronume personal de reluare, forma neaccentuată, persoana I, plural, acuzativ |
| b) substantiv comun | f) pronume reflexiv |
| c) apelativ popular | g) pronume reflexiv la dativul posesiv (aparține locuțiunii verbale) |
| d) pronume personal de reluare, forma neaccentuată, persoana I, plural, dativ | |



O116. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Azi s-a așternut o nea deasă.
- 2) Merg cu nea Mitică la pescuit.
- 3) Nouă ne-a dat ușor la teză.
- 4) Problema ne-a dat bătaie de cap.
- 5) „Nea” este un sinonim pentru *zăpadă*.
- 6) Radu ne-a așteptat.

Soluții:

- | | |
|--|---|
| a) substantiv (în metalimbaj) | plural, dativ + verb auxiliar |
| b) substantiv comun | pentru perfectul compus |
| c) apelativ popular | e) pronume personal, persoana I, |
| d) pronume personal (de reluare),
forma neaccentuată, persoana I, | plural, acuzativ+verb auxiliar
pentru perfectul compus |

O117. Precizați valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) El este de neam bun.
- 2) Noi ne-am gândit mult la voi.
- 3) Nu ne-am adus aminte totul.
- 4) Nu fi neam prost!
- 5) „Neam” este un sinonim pentru *rudă*.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------|-------------------------------------|
| a) substantiv (în metalimbaj) | c) pronume reflexiv + verb auxi- |
| b) substantiv comun | liar pentru perfectul compus |
| | d) idem, aparțin locuțiunii verbale |

O118. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Nu știu ce nație de om mai este și el.
- 2) Na! Tie ți se cuvine totul.
- 3) Na! Ti-e mai bine acum?
- 4) „Nație” este un sinonim pentru *popor*.

Soluții:

- | | |
|---|---|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) interjecție + pronume personal, |
| b) substantiv comun | forma neaccentuată, persoana |
| c) interjecție + pronume personal,
forma accentuată, persoana a
II-a, singular, dativ | a II-a, singular, dativ + verb
predicativ (aparțin expresiei
impersonale) |

O119. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) N-o duce cu tine și pe Rodica!
- 2) Acum este mai greu, te rog, n-o lua în glumă!
- 3) N-o veni și Mirel la noi?
- 4) N-o carte, ci trei îi trebuie.
- 5) N-o floare, ci o carte trebuie să-i dați.
- 6) No! Hai amu ș-om mere!
- 7) „No” este un regionalism din Ardeal.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) adverb de negație + pronume personal de anticipare, genul feminin, persoana a III-a, singular, forma neaccentuată, acuzativ
- c) adverb de negație + pronume neutru
- d) adverb de negație + articol nehotărât
- e) adverb de negație + numeral
- f) interjecție
- g) adverb de negație + verb auxiliar pentru viitorul popular

O120. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) El poartă haine noi.
- 2) Noi am citit multe articole.
- 3) Cred că n-oi mai trece mâine pe la voi.
- 4) Poate că n-oi mai lua-o la fugă.
- 5) „Noi” și „n-oi” sunt omofone.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) adjectiv calificativ
- c) pronume personal, forma accentuată, persoana I, plural, nominativ
- d) adverb de negație + verb auxiliar pentru viitorul popular
- e) idem, aparțin locuțiunii verbale

O121. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Nu văd niciun nor pe cer.
- 2) De n-or vrea, n-or veni.
- 3) Stai, că n-or da turcii!
- 4) „Nor” și „n-or” nu sunt omografe.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) substantiv comun
- c) adverb de negație + verb auxiliar pentru viitorul popular
- d) idem, aparțin locuțiunii verbale

O122. Precizați valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Meciul a avut un rezultat nul.
- 2) Nu-l mai deranja pe Emil!
- 3) Pe Florin nu-l cunosc.
- 4) „Nul” și „nu-l” sunt omofone.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) adjectiv calificativ
- c) negație + pronume personal de anticipare, forma neaccentuată, persoana a III-a, singular, acuzativ
- d) negație + pronume personal de reluare, forma neaccentuată, persoana a III-a, singular, acuzativ, masculin

O123. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Nuți este chimistă.
- 2) Ție nu ți se pare totul frumos?

- 3) Tu nu-ți mai amintești nimic.
- 4) Ție nu-ți se spune adevărul?

Soluții:

- a) substantiv propriu
- b) negație + pronume reflexiv
- c) negație + pronume personal

O124. Analizați lexemul *o*, din punct de vedere morfologic, în enunțurile:

- 1) Iat-o, luați-o!
- 2) O! Ce bine-mi pare!
- 3) Cumpără o carte și trei caiete!
- 4) El a luat-o la sănătoasa.
- 5) Am o prietenă la Brașov.
- 6) Nu se știe dacă o veni mâine.
- 7) „O” este vocală.

Soluții:

- | | |
|--|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) pronume neutru |
| b) pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, singular, feminin, acuzativ | e) numeral cardinal |
| c) articol nehotărât | f) interjecție |
| | g) verb auxiliar pentru viitorul popular |

O125. Analizați lexemul *oi* din punct de vedere morfologic, din enunțurile:

- 1) Ei au multe oi.
- 2) Eu oi pleca la munte.
- 3) Poate tu oi veni în curând.
- 4) Doar nu m-oi scula cu noaptea în cap.
- 5) „Oi” și „oi” sunt omografe.

Soluții:

- | | |
|--|--------------------------------------|
| a) substantiv (în metalimbaj) | c) idem, aparține locuțiunii verbale |
| b) verb auxiliar pentru viitorul popular | d) substantiv comun |

O126. Analizați lexemul *om*, din punct de vedere morfologic, din enunțurile:

- 1) El este un om bun.
- 2) Noi om ajunge la timp.
- 3) Bălcescu era un „om între oameni”.
- 4) El este un om de seamă.
- 5) Nu vreau să am de a face cu un om de nimic.
- 6) Noi om aștepta autobuzul.
- 7) El a rămas o mână de om.
- 8) „Om” este un cuvânt omograf și omofon.

Soluții:

- | | |
|--|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) substantiv comun care aparține locuțiunii adjectivale |
| b) substantiv comun | e) verb auxiliar pentru viitorul popular |
| c) substantiv comun care aparține locuțiunii substantivale | |



O127. Indicați ce valoare morfologică are cuvântul or din enunțurile:

- 1) Ei or scrie mai bine.
- 2) Or' ele n-au bilet?
- 3) Ai făcut o afirmație, or adevărul este altul.
- 4) Am spus ceva, or' nu-l totul clar?

Soluții:

- | | |
|--|---------------------------|
| a) verb auxiliar pentru viitorul popular | c) conjuncție disjunctivă |
| b) conjuncție adversativă | d) adverb interogativ |

O128. Analizați lexemul ori din punct de vedere morfologic, din enunțurile:

- 1) Ori pleci, ori rămâi.
- 2) Mama a sunat de două ori.
- 3) Eu ți-am spus, nu o dată, ci de zece ori, că nu ai dreptate.
- 4) Doi ori cinci fac zece.
- 5) Nu ți-am spus, ori tu n-ai înțeles?
- 6) Ori crezi că mă sperii?
- 7) „Ori” are mai multe sensuri.

Soluții:

- | | |
|---|---------------------------|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) adverb |
| b) substantiv comun (pluralul de la <u>dată</u>) | e) conjuncție adversativă |
| c) idem, aparține numeralului adverbial | f) conjuncție disjunctivă |
| | g) adverb interogativ |

O129. Analizați oral și distingeți valorile morfologice și semantice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Papa de la Roma este foarte respectat.
- 2) Taci copile, că-ți dau papa!
- 3) El este băiatul lui papă.
- 4) Pa! Pa! Te aștept mâine!
- 5) „Pa! Pa!” este o interjecție repetată.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------|----------------|
| a) substantiv (în metalimbaj) | c) interjecție |
| b) substantiv comun | |

O130. Analizați lexemul papă din punct de vedere morfologic, din enunțurile:

- 1) Un papă este foarte respectat.
- 2) Papă, te rog, tot!
- 3) „Papă” poate fi substantiv sau verb.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) substantiv comun
- c) verb la imperativ (sinonim a *mânca*)

O131. Indicați ce valoare morfologică are cuvântul *par* din enunțurile:

- 1) Ele par elegante.
- 2) Nu sta ca un par.
- 3) El a pus un par la gard.
- 4) „Par” are mai multe sensuri.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------|---|
| a) substantiv (în metalimbaj) | c) substantiv comun ce aparține locuțiunii adverbiale |
| b) substantiv comun | d) verb copulativ |

O132. Analizați lexemul *pas*, din punct de vedere morfologic, din enunțurile:

- 1) Copilul a făcut primul pas.
- 2) El nu va mai face niciun pas greșit.
- 3) „Pas în doi” este titlul unui film.
- 4) Ei l-au urmărit pas cu pas.
- 5) A fugit. Pas, de-l mai prinde!
- 6) „Pas” poate fi interjecție sau substantiv.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) substantiv comun, aparține locuțiunii verbale |
| b) substantiv comun | e) interjecție |
| c) substantiv comun, aparține locuțiunii adverbiale | |

O133. Analizați sintactico-morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Alegeți un număr prim.
- 2) El a ajuns prim-ministru.
- 3) Operatorul a luat un prim-plan.
- 4) Primul din clasă este Dorin.
- 5) Gabi este primul din grupă.

Soluții:

- | | |
|---|---|
| a) subiect exprimat prin numeral | d) nume predicativ exprimat prin substantiv compus (adjectiv + substantiv) |
| b) atribut adjectival exprimat prin adjectiv provenit din numeral | e) complement direct, exprimat prin substantiv comun compus (adjectiv + substantiv) |
| c) nume predicativ exprimat prin numeral | |

O134. Introduceți cuvintele *prinde* și *parte* în enunțuri diferite, pentru a pune în evidență polisemia acestora.

O135. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Eu pun masa în grădină.
- 2) Am întâlnit p-un prieten vechi.
- 3) Pun pariu p-un litru de suc.
- 4) Trebuie să pun ceasul să sune.
- 5) „Pun” și „p-un” sunt omofone.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) verb predicativ (a pune)
- c) idem, aparține locuțiunii verbale
- d) prepoziție + articol nehotărât
- e) prepoziție + numeral

O136. Analizați lexemul *ras*, din punct de vedere morfologic, din enunțurile:

- 1) Acesta nu-i un ras dificil.
- 2) El s-a ras cu grijă.
- 3) El are părul ras.
- 4) Satul a fost ras de pe fața pământului.
- 5) Ei s-au ras de concediu la mare.
- 6) „Ras” poate fi adjectiv sau substantiv.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) substantiv comun, provenit din verb
- c) adjectiv
- d) verb predicativ (aparține locuțiunii verbale)
- e) participiul verbului *a se rade*
- f) verbul *a rade* la diateza pasivă

O137. Analizați lexemul *rar*, din punct de vedere morfologic, din enunțurile:

- 1) Ea are părul rar.
- 2) Mama trece rar pe la noi.
- 3) Ei vin din ce în ce mai rar acasă.

Soluții:

- a) adjectiv calificativ
- b) adverb de mod provenit din adjectiv
- c) idem, aparține locuțiunii adverbiale

O138. Extrageți din „Dicționarul de omonime” sensurile cuvintelor *roman* și *rac* și creați propoziții cu acestea.

O139. Creați enunțuri în care cuvântul *roi* să fie, pe rând, substantiv și verb.

O140. Diferențiați semantic, în două enunțuri, cuvântul *rom/rrom*:

- a) băutură alcoolică,
- b) termen etnic.

O141. Puneți în enunțuri diferite cuvântul *război* pentru a evidenția polise-mia lui.

O142. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) El s-a dus la sora sa.
- 2) Prietena sa este Mirela.
- 3) A sa este mai verde.
- 4) Locuința sa este departe.

- 5) Măria Sa este la oaste.
- 6) El s-a dus de-a rostogolul.
- 7) „Sa” și „s-a” nu sunt omografe.

Soluții:

- a) adjectiv posesiv
- b) idem, aparține expresiei reverențioase
- c) pronume posesiv
- d) pronume reflexiv + verb auxiliar pentru perfectul compus
- e) idem, aparțin locuțiunii verbale
- f) substantiv (în metalimbaj)

O143. Analizați oral și stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Eu sar rândurile.
- 2) Eu sar coarda.
- 3) Ele nu sar peste rând.
- 4) Nu pot să sar peste adevăr.
- 5) Ei sar de la trambulină.
- 6) S-ar putea să vină astăzi.
- 7) „Sar” și „s-ar” nu sunt omografe.

Soluții:

- | | |
|--|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) verb predicativ la indicativ, prezent, persoana a III-a, plural |
| b) verb predicativ la indicativ prezent, persoana I, singular | e) pronume reflexiv + verb auxiliar pentru condiționalul prezent |
| c) verb predicativ la conjunctiv prezent, persoana I, singular | |

O144. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Părinții săi sunt tineri.
- 2) Ai săi sunt acasă.
- 3) Am să-i spun adevărul.
- 4) Trebuie să-i aștept mâine.
- 5) „Săi” și „să-i” sunt omofone.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | e) conjuncție + pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, plural, acuzativ |
| b) adjectiv posesiv | |
| c) aparține pronomului posesiv | |
| d) conjuncție + pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, singular, dativ | |

O145. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Știi sau nu știi?
- 2) Ei s-au întâlnit în oraș.
- 3) „Sau” este o conjuncție disjunctivă.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) conjuncție disjunctivă
- c) pronume reflexiv + verb auxiliar pentru perfectul compus

O146. Introduceți cuvântul *so/* în diferite contexte, în care să aibă diverse valori semantice.

O147. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Ideile sunt ale sale.
- 2) Părerile sale sunt interesante.
- 3) Trebuie să le trimitem o scrisoare.
- 4) „Sale” și „să le” ar putea fi confundate ca paronime?

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) pronume posesiv
- c) adjectiv posesiv
- d) conjuncție + pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, plural, dativ

O148. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) El are o sotie învățătoare.
- 2) Această mașină vrea s-o tie bine.
- 3) Nu trebuie s-o tie doar pe-a lui.

Soluții:

- a) substantiv comun
- b) conjuncție + pronume personal, forma neaccentuată, feminin, persoana a III-a, singular, acuzativ + verbul predicativ *a ține*, la conjunctiv prezent (formă populară)
- c) conjuncție + pronume neutru + verbul *a ține* la conjunctiv prezent (fac parte din locuțiunea verbală, formă populară)

O149. Analizați lexemul *și* din punct de vedere morfologic, din enunțurile:

- 1) Și merse și merse și merse...
- 2) Ea și-a pus o dorință.
- 3) Tu și eu suntem artiști.
- 4) Vine și face sport.
- 5) Dându-și seama că a greșit, și-a cerut iertare.
- 6) Ei! Și?! Ce-mi pasă?
- 7) Vine și Viorel cu noi.
- 8) Ai și venit?
- 9) Și amenințat, tot nu recunoaște nimic.
- 10) „Și” poate fi pronume, conjuncție sau adverb.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) *și* narativ
- c) pronume reflexiv
- d) conjuncție copulativă
- e) conjuncție cu sensul de *chiar dacă*
- f) interjecție
- g) adverb





O150. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Profesorii tăi sunt exigenți.
- 2) Ai tăi sunt mai exigenți.
- 3) Tu tai lemnele.

Soluții:

- a) adjectiv posesiv
- b) pronume posesiv

- c) verb predicativ
(a tăia)

O151. Analizați lexemul *tare* din punct de vedere morfologic, din enunțurile:

- 1) Aceasta este o minge tare.
- 2) Vorbește mai tare, te rog!
- 3) Învinge cel tare.
- 4) Tare mă doare inima de dorul lui.
- 5) El este tare de cap.

Soluții:

- a) substantiv provenit din
adjectiv
- b) adjectiv calificativ

- c) adverb provenit din adjectiv
- d) adjectiv face parte din
locuțiunea adjectivală

O152. Introduceți verbul *a tăia* în diferite enunțuri pentru a evidenția polisemia.

O153. Conjugăți verbul *a tăcea* la indicativ prezent și imperfect. Observați formele omonime.

O154. Precizați valorile morfologice ale cuvintelor subliniate, din enunțurile:

- 1) Acesta este un tei bătrân.
- 2) Ei locuiesc în cartierul Tei.
- 3) Beți ceai de tei!
- 4) „Pupăza din tei” a fost dramatizată.
- 5) Tu te-oi duce la culcare, dacă te-oi ruga eu?
- 6) Poate te-oi învăța minte, Gigele!
- 7) „Te-i” se pronunță într-o singură silabă.
- 8) Te-i cuminți cândva?

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) substantiv propriu
- c) substantiv comun
- d) idem, aparține unei sintagme

- e) pronume personal + verb
auxiliar pentru viitorul popular
- f) pronume reflexiv+ verb auxiliar
pentru viitorul popular

O155. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Tie ți-e destinat să cucerești publicul.
- 2) Ti-e rău sau ți-e bine?
- 3) Fratele ți-e frate, n-ai ce face.
- 4) Parcul ți-e aproape.
- 5) „Ti-e” se pronunță într-o singură silabă.

- 6) Vestonul ți-e în cuier.
7) Talentul, vezi, ți-e recunoscut!

Soluții:

- | | |
|---|---------------------------------------|
| a) substantiv (în metalimbaj) | e) pronume personal + verb auxiliar |
| b) pronume personal, forma accentuată | f) pronume personal + verb predicativ |
| c) pronume personal, forma neaccentuată + verb predicativ | g) pronume personal + verb copulativ |
| d) pronume reflexiv + verb copulativ | |

O156. Analizați lexemul *unde* din punct de vedere morfologic și semantic, din enunțurile:

- 1) Lacul face unde line.
- 2) Unde ai dispărut ieri?
- 3) Nu știu unde a ajuns el.
- 4) Postul emite pe unde scurte.
- 5) Nu poți merge orișiunde.
- 6) „Unde” este un adverb interogativ-relativ sau substantiv.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------|-----------------------------------|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) adverb relativ |
| b) substantiv comun | e) face parte din adverbul compus |
| c) adverb interogativ | |

O157. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Unde-i mama?
- 2) Spune-mi unde-i estul?
- 3) Nu știu unde-i pus acest tablou.
- 4) Unde-i este capul ți vor sta picioarele.
- 5) Unde-i telefonezi?
- 6) Știu unde-i frumos.
- 7) Pe unde-i plutesc nuferi.
- 8) Știu unde-i ajunge tu peste ani.
- 9) Spune-mi, unde-i scrii.
- 10) Unde-i mai plăcut peisajul?
- 11) Se vede unde-i mai priceput.
- 12) Unde-i lăudat?

Soluții:

- | | |
|---|---|
| a) substantiv comun + pronume personal, dativul posesiv | d) adverb interogativ + pronume personal |
| b) adverb interogativ + verb predicativ | e) adverb relativ + pronume personal |
| c) adverb interogativ + verb auxiliar (pentru diateza pasivă) | f) adverb relativ + verb auxiliar pentru viitorul popular |

- g) adverb relativ + verb copulativ
h) adverb interogativ + verb copulativ

- i) adverb relativ + verb predicativ
j) adverb relativ + verb auxiliar

O158. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) El nu-i ura pe-ai săi.
- 2) El îi ura mereu „La mulți ani”.
- 3) De vină nu este ura, ci neînțelegerea.
- 4) Ura! Am dat gol!

Soluții:

- | | |
|------------------------------|------------------------------|
| a) substantiv comun | c) verb predicativ (a ura) |
| b) verb predicativ (a urî) | d) interjecție |

O159. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Nu va mai veni mâine.
- 2) Mai va până atunci!
- 3) Ce v-a spus Monica?
- 4) Filmul v-a sucit mințile.
- 5) „Va” este un arhaism.
- 6) Pe voi v-a invitat la ea?

Soluții:

- | | |
|--|---|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) pronume personal + verb auxiliar pentru perfectul compus |
| b) verb, în expresia cu sensul de <i>mai este mult până atunci</i> | e) idem, aparțin locuțiunii verbale |
| c) verb auxiliar pentru viitor | |

O160. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Cumpărați var alb!
- 2) Ce v-ar trebui?
- 3) Ea v-ar trimite la țară.
- 4) Rețineți că „v-ar” se scrie cu cratimă și se pronunță într-o singură silabă!

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv (în metalimbaj) | d) pronume personal în acuzativ + verb auxiliar pentru condițional prezent |
| b) substantiv comun | |
| c) pronume personal în dativ + verb auxiliar pentru condițional prezent | |

O161. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Ei vor câștiga meciul.
- 2) Ce vor face mâine?
- 3) Prietenii v-or aștepta și pe dumneavoastră.

- 4) Ei nu vor nimic de la nimeni.
 5) „Vor” poate fi verb auxiliar sau verb predicativ.

Soluții:

- a) verb predicativ (a voi)
 b) verb auxiliar pentru viitor
 c) pronume personal, forma neaccentuată, persoana a II-a, plural, dativ + verb auxiliar pentru viitorul popular
 d) substantiv (în metalimbaj)

O162. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Noi vom petrece seara împreună.
 2) Sper că nu v-om deranja, doamnă!

Soluții:

- a) verb auxiliar pentru viitor
 b) pronume personal, forma neaccentuată, persoana a II-a plural, acuzativ + verb auxiliar pentru viitorul popular

O163. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Voi mergeți cu noi.
 2) Eu voi lucra duminică.
 3) A voi înseamnă a putea.
 4) Eu v-oi spune o poveste, dragi copii!
 5) El nu voi a scrie nimic.
 6) „A voi” poate fi verb auxiliar sau verb predicativ.

Soluții:

- | | |
|---|---|
| a) pronume personal, persoana a II-a, plural, forma accentuată, nominativ | d) verb predicativ (a voi) la perfectul simplu |
| b) verb auxiliar pentru timpul viitor | e) pronume personal, forma neaccentuată, persoana a II-a, plural, dativ + verb auxiliar pentru viitorul popular |
| c) verb predicativ (a voi) la infinitiv | f) substantiv, în metalimbaj |

O164. Analizați lexemul vă, din punct de vedere morfologic, din enunțurile:

- 1) Nu vă temeți, am ajuns!
 2) Ea vă invită deseară la film.
 3) Noi vă rugăm să așteptați!
 4) Eu vă trimit o telegramă.
 5) Voi vă veți duce la teatru.
 6) „Vă” și „va” nu sunt sinonime.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) pronume personal, forma neaccentuată, persoana a II-a, plural, dativ | b) pronume personal, forma neaccentuată, persoana a II-a, plural, acuzativ |
| | c) pronume reflexiv |
| | d) substantiv, în metalimbaj |

O165. Precizați valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) El are un vis frumos.
- 2) Cum vi-s desenele?
- 3) Nu vi se pare frig?
- 4) Vouă vi se cuvine totul.
- 5) Doarme fără vise.
- 6) Săptămâna trecută am avut vise frumoase.
- 7) Este o noapte ca-n vis.
- 8) Unde vi-s gândurile?

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv comun | plural, dativ (posesiv) + verb predicativ |
| b) substantiv comun, aparține locuțiunii adverbiale | e) pronume personal, forma neaccentuată, persoana a II-a, plural, dativ + verb copulativ |
| c) substantiv comun, aparține locuțiunii adjective | f) pronume personal, forma neaccentuată, persoana a II-a, plural, dativ + pronume reflexiv |
| d) pronume personal, forma neaccentuată, persoana a II-a, | |

O166. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Am cumpărat o vie pe un deal.
- 2) Pasărea părea vie.
- 3) Vi-e teamă de întuneric?
- 4) Să vie vara mai repede!
- 5) Trebuie să vie trenul.
- 6) El vi-e frate?
- 7) „Vie” poate fi substantiv, verb sau adjectiv.

Soluții:

- | | |
|--|---|
| a) substantiv (în metalimbaj) | e) verb predicativ (formă populară a verbului a veni) la conjunctiv prezent |
| b) substantiv comun | f) idem, cu valoare de imperativ |
| c) adjectiv calificativ | g) pronume personal la dativul posesiv + verb copulativ |
| d) pronume reflexiv + verb predicativ, aparțin expresiei impersonale | |

O167. Stabiliți valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- | | |
|--|---|
| 1) Îmi place mirosul din <u>vii</u> . | 8) <u>Vi-i</u> scris să trăiți mult. |
| 2) El se află printre cei <u>vii</u> . | 9) Banii <u>vi-i</u> trimit mâine. |
| 3) Mă privea cu ochi <u>vii</u> . | 10) Ea <u>vi-i</u> cumnată? |
| 4) <u>Vii</u> sau nu <u>vii</u> ? | 11) Ori nu <u>vi-i</u> bine? |
| 5) Tu <u>vii</u> cu mine, Monica! | 12) <u>Viii</u> cu <u>viii</u> , morții cu morții. |
| 6) Să <u>vii</u> mâine la școală! | 13) „ <u>Vii</u> ” și „ <u>vi-i</u> ” nu sunt omografe. |
| 7) Trebuie să <u>vii</u> la patinaj. | 14) Acum <u>vi-i</u> mai ușor? |

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) substantiv comun
- c) substantiv provenit din adjectiv
- d) adjectiv calificativ
- e) verb predicativ (*a veni*)
persoana a II-a, singular,
indicativ, prezent
- f) verb predicativ (*a veni*) persoana
a II-a, singular, conjunctiv,
prezent
- g) idem, cu valoare de imperativ
- h) pronume personal, forma
neaccentuată, persoana a II-a,
plural, dativ posesiv + verb
auxiliar
- i) pronume reflexiv + verb predicativ
(aparțin expresiei impersonale
a-i fi scris, cu sens pasiv)
- j) pronume personal + pronume
personal
- k) pronume personal + verb
copulativ

O168. Precizați valorile morfologice ale cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Într-o zi am văzut casa memorială.
- 2) Zi de zi plouă.
- 3) El este cu plata la zi.
- 4) Ea are o zi liberă.
- 5) Pleacă în zori de zi.
- 6) O zi de muncă nu-l obosește.
- 7) Zi mai tare, lăutare!
- 8) Zi-i să tacă!
- 9) Zizi este actriță.

Soluții:

- a) substantiv propriu
- b) substantiv comun
- c) substantiv comun, aparține
locuțiunii substantivale
- d) substantiv comun, aparține
locuțiunii adverbiale
- e) verb predicativ (*a zice*) la
imperativ
- f) idem + pronume personal,
forma neaccentuată, persoana
a III-a, singular, dativ

O169. Indicați valoarea morfologică a cuvântului *zori* din enunțurile:

- 1) El pleacă în zori.
- 2) Ea se zori la lucru.
- 3) El pictează în zori de zi.
- 4) „Zori de zi” este locuțiune adverbială.

Soluții:

- a) substantiv (în metalimbaj)
- b) verb predicativ (*a se zori*) la
indicativ, perfectul simplu
- c) substantiv, aparține locuțiunii
adverbiale

O170. Diferențiați morfologic cuvintele subliniate din enunțurile:

- 1) Eu privesc departe, în zări.
- 2) Nu zări niciun nor.

- 3) Lumina zării m-a fascinat.
4) Eu zării un porumbel.
5) A zări apusul printre crengi este dorința lui.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv comun | c) verbul predicativ (<i>a zări</i>) la
indicativ, perfectul simplu |
| b) verb predicativ
(infinitiv scurt) | d) substantiv, aparține locuțiunii
adverbiale |

O171. Reluați exercițiile din acest capitol și faceți autoevaluarea după punctajul următor:

- 0,1 puncte: valoarea lexicală a unui cuvânt/ a unei sintagme (monosemantic/ polisemantic/ sinonim/ antonim/ omonim/ paronim/ monosilabic/ plurisilabic);
- 0,15 puncte: valoarea stilistică a unui cuvânt/ a unei sintagme;
- 0,20 puncte: valoarea morfologică a unui cuvânt/ a unei sintagme;
- 0,25 puncte: valoarea sintactică a unui cuvânt/ a unei sintagme.

NOTĂ: Se calculează totalul de puncte în funcție de unitatea de timp necesară efectuării exercițiilor (o oră, două ore, trei ore).

REZOLVĂRI

CONVERSIUNEA. EXERCITII

- 3: 1-a, A, 2-a, A, 3-a, A, a, B, 4-a, A, 5-f, D, f, D, 6-f, E, 7-c, C, 8-d, B, 9-b, A, 10-b, A, 11-g, A, a, D, 12-a, A, 13-h, A, 14-h, A, 15-e, A, 16-e, A, 17-a, A, a, A, 18-f, D, 19-f, B, 20-d, A
 5: 1-c, 2-d, 3-a, 4-g, 5-e, 6-f, 7-h, 8-i, 9-j, j, 10-g, 11-g, 12-k
 7: 1-a, 2-a, 3-b, b, 4-b, 5-e, 6-c, 7-a, 8-d, 9-e
 15: 1-b, 2-c, 3-b, 4-c, 5-f, 6-f, 7-d, 8-d, 9-d, 10-f, 11-a, 12-d, 13-b, 14-b, 15-c, 16-c, 17-e, 18-e, 19-d, 20-e
 23: 1-b, 2-c, 3-a, 4-a, 5-b, 6-a, 7-a, 8-a, 9-c, 10-b
 24: 1-c, 2-a, 3-a, 4-b, 5-c, 6-b, 7-c, 8-a, 9-c, 10-a

Omonimele. Teste

- O1: 1-k, 2-i, 3-d,k, 4-a,c,a, 5-e,a, 6-b, 7-b,a, 8-l,j, 9-f, 10-f, 11-k,b, 12-f,g
 O2: 1-e, 2-d, 3-g, 4-b, 5-h,e, 6-h,e, 7-f, 8-a, 9-a, 10-d, 11-i
 O3: 1-b, 2-a
 O4: 1-a, 2-b, 3-c
 O5: 1-b, 2-d, 3-a, 4-c, 5-b
 O6: 1-b, 2-c, 3-a, 4-d, 5-e
 O7: 1-a, 2-b, 3-a, 4-a, 5-c
 O9: 1-c, 2-a, 3-d, 4-b, 5-b
 O10: 1-d, 2-b, 3-b, 4-c, 5-b
 O11: 1-b, 2-d, 3-d,4-d, 5-a
 O12: 1-b, 2-a, 3-a, 4-d, 5-c, 6-b
 O13: 1-b, 2-c, 3-a, 4-d
 O14: 1-c, 2-d, 3-a, 4-c, 5-b, 6-c
 O15: 1-b, 2-c, 3-d, 4-e, 5-f, 6-a, 7-c
 O16: 1-a, 2-a, 3-c, 4-b
 O17: 1-b, 2-d, 3-e, 4-c, 5-a
 O18: 1-b, 2-a, 3-c, 4-d
 O19: 1-b, 2-e, 3-d, 4-c, 5-a
 O20: 1-b, 2-c, 3-d, 4-a
 O21: 1-d, 2-b, 3-d, 4-b, 5-b, 6-c, 7-c, 8-a
 O22: 1-a, 2-b, 3-b, 4-c, 5-d, 6-e, 7-a, 8-f
 O23: 1-a, 2-b, 3-f, 4-d, 5-c, 6-e
 O24: 1-a, 2-a, 3-b, 4-c
 O25: 1-f, 2-b, 3-c, 4-a, 5-f, 6-g, 7-d, 8-e
 O26: 1-a, 2-e, 3-c, 4-b, 5-a, 6-d
 O27: 1-a, 2-c, 3-d, 4-g, 5-e, 6-g, 7-d, 8-f, 9-i, 10-b, 11-f
 O28: 1-c, 2-b, 3-i, 4-g, 5-d, 6-h, 7-f, 8-e, 9-a
 O29: 1-a, 2-b, 3-a, 4-a, 5-d, 6-e, 7-c, 8-e
 O30: 1-a, 2-a, 3-b, 4-c
 O31: 1-a, 2-b
 O32: 1-c, 2-a, 3-h, 4-f, 5-e, 6-d, 7-g, 8-g, 9-a, 10-e
 O33: 1-a, 2-d, 3-e, 4-a, 5-c, 6-c, 7-b
 O34: 1-g, 2-c, 3-d, 4-e, 5-b, 6-f, 7-a, 8-i, 9-j
 O35: 1-b, 2-d, 3-e, 4-f, 5-i, 6-g, 7-j, 8-a, 9-b, 10-h, 11-d
 O36: 1-a, 2-c, 3-b, 4-f, 5-e, 6-d, 7-f, 8-g
 O37: 1-g, 2-f, 3-g, 4-l, 5-n, 6-h, 7-o, 8-g, 9-e, 10-g, 11-o, 12-a, 13-l, 14-m, 15-m
 O38: 1-e, 2-f, 3-f, 4-i, 5-h, 6-f, 7-g, 8-b, 9-c, 10-e, 11-f, 12-a, 13-c, 14-g
 O39: 1-c, 2-d, 3-b, 4-c, 5-g, 6-g, 7-c, 8-f, 9-j, 10-j, 11-b, 12-d, 13-j, 14-d, 15-a, 16-h
 O40: 1-b, 2-c, 3-e, 4-f, 5-b, 6-d, 7-g, 8-a
 O41: 1-c, 2-g, 3-f, 4-h, 5-d, 6-e, 7-j, 8-b, 9-d, 10-a
 O42: 1-a, 2-b, 3-a, 4-a, 5-a, 6-a, 7-a, 8-a, 9-c, 10-d
 O43: 1-a, 2-a, 3-c, 4-b, 5-c

O44: 1-b, 2-a, 3-a, 4-a, 5-c
O45: 1-c, 2-f, 3-g, 4-d, 5-e, 6-b, 7-g, 8-a
O46: 1-b, 2-d, 3-c, 4-e, 5-a
O47: 1-b, 2-c, 3-c, 4-b, 5-b, 6-b, 7-a, 8-c
O48: 1-c, 2-b, 3-b, 4-a
O49: 1-d, 2-b, 3-j, 4-f, 5-g, 6-i, 7-k, 8-h, 9-c, 10-e, 11-l, 12-a, 13-l, 14-m, 15-a
O50: 1-b, 2-c, 3-d, 4-a
O51: 1-g, 2-b, 3-c, 4-d, 5-g, 6-e, 7-c, 8-f, 9-a, 10-h
O52: 1-d, 2-c, 3-k, 4-e, 5-k, 6-b, 7-f, 8-j, 9-i, 10-e, 11-g, 12-h, 13-a
O53: 1-b, 2-c, 3-d, 4-f, 5-h, 6-e, 7-b, 8-g, 9-e, 10-i, 11-f, 12-a, 13-f, 14-e
O54: 1-b, 2-c, 3-b, 4-d, 5-f, 6-f, 7-e, 8-g, 9-a
O55: 1-a, 2-c, 3-c, 4-f, 5-e, 6-d, 7-b, 8-g
O56: 1-b, 2-c, 3-d, 4-d, 5-a
O57: 1-b, 2-b, 3-c, 4-a
O58: 1-b, 2-d, 3-c, 4-b, 5-i, 6-e, 7-g, 8-f, 9-h, 10-a
O59: 1-i, 2-b, 3-c, 4-d, 5-e, 6-f, 7-d, 8-h, 9-a, 10-a, 11-f
O60: 1-b, 2-e, 3-g, 4-g, 5-h, 6-d, 7-c, 8-a, 9-f, 10-e
O61: 1-e, 2-a, 3-d, 4-c, 5-f, 6-b
O62: 1-c, 2-a, 3-b, 4-c, 5-d
O63: 1-c, 2-b, 3-e, 4-f, 5-d, 6-f, 7-a
O64: 1-c, 2-b, 3-a
O65: 1-d, 2-b, 3-c, 4-a
O66: 1-b, 2-d, 3-e, 4-c, 5-f, 6-a
O67: 1-d, 2-c, 3-b, 4-a
O68: 1-d, 2-g, 3-a, 4-e, 5-f, 6-d, 7-d, 8-b, 9-c, 10-i
O69: 1-b, 2-c, 3-d, 4-f, 5-i, 6-e, 7-b, e, 8-g, 9-g, 10-h, 11-a, 12-a
O70: 1-a, 2-d, 3-b, 4-c, 5-a
O71: 1-c, 2-d, 3-b, 4-a
O72: 1-c, 2-b, 3-d, 4-a
O73: 1-i, 2-j, 3-b, 4-c, 5-k, 6-g, 7-d, 8-h, 9-b, 10-e, 11-a
O74: 1-b, 2-c, 3-e, 4-f, 5-g, 6-a
O75: 1-i, 2-d, 3-c, 4-b, 5-c, 6-e, 7-f, 8-a, 9-b, 10-d, 11-h, 12-h, 13-g, 14-k
O76: 1-d, 2-b, 3-c, 4-a
O77: 1-b, 2-c, 3-f, 4-f, 5-e, 6-a
O78: 1-a, 2-a, 3-b, 4-c, 5-d
O79: 1-b, 2-c, 3-d, 4-a
O80: 1-a, 2-b, 3-c, 4-e, 5-d
O81: 1-b, 2-c, 3-f, 4-e, 5-g, 6-d, 7-a
O82: 1-b, 2-c, 3-c, 4-d, 5-a
O83: 1-b, 2-a, 3-b, 4-d, 5-b, 6-c
O84: 1-a, 2-b, 3-c, 4-b, 5-a
O85: 1-c, 2-b, 3-b, 4-c, 5-d, 6-a
O86: 1-c, 2-b, 3-b, 4-c, 5-a
O87: 1-a, 2-b, 3-a, 4-c, 5-b
O88: 1-c, 2-c, 3-b, 4-b, 5-a
O89: 1-b, 2-c, 3-e, 4-d, 5-e, 6-d, 7-a
O90: 1-c, 2-b, 3-a, 4-f, 5-d, 6-e, 7-a
O91: 1-c, 2-b, 3-e, 4-d, 5-a
O92: 1-b, 2-c, 3-d, 4-b, 5-a
O93: 1-b, 2-d, 3-d, 4-c, 5-c, 6-a, 7-b
O94: 1-b, 2-b, 3-d, 4-c, 5-a
O96: 1-b, 2-b, 3-a, 4-c, 5-d
O97: 1-a, 2-a, 3-b, 4-c
O98: 1-a, 2-b, 3-c
O99: 1-a, 2-c, 3-b, 4-b, 5-d
O101: 1-b, 2-c, 3-d, 4-a
O102: 1-b, 2-c, 3-d, 4-c, 5-a
O103: 1-a, 2-a, 3-b, 4-c

O104: 1-a, 2-d, 3-b, 4-e, 5-b, 6-c
O105: 1-a, 2-b, 3-c, 4-e, 5-c, 6-e, 7-f, 8-c
O106: 1-b, 2-c, 3-a, 4-a
O107: 1-b, 2-a, 3-c, 4-d, 5-e, 6-f
O108: 1-a, 2-c, 3-b, 4-d, 5-c
O109: 1-b, 2-b, 3-c, 4-e, 5-a
O110: 1-d, 2-c, 3-b, 4-b, 5-a
O112: 1-d, 2-e, 3-f, 4-c, 5-b, 6-g, 7-a
O113: 1-b, 2-c, 3-d, 4-g, 5-f, 6-e, 7-a, 8-f
O114: 1-b, 2-c, 3-d, 4-a
O115: 1-b, 2-c, 3-f, 4-d, 5-e, 6-f, 7-d, 8-a
O116: 1-b, 2-c, 3-d, 4-d, 5-a, 6-e
O117: 1-b, 2-c, 3-d, 4-b, 5-a
O118: 1-b, 2-c, 3-d, 4-a
O119: 1-b, 2-c, 3-g, 4-e, 5-d, 6-f, 7-a
O120: 1-b, 2-c, 3-d, 4-e, 5-a
O121: 1-b, 2-c, 3-d, 4-a
O122: 1-b, 2-c, 3-d, 4-a
O123: 1-a, 2-c, 3-b, 4-c
O124: 1-b, 2-f, 3-e, 4-d, 5-c, 6-g, 7-a
O125: 1-d, 2-b, 3-b, 4-c, 5-a
O126: 1-b, 2-e, 3-c, 4-b, 5-b, 6-e, 7-d, 8-a
O127: 1-a, 2-d, 3-b, 4-c
O128: 1-f, 2-c, 3-c, 4-d, 5-e, 6-g, 7-a
O129: 1-b, 2-b, 3-b, 4-c, 5-a
O130: 1-b, 2-c, 3-a
O131: 1-d, 2-c, 3-b, 4-a
O132: 1-b, 2-d, 3-b, 4-c, 5-e, 6-a
O133: 1-b, 2-d, 3-e, 4-a, 5-c
O135: 1-b, 2-d, 3-e, 4-c, 5-a
O136: 1-b, 2-e, 3-c, 4-f, 5-d, 6-a
O137: 1-a, 2-b, 3-c
O142: 1-d, a, 2-a, 3-c, 4-a, 5-b, 6-e, 7-f
O143: 1-b, 2-b, 3-d, 4-c, 5-d, 6-e, 7-a
O144: 1-b, 2-c, 3-d, 4-e, 5-a
O145: 1-b, 2-c, 3-a
O147: 1-b, 2-c, 3-d, 4-a
O148: 1-a, 2-b, 3-c
O149: 1-b, 2-c, 3-d, 4-d, 5-c, 6-f, 7-g, 8-g, 9-e, 10-a
O150: 1-a, 2-b, 3-c
O151: 1-b, 2-c, 3-a, 4-c, 5-d
O154: 1-c, 2-b, 3-c, 4-d, 5-f, e, 6-f, 7-a, 8-f
O155: 1-b, g, 2-g, g, 3-g, 4-g, 5-a, 6-f, 7-g
O156: 1-b, 2-c, 3-d, 4-b, 5-e, 6-a
O157: 1-b, 2-i, 3-j, 4-e, 5-e, 6-g, 7-a, 8-f, 9-e, 10-h, 11-g, 12-j
O158: 1-b, 2-c, 3-a, 4-d
O159: 1-c, 2-b, 3-d, 4-e, 5-a, 6-d
O160: 1-b, 2-c, 3-d, 4-a
O161: 1-b, 2-b, 3-c, 4-a, 5-d
O162: 1-a, 2-b
O163: 1-a, 2-b, 3-c, 4-e, 5-d, 6-f
O164: 1-c, 2-b, 3-b, 4-a, 5-c, 6-d
O165: 1-a, 2-e, 3-f, 4-f, 5-b, 6-a, 7-c, 8-d
O166: 1-b, 2-c, 3-d, 4-f, 5-e, 6-g, 7-a
O167: 1-b, 2-c, 3-d, 4-e, 5-e, 6-g, 7-f, 8-i, 9-j, 10-k, 11-k, 12-b, 12-a, 14-k
O168: 1-d, 2-d, 3-c, 4-b, 5-d, 6-c, 7-e, 8-f, 9-a
O169: 1-c, 2-b, 3-c, 4-a
O170: 1-a, 2-c, 3-a, 4-c, 5-b



MORFOSINTAXA

SUBSTANTIVUL ȘI FUNCȚIILE SALE SINTACTICE

NOTĂ: Toate exercițiile de la acest capitol sunt teste de autoevaluare. Acordați-vă 0,25 puncte pentru fiecare funcție sintactică corect recunoscută. Faceți punctajul total realizat într-o unitate de timp (o jumătate de oră, o oră sau două ore).

M1. Declinați în propoziții substantivele comune enumerate: *elev, grădină, tablou*, la toate cazurile, cu articol hotărât și nehotărât, la singular și plural. Indicați funcțiile lor sintactice.

M2. Aceleași cerințe, declinând trei substantive comune compuse.

M3. Procedați la fel, declinând câte cinci substantive colective, cinci substantive epicene (au aceeași formă și la feminin și la masculin: *cămilă, elefant*), cinci defective de singular (*câlți, icre, zori*), cinci defective de plural (*aur, argint, făină*), câte cinci augmentative, diminutive, derivate parasintetice (cu prefixe și sufixe la același cuvânt).

M4. Declinați cinci substantive proprii simple și cinci substantive proprii compuse în propoziții, indicând, la fiecare caz, funcția sintactică.

M5. Dați exemple de substantive comune concrete și abstracte, care denumesc obiecte, ființe, lucruri, idei, sentimente, fenomene ale naturii, nume de acțiuni, nume de agent al acțiunii, diviziuni ale anului, relații etc. Realizați diferite enunțuri, precizând funcțiile sintactice ale fiecărui substantiv din enunț, prin scrierea deasupra lor a simbolurilor date mai jos.

subiect	SB
subiect multiplu	SBM
nume predicativ	NP
nume predicativ multiplu	NPM
atribut apozitional simplu	ATAS
atribut apozitional multiplu	ATAM
atribut substantival genitival	ATSG
atribut substantival genitival multiplu	ATSGM
atribut substantival prepozițional	ATSP
atribut substantival prepozițional multiplu	ATSPM
complement de agent	CA
complement de agent multiplu	CAM
complement direct	CD
complement direct multiplu	CDM
complement indirect	CI
complement indirect multiplu	CIM

complement circumstanțial de loc	CCL
complement circumstanțial de timp	CCT
complement circumstanțial de mod	CCM
complement circumstanțial de scop	CCS
complement circumstanțial de cauză	CCCZ
complement circumstanțial condițional	CCCDT
complement circumstanțial concesiv	CCCV.

NOTĂ: Menționăm că nu am folosit aceste simboluri pentru soluții, cum intenționăm, pentru a nu pune în dificultate elevii de gimnaziu și a nu-i deprinde cu o exprimare telegrafică. Cei ce efectuează aceste exerciții pe calculator pot introduce simbolurile pentru a lucra rapid.

Nu am subliniat elementele propuse pentru analiză, pentru a învăța prin tehnica descoperirii.

M6. Declinați substantivele *copac/ copaci, brad/ brazi, băiat/ băieți* în poziții, la toate cazurile, la singular și la plural, cu articol hotărât, apoi cu articol nehotărât. Precizați funcțiile sintactice ale acestor substantive din fiecare enunț.

M7. Recunoașteți funcțiile sintactice ale substantivului *copil* din enunțurile de mai jos:

Nominativ	1) Copilul este fericit. 2) Viorel, copilul prietenei mele, este elev. 3) Acesta este copilul meu.
Acuzativ	4) Ea duce copilul la grădiniță. 5) El vorbește despre copilul său. 6) Pulovertul este pentru copilul acesta. 7) Desenul este făcut de copilul cel mic. 8) Dragostea pentru copilul ei îi dă putere. 9) Doctorul merge la copilul bolnav. 10) Ei au avut o fiică, după copilul înfiat. 11) Visul ei se realizează prin copilul său. 12) Înainte de copilul acesta, au cântat cei doi frați. 13) Desenează precum copilul tău.
Genitiv	14. În ciuda copilului el tot nu s-a întors. 15) Mingea copilului este roșie. 16) Desenele sunt ale copilului. 17) Nu este permisă ura contra copilului. 18) Jucăria se află în fața copilului. 19) Ea sosește acasă înaintea copilului. 20) Toți se strâng în jurul copilului. 21) Mama suferă adesea din cauza copilului.

Dativ	22) Noi vorbim copilului. 23) Tatăl este asemenea copilului. 24) Elevi asemenea copilului dumneavoastră se întâlnesc rar. 25) El a procedat asemenea copilului. 26) Datorită copilului a venit și ea.
Vocativ	27) Copilule, fii atent!

Continuați declinarea în propoziții cu articol hotărât la plural (nominativ, acuzativ (N.Ac.) – *copiii*; genitiv, dativ, vocativ (G.D.V.) – *copiilor* și cu articol nehotărât la singular (N.Ac. – *un copil*; G.D. – *unui copil*) și la plural (N.Ac. – *niște copii*, G.D. – *unor copii*)

Soluții:

- | | |
|---------------------------------------|---------------------------------------|
| a) subiect | i) complement circumstanțial de timp |
| b) nume predicativ | j) complement circumstanțial de mod |
| c) atribut apozitional simplu | k) complement circumstanțial de cauză |
| d) atribut substantival genitival | l) complement circumstanțial concesiv |
| e) atribut substantival prepozițional | m) atribut substantival în D |
| f) complement direct | n) fără funcție sintactică |
| g) complement indirect | |
| h) complement circumstanțial de loc | |

M8. Stabiliți funcțiile sintactice ale substantivului *carte* din enunțurile:

Nominativ	1) Cartea redă o lume fascinantă. 2) Aceasta este cartea mea. 3) Ea, cartea, este prietena mea.
Acuzativ	4) Studiați cartea aceasta! 5) Mă gândesc la cartea de istorie. 6) Interesul pentru cartea aceasta este mare. 7) Tema „Frumosul în artă” este tratată în cartea aceasta. 8) Coperta este pentru cartea mea. 9) În cartea de engleză sunt ilustrații frumoase. 10) Nu s-a publicat nimic înainte de cartea aceasta. 11) El s-a străduit mult pentru cartea aceasta. 12) Ea s-a afirmat prin cartea de poezie. 13) Cu toată cartea, nu s-a ales nimic de el.
Genitiv	14) Titlul cărții este interesant. 15) Meritul este al cărții biografice.

	16) Ea pune semn în mijlocul cărții. 17) Disputa asupra cărții acestui poet a continuat. 18) Ea a publicat versuri înaintea cărții de basme. 19) El nu a suferit din cauza cărții publicate. 20) Vă rog, să vă spuneți părerea în cazul cărții de istorie!
Dativ	21) Noi acordăm multă importanță cărții de gramatică. 22) Viața lui este asemenea cărții scrise. 23) El s-a afirmat datorită cărții de filozofie. 24) Lucrări asemenea cărții mele nu au mai apărut. 25) Ei au acționat asemenea cărții de aventuri. 26) Scenariul este asemenea cărții.
Vocativ	27) Carte frumoasă, tu aduci lumină! (<i>carte</i> este substantiv ne-articulat în acest caz).

Continuați declinarea la plural, cu articol hotărât (N.Ac. – *cărțile*, G.D. – *cărților*) și apoi declinați substantivul *carte* în propoziții, cu articol nehotărât, la singular (N.Ac. – *o carte*, G.D. – *unei cărți*) și la plural (N.Ac. – *niște cărți*, G.D. – *unor cărți*), precizând funcțiile sintactice ale cuvântului indicat.

Soluții:

- | | |
|---------------------------------------|---------------------------------------|
| a) subiect | j) complement circumstanțial de mod |
| b) nume predicativ | k) complement circumstanțial de cauză |
| c) atribut apozitional simplu | l) complement circumstanțial concesiv |
| d) atribut substantival genitival | m) fără funcție sintactică |
| e) atribut substantival prepozițional | n) complement circumstanțial de scop |
| f) complement direct | o) atribut substantival în D |
| g) complement indirect | |
| h) complement circumstanțial de loc | |
| i) complement circumstanțial de timp | |

M9. Recunoașteți funcțiile sintactice ale substantivului *carte* (neart.) din enunțurile:

- 1) Dragostea de carte l-a ajutat în viață.
- 2) Prin carte poți asimila cultura.
- 3) Găsiți explicații în carte.
- 4) El a trebuit să se documenteze mult pentru carte.
- 5) Eu pun stiloul pe carte.
- 6) Exercițiile din carte sunt ușoare.
- 7) Oamenii cu carte sunt apreciați.
- 8) Deși cu carte, nu a avut mari șanse.
- 9) Aceasta ajunge carte celebră.
- 10) Aceasta, carte de căpătâi pentru poet, a fost o cronică.
- 11) Se străduiește pentru carte.

Soluții:

- | | |
|---------------------------------------|---------------------------------------|
| a) nume predicativ | e) complement circumstanțial de mod |
| b) apozitie dezvoltată | f) complement circumstanțial de scop |
| c) atribut substantival prepozițional | g) complement circumstanțial concesiv |
| d) complement circumstanțial de loc | h) complement indirect |

M10. Stabiliți funcțiile sintactice ale substantivului *patria* din enunțurile:

Nominativ	1) Patria este țara în care trăim. 2) România, patria mea, are zone turistice de o rară frumusețe. 3) Drapelul roșu, galben, albastru este al patriei mele.
Acuzativ	4) Iubiți patria română! 5) Să pătrundem în patria de cuvinte! 6) În patria mea se găsesc toate aceste frumuseți. 7) Oda este pentru patria mea. 8) În patria mea sunt copii frumoși. 9) Mi-e dor de patria mea. 10) Dragostea de patrie îi însuflețește pe militari. 11) Poetul a murit cu patria în suflet. 12) Prin „patria de cuvinte” intrăm într-o lume ideală.
Genitiv	13) Copiii patriei au dreptul la fericire. 14) Drapelul patriei flutură pe catarg. 15) Peisajele sunt ale patriei mele. 16) Ura împotriva patriei a fost condamnată. 17) Nimic nu-i mai de preț ca patria. 18) Trebuie să facem un zid de iubire în jurul patriei. 19) Din cauza patriei binecuvântate, oamenii de aici au o istorie zbuciumată. 20) În pofida patriei lor frumoase, ei au plecat departe.
Dativ	21) Dedicăm versuri patriei dragi. 22) Oamenii sunt asemenea patriei. 23) Oameni asemenea patriei unde s-au născut s-au făcut remarcați. 24) Mulțumită patriei îmbelșugate ei sunt fericiți. 25) Trăim bucuria sărbătorilor de iarnă, asemenea patriei întregi.
Vocativ	26) Patrie română, slavă ție!

Soluții:

- | | |
|---------------------------------------|---------------------------------------|
| a) subiect | i) complement circumstanțial de timp |
| b) nume predicativ | j) complement circumstanțial de mod |
| c) atribut apozitional simplu | k) complement circumstanțial de cauză |
| d) atribut substantival genitival | l) complement circumstanțial concesiv |
| e) atribut substantival prepozițional | m) fără funcție sintactică |
| f) complement direct | n) atribut substantival în D |
| g) complement indirect | |
| h) complement circumstanțial de loc | |

M11. Declinați în propoziții substantivul *iubire*, cu articol hotărât și cu articol nehotărât și indicați funcțiile sintactice specifice fiecărui caz.

M12. Recunoașteți funcțiile sintactice ale substantivului *scriere* din enunțurile de mai jos:

Nominativ	1) Scrierea caligrafică este pasiunea sa. 2) Aceasta, scrierea cuneiformă, s-a păstrat pe plăcuțe de argilă. 3) Cerința învățătoarei este scrierea caligrafică. 4) Preferința sa rămâne scrierea cu înflorituri.
Acuzativ	5) Noi preferăm scrierea rapidă. 6) Mă gândesc la scrierea fonetică. 7) El s-a afirmat prin scrierea sa. 8) Interesul pentru scrierea etimologică este o caracteristică a acelei perioade. 9) Noi punem accent pe scrierea corectă. 10) Preocuparea actuală este pentru scrierea ortografică. 11) Scrierea cu caractere latine a urmat după scrierea chirilică. 12) Progresul s-a realizat prin scrierea la calculator. 13) Cu toată scrierea migăloasă, ea a terminat la timp lucrarea.
Genitiv	14) Lucrarea a fost apreciată, în pofida scrierii defectuoase. 15) Aspectul scrierii sale este plăcut. 16) El a orbit din cauza scrierii memoriilor. 17) Meritul este al scrierii picturale. 18) Discuția s-a purtat în jurul scrierii cu majuscule. 19) Lupta împotriva scrierii ilizibile a fost dusă de profesori. 20) Scrierea libretului s-a făcut înaintea scrierii partituri. 21) El refuză oferta în cazul unei scrieri licențioase.
Dativ	22) Eu acord scrierii caligrafice o mare importanță. 23) O scriere asemenea scrierii chinezești este greu de învățat. 24) Lucrarea este asemenea scrierii japoneze. 25) El procedează conform scrierii datelor.
Vocativ	26) Scriere de suflet, te dăruiesc oamenilor!

Soluții:

- | | |
|---------------------------------------|--|
| a) subiect | j) complement circumstanțial de mod |
| b) nume predicativ | k) complement circumstanțial de cauză |
| c) atribut apozitional simplu | l) complement circumstanțial concesiv |
| d) atribut substantival genitival | m) complement circumstanțial condițional |
| e) atribut substantival prepozițional | n) fără funcție sintactică |
| f) complement direct | o) atribut substantival în D |
| g) complement indirect | |
| h) complement circumstanțial de loc | |
| i) complement circumstanțial de timp | |

M13. Formulați enunțuri cu substantivele comune concrete *pom, casă, grădină, scaun*, la singular și la plural, declinându-le cu articol hotărât, posesiv și nehotărât. Stabiliți funcțiile sintactice ale acestor substantive, astfel încât să aveți trei la nominativ, douăsprezece la acuzativ, șapte la genitiv și cinci la dativ.

M14. Formulați enunțuri în care substantivul propriu *București* (cu o formă de singular și cu alta de plural) să fie:

- subiect (N.)
- nume predicativ (N.G.Ac.)
- atribut apozitional (N.G.D.Ac.)
- atribut substantival genitival (G.)
- atribut substantival prepozițional (G.D.Ac.)
- complement direct (Ac.)
- complement indirect (D.Ac.)
- complement circumstanțial de loc (G.Ac.)
- complement circumstanțial de timp (G.Ac.)
- complement circumstanțial condițional (G.Ac.)
- complement circumstanțial concesiv (G.)

M15. Realizați enunțuri, declinând în propoziții substantivul propriu compus *Piatra Neamț*, precizând funcțiile acestuia (vezi exercițiul anterior).

M16. Recunoașteți cazul și funcțiile sintactice ale substantivului propriu *Marian* din enunțurile de mai jos:

Nominativ	1) Acesta este Marian, prietenul nostru. 2) Marian este un elev eminent. 3) El, Marian, învață.
Acuzativ	4) Mergem la Marian. 5) Ne gândim la Marian. 6) Îl strigăm pe Marian. 7) Mă duc cu Marian la teatru. 8) El a procedat precum Marian. 9) Mama sosește după Marian. 10) Cadoul este pentru Marian. 11) Prietenia cu Marian l-a ajutat mult. 12) Sacoul este pe Marian. 13) Nu te teme de Marian!
Genitiv	14) Pasiunea lui Marian este știința. 15) Costumul este al lui Marian. 16) Toți se adună în jurul lui Marian. 17) Acțiunea contra lui Marian a fost respinsă. 18) În ciuda lui Marian, ea a plecat la mare. 19) Acuzațiile plutesc asupra lui Marian. 20) El a plecat la cursuri înaintea lui Marian. 21) A plecat la părinți din cauza lui Marian.

Dativ	22) Dau telefon lui Marian. 23) Ofer acestuia, adică lui Marian, un stilou. 24) Ea ajunge asemenea lui Marian. 25) El se îmbracă asemenea lui Marian. 26) Elevi asemenea lui Marian nu a mai avut școala.
Vocativ	27) Marian, ajută-ți colegii!

Soluții:

- | | |
|---------------------------------------|---------------------------------------|
| a) subiect | i) complement circumstanțial de timp |
| b) nume predicativ | j) complement circumstanțial de mod |
| c) atribut apozitional simplu | k) complement circumstanțial de cauză |
| d) atribut substantival genitival | l) complement circumstanțial concesiv |
| e) atribut substantival prepozițional | m) fără funcție sintactică |
| f) complement direct, | o) atribut substantival în D |
| g) complement indirect | |
| h) complement circumstanțial de loc | |

M17. Stabiliți aria semantică a substantivului comun *învățătură* și recunoașteți cazurile și funcțiile acestuia din enunțurile de mai jos:

- 1) Învățătura oferă o șansă în viață.
- 2) Prin învățătură îți poți lărgi orizontul cultural.
- 3) Deși cu învățătură înaltă, el nu este apreciat.
- 4) Tu dorești o învățătură mai serioasă.
- 5) Noi oferim o învățătură serioasă elevilor.
- 6) Efectul învățăturii se va simți mai târziu.
- 7) El este om cu multă învățătură.
- 8) Indiferența față de învățătură îl va costa mai târziu.
- 9) S-a dus la București pentru învățătură.
- 10) Dragostea de învățătură l-a făcut om cu adevărat special.
- 11) Aceasta este o învățătură utilă.
- 12) Străduința lui este pentru o învățătură solidă.
- 13) Cu toată învățătura, și-a greșit cariera.
- 14) S-a îmbolnăvit de o învățătură nocivă.
- 15) A plecat la învățătură în străinătate.
- 16) În ciuda învățăturii primite, tot a făcut greșeli.
- 17) Acordați o mare importanță învățăturii!
- 18) Maxima este asemenea învățăturii antice.
- 19) El se poartă asemenea învățăturii tatălui său.
- 20) Atitudinea lui este asemenea învățăturii primite.
- 21) A trecut prin multe școli înainte de învățătura de la colegiu.

- 22) Se relaxează înaintea învățării.
- 23) Cartea de limba română, învățătura de bază a elevului, trebuie să fie explicită.
- 24) Succesul este dat de învățătura sistematică.
- 25) Meritul este al învățării temeinice.
- 26) Se bazează pe ea, adică pe învățătura de acasă.
- 27) Meritul acesteia, adică al învățării, revine profesorului.
- 28) Acordați acesteia, adică învățării, mai mult timp!
- 29) Și cu învățătură multă, tot n-are noroc.
- 30) Învățătură, fii binecuvântată!

Soluții:

I. Nominativ

- a) subiect
- b) nume predicativ
- c) atribut apozitional simplu

II. Acuzativ

- | | |
|--|---|
| a) complement direct | g) complement circumstanțial
concesiv |
| b) complement indirect | h) complement de agent |
| c) complement circumstanțial
de loc | i) complement circumstanțial
condițional |
| d) complement circumstanțial
de timp | j) nume predicativ |
| e) complement circumstanțial
de mod | k) atribut substantival
prepozițional |
| f) complement circumstanțial
de cauză | l) complement circumstanțial
de scop |

III. Genitiv

- | | |
|--|--|
| a) atribut substantival genitival | e) complement circumstanțial
de timp |
| b) nume predicativ | f) complement circumstanțial
de cauză |
| c) complement circumstanțial
de loc | g) atribut apozitional |
| d) complement circumstanțial
concesiv | |

IV. Dativ

- a) atribut substantival prepozițional
- b) atribut apozitional
- c) nume predicativ
- d) complement indirect
- e) complement circumstanțial de mod

V. Vocativ

- a) fără funcție sintactică

M18. Stabiliți funcțiile sintactice ale substantivului compus *bunăvoință*, format prin contopire (adjectiv + substantiv), din enunțurile:

- 1) Pentru el, bunăvoința este necesară în relațiile cu alții.
- 2) Calitatea lui este bunăvoința.
- 3) Aceasta, bunăvoința față de alții, este o trăsătură dominantă.
- 4) Cunosc bunăvoința părinților voștri.
- 5) El nu se bucură de bunăvoința alor săi.
- 6) Ea, din prea multă bunăvoință, nu a oferit o educație severă.
- 7) Prin bunăvoință câștigăm simpatia altora.
- 8) Impresia de bunăvoință este falsă la el.
- 9) Sunt impresionată de bunăvoința lui față de noi.
- 10) Copiii greșesc din cauza unei bunăvoințe exagerate a părinților.
- 11) Deși cu multă bunăvoință, rezultatele la învățătură nu sunt cele așteptate.
- 12) Ne trebuie un om cu multă bunăvoință.
- 13) Cu bunăvoință îți apropii oamenii.
- 14) A fost impresionat de bunăvoința fetei.
- 15) Câștigul lui a fost bunăvoința colegilor.
- 16) Cu bunăvoință le vom câștiga încrederea.
- 17) Acordați importanță bunăvoinței altora!
- 18) Calități asemenea bunăvoinței trebuie să caracterizeze oamenii.
- 19) Bunătatea lui este asemenea bunăvoinței celor din jur.
- 20) Grație bunăvoinței ai reușit în viață.

Soluții:

- | | |
|---------------------------------------|---------------------------------------|
| a) subiect | i) complement circumstanțial de timp |
| b) nume predicativ | j) complement circumstanțial de mod |
| c) atribut apozitional simplu | k) complement circumstanțial de cauză |
| d) atribut substantival genitival | l) complement circumstanțial concesiv |
| e) atribut substantival prepozițional | |
| f) complement direct | |
| g) complement indirect | |
| h) complement circumstanțial de loc | |

M19. Recunoașteți funcțiile sintactice ale substantivului *frumusețe* din enunțurile:

- 1) Mă fascinează frumusețea munților.
- 2) Înainte de frumusețea locurilor, m-a impresionat frumusețea oamenilor.
- 3) Lacul m-a cucerit prin frumusețea lui.
- 4) Mă gândesc la frumusețea meleagurilor natale.
- 5) Tabloul este asemenea frumuseții deltei.
- 6) Meritul este al frumuseții stilului acestui roman.
- 7) Pictorul se străduiește pentru o frumusețe aparte a acestui tablou.

- 8) Mama dă imaginea frumuseții ideale.
- 9) Deși o frumusețe, artista nu a cucerit publicul.
- 10) Natura și-a pus amprenta pe frumusețea sufletului.
- 11) Aceasta este o frumusețe ideală.
- 12) Frumusețe tristă, clipă trecătoare!
- 13) Peisaje asemenea frumuseților Munților Apuseni se întâlnesc rar.
- 14) Interesul pentru frumusețea Munților Bucegi a crescut.
- 15) Grație frumuseții sale, a ajuns stea de cinema.
- 16) Meritul este al frumuseții gândirii poetice.
- 17) În pofida frumuseții sale, satul a fost părăsit.
- 18) În cazul unei frumuseți extraordinare a naturii, sufletul rămâne mut de uimire.
- 19) Preferința lui este pentru frumusețea sălbatică a pădurilor.
- 20) Splendoarea livezilor este dată de frumusețea pomilor înfloriți.
- 21) Totul pare asemenea unei frumuseți inefabile.

Soluții:

- | | |
|---------------------------------------|--|
| a) subiect | j) complement circumstanțial de mod |
| b) nume predicativ | k) complement circumstanțial de cauză |
| c) atribut apozitional | l) complement circumstanțial concesiv |
| d) atribut substantival genitival | m) complement circumstanțial condițional |
| e) atribut substantival prepozițional | n) fără funcție sintactică |
| f) complement direct | o) complement circumstanțial de scop |
| g) complement indirect | p) complement de agent |
| h) complement circumstanțial de loc | |
| i) complement circumstanțial de timp | |

M20. Stabiliți funcțiile sintactice ale substantivului *ideal*, din enunțurile:

- 1) Eu am un ideal frumos.
- 2) Idealul meu este să scriu o carte pentru copii.
- 3) Prin acest ideal ne înălțăm sufletele.
- 4) Mă dedic idealului meu.
- 5) Gioconda este un ideal de frumusețe.
- 6) Îmi place idealul acesta, adică idealul nostru.
- 7) Cu tot idealul său, el nu s-a putut afirma.
- 8) El este fascinat de idealul nostru.
- 9) Problema rămâne a idealului ușor de realizat.
- 10) Imaginea idealului său a urmărit-o toată viața.
- 11) Ne declarăm împotriva idealului îndoielnic.
- 12) Pe el l-a derutat opoziția împotriva idealului de bine.
- 13) Își duce viața asemenea idealului ales.
- 14) Ea este asemenea idealului pictorului.
- 15) Rămâne veșnică zbaterea pentru ideal.

- 16) Pregătirea ta este pentru un ideal măreț.
- 17) În caz de ideal nerealizat, trebuie să perseverați.
- 18) Imaginea idealului său l-a obsedat.
- 19) Ideal visat, te vom atinge oare?

Soluții:

- | | |
|---------------------------------------|--|
| a) subiect | j) complement circumstanțial de mod |
| b) nume predicativ | k) complement circumstanțial de cauză |
| c) atribut apozitional simplu | l) complement circumstanțial concesiv |
| d) atribut substantival genitival | m) complement circumstanțial condițional |
| e) atribut substantival prepozițional | n) fără funcție sintactică |
| f) complement direct | o) complement circumstanțial de scop |
| g) complement indirect | |
| h) complement circumstanțial de loc | |
| i) complement circumstanțial de timp | |

M21. Creați enunțuri în care substantivele *om*, *știință*, *bună-credință*, *tablou*, să aibă diferite funcții sintactice pentru fiecare caz în parte.

M22. Stabiliți funcțiile sintactice ale substantivului *dragoste* din enunțurile:

- 1) Muzica este dragostea lui.
- 2) Dragostea este un sentiment nobil.
- 3) Pictura, dragostea lui, l-a ajutat mult.
- 4) Dorința de dragoste a celorlalți a făcut-o mai bună.
- 5) Consider dragostea ca o sursă de energie.
- 6) El pune mult suflet în dragostea lui pentru artă.
- 7) Ea se gândește la dragostea părinților.
- 8) Prin dragoste oamenii devin mai buni.
- 9) Acordăm importanță acesteia, adică dragostei altora.
- 10) S-au supărat din dragoste pentru lucruri diferite.
- 11) Ne străduim mereu pentru dragostea celor din jur.
- 12) Cu toată dragostea alor săi, el a plecat de acasă.
- 13) În cazul dragostei de carte, devenim colecționari.
- 14) El a fost impresionat de dragostea fraților săi.
- 15) După dragoste vine, uneori, ura.
- 16) Lupta contra dragostei lor a dat putere eroilor cărții.
- 17) Meritul este al dragostei de țară ce a însuflețit poetul.
- 18) Problema dragostei o discutăm la dirigentie.
- 19) Nimic nu rezistă fără dragoste.
- 20) Dovada dragostei părinților este permanentă.
- 21) În ciuda dragostei lui pentru mama, el tot a plecat departe.
- 22) Suferă de dragoste pentru locurile frumoase.
- 23) Ea s-a vindecat datorită dragostei părinților.
- 24) Sentimente asemenea dragostei pentru frumos trebuie să caracterizeze oamenii.
- 25) Se poartă conform dragostei creștine.
- 26) Dragoste de mamă, rămâi în sufletul meu!

Soluții:

- | | |
|---------------------------------------|--|
| a) subiect | j) complement circumstanțial de mod |
| b) nume predicativ | k) complement circumstanțial de cauză |
| c) atribut apozitional simplu | l) complement circumstanțial concesiv |
| d) atribut substantival genitival | m) complement circumstanțial condițional |
| e) atribut substantival prepozițional | n) complement circumstanțial de scop |
| f) complement direct | o) fără funcție sintactică |
| g) complement indirect | |
| h) complement circumstanțial de loc | |
| i) complement circumstanțial de timp | |

ARTICOLUL

- Definiți **articolul** și dați exemple de diferite tipuri de articole.

M23. Scrieți la *singular* și la *plural*, la *masculin*, la *feminin* și la *neutru* formele articolelor *hotărâte*, *nehotărâte*, *posesive*, *demonstrative* și dați exemple, introducând în propoziții substantivele ce au aceste articole, precizând funcția sintactică a acestora la fiecare caz.

M24. Obțineți substantive din adjectivele *mare*, *bun*, *frumos*, *tânăr* prin articulare cu articolele demonstrative *cel*, *cea*, *cei*, *cele*. Introduceți substantivele obținute în propoziții și declinați-le, precizând funcția lor sintactică.

M25. Precizați ce fel de articole sunt cele scrise cu litere cursive din enunțurile:

- 1) El rămâne cu imagini*le* frumoase din vacanța trecută.
- 2) Stiloul elevul*ui* este verde.
- 3) Am scris o carte pentru elevii clasei a VIII-a.
- 4) Ea este a doua fiică, iar el, al treilea fiu.
- 5) Mi-au scris două prietene de-ale mele.
- 6) Acorzi importanță unui om modest.
- 7) Văd un copil desenând.
- 8) Mă adresez unor elevi.
- 9) O soră a sa a plecat la Predeal.
- 10) Ofer niște flori prietenei
- 11) Preferințele unor colegi sunt și ale mele.
- 12) Mă adresez alor mei.
- 13) Copiii iubesc istoria neamului.
- 14) El este cel mai inteligent.
- 15) Dau premiul celor mai buni.
- 16) Printre cel din jurul artistului erau și niște tineri.

- 17) Eu pun **o** notă **unei** eleve.
- 18) Ofer cărți**le celor** mici.
- 19) Atitudinea Marie**i** l-a impresionat.
- 20) Dau telefon **lui** Valentin.
- 21) Mă adresez colegi**lor**.
- 22) Elena, fii atentă!
- 23) Băiatu**le**, ia caiete**le**!
- 24) Soare**le** a apus deasupra munți**lor**.
- 25) Frați**i** erau vecini.
- 26) Frați**lor**, vă rog, ascultați-mă!
- 27) Vino, Sandule**!**

Soluții:

- | | |
|----------------------|-------------------------|
| a) articol hotărât | c) articol posesiv |
| b) articol nehotărât | d) articol demonstrativ |

M26. Formulați enunțuri în care articolele hotărâte **-l, -le, -i, -a, -le** să se modifice, în funcție de caz. Stabiliți valoarea sintactică a cuvintelor astfel articulate, la masculin, feminin și neutru, la singular și la plural.

M27. Puneți articolele nehotărâte în spațiile libere.

- 1) Mă gândesc la ... cărți interesante.
- 2) Ofer ... floare mamei.
- 3) Speranța ... părinte sunt copii.
- 4) Vei reuși printr-... muncă susținută.
- 5) Dau ... prieten ... dar de ziua lui.
- 6) Prefer ... filme pentru copii.
- 7) M-au impresionat ... elevi.
- 8) El este ... elev eminent.
- 9) A ajuns ... vedetă.
- 10) Predau franceza ... începători.
- 11) Trimit ... felicitare ... prietene.
- 12) Aștept ... copii de la școală.

M28. Recunoașteți articolele hotărâte din enunțurile de mai jos și precizați numărul, genul și cazul substantivelor pe care acestea le articulează.

- 1) Prietena din Iași mi-a scris scrisoarea aceasta.
- 2) Stelele strălucesc pe cerul albastru.
- 3) Casa este în pădurea de la marginea satului.
- 4) Membrii familiei i-au trimis felicitările de Anul Nou.
- 5) În planul grădinii existau grota și pavilionul.
- 6) Ochii frumoasei fete erau albaștri.
- 7) Telefonul lui Radu n-a surprins părinții.
- 8) Elevii mei sunt copii tăi.
- 9) Fiii i-au mulțumit tatălui.
- 10) Asamblarea pieselor n-a durat mult.
- 11) El a plătit tablourile cu banii săi.
- 12) Sandule, ai grijă de mama!

- 13) Monica, ia-ți cartea!
14) Copilule, desenează florile!

Soluții:

- | | |
|--------------------------|---------------------------|
| a) -a – sg., fem., N | k) -lui – sg., neutru, G. |
| b) -a – sg., fem., Ac | l) -lui – sg., masc., D |
| c) -a – sg., fem., V | m) -lui – sg., masc., G |
| d) -le – pl., fem., N | n) -i – pl., masc., N |
| e) -le – pl., fem., Ac | o) -i – pl., masc., Ac |
| f) -le – pl., neutru, Ac | p) -i – sg., fem., G |
| g) -le – pl., masc., V | r) -i – pl., neutru, Ac |
| h) -i – sg., neutru, Ac | s) -ei – sg., fem., G |
| i) -i – sg., neutru, N | ș) -lor – pl., fem., G |
| j) -i – sg., masc., Ac | |

M29. Declinați în propoziții, cu articol hotărât și cu articol nehotărât, următoarele construcții: *harnic prieten, frumoasă fată, interesant tablou*. Faceți analiza morfo-sintactică a fiecărui element din fiecare propoziție.

M30. Puneți în spațiile libere articolele demonstrative adjectivale corespunzătoare și precizați funcția sintactică a părților de vorbire astfel articulate.

- 1) Victoria ...mai bune sportive ne-a bucurat.
- 2) Antrenamentul. ...mai buni fotbaliști se face la Piatra Arsă.
- 3) Mă adresez ... doi sportivi.
- 4) Atitudinea ...mic este justificată.
- 5) Pe ...trei i-au premiat ieri.
- 6) Vorbesc de ...doi.
- 7) Încercarea ...de-al treilea jucător n-a reușit.
- 8) L-a întâmpinat fata ...mică.
- 9) ...dintâi este mai bun.
- 10) Ofer ...mic o minge.
- 11) M-au impresionat ...trei.
- 12) ...tari își au legile lor.
- 13) ...mare este aviator.
- 14) El este asemenea...dintâi.
- 15) Rezultatul ... învățate nu s-a lăsat așteptat.

Soluții:

- | | |
|----------|-----------------------------------|
| a) cel | A) subiect |
| b) cea | B) nume predicativ |
| c) cei | C) atribut adjectival |
| d) celui | D) atribut substantival genitival |
| e) celei | E) complement direct |
| f) celor | F) complement indirect |

M31. Creați microdialoguri în care să aveți substantive, adjective, numere, adverbe, prepoziții și locuțiuni prepoziționale articulate diferit.



ADJECTIVUL

M32. Definiți adjectivul și dați exemple de adjective calificative și adjective determinative (pronominale).

M33. Folosiți în enunțuri adjective variabile cu patru terminații precum: *albastru, citit, înfloritor, dezvoltat, nedemn, răzvrătit, separat, ușor*.

M34. Scrieți enunțuri în care să folosiți adjective variabile cu trei terminații care să fie pe rând *attribute adjectivale* în nominativ, acuzativ, genitiv, dativ, vocativ și *nume predicative* în nominativ, acuzativ, genitiv, dativ.

M35. Realizați comunicări scurte în care adjectivele cu trei terminații: *mic, roșu, lung, cenușiu, sașiu, cavaleresc* să aibă funcțiile sintactice amintite în exercițiul de mai sus.

M36. Introduceți în enunțuri adjectivele cu două terminații: *vechi, dibaci, bălai, verde, trecându-le pe la toate gradele de comparație*.

M37. Scrieți enunțuri în care să aveți adjective invariabile din seria: *bordo, bej, maro, oliv, cumsecade, eficace*.

M38. Dați exemple, în propoziții, de patru adjective propriu-zise (calificative) cu funcția sintactică de atribut adjectival și patru adjective propriu-zise cu funcția de nume predicativ.

M39. Dați exemple de adjective determinative (pronominale) provenite din pronume posesive, demonstrative, de întărire, negative, nehotărâte, relative și interogative. Formați enunțuri.

M40. Dați exemple, în propoziții, de adjective provenite din alte părți de vorbire precum: *așa, astfel, asemenea, binevenit, brad, cumsecade, călău, munte, învățat, scris, doi, trei, al patrulea etc.*

M41. Formați enunțuri în care adjectivele *bun, frumos și util* să fie trecute prin toate gradele de comparație.

M42. Creați enunțuri în care să aveți adjective fără grade de comparație, precum: *abisal, amorf, ancestral, biped, bienal, colateral, colaborant, colosal, complet, efemer, etern, extraordinar, extrem, enorm, exterior, gigantic, imobil, ipotetic, ilegal, ilicit, inefabil, inferior, mort, mortal, neconcludent, optim, oral, perfect, peren, prim, principal, suprem, superior, transnațional, unic, uriaș, ultim, veșnic*.

M43. Folosiți în enunțuri adjective ce exprimă culori ca: *gri-bleu, albastru-marin, galben-pai, bleu-verde, negru închis, verde crud, crem pal, oranj strălucitor, roșu aprins*. Fiți atenți la acordul acestora cu elementele regente.

M44. Formați adjective care în opoziția masculin/ feminin, singular/ plural au următoarele alternanțe fonetice : *o/ oa, e/ ea, ea/e, a/ e, iu/ ie, âu/ âie, s/ ș, z/ j, sc/ șt, st/ șt, t/ ț, x/ cs*. Exemple: *măreț/ măreață, drept/dreaptă, stacojiu/*

stacojie, serios/ serioasă, molău/ molăie, albastru/ albaștri, fix/ ficși, românească/ românești, vitează/ viteze/ viteji, permanent/ permanenți.

M45. Recunoașteți gradele de comparație ale adjectivelor din enunțurile:

- 1) Elevul sârguincios are note bune.
- 2) Fratele lui este mai puțin vorbăreț decât el.
- 3) Ea este cea mai harnică din toți.
- 4) El este mai cuminte decât alții.
- 5) Oamenii de aici sunt la fel de pricepuți ca cei de la munte.
- 6) Merele sunt foarte bune.
- 7) Cărțile acestea sunt cele mai puțin vândute din toate.
- 8) Văd un copil extraordinar de frumos.
- 9) El este extrem de isteț.
- 10) Văd o fată frumoasă foc.
- 11) Balonul este mare-mare.
- 12) Are o casă frumooasă...!

Soluții:

- | | |
|--------------------------------|--|
| a) pozitiv | e) superlativ relativ de superioritate |
| b) comparativ de superioritate | f) superlativ relativ de inferioritate |
| c) comparativ de egalitate | g) superlativ absolut |
| d) comparativ de inferioritate | |

M46. Introduceți în spațiile libere adjectivele: *mic, fericit, mulțumit, ales, oferit, cules, bun* (cu formele lor variabile; fiți atenți la acorduri).

- 1) Fata și băiatul... au primit un premiu.
- 2) Mama și tata... au răsplătit copilul.
- 3) Am văzut mere și struguri... recent.
- 4) Crinii și garoafele... se află în vase.
- 5) Eleva și elevul... au mers la concurs.
- 6) Părinții și bunicii ...au oferit cadouri.

M47. Realizați o compunere în care să folosiți cât mai multe adjective cu valoare de epitet (descrierea unui peisaj, a unei persoane sau personaj literar, sau a unui spațiu science-fiction).

ADJECTIVELE PRONOMINALE

M48. Dați exemple, în enunțuri, de adjective pronominale de întărire, posesive, demonstrative, interrogative, relative, nehotărâte și negative. Precizați funcția lor sintactică.

M49. Creați enunțuri în care adjectivele pronominale să aibă funcția de atribut adjectival pronominal, având ca elemente regente substantive care se află în diferite cazuri.

M50. Recunoașteți felul adjectivelor pronominale din enunțurile:

- 1) Ce carte ați citit?

- 2) Maria însăși a desenat harta.
- 3) Mirel însuși a scris tema.
- 4) Fata mea este cuminte.
- 5) Ajutorul acesta îl primesc în fiecare zi.
- 6) Părinții mei locuiesc la munte, la oarecare distanță de oraș.
- 7) Nu știu ce costum preferi.
- 8) Ce filme vedeți?
- 9) Ideea cărui scriitor este reluată în acest articol?
- 10) Mă plimb cu aceeași prietenă în toate serile.
- 11) Mulți prieteni au făcut unele sacrificii.
- 12) În care scenă a apărut acea actriță?
- 13) Părerea cui este la fel cu părerea ta?
- 14) Câți elevi sunt în această școală?
- 15) Fiul cărui actor este celălalt tânăr?
- 16) Prietenia voastră vă ocupă tot timpul.
- 17) Nicio clipă nu trebuie irosită.
- 18) Prietenii înșiși insistă să participe la acel vernisaj.
- 19) Prietenii mei se antrenează în acest bazin.
- 20) Celelalte preocupări lasă-le pentru vreo zi mai liberă!
- 21) La unele ședințe participă toți părinții.

Soluții:

- | | |
|------------------------------------|-----------------------|
| a) adjectiv pronominal de întărire | e) adjectiv relativ |
| b) adjectiv posesiv | f) adjectiv nehotărât |
| c) adjectiv demonstrativ | g) adjectiv negativ |
| d) adjectiv interogativ | |

M51. Stabiliți valoarea morfologică a cuvintelor subliniate.

- 1) Care lipsește?
- 2) Care copil întârzie?
- 3) Nu știu care strigă.
- 4) Spuneți-mi, care băiat a spart geamul?
- 5) Profesorii mei sunt la fel de exigenți ca ai tăi.
- 6) Aceasta nu implică aceste eforturi.
- 7) Care stilou este al aceluia?
- 8) Fetele însele au pregătit masa.
- 9) Ea însăși a pictat tabloul.
- 10) Toți sunt prietenii mei.
- 11) Toți colegii mergem la Sinaia.
- 12) Fiecare elev trebuie să învețe mai bine.
- 13) Fiecărui îi este necesar studiul individual.
- 14) Alți profesori au alte opinii.

- 15) Unii părinți se preocupă de orice activitate din școală.
- 16) Una este teoria și alta practica.
- 17) Ai vreo părere contrară?
- 18) Vreunii întârzie, dar ceilalți colegi sunt prezenți.
- 19) Câțiva sportivi se antrenează.
- 20) Câțiva s-au calificat la olimpiadă.
- 21) Orice idee poate fi utilă.
- 22) Oricui îi este teamă de necunoscut.
- 23) Cineva a spus totul despre aceasta.
- 24) Ea n-a înțeles nimic din acea carte.
- 25) Nimeni nu a cumpărat niciun tablou.
- 26) Părerea dumneavoastră este și părerea dumnealui.

Soluții:

- | | |
|------------------------------------|----------------------------------|
| a) adjectiv pronominal de întărire | a') pronume personal de politețe |
| b) adjectiv posesiv | b') pronume posesiv |
| c) adjectiv demonstrativ | c') pronume demonstrativ |
| d) adjectiv interogativ | d') pronume interogativ |
| e) adjectiv relativ | e') pronume relativ |
| f) adjectiv nehotărât | f') pronume nehotărât |
| g) adjectiv negativ | g') pronume negativ |

NOTĂ: Pronumele funcționează independent; adjectivul pronominal are determinant(ți).

M52. Creați microdialoguri inspirate din viața cotidiană în care să folosiți adjective pronominale și pronumele din care provin acestea.

PRONUMELE PERSONAL ȘI FUNCȚIILE SALE SINTACTICE

M53. Definiți **pronumele** și dați exemple în propoziții de diferite tipuri de pronume.

M54. Scrieți în scurte enunțuri formele accentuate și formele neaccentuate ale pronumelui personal la toate cazurile, indicând funcțiile sintactice ale acestora.

M55. Recunoașteți funcțiile sintactice ale pronomelor personale din enunțurile:

Nominativ	1) Eu și ei am organizat excursia. 2) Ei sunt prietenii mei. 3) Câștigătorul este el. 4) Fata, ea, cea mai silitoare, este apreciată.
Acuzativ	5) Contez pe tine. 6) Voi merge cu voi. 7) Telegrama de la ea a fost scurtă. 8) El este ca mine. 9) Cadoul este pentru noi. 10) Merg până la ele. 11) Vom ajunge după voi la cinema. 12) Se poartă ca ei. 13) Fetele au fost apreciate de voi.
Genitiv	14) Jucăm contra lor. 15) Grădina din fața ei are gazon. 16) Părerea ei contează. 17) Nimeni nu este contra lui. 18) S-a clasat înaintea ei. 19) Am terminat teza înaintea lor. 20) S-a măritat în pofida lor. 21) Cu mâna-i albă scrie scrisoarea. 22) A întârziat din cauza lui. 23) Acțiunea contra lor a eșuat.
Dativ	24) Mă adresez lor. 25) Ele sunt asemenea lui. 26) Oameni asemenea lui găsești mai rar. 27) Datorită ție am ajuns cu bine. 28) Am văzut planul și am procedat conform lui. 29) Vouă vă ofer flori. 30) Nouă ne dați un autograf. 31) Grație lui, s-a restabilit.
Vocativ	32) Voi, cei mulți, ascultați cântecul meu!

Soluții:

- | | |
|-------------------------------------|---------------------------------------|
| a) subiect | j) complement circumstanțial de timp |
| b) subiect multiplu | k) complement circumstanțial de mod |
| c) nume predicativ | l) complement circumstanțial de cauză |
| d) atribut apozitional | m) complement circumstanțial concesiv |
| e) atribut pronominal | n) complement de agent |
| f) atribut pronominal prepozițional | o) fără funcție sintactică |
| g) complement direct | |
| h) complement indirect | |
| i) complement circumstanțial de loc | |

M56. Subliniați pronumele personale, formele neaccentuate, din enunțurile de mai jos, și precizați funcțiile sintactice ale acestor pronume.

- | | |
|---------------------------------|----------------------------------|
| 1) I-am dat o carte. | 14) I-a chemat la expoziția lui. |
| 2) Ne-a trimis flori. | 15) I-a dat un sfat. |
| 3) Te-a invitat la film. | 16) Vă apreciez gestul. |
| 4) Îmi trimite adresa. | 17) Îmi aduci caseta. |
| 5) L-ai întâlnit azi. | 18) V-a vorbit frumos. |
| 6) Ai văzut-o ieri? | 19) V-a așteptat la teatru. |
| 7) V-a scris Manuela? | 20) Dă-mi ziarul! |
| 8) Ne-ați învățat un cântec. | 21) Îl văd zilnic. |
| 9) Ne-ați trimis o invitație. | 22) Îi dau revista. |
| 10) Pe voi v-au felicitat toți. | 23) M-a rugat s-o ajut. |
| 11) V-au trimis la casa lor. | 24) Mă așteaptă mama. |
| 12) Le-au oferit o bursă. | 25) Ți-a trimis mașina. |
| 13) Le-a întâlnit la bunica ei. | 26) Te duce el acasă. |

Soluții:

- a) atribut pronominal b) complement direct c) complement indirect

M57. Analizați morfologic toate pronumele personale din exercițiul anterior.

M58. Recunoașteți funcțiile sintactice ale pronumelor *eu, tu, el, ea, noi, voi, ei, ele*, la toate cazurile, forme accentuate și neaccentuate, din enunțurile:

A.	1) Acesta sunt eu. 2) Tu și eu suntem una. 3) Eu iubesc florile. 4) Subsemnatul, adică eu, am făcut cererea. 5) Mie mi-e dor de munte. 6) Îmi trebuie un caiet. 7) Pe mine mă așteaptă acasă. 8) Te rog, dă-mi un telefon! 9) Nu m-ați apreciat. 10) Mergi cu mine la bunici.
B.	1) Tu și eu vom fi mereu prieteni. 2) Ai devenit tu, cel pe care-l știu eu. 3) Tu ești cel mai bun. 4) Acesta, adică tu, este apreciat. 5) Ție îți mulțumesc. 6) Îți trimit o casetă. 7) El este un om asemenea ție. 8) Ți-am oferit prospectul. 9) Pe tine te apreciez. 10) Merg cu tine la muzeu. 11) Te văd zilnic.

	12) Te-am întrebat adresa firmei. 13) Îmi place tabloul cu tine. 14) Tu, vino mai repede!
C.	1) El este sportiv. 2) Acesta este el. 3) Sportivul, adică el, a devenit campion. 4) El și fratele lui au construit o casă. 5) Lui îi place soarele. 6) I-a dat o hartă. 7) Se poartă asemenea lui. 8) Îi trimitem mâine răspunsul. 9) Ființă asemenea lui n-am mai întâlnit. 10) Merg la el. 11) Pe el îl iubesc toți. 12) Cu el nu-mi este frică. 13) Ne gândim la el. 14) După el, n-a mai sunat nimeni. 15) A muncit ca el. 16) Înaintea lui, au vorbit alții. 17) Monumentul se află înaintea lui. 18) A întârziat din cauza lui. 19) În pofida lui, au trecut la fapte. 20) Nu văd fotografia cu el.
D.	1) Eu și ea am călătorit împreună. 2) Ea este o mare artistă. 3) Prietena este ea. 4) Acolo este ea. 5) Astfel este ea. 6) Ei îi dau un măr. 7) Eu i-am promis Mariei că-i scriu. 8) Îi trimit romanul. 9) Femei asemenea ei se nasc rar. 10) I-oi scrie în seara aceasta. 11) El este asemenea ei. 12) Tu vorbești asemenea ei. 13) Am văzut schema și am procedat asemenea ei. 14) Pe ea o cheamă Mirela. 15) O văd zilnic și iat-o și azi! 16) Vorbim despre ea. 17) Vorbiți engleza ca ea. 18) După ea, a venit tata. 19) A pus accent pe ea, pe lectură. 20) A plecat de frica ei.

	21) Muncește pentru ea. 22) Fotografia cu tine și cu ea o păstrez.
E.	1) Noi avem multe vise. 2) Cei din fotografie suntem noi. 3) Noi și voi ne înțelegem. 4) Prietenii, adică noi, ne întâlnim azi. 5) Pe noi nu ne așteptați? 6) Mergeți cu noi la pescuit. 7) Veniți la noi, vă rugăm! 8) S-a afirmat prin noi, o firmă de prestigiu. 9) Înainte de noi au citit și alții. 10) Se teme de noi. 11) Confruntarea cu noi a fost uitată.
F.	1) Voi ați hotărât plecarea. 2) Eu și voi ne vom înțelege. 3) Prietenii mei rămâneți voi. 4) Vă prefer pe voi. 5) Cu voi nu mi-e rușine. 6) Muncesc precum voi. 7) Ajungem îndată la voi. 8) După voi, n-a sosit nimeni. 9) Nu se sperie de voi. 10) Vă văd mâine. 11) Pe voi v-am chemat azi. 12) Pe voi v-au invitat la concert. 13) Vouă vă dau mingea. 14) Vă trimit o scrisoare. 15) V-a dat greu la lucrare? 16) Vă vorbește englezește? 17) El este asemenea vouă. 18) Se poartă asemenea vouă. 19) Datorită vouă a luat examenul. 20) Vă cumpărați dischete. 21) V-au citit versurile. 22) Voi, cei curajoși, fiți bineveniți!
G.	1) Ei și ele s-au împăcat. 2) Ei vin mâine. 3) Fotbaliștii sunt ei. 4) Inginerii, adică ei, vor avea mult de lucru. 5) Te-au apărat ei. 6) Pe ei îi cunosc. 7) Ne vom ocupa de ei. 8) Înainte de ei, au urcat niște alpiniști.

	9) Ne așteaptă la ei. 10) Lor le dedic cartea. 11) Le scriu joi. 12) Le-au dat premii. 13) Citești asemenea lor. 14) Fata este asemenea lor. 15) Le-ai povestit filmul? 16) Li s-a spus? 17) Le-or deschide poarta?
H.	1) Ele sunt flori sensibile. 2) Ei și ele au făcut un mare progres. 3) Fetele sunt ele, cele din tablou. 4) Fetele, adică ele, sunt prietenele mele. 5) Pe ele le aștept mâine. 6) Așteptați-le azi. 7) Le-a chemat mama. 8) Se mândrește cu ele. 9) S-a făcut remarcat prin ele, operele sale. 10) Se teme de ele, aceste iluzii deșarte. 11) Desenați pe ele, pe hărți! 12) După ele, veți pleca și voi. 13) Disputa cu ele l-a făcut prudent. 14) Li se pare greu? 15) Lor le dau sfaturi. 16) A reușit grație lor. 17) Băiatul este asemenea lor. 18) Procedați asemenea lor. 19) Tu și voi, urmați-mă! 20) Văzându-l, s-a bucurat. 21) Trimite-le!

Soluții:

- | | |
|-------------------------------------|---------------------------------------|
| a) subiect | j) complement circumstanțial de timp |
| b) parte a subiectului multiplu | k) complement circumstanțial de mod |
| c) nume predicativ | l) complement circumstanțial de cauză |
| d) atribut apozitional pronominal | m) complement circumstanțial concesiv |
| e) atribut pronominal genitival | n) fără funcție sintactică. |
| f) atribut pronominal prepozițional | |
| g) complement direct | |
| h) complement indirect | |
| i) complement circumstanțial de loc | |

NOTĂ: Am ales cât mai multe variante posibile, pentru a se face un studiu comparativ al pronumelor. (Se pot scrie soluțiile pe o fișă cu simboluri, apoi se pot alege literele corespunzătoare cifrelor)

M59. Faceți analiza sintactică a pronumelor personale din enunțurile:

- 1) Vă rog, aduceți-mi-le!
- 2) Prindeți-o!
- 3) Te-aș ruga, dă-mi-o, e mingea mea!
- 4) Iat-o!
- 5) Vedeți-le!
- 6) Dă-i-le!
- 7) Invită-mi-le!
- 8) Dă-i-le
- 9) Duceți-o!
- 10) Amintește-mi-le!
- 11) Violeta, spune-mi, adusu-l-ai?

Soluții:

a) complement direct

b) complement indirect

M60. Indicați funcțiile sintactice ale pronumelor personale: *dânsul, dânsa, dâșii, dânsese*, din enunțurile:

- 1) Dânsul este fratele meu.
- 2) Dânsa este vecina noastră.
- 3) Pachetul este pentru dâșii.
- 4) Mă adresez dâșilor.
- 5) Pe dânsese le cunosc.
- 6) Dâșii au alt proiect.
- 7) Dânsului îi place muzica.
- 8) Fata dânsese este bine.
- 9) Dâșilor le place meciul.
- 10) Ei lupta contra dâșilor.
- 11) Lupta contra dâșilor este dificilă.
- 12) El rămâne asemenea dânsese.
- 13) O mamă asemenea dânsese trebuie apreciată.
- 14) Procedăm asemenea dâșilor.
- 15) Florile de la dânsese sunt roșii.
- 16) Părerea dâșilor este cunoscută.
- 17) Și dâșii sunt prietenii noștri.

Soluții:

a) subiect

b) nume predicativ

c) atribut pronominal genitival

d) atribut pronominal prepozițional



- e) complement direct
- f) complement indirect

- g) complement circumstanțial de mod

M61. Declinați la toate cazurile, în enunțuri scurte, pronumele personale de politețe: *dumneata, dumnealui, dumneavoastră, dumnealor*. Indicați funcțiile sintactice ale acestora.

M62. Recunoașteți funcțiile sintactice ale pronumelor personale de politețe din enunțurile:

- 1) Așa ai ajuns dumneata până aici?
- 2) Acesta ești dumneata.
- 3) Dumnealui este profesor.
- 4) Merg cu dumneaei la școală.
- 5) Mă adresez dumnealor.
- 6) Visul dumnealui este teatrul.
- 7) Pictează asemenea dumneavoastră.
- 8) Părerea dumneavoastră este bună.
- 9) Vom cunoaște adevărul prin dumnealui.
- 10) Din cauza dumnealui a uitat tot.
- 11) Camera este ca a dumitale.
- 12) Înaintea dumitale este un alt decor.
- 13) S-a întors înaintea dumitale.
- 14) Domnia Voastră se va adresa mulțimii.
- 15) Mă adresez Domniilor voastre.
- 16) Dumneata și dumneavoastră, vă rog să avansați!
- 17) Voi veni la dumneavoastră mâine.
- 18) Dumnealui și dumneaei sunt cercetători.
- 19) Mă adresez celor doi, adică dumnealor.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------------|---------------------------------------|
| a) subiect | j) complement circumstanțial de timp |
| b) subiect multiplu | k) complement circumstanțial de mod |
| c) nume predicativ | l) complement circumstanțial de cauză |
| d) atribut apozitional pronominal | m) complement circumstanțial concesiv |
| e) atribut pronominal genitival | n) fără funcție sintactică |
| f) atribut pronominal prepozițional | |
| g) complement direct | |
| h) complement indirect | |
| i) complement circumstanțial de loc | |

M63. Scrieți un dialog în care să folosiți cât mai multe formule de politețe și să includeți pronumele personale de politețe.



PRONUMELE PERSONAL DE ÎNTĂRIRE ȘI FUNCȚIILE SALE SINTACTICE

- Definiți pronumele personal de întărire și notați-vă formele lui.

Notă: Pronumele personal de întărire se folosește foarte rar ca pronume în limba literară contemporană. De obicei este folosit ca **adjectiv pronominal de întărire**, având o singură funcție sintactică: **atribut adjectival**.

M64. Stabiliți cazul adjectivelor pronominale de întărire din enunțurile:

- 1) Ea însăși, cu mâna ei, a scris scrisoarea.
- 2) Îi spun lui, adică lui Paul însuși.
- 3) Nu mai am prieteni asemenea vouă înșivă.
- 4) Conduita nu este ea însăși dezagreabilă.
- 5) Ei înșiși sunt mulțumiți.
- 6) El este asemenea nouă înșine.
- 7) Lor înșiși le-a fost de folos cartea aceasta.
- 8) Din cauza Soniei însăși a avut eșecul.
- 9) S-au strâns uneori în jurul lor înseși.
- 10) Copilul este asemenea mătușilor înseși.
- 11) El luptă contra proiectului însuși.
- 12) Eu însămi am scris articolul.
- 13) A devenit el însuși un exemplu.
- 14) Tu însuți ești un exemplu pentru noi.
- 15) Totul este indiferent pentru sportivă însăși.
- 16) Ne adresăm lor înșiși, celor ce ani îndelungați au fost sufletul acestui teatru.
- 17) Sopranelor înseși le-am trimis flori.

Soluții:

- | | |
|------|-------|
| a) N | c) D |
| b) G | d) Ac |

PRONUMELE POSESIV ȘI FUNCȚIILE SALE SINTACTICE

- Definiți pronumele posesiv și rețineți formele acestuia.

M66. Recunoașteți funcțiile sintactice ale pronomelor posesive din enunțurile de mai jos:

- 1) Al meu este exigent.
- 2) Prietenii? Ai mei sunt și ai tăi.

- 3) Al meu și al tău sunt la pădure.
- 4) Stiloul este al său.
- 5) Părerea alor mei este bună.
- 6) Dau un sfat alor tăi.
- 7) El este asemenea alor săi.
- 8) Copii asemenea alor tăi și-ar dori oricine.
- 9) S-au adaptat asemenea alor voștri.
- 10) S-a înscris la Drept, în ciuda alor săi.
- 11) Nu suntem contra alor tăi.
- 12) Ajung la cursuri înaintea alor noștri.
- 13) Plec la mare cu ai mei.
- 14) Îi văd pe ai tăi la schi.
- 15) Vorbim despre ai noștri.
- 16) Plecăm înaintea alor voștri.
- 17) Bradul este pentru ai mei.
- 18) Dragostea pentru ai mei va fi veșnică.
- 19) Mă dedic alor mele.
- 20) După a mea, nu mai sunt alte case.
- 21) Din cauza alor tăi, a ajuns la doctor.
- 22) În pofida alor tăi, ai reușit la examen.
- 23) Ofer lor, adică alor mei, un cadou.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------------|---------------------------------------|
| a) subiect | i) complement circumstanțial de timp |
| b) nume predicativ | j) complement circumstanțial de mod |
| c) atribut apozitional | k) complement circumstanțial de cauză |
| d) atribut pronominal genitival | l) complement circumstanțial concesiv |
| e) atribut pronominal prepozițional | m) subiect multiplu |
| f) complement direct | |
| g) complement indirect | |
| h) complement circumstanțial de loc | |

PRONUMELE DEMONSTRATIV ȘI FUNCȚIILE SALE SINTACTICE

- Definiți **pronumele demonstrativ** și rețineți formele acestuia.

M67. Efectuați testul următor, făcând analiza sintactico-morfologică a pronumelor demonstrative din enunțurile de mai jos:

- 1) Aceasta este dorința mea.
- 2) Pasiunea lui este aceasta.

- 3) Cartea, aceasta de față, este un auxiliar didactic.
- 4) Plec cu ceilalți la școală.
- 5) La liceu, îi întâlnesc pe aceiași.
- 6) Bluza ei este ca aceea.
- 7) Nu am avut carte ca aceea.
- 8) Sfaturile sunt de la aceștia.
- 9) Pune o copertă pe aceasta!
- 10) Se uită ca acela.
- 11) După aceasta, a urmat muzică.
- 12) Cu toate acestea, a avut ghinion.
- 13) L-a prins dorul de toate acestea.
- 14) Dau acestuia o indicație.
- 15) Vorbește asemenea acestuia.
- 16) Datorită celuiia am prins trenul.
- 17) Aceia s-au remarcat în știință.
- 18) A răspuns aceeași.
- 19) Aceia au luat cupa.
- 20) Lăsați un mesaj acestuia.
- 21) El este asemenea acelora.
- 22) Am mai auzit idei asemenea acesteia.
- 23) Problema acestuia mă preocupă.
- 24) Casa dinaintea acelora este albă.
- 25) Se strâng în jurul aceleiași.
- 26) Înaintea acestuia, a fost un alt lăcaș.
- 27) Stiloul este al acestuia.
- 28) Aceasta din spate vorbește mereu.
- 29) S-a supărat, din cauza acelora.
- 30) În pofida acestora, el tot a văzut filmul.
- 31) El luptă contra acesteia.
- 32) Lupta contra acelora va fi câștigată.
- 33) Acela și cealaltă sunt poeți.
- 34) Dau celuiilalt un sfat.
- 35) Asta este părerea mea.

Soluții:

- | | |
|---------------------------------|------------------------|
| a) subiect | e) atribut pronominal |
| b) nume predicativ | prepozițional |
| c) atribut apozitional | f) complement direct |
| d) atribut pronominal genitival | g) complement indirect |

h) complement circumstanțial
de loc

i) complement circumstanțial
de timp

j) complement circumstanțial
de mod

k) complement circumstanțial
de cauză

l) complement circumstanțial
concesiv

m) subiect multiplu

M68. Folosiți în contexte diferite pronumele demonstrative de apropiere: *acesta, aceasta, aceștia, acestea*, pronumele demonstrative de depărtare: *acela, aceea, aceia, acelea*, pronumele demonstrative de identitate: *același, aceeași, aceiași, aceleași* și pronumele demonstrative de diferențiere: *celălalt, cealaltă, ceilalți, celelalte*. Indicați funcțiile lor sintactice.

M69. Folosiți pronumele demonstrative cu sens neutru: *asta, acestea*, precum și formele populare ale pronumelui demonstrativ, indicând funcțiile sintactice ale acestora.

M70. Rețineți formele scurte ale pronumelor demonstrative:

- N.Ac. = *cela, ceea, ceia, celea, cel, cea, cei, cele*
- G. D. = *celuia, celeia, celora, celui, celei, celora*

Realizați enunțuri cu acestea, indicând funcțiile sintactice pentru fiecare caz.

M71. Faceți distincția între pronumele demonstrative, adjectivele demonstrative și articolele demonstrative din textul:

Fotograful spune:

– *Cei (1) din dreapta, treceți în față! Cea (2) din stânga, un pas înapoi! Cele (3) din mijloc, stați drepte! Vă rog, doamna cea (4) scundă, urcați o treaptă! Cel (5) tânăr, aranjați-vă cravata! Cei (6) de acolo, zâmbiți! Cei (7) abia veniți, așteptați! Cele (8) mai bune poze sunt cele (9) făcute de mine!*

Soluții:

- a) pronume demonstrativ
- b) articol demonstrativ.

PRONUMELE REFLEXIV ȘI FUNCȚIILE SALE SINTACTICE

- Definiți **pronumele reflexiv** și folosiți formele acestuia, conjugând la diateza reflexivă verbele pronominale *a se plimba, a-și aminti*, la modul indicativ, timpul prezent.

M72. Indicați funcțiile sintactice ale pronumelor reflexive din enunțurile:

- 1) Se vorbește mereu despre tine.
- 2) Eu îmi închipui decorul de teatru.
- 3) Ei își scriu periodic.
- 4) El se apreciază mult pe sine.
- 5) Lupta cu sine nu-i ușoară.
- 6) Îți imaginezi muzica.
- 7) Problema lui este cu sine, nu cu mine.
- 8) Poartă amintirea în sine.
- 9) El se afirma doar prin sine.
- 10) Eu îmi pregătesc temele.
- 11) Tu te duci la prieteni.
- 12) Ei se antrenează mult.
- 13) Fetele își fac temele.
- 14) Vezi-ți de drum!
- 15) Îți alegi cu grijă ideile.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------------|-------------------------------------|
| a) nume predicativ | f) complement circumstanțial de loc |
| b) atribut pronominal | |
| c) atribut pronominal prepozițional | g) complement circumstanțial de mod |
| d) complement direct | h) fără funcție sintactică |
| e) complement indirect | |

M73. Faceți distincția între pronumele reflexiv și pronumele personal (de la care primul împrumută formele pentru persoana I și a II-a) din textul:

Eu îți (1) mulțumesc că îmi (2) trimiți invitația, dar îți (3) închipui cât sunt de ocupat cu pregătirea spectacolului și ce mult timp îmi (4) trebuie să-l pun în scenă, de aceea îți (5) propun să alegi alți actori care-și (6) vor găsi timp pentru emisiunea ta.

Soluții:

- | | |
|---------------------|---------------------|
| a) pronume personal | b) pronume reflexiv |
|---------------------|---------------------|

PRONUMELE INTEROGATIV ȘI FUNCȚIILE SALE SINTACTICE

- Definiți **pronumele interogativ** și folosiți formele acestuia: *care, cine, ce, cât, câtă, câți, câte*. Notați cu simboluri funcțiile sintactice.

M74. Recunoașteți funcțiile sintactice ale pronumelor interogative din enunțurile:

- | | |
|---------------------------------|--------------------------------------|
| 1) Cine învață? | 22) Atacul împotriva cui te supără? |
| 2) Care lipsește? | 23) Cui îi scrieți? |
| 3) Ce vă place? | 24) Diriginte asemenea cui ați avut? |
| 4) Întrebarea este cine? | 25) Cărora le dați sfaturi? |
| 5) „Cine” și „ce” sunt pronume. | 26) Căreia îi mulțumiți? |
| 6) Pe cine așteptați? | 27) La ce vă uitați? |
| 7) Cu cine plecați? | 28) Pentru ce munciți? |
| 8) Prăjitura este din ce? | 29) Prin ce vă recomandați? |
| 9) La cine mergeți? | 30) Întrebarea ce? nu o pun nimănui. |
| 10) Despre cine vorbiți? | 31) În cinstea cui sărbătoriți? |
| 11) Invitația este de la cine? | 32) Care este mai frumoasă? |
| 12) După cine urmezi tu? | 33) Pe care îl preferați? |
| 13) Prin cine s-a înscris? | 34) A căreia este replica? |
| 14) A cui rămâne cartea? | 35) Băiatul căreia învață mai bine? |
| 15) Al cui este băiatul? | 36) Al căreia este el? |
| 16) Ai cui sunt copiii? | 37) Pe câți alegi? |
| 17) Ale cui sunt ideile? | 38) A câta este fata? |
| 18) În ciuda cui a plecat? | 39) Întrebarea este care? |
| 19) În jurul cui se vorbește? | 40) Ce a ajuns el? |
| 20) Înaintea cui s-a remarcat? | 41) Din cauza cui au sosit târziu? |
| 21) El se opune contra cui? | |

Soluții:

- | | |
|-------------------------------------|---------------------------------------|
| a) subiect | j) complement circumstanțial de timp |
| b) subiect multiplu | k) complement circumstanțial de mod |
| c) nume predicativ | l) complement circumstanțial de cauză |
| d) atribut pronominal | m) complement circumstanțial concesiv |
| e) atribut pronominal genitival | n) complement circumstanțial de scop |
| f) atribut pronominal prepozițional | |
| g) complement direct | |
| h) complement indirect | |
| i) complement circumstanțial de loc | |

M75. Folosiți pronumele interogative *cât?*, *câtă?*, *câți?*, *câte?* în contexte diferite, astfel încât ele să aibă funcția de *subiect*, *nume predicativ*, *atribut pronominal*, *atribut pronominal genitival*, *atribut pronominal prepozițional*, *complement direct*, *complement indirect*, *complement circumstanțial de loc*, *complement circumstanțial de timp*, *complement circumstanțial de mod*, *complement circumstanțial de cauză*, *complement circumstanțial concesiv*.

M76. Recunoașteți funcțiile sintactice ale pronumelui interogativ din enunțurile:

- 1) Ea a devenit a câta în echipă?
- 2) El a rămas al câtelea în clasă?
- 3) Pe a câta a citit-o?
- 4) Al câtora este acest proiect?

Soluții:

a) nume predicativ

b) complement direct

PRONUMELE RELATIV ȘI FUNCȚIILE SALE SINTACTICE

- Definiți **pronumele relativ** și creați fraze în care să legați propoziția relativă de regenta ei cu acestea. Scrieți deasupra pronumelor, cu simboluri, funcțiile sintactice ale acestora.

M77. Recunoașteți funcțiile sintactice ale pronumelor relative din enunțurile de mai jos:

- | | |
|---|--|
| 1) Nu știu cine a venit. | 16) Vorbește cu cine vrea. |
| 2) Cine este atent înțelege. | 17) Lasă ideile cui le are! |
| 3) Știu cui i-ai dat cărțile. | 18) Copilul care joacă teatru este al meu. |
| 4) Alege pe cine știi tu. | 19) Vă întreb ce faceți. |
| 5) Nu știu la ce te gândești. | 20) Văd ce este în sertar. |
| 6) Văd ce fac mâine. | 21) Nimic din ceea ce este necesar nu-i lipsește fratelui tău. |
| 7) Spuneți-mi, câți au promovat? | 22) Iată școala în care învăț! |
| 8) Nu știm la cât începe filmul. | 23) Observați înaintea cui s-a plasat! |
| 9) Au plecat care au avut bilet. | 24) Muncește pentru cei pe care îi iubește. |
| 10) Iată cartea în paginile căreia este castelul. | 25) Sosește înaintea celor ce-au plecat primii. |
| 11) Întâlnesc băiatul căruia i-am telefonat. | 26) S-a hotărât al cui este proiectul acceptat. |
| 12) Plătesc cui mi-ai spus. | 27) Se știe în pofida cui a plecat. |
| 13) Cunoscut ce poate face. | |
| 14) Iată persoanele cărora m-am adresat. | |
| 15) Știu pe cine invităm. | |

Soluții:

a) subiect

b) nume predicativ

c) atribut pronominal

d) atribut pronominal genitival

e) complement direct

f) complement indirect

g) complement circumstanțial de loc

h) complement circumstanțial de timp

i) complement circumstanțial concesiv

PRONUMELE NEHOTĂRÂT ȘI FUNCȚIILE SALE SINTACTICE

- Definiți pronumele nehotărât și realizați scurte enunțuri cu formele acestuia, notând cu simboluri, deasupra lor, funcțiile sintactice.

M78. Indicați funcțiile sintactice ale pronomelor nehotărâte din enunțurile:

- | | |
|--|---|
| 1) Fiecare are dreptul la fericire. | 14) Mergem cu toți în excursie. |
| 2) Fiecăruia îi trebuie un spațiu intim. | 15) Spune unuia și altuia, să vină și ei. |
| 3) Oricine are dreptate. | 16) A înțeles ceva. |
| 4) Oricare se poate afirma. | 17) Nu scrie contra cuiva din liceu! |
| 5) Oricui îi va fi ușor. | 18) Fete asemenea câtorva din clasă pot rezolva diverse probleme. |
| 6) Unii au alte opinii. | 19) E necesar a discuta cu fiecare. |
| 7) Unele sunt bune. | 20) Nu accepta idei de la fieștecine. |
| 8) Unora nu le place ideea mea. | 21) Poți alege pe oricare. |
| 9) Câțiva folosesc altceva. | 22) Ai vreuna a altcuiva? |
| 10) Ele sunt asemenea câtorva. | 23) Merg la câteva acasă. |
| 11) Din cauza altuia, n-a înțeles tot. | 24) S-a descurcat printr-un oarecare. |
| 12) Acceptă sfaturile de la altcineva! | 25) A venit înaintea tuturor. |
| 13) Calculatorul este al altcuiva. | 26) În pofida tuturor, a părăsit țara. |
| | 27) În locul oricui, s-ar fi descurcat mai bine. |

Soluții:

- | | |
|-------------------------------------|--|
| a) subiect | i) complement circumstanțial de timp |
| b) nume predicativ | j) complement circumstanțial de mod |
| c) atribut pronominal | k) complement circumstanțial de cauză |
| d) atribut pronominal genitival | l) complement circumstanțial concesiv |
| e) atribut pronominal prepozițional | m) complement circumstanțial condițional |
| f) complement direct | |
| g) complement indirect | |
| h) complement circumstanțial de loc | |

M79. Identificați pronumele nehotărâte și adjectivele nehotărâte, precizând funcțiile acestora în enunțurile:

- 1) Fiecare om are un ideal.
- 2) Idealul fiecăruia este o viață liniștită.
- 3) Toți prietenii m-au felicitat.
- 4) Toți mi-au oferit flori.
- 5) Câțiva băieți și câteva fete au ascultat muzică, iar câțiva au dansat.
- 6) Oricare idee te fascinează.

- 7) Grădina este vizitată de fiecare.
- 8) Părerea poate fi a oricărui.
- 9) Poți întreba pe oricine.
- 10) Se poartă așa în pofida unora.
- 11) Scrie precum mulți.
- 12) Suferă din cauza altora.
- 13) Ar fi mai prudent în cazul altora.
- 14) Vine înaintea multora.
- 15) Este o speranță în ochii multora.

Soluții:

A – pronume nehotărât

B – adjectiv nehotărât

a) subiect

b) atribut pronominal genitival

c) nume predicativ

d) complement direct

e) complement indirect

f) complement circumstanțial de mod

g) complement circumstanțial de loc

h) complement circumstanțial de timp

i) complement circumstanțial concesiv

j) complement circumstanțial de cauză

k) atribut adjectival

l) complement circumstanțial condițional

m) complement de agent

PRONUMELE NEGATIV ȘI FUNCȚIILE SALE SINTACTICE

- Definiți **pronumele negativ** și creați enunțuri scurte cu formele acestuia, notând funcțiile lor sintactice.

M80. Dați exemple de pronume negative, în enunțuri scurte, scriind deasupra fiecărui pronume funcția sintactică.

M81. Stabiliți funcțiile sintactice ale pronumelui negativ din enunțurile:

- 1) Nimeni n-a întârziat.
- 2) El nu este nimic.
- 3) Nu spunem nimic nimănui.
- 4) Nu-l interesează părerea nimănui.
- 5) Să nu dai nimănui sfaturi proaste!
- 6) Niciunul nu a venit.
- 7) N-a răspuns niciunela.
- 8) Nu se potrivește cu niciunul.
- 9) Niciunora nu le place această muzică.
- 10) Nu înțeleg pe nimeni.
- 11) Nu spune niciunul nimic.
- 12) Niciunii n-au scris.
- 13) De la nimeni nu am primit un sfat.
- 14) Nu accepta nimic de la niciuna.
- 15) El nu este de partea nimănui.
- 16) Nu mergem la nimeni.
- 17) Nu pleca înaintea nimănui!
- 18) N-a greșit din cauza nimănui, ci din propria ignoranță.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------------|---------------------------------------|
| a) subiect | h) complement circumstanțial de loc |
| b) nume predicativ | i) complement circumstanțial de timp |
| c) atribut pronominal | j) complement circumstanțial de mod |
| d) atribut pronominal genitival | k) complement circumstanțial de cauză |
| e) atribut pronominal prepozițional | |
| f) complement direct | |
| g) complement indirect | |

NUMERALUL ȘI FUNCȚIILE SALE SINTACTICE

- Definiți **numeralul** și dați exemple de **numerale cardinale** (*propriu-zise, multiplicative, distributive, colective, fracționare, adverbiale, de aproximație*) și **numerale ordinale** (*propriu-zise, adverbiale*).

M82. Exprimați cu ajutorul numeralului cardinal numărul obiectelor, folosind numerale cardinale simple (*doi, trei, cinci, șapte, zece* etc.) și numerale cardinale compuse (*unsprezece, șaptesprezece, optsprezece, treizeci, cincizeci și șapte* etc.).

M83. Exprimați ordinea unor obiecte (ființe, lucruri, fenomene etc.) cu ajutorul numeralelor ordinale: *întâi, întâia, primul, prima, primele, al doilea, a doua, al optulea, a opta, al zecelea, a zecea, ultimul, ultima, ultimii, ultimele*.

M84. Scrieți cu cifre romane numeralele ordinale:

secolul al douăzeci și unulea

a treizecea ediție a târgului

deceniul al zecelea

a patra reuniune

a cincizecea aniversare

a opta ediție a romanului

M85. Precizați valoarea gramaticală și funcția sintactică a numeralelor cardinale și ordinale din enunțurile:

1) Doi pot forma o prietenie adevărată.

20) Ea este a șaptea în familie.

2) Doi prieteni sunt fericiți împreună.

21) O văd pe a șaptea alergând.

3) Prietenii mei sunt doi.

22) Mă gândesc la a șaptea.

4) Atitudinea celor doi este favorabilă.

23) Tricoul este pentru a șaptea.

5) Întâlnesc doi prieteni la mare.

24) Merg la a șaptea.

6) Îi aleg pe doi dintre ei.

25) A trecut linia de sosire înainte de a șaptea.

7) Dau celor doi dreptate.

26) S-a remarcat precum a șaptea.

27) Se străduiește pentru a șaptea.

28) Vorbesc celei de a șaptea.



- 8) Merg cu doi la gară
- 9) S-a afirmat, muncind cât doi.
- 10) Cărțile sunt pentru cei doi.
- 11) Pleacă din cauza celor doi.
- 12) În pofida celor doi, a rămas acasă.
- 13) Mașina este a celor doi.
- 14) A sosit după cei doi.
- 15) Ei s-au adunat în jurul celor doi.
- 16) A scris precum cei doi.
- 17) Se gândește la cei doi.
- 18) Aștept mereu ziua a șaptea.
- 19) A șaptea este o stea strălucitoare.

Soluții:

- a) subiect
- b) nume predicativ
- c) atribut adjectival
- d) complement direct
- e) complement indirect
- f) complement circumstanțial de loc
- g) complement circumstanțial de timp

- 29) Ea este asemenea celei de-a șaptea.
- 30) Altă sportivă asemenea celei de-a șaptea va mai fi.
- 31) Părerea este a celei de-a șaptea.
- 32) Ideea celei de-a șaptea este mai bună.
- 33) În pofida celei de-a șaptea, a câștigat.
- 34) Lupta contra celei de-a șaptea continuă.
- 35) Ea este a șaptea fiică.
- 36) Muncește precum a șaptea.
- 37) Preferă înotul în locul celei de a șaptea arte.

- h) complement circumstanțial de mod
- i) complement circumstanțial de cauză
- j) complement circumstanțial concesiv
- k) complement circumstanțial condițional
- l) atribut substantival

M86. Stabiliți funcțiile sintactice ale numeralelor cardinale de aproximație din enunțurile:

- 1) Pe plajă erau vreo două-trei sute de tineri.
- 2) Vreo doi-trei au răspuns apelului.
- 3) Fetele sunt vreo șapte-opt în clasă.
- 4) El dorește unu-doi copii.
- 5) Părerea este a vreo doi-trei oameni.

- 6) Dau sfaturi la vreo doi-trei.
- 7) Mă întâlnesc cu doi-trei prieteni.
- 8) Suferă din cauza a vreo doi-trei.
- 9) Mergem la vreo doi-trei acasă.
- 10) După vreo două-trei scrisori n-a mai scris.
- 11) Vorbește precum vorbesc vreo doi-trei din clasă.

Soluții:

- a) subiect
- b) nume predicativ
- c) atribut adjectival
- d) complement direct
- e) complement indirect

- f) complement circumstanțial de loc
- g) complement circumstanțial de mod
- h) complement circumstanțial de cauză

M87. Folosiți în enunțuri diferite numerele multiplicative pentru a avea funcția sintactică de atribut adjectival sau de complement circumstanțial de mod.

Model:

- 1) Cu eforturi *înzecite* a reușit să-și facă un rost. (AT.A)
- 2) Muncește *înzecit*. (C.C.M)

M88. Introduceți numerele colective următoare în enunțuri, precizând funcțiile lor sintactice: *amândoi, ambii, ambele, amândurora, tustrei, tustrele, tuspatri, tuscinci, câteștrei, câteșpatru, toate trei, toți patru*.

M89. Stabiliți funcțiile sintactice ale numeralelor distributive din enunțurile:

- 1) Ei s-au aliniat câte zece.
- 2) Câte zece elevi au fost trimiși pe stadion.
- 3) Câte una, ies la tablă.
- 4) Merg doi câte doi.
- 5) Câte trei muncesc la acest proiect.
- 6) A pus câte trei semne de întrebare.
- 7) Păsările se așezau câte cinci pe creangă.
- 8) Aliniați-vă patru câte patru!

Soluții:

- a) subiect b) atribut adjectival c) complement circumstanțial de mod

M90. Folosiți în enunțuri numerele adverbiale precum: *de două ori, de trei ori, de cinci ori*, precizând funcțiile lor sintactice.

M91. Precizați valorile morfologice ale cuvintelor scrise cu litere cursive din enunțurile:

- 1) 1 Decembrie este o *dată* importantă.
- 2) A fost *odată*, *demult*, la Craiova.
- 3) Nu bea apă doar o *dată* pe zi.
- 4) Scrie o *dată* alfabetul și repetă-l de trei ori în gând!
- 5) *Odată* și *odată* tot voi reuși.
- 6) Caut o *dată* în calendar.

Soluții:

- a) substantiv d) adverb + și + adverb =
b) numeral adverbial locuțiune adverbială
c) adverb

M92. Dați valoare substantivală numeralelor fracționare *o doime, o pătrime, o zecime*, punându-le în diverse enunțuri, pentru a avea diferite funcții sintactice.

M93. Recunoașteți funcțiile sintactice ale numeralelor fracționare din enunțurile:

- 1) O doime este partea ta.
- 2) Mănâncă un sfert din prăjitură.
- 3) Mă gândesc la o zecime din conținut.
- 4) Restul este o cincime din avere.
- 5) la jumătate de portocală!
- 6) Își plătește ratele cu o treime din salariu.
- 7) Dați-mi un sfert de kilogram!
- 8) Scădem o optime dintr-o pătrime.
- 9) O treime merg la film.
- 10) Valoarea unei jumătăți din venit va fi pusă în bancă.

Soluții:

- a) subiect
- b) atribut adjectival
- c) nume predicativ
- d) complement direct
- e) complement indirect

- f) complement circumstanțial de mod
- g) complement circumstanțial de loc
- h) atribut substantival

M94. Realizați un microdialog cu titlul *La magazin*, folosind toate tipurile de numere.

VERBUL ȘI FUNCȚIILE SALE SINTACTICE

- Definiți **verbul**. Selectați 20 de verbe și clasificați-le după terminația de la infinitiv, în cele patru conjugări (I – a, II – ea, III – e, IV – i, î).

M95. Folosiți în enunțuri scurte, la indicativ prezent, verbe ce exprimă: acțiunea, starea, posibilitatea, necesitatea, posesia, voința, dorința, ordinul, rugămintea, opinia și afirmația.

M96. Grupați în patru coloane, după terminația de la infinitivul scurt, la cele patru conjugări, verbele: *a citi, a povesti, a scrie, a învăța, a face, a părea, a vedea, a putea, a hotărî, a simți, a lucra, a merge, a cânta, a spune, a urî, a dori, a tăcea, a amenaja*.

M97. Dați exemple în propoziții de verbe predicative și verbe nepredicative (copulative sau auxiliare) precum și de verbe tranzitive (care sunt elemente regente pentru complemente directe) și verbe intransitive (care nu se combină cu complemente directe).

M98. Precizați valoarea verbului *a fi* din următoarele enunțuri:

- | | |
|----------------------------------|------------------------------|
| 1) Ei sunt apreciați. | 7) Fii cuminte! |
| 2) Ele sunt prietenele mele. | 8) Am să fiu acasă mâine. |
| 3) Cartea este pe bancă. | 9) Trebuia să fi fost atent. |
| 4) Aș fi venit dacă aș fi știut. | 10) Prietenii sunt aceștia. |
| 5) Tu vei fi sportiv. | 11) Mi-e dor de munți. |
| 6) Fiți atenți! | 12) E primăvară! |

Soluții:

- | | | |
|------------------|-------------------|--------------------|
| a) verb auxiliar | b) verb copulativ | c) verb predicativ |
|------------------|-------------------|--------------------|

NOTĂ: Verbul *a fi* este impersonal și predicativ în ultima propoziție, având ca subiect substantivul *primăvară* (la fel și în propoziția 11, unde subiectul este *dor*). Verbul *a fi* este copulativ în construcții lexicale ca: *a fi scriitor, fiind scriitor*.

M99. Precizați valoarea de verb predicativ sau verb copulativ a verbelor: *a ajunge, a rămâne, a ieși, a (se) face* din enunțurile:

- | | |
|-------------------------------|-----------------------------|
| 1) El a rămas maistru. | 6) Noi vom ieși în oraș. |
| 2) Tata a rămas acasă. | 7) El a ieșit inginer. |
| 3) Noi vom rămâne la cursuri. | 8) Aici se face un proiect. |
| 4) Dan a ajuns la metrou. | 9) Ea se face asistentă. |
| 5) El a ajuns doctor. | |

Soluții:

- a) verb copulativ b) verb predicativ

M100. Stabiliți caracterul tranzitiv sau intransitiv al verbelor din textul „La ora nouă dimineața, el a venit să mă ia, să mergem la insulă. L-am rugat să mă aștepte în chioșc, până aduc o cafea. El a spus că ar prefera să stea lângă mine și eu să fiu cât mai mult lângă el. Eu am fugit, cu promisiunea că vin repede. El m-a privit cu acel zâmbet ștrengăresc pe care nu-l pot traduce.” (E. Speranța, „Jurnal de vacanță”, pag. 60).

Soluții:

- a) verb tranzitiv b) verb intransitiv

M101. Folosiți în enunțuri scurte verbele: *a scrie, a trimite, a trece, a ține*, care să fie tranzitive, apoi intransitive.

M102. Introduceți verbul *a schimba* cu un complement direct și cu un complement indirect în același enunț. *Model: El i-a schimbat numărul.*

M103. Dați exemple de verbe la diateza activă, pasivă și reflexivă, în zece enunțuri. Faceți analiza morfologică a acestor verbe, indicând oral categoriile gramaticale ale acestora (diateză, conjugare, mod, timp, persoană, număr).

M104. Indicați funcțiile sintactice ale verbelor din enunțurile:

- | | |
|--------------------------------|-----------------------------------|
| 1) Ei lucrează împreună. | 6) Ea rămâne acasă. |
| 2) Fata își face exercițiile. | 7) Ei sunt mulțumiți de tabără. |
| 3) Ele se plimbă. | 8) Vaza este din cristal. |
| 4) Toți își trimit felicitări. | 9) Ele ajung studenți. |
| 5) Ei au ieșit profesori. | 10) Ea rămâne învățătoare în sat. |

Soluții:

- a) predicat verbal b) verb copulativ, parte a predicatului nominal

M105. Faceți fișe de verbe incluse la cele patru conjugări, la toate diatezele, modurile, timpurile și persoanele.

M106. Dați câte 3 exemple, în propoziții, folosind verbul *a citi* ca verb predicativ (personal = conjugat la modurile personale), ca verb nepredicativ (nepersonal = conjugat la modurile nepersonale), indicând funcțiile lui sintactice, ca verb impersonal (Ex. Se citește).

M107. Folosiți în propoziții verbele impersonale și unipersonale: *a ploua, a tuna, a fulgera, a ninge, a îngheța, a gerui, a se însera, a se lumina, a se înnopta, a se însenina, a fulgera.*

M108. Folosiți în enunțuri verbul *a trăsni*, ca verb personal și impersonal.

M109. Recunoașteți funcțiile sintactice ale verbului *a învăța* din enunțurile:

- | | |
|--|--|
| 1) Eu învăț repede. | 9) Poezia de învățat este ușoară. |
| 2) Copilul este învățat să citească. | 10) Învățând mereu, vei reuși. |
| 3) Am învățat la biologie. | 11) Teoria este de învățat. |
| 4) Ar fi învățat să conducă mașina, dar n-a avut timp. | 12) Dorința sa este de a învăța. |
| 5) Nu-i greu de învățat. | 13) Se gândește a învăța mai mult. |
| 6) A învăța este necesar. | 14) El a plecat pentru a învăța cu un coleg. |
| 7) Dorința de a învăța îl stimulează. | 15) Nu vei realiza nimic fără a învăța. |
| 8) Avem de învățat lecția. | 16) Deși învățat, poemul a fost uitat. |

Soluții:

- | | |
|-------------------------------------|---|
| a) subiect | h) complement circumstanțial condițional |
| b) predicat verbal | i) complement circumstanțial de scop |
| c) nume predicativ | j) complement circumstanțial concesiv (exprimat prin verb la participiu cu valoare adjectivală) |
| d) atribut verbal | |
| e) complement direct | |
| f) complement indirect | |
| g) complement circumstanțial de mod | |

M110. Indicați la ce diateză este verbul *a scrie* în enunțurile:

- | | |
|---|---|
| 1) Eu scriu la fizică. | 6) Vom scrie invitațiile. |
| 2) Adresa este scrisă pe plic. | 7) Acestea vor fi scrise pe hârtie cretată. |
| 3) La imperativ <i>fii</i> se scrie cu doi <i>i</i> . | 8) Scriind, vei înțelege mai bine. |
| 4) Reclamele au fost scrise cu majuscule. | 9) Se scrie cum se citește. |
| 5) Am scris bunicilor. | 10) Tema fiind scrisă, pot pleca. |

Soluții:

- a) diateza activă b) diateza pasivă c) diateza reflexivă (pronominală)

M111. După modelul: *el învață, el este învățat, el se învață* treceți verbele următoare la cele trei diateze: *a vedea, a face, a hotărî*.

M112. Folosiți verbele *a avea, a fi, a voi*, în enunțuri diferite, ca verbe predicative, apoi ca verbe auxiliare.

M113. Conjugăți integral, la diateza reflexivă, verbele: *a-i fi dor, a se duce, a-și închipui*.

M114. Realizați 5 perechi de enunțuri sinonime ca sens, trecând verbele de la diateza pasivă la diateza activă, după modelul: *Fotografia a fost făcută de Mirel = Mirel a făcut fotografia.*

M115. Treceți la diateza activă verbele din enunțurile:

- | | |
|--|---|
| 1) Desenul a fost realizat de Dorin. | 6) Casa este cumpărată de ai mei. |
| 2) Harta a fost desenată de Viorica. | 7) Noi vom fi trimiși în excursie. |
| 3) Elevii sunt apreciați de profesori. | 8) Tablourile erau pictate de Dumitru Ghiață. |
| 4) Copilul fusese lăudat de mama sa. | 9) Exercițiile or fi fost făcute de aceștia. |
| 5) Ele vor fi lăudate de colegi. | 10) Eu voi fi apreciat de colegi. |

M116. Folosiți în enunțuri verbele *a zugrăvi*, *a restaura*, *a întreține*, la cele trei diateze, punând în evidență sensurile lor.

M117. Găsiți verbele pronominale cu sens pasiv din enunțurile date mai jos și indicați felul subordonatelor care au ca elemente regente aceste verbe.

- 1) Ne-a fost scris să trăim în această patrie.
- 2) Ne-a fost dat să fim fericiți.
- 3) Ne-a fost scris să ne întâlnim.
- 4) Ni s-a hărăzit să învingem.
- 5) I-a fost prezis că va trăi mult.

Soluții:

- a) propoziție subiectivă
- b) propoziție predicativă
- c) propoziție completivă directă

M118. Precizați valoarea gramaticală a verbului *a fi* din fiecare enunț.

- | | |
|--|--------------------------------------|
| 1) El este artist. | 8) Să fi avut cartea, aş fi citit-o. |
| 2) Filmul este interesant. | 9) Ea va fi premiată. |
| 3) Cerul era albastru. | 10) Prietenii sunt necesari. |
| 4) Fetele nu au fost în sală. | 11) Ea fuse la piață. |
| 5) Fii practic! | 12) Nu fi obraznic! |
| 6) Tu ai fost la munte. | 13) E frig. |
| 7) Noi fuseserăm aleși pentru concurs. | 14) Este zăpadă. |

Soluții:

- | | | |
|------------------|-------------------|--------------------|
| a) verb auxiliar | b) verb copulativ | c) verb predicativ |
|------------------|-------------------|--------------------|

M119. Explicați de ce se scriu cu doi *i* formele verbului *a fi* din exemplele de mai jos:

- 1) Fii prudent!
- 2) Trebuie să fii amabil.

- 3) Fiind actor, recită frumos.
4) Nemaifiind frig, azi ne plimbăm.

Soluții:

- a) *i* – face parte din radical + *i* – desinență
b) *i* – face parte din radical + *i* – din sufixul verbal *-ind* (*-ând*)

M120. Alcătuiți enunțuri cu verbul *a scrie* și compuşii săi (*a descrie*, *a prescrie*, *a rescrie*, *a transcrie*) la indicativ prezent, imperfect, perfect simplu, perfect compus, mai mult ca perfect, viitor simplu, viitor anterior, prezumtiv, la imperativ, la conjunctiv prezent și perfect, la condițional prezent și perfect și la modurile nepersonale, indicând prin simboluri funcțiile sintactice.

M121. Faceți acordul subiectului cu predicatul, folosind în enunțuri verbe ca: *a lucra*, *a vedea*, *a spune*, *a coborî*.

M122. Exemplificați în enunțuri omonimia gramaticală a persoanelor: I singular și a III-a plural de la verbele *a citi*, *a scrie*, *a putea*, *a merge*.

M123. Construiți enunțuri cu verbele *a scrie*, *a munci*, *a pleca*, *a mânca*, la indicativ prezent și imperativ. La ce persoană există omonimie gramaticală?

M124. Folosiți verbele *a cultiva*, *a drege*, *a hotărî*, la indicativ prezent, forma afirmativă, apoi la imperativ, forma afirmativă, și indicați la ce persoane se realizează omonimia gramaticală.

M125. Scrieți formele pentru persoana a III-a plural, la indicativ prezent, a verbelor *a veni*, *a merge*, *a munci*, apoi formele pentru persoana unde se realizează omonimia gramaticală.

M126. Conjugăți la imperfect apoi la mai mult ca perfect verbele *a cânta*, *a dansa*, *a râde*, *a dori* și identificați morfemele/literele care se introduc între radical și terminație. Marcați-le cu culori.

M127. Realizați fraze în care să aveți verbe la mai mult ca perfect și la perfectul compus, pentru a exprima o acțiune anterioară față de alta trecută și terminată.

M128. Formați viitorul cult și viitorul popular al verbelor: *a pleca*, *a rămâne*, *a veni*. Scrieți enunțuri cu acestea.

M129. Indicați acțiuni posibile, reale – folosind verbe la indicativ, posibile, realizabile – folosind verbe la conjunctiv și acțiuni ipotetice, dorite sau condiționate – folosind verbe la condiționalul optativ.

M130. Exprimați ordinul, porunca, rugămintea, chemarea, îndemnul – folosind formele de imperativ, afirmative și negative, ale verbelor: *a lucra*, *a duce*, *a face*, *a zice* și ale compuşilor lor.

M131. Exprimați raporturi temporale de simultaneitate, în trecut, prezent sau viitor, de anterioritate și de posterioritate, precizând timpurile verbelor ce exprimă astfel de acțiuni.

M132. Exprimați o acțiune posibilă, realizabilă, folosind conjunctivul prezent și perfect al verbelor *a fi*, *a ține*, *a veni*. (Atenție la grafia acestora!).

M133. Folosiți în enunțuri verbe la condiționalul-optativ, prezent și perfect, la toate persoanele, pentru a exprima o acțiune a cărei realizare depinde de îndeplinirea unei condiții sau pentru a exprima o dorință, o intenție, o preferință, o ipoteză, o prezumție.

M134. Folosiți verbe la condițional-optativ pentru a exprima preferința, opinia, acordul, dezacordul, intenția.

M135. Cereți o informație, folosind formule de politețe de genul: *Eu v-aș ruga să...*, *Ați vrea să...*, *Ați putea să...*, *V-aș întreba dacă...*, *Ați avea amabilitatea de a*

M136. Subliniați verbele la condițional-optativ din enunțurile de mai jos și observați valoarea stilistică a formelor inverse:

- 1) *Vedea-te-aș mare!*
- 2) *Bată-te-ar norocul!*
- 3) *Arde-l-ar para!*
- 4) *Vedea-v-aș ajunși!*
- 5) *Duce-te-ai învârtindu-te!*

M137. Realizați o compunere cu verbe la modurile personale, având titlul *Meseria mea*.

M138. Scrieți infinitivul scurt al verbelor ce exprimă acțiunea, dorința, necesitatea, posibilitatea, starea, voința și realizați cu ele enunțuri, în care acestea să aibă funcțiile sintactice de: *subiect*, *subiect multiplu*, *nume predicativ*, *atribut verbal*, *complement direct*, *complement indirect*.

M139. Formați substantive din infinitivul lung al unor verbe cu sufixele: *-are*, *-ere*, *-ire*. Puneți-le în contexte diferite, astfel încât ele să aibă cât mai multe funcții sintactice posibile.

M140. Precizați funcțiile sintactice ale verbelor la infinitiv din enunțurile:

- | | |
|---------------------------------------|---|
| 1) A citi este pasiunea mea. | 6) Mă hotărâsc a citi un articol. |
| 2) Dorința mea este de a citi. | 7) Pleacă fără a citi anunțul. |
| 3) Dorința de a citi este permanentă. | 8) Vine înainte de a citi telegrama. |
| 4) Merg la bibliotecă pentru a citi. | 9) Acum este pedepsit pentru a fi greșit atunci. |
| 5) Doresc a citi ziarul. | 10) Fără a citi toate aceste cărți, nu va absolvi cursul. |

Soluții:

- | | |
|------------------------|--------------------------------------|
| a) subiect | f) complement circumstanțial de timp |
| b) nume predicativ | g) complement circumstanțial de mod |
| c) atribut verbal | |
| d) complement direct | |
| e) complement indirect | |

- h) complement circumstanțial de scop
- i) complement circumstanțial de cauză

- j) complement circumstanțial condițional

M141. Scrieți enunțuri, folosind verbe la infinitivul perfect (alcătuit din verbul *a fi* + participiul verbelor respective). **Model:** *A plecat fără a fi știut traseul.*

M142. Recunoașteți funcțiile sintactice ale verbelor la infinitiv din enunțurile:

- | | |
|---|---|
| 1) Îmi place a mă plimba pe câmpiile înflorite. | 6) Înainte de a pleca din casă, verificați apa și gazele! |
| 2) Pasiunea de a picta nu-l va părăsi. | 7) Merg la Violeta pentru a învăța cu ea. |
| 3) Dorința mea este de a scrie o carte bună. | 8) Pleacă fără a spune un cuvânt. |
| 4) Mă gândesc a încerca și altceva. | 9) Oferă revista pentru a fi citită de toți. |
| 5) Mă pregătesc a merge la teatru. | 10) Nu-i greu a călători. |

Soluții:

- | | |
|------------------------|--------------------------------------|
| a) subiect | f) complement circumstanțial de timp |
| b) nume predicativ | g) complement circumstanțial de mod |
| c) atribut verbal | h) complement circumstanțial de scop |
| d) complement direct | |
| e) complement indirect | |

M143. Scrieți enunțuri sinonime, înlocuind infinitivul, din enunțurile date, cu modul indicat în paranteză:

- 1) A se lua două lingurițe de sirop după mese. (imperativ)
- 2) E necesar a consulta un medic. (conjunctiv, infinitiv lung)
- 3) Nu este târziu a lua o hotărâre. (conjunctiv, infinitiv lung)
- 4) Doresc a plăti repede. (substantiv în acuzativ, conjunctiv prezent)
- 5) Mă gândesc a pleca la stațiune. (substantiv în acuzativ, conjunctiv)
- 6) Se pregătește pentru a ateriza forțat. (substantiv în acuzativ, conjunctiv)
- 7) Dorința de a călători l-a dus la Roma. (verb la conjunctiv)
- 8) A fi scriitor implică o mare responsabilitate. (conjunctiv prezent)

M144. Folosiți în enunțuri verbe la gerunziu, formate cu sufixele *-ind* și *-ând*, având diferite funcții sintactice.

M145. Scrieți enunțuri în care să aveți verbe la gerunziu formate cu prefixul negativ *ne-*, adverbul *mai* și verbul propriu-zis, precum: *nemaiauzind*, *nemai-văzând*, *nemaifiind*, *nemaiștiind*, *nemaiîntâlnind*, *nemaiputând*.

M146. Scrieți formele de gerunziu ale verbelor *a sfârâi*, *a stăru*, *a sfârși*, *a apropia*, *a vâja* și construiți enunțuri în care acestea să aibă funcții sintactice diferite.

M147. Introduceți în enunțuri construcțiile: *auzindu-l*, *du-l*, *întâlnindu-le*, *dându-și*, *amintindu-vă*, *aducându-mi-o*, *arătându-i-le*, și faceți analiza lor sintactico-morfologică.

M148. Recunoașteți funcțiile sintactice ale verbelor la gerunziu din enunțurile de mai jos:

- | | |
|---|--|
| 1) Aude strigând. | 6) Se închipuie reușind la examen. |
| 2) Văd un copil alergând. | 7) Văd la catarg drapelul fluturând. |
| 3) Plecând, l-a întâlnit pe George. | 8) Alergând, te menții în formă. |
| 4) Fiind frig, s-a îmbrăcat gros. | 9) Scriind fișe, poți învăța mai bine. |
| 5) Muncind mult, și-a construit o casă. | 10) Folosind calculatorul, scrii mai repede. |

Soluții:

- | | |
|--------------------------------------|---|
| a) atribut verbal | e) complement circumstanțial de cauză |
| b) complement direct | f) complement circumstanțial de mod, cu nuanță de cauză sau de condiție |
| c) complement circumstanțial de timp | |
| d) complement circumstanțial de mod | |

M149. Stabiliți funcțiile sintactice ale formelor adjectivale provenite de la gerunziu, din enunțurile:

- 1) Steagurile fluturânde anunțau sărbătoarea.
- 2) A deschis dosarul cu mâini tremurânde.
- 3) Din văi, se ridică neguri fumegânde.
- 4) În pădure, se aud ramuri fremătânde.
- 5) Mă întristează privirile suferinde ale câinilor părăsiți.

Soluții:

- | | |
|-----------------------|-------------------|
| a) atribut adjectival | b) atribut verbal |
|-----------------------|-------------------|

M150. Realizați enunțuri în care verbul *a fi*, la gerunziu, să fie, pe rând, verb auxiliar și verb copulativ. **Exemple:** *Fiind publicat, a avut succes. Fiind reporter a văzut multe.*

M151. Exprimați o acțiune trecută, folosind verbe la participiu, formate cu sufixele: *-at*, *-is*, *-it*, *-us*, *-ut* (*lucrat*, *știut*, *citit*, *scris*, *adus*, *avut*) cu valoare verbală sau adjectivală.

Exemplu: *Scris, romanul s-a publicat în două volume.*

M152. Alcătuiți enunțuri cu verbele *a participa*, *a avea*, *a spune*, *a veni*, la indicativ, perfectul compus și viitorul anterior, la conjunctivul perfect, la condiționalul perfect. Subliniați formele de participiu.



M153. Scrieți formele de la diateza pasivă a verbelor *a aprecia*, *a îndemna*, *a expune*, *a citi*, la modul indicativ, prezent și imperfect, fiind atenți la acordul participiului cu subiectul.

M154. Precizați valorile morfologice ale participiilor din enunțurile:

- | | |
|-----------------------------------|---|
| 1) Piesa citită este comică. | 6) Cartea este citită repede. |
| 2) Cititul îi ocupă tot timpul. | 7) Revista va fi citită de elevi. |
| 3) El a citit mult. | 8) Aș fi citit dacă aș fi găsit cartea. |
| 4) Citit, romanul place. | 9) Să fi citit, aș fi știut. |
| 5) Romanul a fost citit de mulți. | |

Soluții:

- | | |
|--------------------------------------|---|
| a) adjectiv | e) verb la indicativ, viitor (diateza pasivă) |
| b) substantiv | f) verb la conjunctiv, timpul perfect |
| c) verb la participiu | g) verb la condițional, timpul perfect |
| d) verb la indicativ, perfect compus | |

M155. Indicați funcțiile sintactice ale adjectivelor provenite din verbe la participiu, din enunțurile:

- | | |
|---|--------------------------------------|
| 1) Fetele alese vor fi gimnaste. | 4) Trandafirii sunt înfloriți. |
| 2) Băieții antrenati vor merge la meci. | 5) În grădină, fructele sunt coapte. |
| 3) A citit textul corectat. | 6) Geamurile par șterse recent. |

Soluții:

- | | |
|-----------------------|--------------------|
| a) atribut adjectival | b) nume predicativ |
|-----------------------|--------------------|

M156. Realizați o compunere, folosind adjective provenite din verbe la gerunziu și participiu, cu valoare de epitet.

M157. Folosiți în enunțuri, la forma de supin, verbele *a vâna*, *a culege*, *a cosi*, *a pescui*, *a spune*, *a citi*, *a învăța*, precedate de prepozițiile: *de*, *la*, *de la*, *după*, *pentru*, *pe*. Indicați funcțiile sintactice ale verbelor la supin.

M158. Recunoașteți funcțiile sintactice ale verbelor la supin din enunțurile de mai jos:

- | | |
|-------------------------------------|--|
| 1) Poezia de învățat este frumoasă. | 6) Am de trimis o vedere. |
| 2) Pleacă după adunat ciuperca. | 7) Vine de la pescuit. |
| 3) Mergem la cules fragi. | 8) Este util de învățat o limbă străină. |
| 4) Vine pentru cules alune. | 9) Poezia este de învățat pe de rost. |
| 5) Are de învățat la istorie. | |

Soluții:

- | | |
|----------------------|--------------------------------------|
| a) subiect | e) complement circumstanțial de loc |
| b) atribut verbal | f) complement circumstanțial de scop |
| c) nume predicativ | |
| d) complement direct | |

M159. Formați supinul verbelor: *a pătrunde*, *a ierta*, *a descrie*, *a spune*, *a zdruncina*, cu prefixul negativ *ne-*. Introduceți-le în enunțuri, scriind cu simboluri funcțiile sintactice ale acestor verbe.

M160. Stabiliți funcțiile sintactice ale verbelor la supin, din enunțurile:

- | | |
|--|---|
| 1) Nu-i ușor de scris la matematică. | 5) S-a apucat de făcut exerciții. |
| 2) Schema de desenat nu este complicată. | 6) Merge la cules cireșe. |
| 3) Este util de citit această carte. | 7) Pleacă după adunat mure. |
| 4) Mi-e teamă de pornit iarna la drum. | 8) Problema este de rezolvat în clasă. |
| | 9) Aveți de revăzut notițele. |
| | 10) De zis este ușor, de făcut este mai greu. |

Soluții:

- | | |
|------------------------|---------------------------------------|
| a) subiect | f) complement circumstanțial de loc |
| b) nume predicativ | g) complement circumstanțial de scop |
| c) atribut verbal | h) complement circumstanțial de cauză |
| d) complement direct | |
| e) complement indirect | |

M161. Realizați un text narativ, folosind verbe la: indicativ prezent, perfect simplu, imperfect, perfect compus, mai mult ca perfect și viitor.

ADVERBUL ȘI FUNCȚIILE SALE SINTACTICE

•Definiți **adverbul**. Clasificați adverbele după felul lor, dând exemple în propoziții (adverbe de timp, de loc, de mod, de afirmație, de negație sau care exprimă cantitatea, comparația, posibilitatea sau cauza).

M162. Creați enunțuri în care să introduceți următoarele adverbe: *acum, acolo, aici, aproape, aparte, altfel, astfel, astăzi, alene, așa, atât, asemenea, abia, bine, cumsecade, cruciș, curmeziș, când, cum, destul, devreme, degeaba, degrabă, deasupra, deodată, desigur, dincolo, dincoace, eficace, firește, ieri, îndată, întruna, jos, mereu, negreșit, niciodată, nicicând, niciunde, nicicum, nicidecum, poate, prea, posibil, probabil, pesemne, repede, românește, seara, sigur, sus, totodată, totdeauna, vreodată, vitejește, vara, undeva.*

Precizați felul fiecărui adverb și funcțiile sale sintactice.

M163. Formați adverbe adăugând sufixele *-mente, -ește, -iș* la următoarele cuvinte: *total, școlar, cruce, esențial, inginer, față*. Introduceți adverbele în propoziții în care să aibă funcția de complement circumstanțial de mod.

M164. Indicați din ce sunt compuse adverbele: *alaltăieri, altminteri, altfel, altădată, dintotdeauna, întruna, numai, nicidecum, niciunde, niciodată, vreo dată*. Introduceți-le în enunțuri, scriind desupra lor cu simboluri, funcția sintactică.

M165. Creați enunțuri cu adverbe în structura cărora intră prepoziția *din*. Indicați felul acestor adverbe și funcția lor sintactică.

Exemple: *dincolo, dincoace, dincotro, dinainte, dinapoi, dimpotrivă, dinadins, dintotdeauna, dinlăuntru* etc.

M166. Introduceți cuvintele *repede, frumos, cumsecade, cuminte, crud*, în enunțuri diferite, astfel încât ele să fie *adjective*, cu funcția de atribut adjectival, sau *adverbe*, cu funcția de complement circumstanțial de mod.

M167. Stabiliți funcțiile sintactice ale adverbilor și adjectivelor din enunțurile:

- | | |
|--------------------------------------|-----------------------------------|
| 1) Ei orchestrează frumos melodiile. | 4) Aceasta este o apă repede. |
| 2) Are un scris frumos. | 5) Iată un om cumsecade. |
| 3) Vorbește repede. | 6) Se poartă cumsecade cu ai săi. |

Soluții:

- a) adjectiv, atribut adjectival
b) adverb, complement circumstanțial de mod

M168. Folosiți în enunțuri adverbele ce conțin substantivul *dată*: *altădată, câteodată, deodată, îndată, niciodată, odată, totodată, vreodată*. Rețineți valorile lor semantice și indicați valorile gramaticale ale elementelor ce le compun.

M169. Recunoașteți adverbele interogative și adverbele relative și precizați funcțiile lor sintactice din enunțurile:

- | | |
|--------------------------------------|--------------------------------------|
| 1) Unde mergem? | 5) Cum ai călătorit? |
| 2) Nu știu unde pleci. | 6) Nu știu cum este vremea. |
| 3) Când revii? | 7) Spuneți-mi cum petreceți vacanța. |
| 4) Te rog, spune-mi când te întorci. | |

Soluții:

- | | |
|--|--|
| a) adverb interogativ de loc, complement circumstanțial de loc | d) adverb relativ de loc, complement circumstanțial de loc |
| b) adverb interogativ de timp, complement circumstanțial de timp | e) adverb relativ de timp, complement circumstanțial de timp |
| c) adverb interogativ de mod, complement circumstanțial de mod | f) adverb relativ de mod, complement circumstanțial de mod |
| | g) adverb relativ de mod, nume predicativ |

M170. Introduceți în microdialoguri adverbele de afirmație și de negație: *da, nu, ba*, și adverbele de cantitate: *mult, puțin, destul*.

M171. Subliniați adverbele din textul: *Undeva, cândva, s-au întâlnit, oarecum nedumeriți, și atunci și-au promis că se vor revedea oriunde, oricând, oricum*.

M172. Folosiți în scurte enunțuri adverbele de comparație: *precum, asemenea, altfel* și indicați funcțiile lor sintactice.

M173. Scrieți pe fișe forme pentru toate gradele de comparație ale adverbilor: *bine, puțin, mult*.

M174. Realizați comparații în fraze, servindu-vă de corelativele: *tot atât de...precum, la fel de...ca și, cu cât...cu atât, precum...așa.*

M175. Introduceți adverbul *cât* în enunțuri, indicând funcția lui sintactică.

M176. Recunoașteți gradele de comparație ale adverbilor din textul: *Ea mergea repede-repede, să fie mai devreme acasă, căci dorea să prindă cel puțin sfârșitul filmului despre Egipt, film ce-i plăcuse atât de mult, dar pe care îl înțelesese prea puțin altădată, din cauza casetei ce fusese prost înregistrată.*

M177. Folosiți în enunțuri adverbe cu sens restrictiv, fără funcție sintactică, precum: *barem, chiar, doar, nici, numai, tocmai.*

M178. Creați enunțuri, în care adverbele: *abia, aproape, aici, înainte*, să fie adverbe de loc, adverbe de timp sau adverbe de mod și precizați funcțiile lor sintactice.

M179. Găsiți 10 locuțiuni adverbiale și folosiți-le în enunțuri. Prizați pentru fiecare funcție sintactică.

M180. Recunoașteți funcțiile sintactice ale adverbilor și locuțiunilor adverbiale din enunțurile de mai jos:

- 1) Acolo, departe, se zăreau munții.
- 2) Vara porneau împreună spre piscuri.
- 3) Vedeam cascade ce cădeau vijelios în adâncuri.
- 4) A vorbit înadins tare, ca să-l audă toți.
- 5) Nu mai putea de bine, de aceea a făcut ceea ce a făcut.
- 6) Așa el n-a agonisit nimic.
- 7) Copilul este bine.
- 8) Desigur că vei reuși.
- 9) Pasagerul din dreapta vorbește tare.
- 10) Camera de dincolo este mai mare.
- 11) Îmi place grădina din față.
- 12) Aștept ziua de mâine.

Soluții:

- | | |
|---------------------------------------|--------------------------------------|
| a) atribut adverbial | e) complement circumstanțial de scop |
| b) nume predicativ | f) complement circumstanțial de mod |
| c) complement circumstanțial de loc | g) predicat |
| d) complement circumstanțial de cauză | h) complement circumstanțial de timp |



M181. Treceți pe fișă formele la toate gradele de comparație ale adverbului *bine*. Introduceți aceste forme în propoziții, pentru a compara diferite acțiuni.

M182. Realizați o compunere în care să descrieți viața cotidiană, folosind adverbe de diferite feluri.

PREPOZIȚIA ȘI ROLUL SĂU ÎN MESAJE

• Definiți **prepoziția** și dați exemple de prepoziții simple și de prepoziții compuse.

M183. Folosiți în enunțuri scurte prepozițiile simple *a, asupra, către, contra, cu, de, din, fără, în, la, până pe, peste, spre, sub* care să lege fie atributul de regentul său, fie un complement de regentul său.

M184. Folosiți în enunțuri prepozițiile compuse: *de a, de către, de la, de pe, de pe lângă, dinspre, despre, dintre, fără a, fără de, înspre, pe după, pe la, până a, până de, până la, până spre, până pe, până între, până pe la, până prin, până printre, până sub, până către*, așezându-le în fața unor substantive în acuzativ. Indicați funcția sintactică a substantivelor.

M185. Indicați funcțiile sintactice ale substantivelor și pronumelor personale precedate de prepoziții și locuțiuni prepoziționale din enunțurile:

- | | |
|--|--|
| 1) Lupta <i>contra</i> dăunătorilor continuă. | 8) Are o casă <i>fără</i> grădină. |
| 2) A reușit datorită <i>învățătoarei</i> . | 9) În casă sunt flori. |
| 3) Aparatul este folosit <i>la</i> multiplicare. | 10) Aștept o scrisoare <i>de la</i> Maria. |
| 4) Copil asemenea fetei tale am văzut rar. | 11) Cartea este <i>pentru</i> tine. |
| 5) Îmi plac florile <i>de primăvară</i> . | 12) Aparatul este <i>deasupra</i> mesei. |
| 6) El a rămas <i>fără</i> educație. | 13) Pune caietele <i>în fața</i> cărților! |
| 7) Ea este o fată <i>cu</i> educație. | 14) Ura <i>împotriva</i> lor este nejustificată. |
| | 15) Dorește a <i>învăța</i> mai bine. |

Soluții:

- | | |
|---------------------------------------|-------------------------------------|
| a) atribut substantival prepozițional | d) complement indirect |
| b) atribut pronominal prepozițional | e) complement circumstanțial de loc |
| c) complement direct | f) complement circumstanțial de mod |
| | g) nume predicativ |

M186. Stabiliți relații spațio-temporale, folosind prepoziții ca: *asupra, contra, deasupra, dinaintea, dinapoia, înaintea, înapoia, îndărătul, înăuntrul, împotriva, împrejurul*, în enunțuri scurte, făcând analiza sintactico-morfologică a părților de vorbire precedate de aceste prepoziții.

M187. Stabiliți funcțiile sintactice ale cuvintelor precedate de prepoziții din enunțurile:

- 1) El se află înaintea ei.
- 2) Ea a sosit înaintea lui.
- 3) Nu are emoții înaintea examenelor.
- 4) Ele iau măsuri contra frigului.
- 5) Desenați o linie deasupra cercului!
- 6) El votează contra celorlalți.
- 7) Pornirea contra lor nu are o cauză reală.
- 8) S-a repezit asupra cireșelor.
- 9) Atacul insectelor asupra frunzelor a făcut ravagii.
- 10) Un om asemenea tatălui tău trebuie apreciat.

Soluții:

- | | |
|------------------------|--------------------------------------|
| a) atribut | c) complement circumstanțial de loc |
| b) complement indirect | d) complement circumstanțial de timp |
| | e) complement circumstanțial de mod |

M188. Folosiți în enunțuri prepoziții pentru cazul dativ precum: *aidoma*, *asemenea*, *împotriva* (provenite din adverbe), *grație* (provenit din substantiv), *datorită*, *mulțumită* (provenite din verbe la participiu). Indicați funcțiile sintactice ale părților de vorbire precedate de ele.

M.189. Folosiți în enunțuri prepoziții pentru cazul genitiv ca: *asupra*, *contra*, *împotriva*, *înaintea*, *înapoia*, *înăuntrul*, *îndărătul*, și indicați funcția sintactică a cuvântului precedat de acestea.

M190. Precizați clasa morfologică căreia îi aparțin cuvintele subliniate din enunțurile:

- | | |
|--|---|
| 1) Fata are <u>grație</u> . | 8) Ea concurează <u>împotriva</u> unei alte sportive. |
| 2) <u>Grație</u> lui a reușit. | 9) Vine <u>înaintea</u> mesei de prânz. |
| 3) Părinții au fost <u>contra</u> . | 10) El merge <u>înainte</u> . |
| 4) El este <u>contra</u> schimbării meseriei. | 11) Beți apă <u>înainte de</u> masă? |
| 5) <u>Deasupra</u> orașului s-a abătut un vânt puternic. | 12) Văd o persoană <u>mulțumită</u> . |
| 6) Puneți punctul <u>deasupra</u> ! | 13) <u>Mulțumită</u> lor a ajuns acolo. |
| 7) El se declară <u>împotriva</u> . | 14) <u>Datorită</u> prietenei a învățat engleza. |

Soluții:

- | | |
|---------------|-----------------------------|
| a) substantiv | d) prepoziție |
| b) adjectiv | e) locuțiune prepozițională |
| c) adverb | |

M191. Folosiți în enunțuri prepoziția *la* cu sens de *mulți*, *multe*, cu valoare de adjectiv, și prepoziția *de* cu valoare de conjuncție sau de locuțiune conjuncțională.

M192. Precizați valorile semantice ale prepozițiilor din următoarele enunțuri:

1. Iată o carte cu ilustrații frumoase.
2. Scrie cu creionul.
3. Merge cu George la gară.
4. Pleacă spre seară.
5. Merge spre munte
6. Vaza este pe masă.
7. Tabloul se află deasupra biroului.
8. Plânge fără motiv.
9. Casa cu multe ferestre le-a atras atenția.

Soluții:

- | | |
|-------------------|----------------|
| a) asocierea | e) locul |
| b) caracteristica | f) modalitatea |
| c) instrumentul | g) timpul |
| d) direcția | h) poziția |

M193. Redactați o compunere cu titlul *O zi de școală* în care să folosiți cât mai multe prepoziții.

CONJUNCȚIA ȘI ROLUL SĂU ÎN PROPOZIȚIE ȘI FRAZĂ

• Definiți **conjuncția**; dați exemple de conjuncții simple, compuse și de locuțiuni conjuncționale, în enunțuri.

M194. Formați propoziții, legând două subiecte, două nume predicative, două atribute, două complemente cu conjuncția *și*, apoi fraze cu conjuncții coordonatoare.

M195. Subliniați conjuncțiile simple din enunțurile date. Precizați felul lor și rolul în propoziție, frază.

1) *Dacă ninge, vreau să merg la munte, să fac sport, căci doresc să învăț să schiez și să mă bucur de frumusețea iernii.*

2) *De va fi frig, sper să găsesc loc la cabană, eu și prietena mea.*

M196. Încercuiți conjuncțiile compuse din textul dat. Precizați rolul lor.

Vine ca să învețe la noi la școală, deoarece s-a mutat în orașul nostru, pentru că părinții lui și-au făcut o casă aici și fiindcă ei au preferat această școală.

M197. Formulați patru fraze alcătuite din propoziții principale legate prin conjuncții coordonatoare (copulative, adversative, disjunctive, conclusive) și alte patru fraze în care să aveți, pe lângă propoziții principale, și propoziții secundare; marcați cu bare orizontale conjuncțiile coordonatoare și cu un cerc conjuncțiile subordonatoare. Precizați felul propozițiilor.

M198. Folosiți în enunțuri și alte părți de vorbire cu valoare de conjuncții precum: pronume relative (*care, cine, ce*), adverbe relative (*unde, când, cum*), adverbe de negație (*ba...ba*).

M199. Creați fraze în care să folosiți elementele conjuncționale corelative: *nu numai...ci și, cu cât...cu atât, așa cum...și, cum...și, precum...și, nici...nici, și...și, aici...aici, acum...acum, ba...ba, fie...fie, sau...sau, ori...ori, oricât...tot, deși...totuși, de câte ori...de atâtea ori, pentru că... de aceea*. Despărțiți în propoziții și indicați felul acestora.

M200. Încercuți conjuncțiile care leagă două părți de propoziție și puneți în paranteze pătrate elementele conjuncționale care leagă propozițiile din fraza: *Eu și prietenii mei ne-am făcut proiecte de vacanță, căci am vrea să mergem la munte și la mare ca să profităm cât mai mult de binefacerile verii ce se apropie*.

M201. Precizați felul raporturilor de coordonare dintre propozițiile din următoarele fraze:

- | | |
|--|--------------------------------------|
| 1) Eu scriu și tu îmi dictezi. | 6) El întreabă, iar eu răspund. |
| 2) Ori vorbești, ori taci. | 7) Vine sau pleacă? |
| 3) Fie aleg această carte, fie o aleg pe cealaltă. | 8) Ba ninge, ba plouă. |
| 4) Nu scriu, ci repet. | 9) A scris, dar n-a primit răspuns. |
| 5) Ai învățat, deci știi. | 10) Muncește, însă nu are rezultate. |

Soluții:

- | | |
|---------------|---------------|
| a) adversativ | c) copulativ |
| b) conclusiv | d) disjunctiv |

M202. Realizați enunțuri în care propozițiile să fie legate prin conjuncții coordonatoare copulative (*și, nici*), adversative (*dar, iar, însă, ci, și*), disjunctive (*ori, fie, ba*), conclusive (*deci, așadar*).

M203. Compuneți fraze în care să aveți propoziții subordonate cauzale, introduse prin conjuncții și locuțiuni conjuncționale (*căci, fiindcă, deoarece, de când, întrucât*), temporale (*când, până când, cât timp, până să, până ce*), de mod (*cum, precum, așa cum*), de loc (*de unde, până unde, încotro, acolo unde*), concesive (*chiar dacă, chiar de, chiar să, cu toate că, de, măcar să*), consecutive (*încât*), condiționale (*dacă, cu condiția să*).

M204. Precizați felul propozițiilor introduse prin conjuncțiile subordonatoare, din textul: *A plecat, deși nu a luat harta, căci a considerat că se va descurca acolo unde merge, pentru că el cunoaște traseul pe care l-a făcut altădată, ca să pună indicatoare*.

Soluții:

- | | |
|--|---|
| a) completivă directă | d) propoziție subordonată circumstanțială cauzală |
| b) propoziție subordonată atributivă | e) propoziție subordonată circumstanțială concesivă |
| c) propoziție subordonată circumstanțială de loc | f) propoziție subordonată circumstanțială de scop |



M205. Formulați fraze în care să aveți raporturi de coordonare conclusive, adversative, disjunctive, copulative, cu ajutorul locuțiunilor conjuncționale: *prin urmare, numai să, ori să, precum și*.

M206. Realizați texte în care să vă exprimați opiniile personale, servindu-vă de diferiți termeni ai argumentației, precum: *după părerea mea, după mine, căci, și, așa, precum, nu numai, deși, fiindcă, pentru că, de, în măsura în care, în comparație cu, spre deosebire de, la fel cu, luând în considerație faptul că, în același fel ca, de exemplu, bunăoară, deci, prin urmare, așadar*.

Evitați pleonasmul!

INTERECȚIA ȘI ROLUL SĂU ÎN MESAJE

• Definiți **interjecția** și dați exemple în propoziții de interjecții ce reproduc sunete sau zgomote din natură, îndemnuri, chemări sau manifestări ale stărilor sufletești.

M207. Realizați comunicări, folosind interjecții simple precum: *Ah!, Oh!, Of!, Uf!., Aș!, Ei!, Iii!* și interjecții compuse precum: *hodoronc-tronc, trosc-pleosc, țac-pac, țaca-paca, pit-palac* sau interjecții repetate precum: *cioc-cioc, bum-bum, toc-toc*.

M208. Folosiți în enunțuri interjecții ce reproduc zgomote, strigăte sau zgomote produse de păsări și animale (*buf, tronc, miau, cotcodac, behehe, mac, mor, ga-ga, guiț, țuști, zdup*).

M209. Folosiți în enunțuri interjecții ce reproduc îndemnuri (*haide, haideți, iată, iaca, iacătă, hăis, cea, dii*), formule de adresare (*măi, bre*), formule de chemare (*pis-pis, cuțu-cuțu, pui-pui*) sau reacții emoționale (*Au!, Of!, Ah!, Uf!*).

M210. Recunoașteți funcțiile sintactice ale interjecțiilor din enunțurile:

- | | |
|--|--|
| 1) A făcut: Of! și a luat pastila. | 7) Este vai de familia lui. |
| 2) Vii și tu, hodoronc-tronc, și te bagi în vorbă. | 8) Iepurele țuști! din cușcă. |
| 3) Iată că ai înțeles totul! | 9) Radu n-a zis nici păs. |
| 4) Iacătă c-a venit! | 10) Na! Ia și tu fructe! |
| 5) E of și vai în cetate. | 11) Îndemnul: <i>Hăis! Cea!</i> răsună în aerul serii. |
| 6) Va fi vai de el. | 12) A plecat. Ei! Și?! |

Soluții:

- | | |
|---------------------------------------|-------------------------------------|
| a) subiect | e) complement direct |
| b) predicat verbal | f) complement circumstanțial de mod |
| c) predicat nominal (nume predicativ) | g) fără funcție sintactică |
| d) atribut interjecțional | |

M211. Folosiți în enunțuri verbe cu funcția de predicat verbal care provin din interjecții (*a grohăi, a behăi, a ciripi, a cârâi, a miorlăi, a mormăi*).

M212. Formați propoziții în care să aveți predicate verbale exprimate prin interjecții precum: *hai, haide, haideți, na, iată, uite, nani, țâști, țârr, zbârr, zvârr*.

M213. Indicați funcțiile sintactice ale părților de propoziție ce au ca element regent o interjecție, din enunțurile:

1) Iată o porumbiță!

4) Peștele... pleosc! în apă.

2) Haideți la mare!

5) Rândunica... zbârrr! din cuib.

3) Na, alune!

Soluții:

a) complement direct

b) complement circumstanțial de loc

M214. Realizați o compunere cu titlul *O excursie* în care să folosiți cât mai multe onomatopee, punând în evidență valoarea lor stilistică.

LOCUȚIUNILE ȘI ROLUL LOR GRAMATICAL

- Definiți și exemplificați **locuțiunile**.

M215. Folosiți expresia *băgare de seamă* ca locuțiune substantivală, adjectivală, adverbială și, prin extensie, verbală, având funcțiile de subiect, nume predicativ, predicat verbal, atribut substantival prepozițional și complement circumstanțial de mod.

M216. Folosiți locuțiunea *dare de mână*, cu funcția de subiect, atribut, nume predicativ, complement direct, complement indirect, complement circumstanțial de mod, complement circumstanțial de cauză, în enunțuri scurte.

M217. Folosiți locuțiunea substantivală *aduceri-aminte* și locuțiunea verbală *a-și aduce aminte* și sinonimele acestora în contexte diferite, indicând funcțiile sintactice ale acestor locuțiuni.

M218. Folosiți expresia *lucrul cu folos* în diferite enunțuri, pentru a fi locuțiune substantivală sau locuțiune adjectivală cu funcția de subiect, atribut, nume predicativ, complement direct, complement indirect, complement circumstanțial de loc, complement circumstanțial de timp, complement circumstanțial de mod, complement circumstanțial de cauză, complement circumstanțial concesiv și complement circumstanțial condițional.

M219. Recunoașteți funcția sintactică a locuțiunii substantive *om de nimic* (substantiv + prepoziție + pronume negativ), din enunțurile:

- 1) El este un om de nimic.
- 2) El, om de nimic, nu are idealuri.
- 3) Un om de nimic nu realizează ceva în viață.
- 4) Eu dau prea puțină importanță unui om de nimic.
- 5) Nu te asocia cu un om de nimic!
- 6) Nu mă gândesc la un om de nimic.
- 7) Văd un om de nimic.
- 8) Din cauza unui om de nimic, poți pierde în viață.

- 9) Deși om de nimic, are și el visele lui.
- 10) În cazul unui om de nimic, nu sunt mari speranțe.
- 11) El este asemenea unui om de nimic.
- 12) Să nu ai prieteni asemenea unui om de nimic!
- 13) Nu reacționa precum un om de nimic!
- 14) Mă retrag din fața unui om de nimic.

Soluții:

- | | |
|--------------------------|--|
| a) subiect | g) complement circumstanțial de loc |
| b) nume predicativ | h) complement circumstanțial de timp |
| c) atribut apozitional | i) complement circumstanțial de mod |
| d) atribut prepozițional | j) complement circumstanțial de cauză |
| e) complement direct | k) complement circumstanțial concesiv |
| f) complement indirect | l) complement circumstanțial condițional |

M220. Recunoașteți funcțiile sintactice ale locuțiunilor din enunțurile:

- | | |
|--|---|
| 1) Au băgat de seamă că este târziu. | 6) Darea de mână nu-l caracterizează. |
| 2) Nu este bine să-i bagi pe toți în seamă. | 7) Iată o persoană cu dare de mână. |
| 3) A așezat hârtiile cu băgare de seamă. | 8) El nu este cu dare de mână. |
| 4) Poartă-te cu multă băgare de seamă acolo! | 9) Observ că are dare de mână. |
| 5) Fii cu băgare de seamă pe drum! | 10) Vorbește de darea de mână a mamei sale. |
| | 11) Ea părea cu dare de mână. |
| | 12) Nu a suferit din cauza dării de mână a soțului. |

Înlocuiți locuțiunile de mai sus cu sinonimele acestora.

Soluții:

- | | |
|-------------------------|---------------------------------------|
| a) subiect | f) complement indirect |
| b) nume predicativ | g) complement circumstanțial de mod |
| c) predicat verbal | h) complement circumstanțial de cauză |
| d) atribut substantival | |
| e) complement direct | |

M221. Creați enunțuri în care să aveți locuțiuni substantivale, precum: *aduceri-aminte, stare de veghe, pierde-vară, coate-goale, târâie-brâu, pierdere de vreme*; locuțiuni adjectivale, ca: (om) *cu judecată, cu stare, cu scaun la cap,*

de treabă, de nădejde, (lucru) de căpetenie, de nimic, de mântuială, de doi bani; locuțiuni adverbiale, ca: de grabă, de cu zori, din loc în loc, din când în când, din vreme în vreme, dis-de-diminează, de obicei, cu de-a sila, pe nepusă masă, pe neașteptate, târâș-grăpiș, șontâc-șontâc, zi de zi, ceas de ceas, din timp, din nou, pe de rost; locuțiuni pronominale, precum: cine știe cine, cine știe ce, te miri cine, te miri ce, nu știu cine etc.

M222. Dați valoare de predicat verbal locuțiunilor verbale în enunțuri scurte: a șterge-o englezește, a sta de vorbă, a băga de seamă, a o tuli, a-și aduce aminte, a sta de veghe, a da seama, a da socoteală, a da pe apa sămbetei, a da din gură etc.

M223. Folosiți în scurte enunțuri sintagme consacrate precum: turnul de fildeș, turnul Babel, grădina raiului și alte cinci unități frazeologice.

M224. Realizați o compunere cu titlul *Timpul liber* în care să folosiți toate tipurile de locuțiuni.

REZOLVĂRI

Morfosintaxa

- M7:** 1-a, 2-c, 3-b, 4-f, 5-g, 6-b, 7-g, 8-e, 9-h, 10-i, 11-j, 12-i, 13-j, 14-l, 15-d, 16-b, 17-d, 18-h, 19-i, 20-h, 21-k, 22-g, 23-b, 24-m, 25-j, 26-k, 27-n
- M8:** 1-a, 2-b, 3-c, 4-f, 5-g, 6-e, 7-h, 8-b, 9-h, 10-i, 11-n, 12-j, 13-l, 14-d, 15-b, 16-h, 17-e, 18-i, 19-k, 20-d, 21-g, 22-b, 23-j, 24-o, 25-j, 26-b, 27-m
- M9:** 1-c, 2-e, 3-d, 4-f, 5-d, 6-c, 7-c, 8-g, 9-a, 10-b, 11-f
- M10:** 1-a, 2-c, 3-b, 4-f, 5-h, 6-h, 7-b, 8-h, 9-g, 10-e, 11-j, 12-j, 13-d, 14-d, 15-b, 16-d, 17-j, 18-h, 19-k, 20-l, 21-g, 22-b, 23-n, 24-g, 25-j, 26-m
- M12:** 1-a, 2-c, 3-b, 4-b, 5-f, 6-g, 7-j, 8-e, 9-g, 10-b, 11-a, 12-j, 13-l, 14-l, 15-d, 16-k, 17-b, 18-j, 19-d, 20-a, i, 21-m, 22-g, 23-a, o, 24-b, 25-j, 26-n
- M16:** 1-b, 2-a, 3-c, 4-h, 5-g, 6-f, 7-g, 8-j, 9-i, 10-b, 11-e, 12-h, 13-g, 14-d, 15-b, 16-h, 17-e, 18-l, 19-g, 20-i, 21-k, 22-g, 23-c, 24-b, 25-j, 26-o, 27-m
- M17:** 1-I a, 2-II e, 3-II g, 4-II a, 5-II a, 6-III a, 7-II k, 8-II k, 9-II l, 10-II k, 11-I b, 12-I b, 13-II g, 14-II f, 15-II l, 16-III d, 17-IV d, 18-IV c, 19-IV e, 20-IV c, 21-II d, 22-III c, 23-I c, 24-II h, 25-III b, 26-II k, 27-III g, 28-IV b, 29-II g, 30-V a
- M18:** 1-a, 2-b, 3-c, 4-f, 5-g, 6-k, 7-j, 8-e, 9-g, 10-k, 11-l, 12-e, 13-j, 14-g, 15-b, 16-j, 17-g, 18-e, 19-b, 20-k
- M19:** 1-a, 2-i, a, 3-j, 4-g, 5-b, 6-b, 7-o, 8-d, 9-l, 10-h, 11-b, 12-n, 13-e, 14-e, 15-k, 16-b, 17-l, 18-m, 19-b, 20-p, 21-b
- M20:** 1-f, 2-a, 3-j, 4-g, 5-b, 6-a, c, 7-l, 8-o, 9-b, 10-d, 11-j, 12-d, 13-j, 14-b, 15-e, 16-b, 17-m, 18-d, 19-n
- M22:** 1-b, 2-a, 3-c, 4-e, 5-f, 6-g, 7-g, 8-j, 9-c, 10-k, 11-n, 12-l, 13-m, 14-g, 15-i, 16-d, 17-b, 18-d, 19-j, 20-d, 21-l, 22-k, 23-k, 24-e, 25-j, 26-o

Articolul

- M25:** 1-a, a, 2-a, a, 3-b, a, a, c, a, 4-c, c, 5-c, 6-b, 7-b, 8-b, 9-b, c, 10-b, 11-a, b, c, 12-c, 13-a, a, a, 14-d, 15-d, 16-d, a, a, b, 17-b, b, 18-a, d, 19-a, a, 20-a, 21-a, 22-a, 23-a, a, 24-a, a, 25-a, 26-a, 27-a
- M27:** 1-niște, 2-o, 3-unui, 4-o, 5-unui, un, 6-niște, 7-niște, 8-un, 9-o, 10-unor, 11-o, unei, 12-niște
- M28:** 1-a, b, 2-d, h, 3-a, b, b, k, 4-n, s, e, j, 5-h, p, a, i, 6-n, 7-i, m, o, 8-n, n, 9-n, l, 10-a, ș, 11-f, o, 12-g, b, 13-c, b, 14-g, e
- M30:** 1-e, C, 2-f, C, 3-f, C, 4-d, D, 5-c, E, 6-c, F, 7-d, C, 8-b, C, 9-a, A, 10-d, F, 11-c, A, 12-c, A, 13-a, A, 14-d, B, 15-f, D

Adjectivul

- M45:** 1-a, 2-d, 3-e, 4-b, 5-c, 6-g, 7-f, 8-g, 9-g, 10-g, 11-g, 12-g

Adjectivele pronominale

- M50:** 1-d, 2-a, 3-a, 4-b, 5-c, f, 6-b, f, 7-e, 8-d, 9-e, 10-c, f, 11-f, f, 12-d, c, 13-b, 14-d, c, 15-d, c, 16-b, f, 17-g, 18-a, c, 19-b, c, 20-c, f, 21-f, f
- M51:** 1-c', 2-d, 3-d', 4-d, 5-b, a', 6-b', c, 7-d, b', 8-a, 9-a, 10-e', b, 11-f, 12-f, 13-e', 14-f, f, 15-f, f, 16-e', e', 17-f, 18-e', c, 19-f, 20-e', 21-f, 22-e', 23-e', b', 24-c, 25-f', g, 26-g', g'



Pronumele personal și funcțiile sale sintactice

M55: 1-b, 2-a, 3-c, 4-d, 5-g, 6-h, 7-f, 8-a,c, 9-c, 10-i, 11-j, 12-k, 13-n, 14-h, 15-f, 16-e, 17-c, 18-i, 19-j, 20-m, 21-e, 22-l, 23-e, 24-h, 25-a,c, 26-e, 27-l, 28-k, 29-h, h, 30-h, h, 31-l, 32-o

M56: 1-c, 2-c, 3-b, 4-c, 5-b, 6-b, 7-c, 8-b, 9-c, 10-b, 11-b, 12-c, 13-b, 14-b, 15-c, 16-c, 17-c, 18-c, 19-b, 20-c, 21-b, 22-c, 23-b,b, 24-b, 25-c, 26-b

M58: A-1-c, 2-b, 3-a, 4-d, 5-h,h, 6-h, 7-g,g, 8-g,h, 9-g, 10-h

B-1-b, 2-c,g,a, 3-a, 4-d, 5-h,h, 6-h, 7-a,f, 8-h, 9-g,g, 10-h, 11-g, 12-g, 13-h,f, 14-n

C-1-a, 2-c, 3-d, 4-b,e, 5-h, 6-h, 7-k, 8-h, 9-f, 10-i, 11-g,g, 12-h, h, 13-n, h, 14-j, 15-k, 16-j,17-i, 18-l, 19-m, 20-f

D-1-b, 2-a, 3-c, 4-a, 5-a, 6-h,h, 7-a,h,h, 8-h, 9-f, 10-h, 11-a,c, 12-a,k, 13-k, 14-g,g, 15-g,g, 16-h, 17-k, 18-j, 19-g, 20-e, 21-h, 22-f,f

E-1-a, 2-c, 3-b, 4-d, 5-g,g, 6-h, 7-i,g, 8-k, 9-j, 10-h, 11-f

F-1-a, 2-b, 3-c, 4-g,g, 5-h,h, 6-k, 7-i, 8-j, 9-h, 10-g, 11-g,g, 12-g,g, 13-h,h, 14-h, 15-h, 16-h, 17-a,c, 18-k, 19-l, 20-h, 21-h, 22-n

G-1-b, 2-a, 3-c, 4-d, 5-g,a, 6-g,g, 7-h, 8-j, 9-g,i, 10-h,h, 11-h, 12-h, 13-k, 14-c, 15-h, 16-h, 17-h

H-1-a, 2-b, 3-c, 4-d, 5-g,g, 6-g, 7-g, 8-h, 9-k, 10-h, 11-i, 12-j, 13-f, 14-h, 15-h,h, 16-k,17-c, 18-k, 19-n, g, 20-g, 21-g

M59: 1-a,b,a, 2-a, 3-a,b,a, 4-a, 5-a, 6-b,a, 7-b,a, 8-b,a, 9-a, 10-b,a, 11-b,a

M60: 1-a, 2-a, 3-b, 4-f, 5-e, 6-a, 7-f, 8-c, 9-f, 10-f, 11-d, 12-b, 13-d, 14-g, 15-d, 16-c, 17-a

M62: 1-a, 2-c, 3-a, 4-h, 5-h, 6-e, 7-k, 8-e, 9-k, 10-l, 11-c, 12-i, 13-j, 14-a, 15-h, 16-n, 17-i, 18-b, 19-d

Pronumele personal de întărire

M64: 1-a, 2-c, 3-c, 4-a, 5-a, 6-c, 7-c, 8-b, 9-b, 10-c, 11-b, 12-a, 13-a, 14-a, 15-d, 16-c, 17-c

Pronumele posesiv

M66: 1-a, 2-a,b, 3-m, 4-b, 5-d, 6-g, 7-b, 8-e, 9-j, 10-l, 11-b, 12-i, 13-g, 14-f, 15-g, 16-i, 17-b, 18-e, 19-g, 20-h, 21-k, 22-l, 23-c

Pronumele demonstrativ și funcțiile sale sintactice

M67: 1-a, 2-b, 3-c, 4-g, 5-f, 6-b, 7-e, 8-b, 9-h, 10-j, 11-i, 12-l, 13-g, 14-g, 15-j, 16-k, 17-a, 18-a, 19-a, 20-g, 21-b, 22-e, 23-d, 24-e, 25-h, 26-i, 27-b, 28-a, 29-k, 30-i, 31-g, 32-e, 33-m, 34-g, 35-a

M71: 1-a, 2-a, 3-a, 4-b, 5-a, 6-a, 7-a, 8-b, 9-a

Pronumele reflexiv și funcțiile sale sintactice

M72: 1-h, 2-h, 3-e, 4-h,d, 5-c, 6-e, 7-a, 8-f, 9-h,g, 10-b, 11-d, 12-h, 13-b, 14-b, 15-b

M73: (1)-a, (2)-a, (3)-b, (4)-a, (5)a, (6)-b



Pronumele interogativ

M74: 1-a, 2-a, 3-g, 4-c, 5-b, 6-g, 7-h, 8-c, 9-i, 10-h, 11-c, 12-j, 13-k, 14-c, 15-c, 16-c, 17-c, 18-m, 19-i, 20-j, 21-h, 22-f, 23-h, 24-f, 25-h, 26-h, 27-h, 28-n, 29-h, 30-d, 31-n, 32-a, 33-g, 34-c, 35-e, 36-c, 37-g, 38-c, 39-c, 40-c, 41-l

M76: 1-a, 2-a, 3-b, 4-a

Pronumele relativ și funcțiile sale sintactice

M77: 1-a, 2-a, 3-f, 4-e, 5-f, 6-e, 7-a, 8-h, 9-a, 10-d, 11-f, 12-f, 13-e, 14-f, 15-e, 16-f, 17-a, 18-a, 19-e, 20-a, 21-a, 22-g, 23-g, 24-e, 25-a, 26-b, 27-i

Pronumele nehotărât și funcțiile sale sintactice

M78: 1-a, 2-g, 3-a, 4-a, 5-g, 6-a, 7-a, 8-g, 9-a,f, 10-b, 11-k, f, 12-e, 13-b, 14-g, 15-g, g, 16-f, 17-g, 18-e, 19-g, 20-e, 21-f, 22-f,d, 23-h, 24-j, 25-i, 26-l, 27-m

M79: 1-B,k; 2-A,b; 3-B,k; 4-A,a; 5-B,k, B,k, A,a; 6-B,k; 7-A,m; 8-A,c; 9-A,d; 10-A,i; 11-A,f; 12-A,j; 3-A,f; 14-A,h; 15-A,b

Pronumele negativ

M81: 1-a, 2-b, 3-f,g, 4-d, 5-g, 6-a, 7-g, 8-g, 9-g, 10-f, 11-a,f, 12-a, 13-g, 14-f,g, 15-d, 16-h, 17-j, 18-k

Numeralul și funcțiile sale sintactice

M85: 1-a, 2-c, 3-b, 4-l, 5-c, 6-d, 7-e, 8-e, 9-h, 10-b, 11-i, 12-j, 13-b, 14-g, 15-f, 16-h, 17-e, 18-c, 19-a, 20-b, 21-d, 22-e, 23-b, 24-f, 25-g, 26-h, 27-e, 28-e, 29-b, 30-l, 31-b, 32-l, 33-j, 34-l, 35-c, 36-h, 37-c

M86: 1-c, 2-a, 3-b, 4-c, 5-c, 6-e, 7-c, 8-h, 9-f, 10-c, 11-a

M89: 1-c, 2-b, 3-a, 4-c, 5-a, 6-b, 7-c, 8-c

M91: 1-a, 2-c, 3-b, 4-b, 5-d, 6-a

M93: 1-a, 2-d, 3-e, 4-c, 5-d, 6-f, 7-d, 8-d,e, 9-a, 10-h

Verbul și funcțiile sale sintactice

M98: 1-a, 2-b, 3-c, 4-a,a, 5-b, 6-b, 7-b, 8-c, 9-b, 10-b, 11-c, 12-c

M99: 1-a, 2-b, 3-b, 4-b, 5-a, 6-b, 7-a, 8-b, 9-a

M100: a) să ia, am rugat, să aștepte, aduc, a spus, ar prefera, a privit, nu pot, traduce
b) a venit, să mergem, să stea, să fiu, am fugit, vin

M104: 1-a, 2-a, 3-a, 4-a, 5-b, 6-a, 7-b, 8-b, 9-b, 10-b

M109: 1-b, 2-b, 3-b, 4-b, 5-a, 6-a, 7-d, 7-d, 8-e, 9-d, 10-h, 11-c, 12-c, 13-f, 14-i, 15-g, 16-j

M110: 1-a, 2-b, 3-c, 4-b, 5-a, 6-a, 7-b, 8-a, 9-c, 10-b

M117: 1-a, 2-a, 3-a, 4-a, 5-a

M118: 1-b, 2-b, 3-b, 4-c, 5-b, 6-c, 7-a, 8-a,a, 9-a, 10-b, 11-c, 12-b, 13-c, 14-c

M119: 1-a, 2-a, 3-b, 4-b

M140: 1-a, 2-b, 3-c, 4-h, 5-d, 6-e, 7-g, 8-f, 9-i, 10-j

- M142:** 1-a, 2-c, 3-b, 4-e, 5-h, 6-f, 7-h, 8-g, 9-h, 10-a
M148: 1-b, 2-a, 3-c, 4-e, 5-d, 6-d, 7-a, 8-f, 9-f, 10-f
M149: 1-a, 2-a, 3-a, 4-a, 5-a
M154: 1-a, 2-b, 3-d, 4-c, 5-d, 6-e, 7-e, 8-g,g, 9-f,g
M155: 1-a, 2-a, 3-a, 4-b, 5-b, 6-b
M158: 1-b, 2-f, 3-f, 4-f, 5-d, 6-d, 7-e, 8-a, 9-c
M160: 1-a, 2-c, 3-a, 4-e, 5-e, 6-g, 7-g, 8-b, 9-d, 10-a,a

Adverbul și funcțiile sale sintactice

- M167:** 1-b, 2-a, 3-b, 4-a, 5-a, 6-b
M169: 1-a, 2-d, 3-b, 4-e, 5-c, 6-g, 7-f
M180: 1-c,c, 2-h,f, 3-f, 4-e,f, 5-d, 6-f, 7-b, 8-g, 9-a,f, 10-a, 11-a, 12-a

Prepoziția și rolul său în mesaje

- M185:** 1-a, 2-f, 3-d, 4-a, 5-a, 6-g, 7-a, 8-a, 9-e, 10-a, 11-g, 12-e, 13-e, 14-b, 15-c
M187: 1-c, 2-d, 3-d, 4-a, 5-c, 6-e, 7-a, 8-b, 9-a, 10-a
M190: 1-a, 2-d, 3-c, 4-d, 5-d, 6-c, 7-c, 8-d, 9-d, 10-c, 11-e, 12-b, 13-d, 14-d
M192: 1-a, 2-c, 3-a,e, 4-g, 5-d, 6-e, 7-e, 8-f, 9-b

Conjunția și rolul său în propoziție și frază

- M201:** 1-c, 2-d, 3-d, 4-a, 5-b, 6-a, 7-d, 8-d, 9-a, 10-d
M204: *deși-e, căci-d, că-a, acolo unde-c, pentru că-d, pe care-b, ca să-f*

Interjecția și rolul său în mesaje

- M210:** 1-f, 2-f, 3-b, 4-b, 5-a, 6-c, 7-c, 8-b, 9-e, 10-b, 11-d, 12-g
M213: 1-a, 2-b, 3-a, 4-b, 5-b

Locuțiunile și rolul lor gramatical

- M219:** 1-b, 2-c, 3-a, 4-f, 5-f, 6-f, 7-e, 8-j, 9-k, 10-l, 11-b, 12-d, 13-i, 14-g
M220: 1-c, 2-c, 3-g, 4-g, 5-b, 6-a, 7-d, 8-b, 9-e, 10-f, 11-b, 12-h

SINTAXA PROPOZIȚIEI

PROPOZIȚIA



• Definiți **propoziția** și dați exemple de propoziții *simple*, propoziții *dezvoltate fără subiect sau fără predicat exprimat*.

S1. Formați câte cinci propoziții simple, alcătuite din subiect și predicat verbal sau subiect și predicat nominal.

S2. Formați cinci propoziții dezvoltate, având structura: subiect + atribut adjectival + predicat verbal + complement direct + atribut substantival + atribut adjectival.

S3. Scrieți cinci propoziții, având subiecte multiple, exprimate prin substantive proprii, substantive comune, numerale, pronume și verbe.

S4. Formați cinci propoziții compuse care să conțină subiect inclus (în terminația verbului, la singular și plural, persoana I și persoana a II-a) și cinci propoziții cu subiect subînțeles (la persoana a III-a, singular, plural).

S5. Formați cinci propoziții simple, alcătuite din subiect și predicat nominal cu nume predicativ multiplu.

S6. Formați zece propoziții fără subiect, având ca predicate verbe ce exprimă fenomene ale naturii: *a ninge, a ploua, a tuna, a fulgera, a îngheța, a fi frig, a fi cald etc.*

S7. Formulați întrebări la care să aveți răspunsuri de genul: *Da, Nu, Ba, Desigur, Firește, Bine, De acord, Nicio problemă, Deloc, Nicidecum, Posibil*. Explicați de ce aceste răspunsuri pot fi considerate propoziții neanalizabile.

S8. Formulați zece propoziții cu aspect pozitiv și cu aspect negativ, după forma verbului (la forma afirmativă și la forma negativă).

S9. Recunoașteți felul propozițiilor de mai jos (după înțeles).

- | | |
|---------------------------------|----------------------------|
| 1) Noi vom organiza o excursie. | 6) Pe cei mici nu îi luăm. |
| 2) Când doriți să plecați? | 7) Nu plecați cu trenul? |
| 3) Ce mult mă bucur! | 8) Nu uitați proviziile! |
| 4) Alegeți bine traseul! | 9) Nu ne purtați de grijă! |
| 5) Aș putea merge și eu? | 10) Drum bun! |

Soluții:

- | | |
|----------------------------|--------------------------|
| a) enunțiativă afirmativă | e) imperativă afirmativă |
| b) enunțiativă negativă | f) imperativă negativă |
| c) interogativă afirmativă | g) enunțiativă optativă |
| d) interogativă negativă | h) exclamativă |

S10. Realizați câte cinci propoziții simple și dezvoltate, care să fie enunțiative, interogative, optative și în care să aveți un verb cu aspect pozitiv, sau cu aspect negativ.

S11. Analizați felul propozițiilor date mai jos, după forma predicatului (afirmative, negative), după structură (simple, dezvoltate), după înțeles (enunțative, interogative, optative, imperative, exclamative) și după rolul lor în frază (principale și secundare).

- | | |
|---------------------------------|--|
| 1) Îmi place filmul. | 8) Plouă. |
| 2) Azi nu se mai filmează mult. | 9) Mâncați multe fructe! |
| 3) Îi trebuie un timbru poștal. | 10) Eu nu am văzut copiii. |
| 4) Nu aveți plicuri? | 11) Ei doresc să se plimbe. |
| 5) Ce frumos peisaj! | 12) Ele și prietenii lor cei mai buni vor să asculte muzică. |
| 6) Nu mergeți cu noi la teatru. | |
| 7) Nu deranjați! | |

Soluții:

- | | |
|---------------------------------------|---|
| a) enunțativă afirmativă simplă | i) exclamativă dezvoltată |
| b) enunțativă afirmativă dezvoltată | j) imperativă negativă simplă |
| c) enunțativă negativă simplă | k) imperativă afirmativă dezvoltată |
| d) enunțativă negativă dezvoltată | l) principală, afirmativă, simplă + secundară, afirmativă, simplă |
| e) interogativă afirmativă simplă | m) principală, afirmativă, dezvoltată + secundară, afirmativă, dezvoltată |
| f) interogativă afirmativă dezvoltată | |
| g) interogativă negativă simplă | |
| h) interogativă negativă dezvoltată | |

S12. Indicați felul propozițiilor, după rolul lor, din frazele:

- | | |
|---|---|
| 1) Știe să se poarte. | 6) Ne-am dat seama de ce se întâmplă. |
| 2) Îmi place să călătoresc. | 7) Deși era genial, poemul s-a pierdut. |
| 3) Eu m-aș bucura să-mi iau o casetă. | 8) A învățat de-a ajuns primul din clasă. |
| 4) Ideea că este timidă, a dispărut. | 9) Era evident că știe să conducă mașina. |
| 5) Locul unde se desfășoară acest spectacol este Teatrul Mic. | 10) Este necesar să repetăm totul. |

Soluții:

- | | |
|--------------------------|-------------------------|
| a) propoziție principală | b) propoziție secundară |
|--------------------------|-------------------------|

S13. Realizați propoziții după schemele:

1) subiect (exprimat prin pronume) + predicat verbal (exprimat prin verb predicativ) + complement direct (exprimat prin substantiv) + atribut adjectival (exprimat prin adjectiv)

2) complement circumstanțial de timp (exprimat prin adverb) + subiect (exprimat prin numeral) + predicat nominal multiplu (exprimat prin verb copulativ și adjective)

3) subiect (exprimat prin substantiv) + predicat nominal (exprimat prin verb copulativ + substantiv) + atribut adjectival (exprimat prin adjectiv) + atribut substantival genitival (exprimat prin substantiv)

4) subiect (exprimat prin substantiv propriu) + subiect (exprimat prin substantiv comun) + predicat verbal (exprimat prin verb predicativ) + complement circumstanțial de loc (exprimat prin substantiv)

5) complement circumstanțial concesiv (exprimat prin locuțiune conjuncțională) + subiect (exprimat prin pronume) + predicat verbal (exprimat prin verb la diateza pasivă) + complement de agent (exprimat prin substantiv)

6) complement circumstanțial de loc (exprimat prin locuțiune adverbială) + subiect (exprimat prin pronume) + predicat verbal (exprimat prin verb predicativ) + complement direct (exprimat prin substantiv) + atribut substantival prepozițional (exprimat prin substantiv)

S14. Creați enunțuri în care cuvântul *țară* să fie la diferite cazuri și să aibă diferite funcții, după topica stabilită.

S15. Faceți acordul subiectului cu predicatul după înțeles, alegând formele corecte de mai jos. Scrieți propozițiile cu verbele la prezent și apoi cu verbele la perfectul compus.

- 1) Fetele și băieții ...la aniversarea zilei de naștere a Vioricăi.
- 2) Mama și tata...la gară.
- 3) Ioana și Maria...la mare.
- 4) Eu și voi...de-a v-ați-ascunselea.
- 5) Tu și ei...la film.
- 6) Noi și voi...liberi.
- 7) Tu și ele...la muzeu.
- 8) El și ea...temele.
- 9) Ana și Doru...prăjituri.
- 10) Mircea și Sergiu...la timp.

Soluții:

- | | |
|------------------------------------|--------------------------------------|
| a) ajung/ au ajuns | f) ne jucăm/ ne-am jucat |
| b) sunt invitați/ au fost invitați | g) sunt așteptați/ au fost așteptați |
| c) se joacă/ s-au jucat | h) suntem/ am fost |
| d) fac/ au făcut | i) plecați/ ați plecat |
| e) pleacă/ au plecat | j) scriu/ au scris |

S16. Redactați o compunere cu titlul *Vacanța de vară* în care să introduceți propoziții de diferite feluri.

SUBIECTUL

• Definiți **subiectul** și dați exemple de enunțuri cu subiecte exprimate și subiecte neexprimate (incluse sau subînțelese). Scrieți întrebările la care răspund subiectele.

S17. Scrieți propoziții în care să aveți subiecte exprimate prin: substantive proprii (nume de ființe, de instituții, de opere, nume geografice); substantive comune (concrete, abstracte, colective, epicene, defective de singular sau de plural).

S18. Scrieți zece propoziții fără subiect, subliniați predicatele.

S19. Scrieți enunțuri în care să aveți subiecte incluse (pentru persoana I și a II-a, singular, plural) și subiecte subînțelese (pentru persoana a III-a, singular și plural).

S20. Formulați zece enunțuri în care subiectul să fie exprimat prin: substantiv, substantiv provenit din adjectiv, verb, adverb, numeral, prin locuțiune substantivală, prin pronume (personal, de întărire, de polițete, posesiv, demonstrativ, nehotărât, negativ), prin locuțiune pronominală, prin numeral cardinal și ordinal, prin verb și locuțiune verbală (cu verb la infinitiv și supin).

S21. Stabiliți felul subiectului (inclus – SBI, subînțeles – SBS) din propozițiile:

- | | |
|--------------------------------------|--------------------|
| 1) Vine pe litoral să se odihnească. | 6) Pleacă mâine. |
| 2) Ce faci cu revista? | 7) Vor limonadă. |
| 3) Muncim foarte mult. | 8) Iau un cadou. |
| 4) Citiți totul cu atenție! | 9) Aștept vacanța. |
| 5) Mergem la bunici. | 10) Par obosiți. |

Soluții:

a) subiect inclus

b) subiect subînțeles.

S22. Formați propoziții în care să aveți subiecte multiple exprimate prin substantive proprii sau comune, prin substantive colective, prin substantive defective de singular sau de plural și prin substantive epicene.

S23. Indicați prin ce sunt exprimate subiectele din enunțurile:

- | | |
|--|---|
| 1) Emil este un profesor bun. | 17) Învățățul este apreciat. |
| 2) Florile sunt o mare bucurie. | 18) Învățățul este necesar. |
| 3) Ai casei sunt plecați. | 19) Alții au mers până în sat. |
| 4) Doi, trei au răspuns la apel. | 20) A fi profesor este o vocație. |
| 5) Ele au stabilit programul. | 21) A iubi oamenii înseamnă a trăi frumos. |
| 6) Ioneștii au plecat la Iași. | 22) O treime din clasă a aprobat programul. |
| 7) Acesta este proiectul meu. | 23) Tustrei joacă fotbal. |
| 8) Cel bun este el. | 24) Frumosul și utilul se îmbină armonios. |
| 9) Aducerile-aminte îl înduioșează. | 25) Uneori câștigă te miri cine. |
| 10) Fiecare aspiră la fericire. | 26) Un fruntaș este un exemplu bun. |
| 11) Unii au mari speranțe. | 27) Ciripitul se aude în grădini. |
| 12) Nimeni nu a venit la timp. | 28) Binele se opune răului. |
| 13) Doi au ajuns la noi, primul este director. | 29) Oful lui este dorul de țară. |
| 14) Cei trei sunt colegi. | 30) Amândoi sunt prieteni buni. |
| 15) Cel mic este mai zglobiu. | |
| 16) Cele mari au jucat teatru. | |

Soluții:

- | | |
|---|------------------------------------|
| a) substantiv propriu | j) pronume posesiv |
| b) substantiv comun | k) pronume demonstrativ |
| c) locuțiune substantivală | l) pronume nehotărât |
| d) substantiv provenit din adjectiv calificativ, articulat cu articol hotărât | m) pronume negativ |
| e) substantiv provenit din adjectiv calificativ prin articulare cu articol demonstrativ | n) locuțiune pronominală |
| f) substantiv provenit din verb la participiu | o) numeral cardinal |
| g) substantiv provenit din adverb | p) numeral cardinal de aproximație |
| h) substantiv provenit din interjecție | r) numeral ordinal |
| i) pronume personal | s) numeral colectiv |
| | t) numeral fracționar |
| | u) verb la infinitiv |
| | v) verb la supin |
| | z) verb copulativ + substantiv |

S24. Creați propoziții în care să aveți subiect dezvoltat după modelul:

Pe tine n-are *cine te deranja*.

Acum are *cine mă proteja*.

NOTA: *Are* cu înțeles de *este*; *proteja*, *deranja* sunt verbe la infinitiv.

S25. Formați propoziții cu subiect reluat, după modelul:

Vine ea, vara, să ne bucurăm de soare.

Eu, numai eu, pot să-l înțeleg.

S26. Indicați părțile de vorbire prin care se exprimă subiectele subliniate din enunțurile de mai jos. Menționați cazul pentru fiecare.

- | | |
|--|--|
| 1) <u>Ce</u> se întâmplă? | 9) Am ales <u>pe cine</u> învață bine. |
| 2) <u>Cine</u> lipsește? | 10) Dau note bune <u>cui</u> este mai silitor. |
| 3) <u>Care</u> a întârziat? | 11) Iată trandafirii <u>care</u> înfloresc primii. |
| 4) Nu ne interesează <u>ceea ce</u> se întâmplă. | 12) Prefer ca prieten <u>pe cine</u> este serios. |
| 5) Nu știu <u>cine</u> a telefonat. | 13) Iată <u>care</u> răspund mai bine. |
| 6) Spune-mi <u>ce</u> se aude. | 14) Apreciez <u>pe cine</u> muncește. |
| 7) Văd <u>care</u> a scris bine. | |
| 8) Știu <u>cine</u> vine. | |

Soluții:

- | | |
|-----------------------------------|--------------------------------------|
| a) pronume interogativ, nominativ | d) pronume relativ, acuzativ |
| b) pronume relativ, nominativ | e) pronume relativ compus, nominativ |
| c) pronume relativ, dativ | |

S27. Realizați o compunere, pe o temă la alegere, în care să puneți în evidență subiectul, pentru a marca întărirea unei afirmații, ironia, disprețul, indignarea, încântarea și exprimarea emfatică.

PREDICATUL

PREDICATUL VERBAL

• Definiți **predicatul verbal**, scrieți la ce întrebări răspunde și dați exemple de verbe ce exprimă o *acțiune*, o *stare*, la diateza activă și verbe la diateza pasivă și reflexivă, având toate valoare de predicat verbal.

S28. Realizați zece enunțuri în care predicatul verbal să fie exprimat prin verb predicativ, prin locuțiune verbală, adverb predicativ, locuțiune adverbială predicativă, interjecție predicativă.

S29. Recunoașteți predicatele din enunțurile de mai jos și precizați prin ce sunt exprimate.

- 1) Lectura este recomandată de profesori.
- 2) Ei învață mult.
- 3) Se știe ora plecării.
- 4) Îl văd zilnic.
- 5) Îmi place muzica.
- 6) Este iarnă.
- 7) I s-a dat o șansă.

- 8) Și-a dat seama c-a greșit.
- 9) Își cheamă prietenii.
- 10) Fără îndoială că va reuși.
- 11) Se bat cu zăpadă.
- 12) Iată, vine vara!
- 13) Ei sunt trimiși în tabără.
- 14) Desigur că și-a adus aminte.
- 15) Vară! Mare! Soare!

Soluții:

- a) verb predicativ
- b) verb auxiliar + participiu
- c) adverb

- d) locuțiune adverbială
- e) locuțiune verbală
- f) interjecție

NOTĂ: Verbele la diateza pasivă (a fi + participiul verbului de conjugat) au funcția de predicat verbal.

S31. Subliniați cu o linie predicatele din frazele următoare și indicați prin ce sunt exprimate.

- 1) Fără îndoială că veți reuși.
- 2) Negreșit va ajunge mâine.
- 3) Este posibil să plouă.
- 4) Firește că va lua examenul.
- 5) Desigur că a înțeles.

- 6) E clar că va merge la film.
- 7) Se știe că îi pare rău.
- 8) I-a fost scris să trăiască fericit.
- 9) Ni s-a spus să-i dăm telefon.
- 10) Îi place să citească.

Soluții:

- a) adverb predicativ
- b) locuțiune adverbială
- c) verb predicativ impersonal

- d) expresie verbală impersonală
- e) locuțiune verbală
- f) verb predicativ personal

S32. Extrageți predicatele verbale din enunțurile de mai jos și faceți oral analiza morfologică a acestora, menționând toate categoriile gramaticale ale verbului: diateză, conjugare, mod, timp, persoană și număr.

- | | |
|---|---|
| 1) Am învățat să prețuiesc timpul. | 6) Îl rugasem să-mi ofere o casetă. |
| 2) Doresc să mă plimb prin pădure. | 7) Scrisei celor dragi. |
| 3) Mi-e greu să-mi amintesc totul. | 8) Ei sunt apreciați de toți. |
| 4) Mi-aș fi dorit să fi putut călători mai mult. | 9) Noi ne vom duce la mare. |
| 5) Când vei veni la mine, eu voi fi scris temele. | 10) Și-a amintit ce s-a întâmplat atunci. |

S33. Faceți analiza sintactico-morfologică a verbelor din enunțurile:

- | | |
|---|--|
| 1) Elevii fuseseră pregătiți pentru test. | 7) Își dau seama că și-au ratat șansa. |
| 2) Ei notau tot ce li se indica. | 8) Haideți, să ascultăm muzică! |
| 3) Aș fi citit mai mult, să fi avut timp. | 9) Îmi place acest tablou. |
| 4) Ei se vor prezenta la concurs. | 10) Ei se întâlnesc mâine. |
| 5) Testarea va avea loc mâine. | 11) Iată, apune soarele! |
| 6) Dacă rezultatele vor fi bune, ei vor fi propuși pentru avansare. | |

Soluții:

- predicat verbal exprimat prin verb predicativ
- predicat verbal exprimat prin locuțiune verbală
- predicat verbal exprimat prin interjecție
- predicat nominal (a fi + adj.)

S34. Realizați o povestire în care predicatele verbale să fie exprimate prin verbe la imperfect, perfect simplu sau perfect compus.

PREDICATUL NOMINAL

- Definiți **predicatul nominal** și exemplificați, în zece enunțuri, folosirea acestuia.

S35. Formulați enunțuri în care să aveți predicate nominale formate din verbele copulative *a fi*, *a rămâne*, *a deveni*, *a ieși*, *a ajunge*, *a se face*, *a se chema*, *a se numi*, *a părea*, *a însemna* și nume predicative exprimate prin substantive, pronume, adjective, numere, adverbe, verbe la infinitiv sau la supin, interjecții și diferite tipuri de locuțiuni.

S36. Recunoașteți predicatele nominale din enunțurile de mai jos, indicând prin ce se exprimă numele predicative.

- | | |
|---|---------------------------------------|
| 1) El a rămas medic. | 13) Bunicul este cu dare de mână. |
| 2) Oamenii sunt amabili. | 14) Problema era a celor doi. |
| 3) Tu ai devenit de prisos. | 15) Surpriza este pentru al treilea. |
| 4) Frații sunt de treabă. | 16) Caracteristicile rămân aceleași. |
| 5) Prietenii sunt doi. | 17) Ea s-a făcut ca para focului. |
| 6) Elena este ea. | 18) Vara este foarte plăcută. |
| 7) Patria mea este România. | 19) Concluzia este de a pleca urgent. |
| 8) Băiatul este al doilea în clasă. | 20) Strugurii sunt de cules. |
| 9) Dorința sa este de a ajunge inginer. | 21) El a rămas de omenie. |
| 10) Tema este de scris. | 22) Dorința este a fiecăruia. |
| 11) Ideea ar fi alta. | 23) El nu înseamnă nimic pentru noi. |
| 12) Ceața a devenit de nepătruns. | 24) Copiii sunt bine. |

Soluții:

- | | |
|----------------------------|-------------------------|
| a) substantiv comun | h) pronume demonstrativ |
| b) substantiv propriu | i) pronume nehotărât |
| c) locuțiune substantivală | j) pronume negativ |
| d) adjectiv calificativ | k) numeral cardinal |
| e) locuțiune adjectivală | l) numeral ordinal |
| f) pronume personal | m) verb la infinitiv |
| g) pronume posesiv | n) verb la supin |
| | o) adverb |

S37. Formulați enunțuri în care să aveți două nume predicative în nominativ, două în genitiv, două în dativ și două în acuzativ.

S38. Recunoașteți cazurile la care se află părțile de vorbire prin care sunt exprimate numele predicative din enunțurile:

- 1) Eu sunt doctor.
- 2) Cartea este a mea.
- 3) Copiii sunt asemenea părinților.
- 4) Sfaturile sunt pentru ai mei.
- 5) Florile sunt de la tine.
- 6) Casele au fost ale alor mei.

Soluții:

- | | |
|--------------|------------|
| a) nominativ | c) genitiv |
| b) acuzativ | d) dativ |

S39. Creați enunțuri în care numele predicativ să fie exprimat prin adjective la diferite grade de comparație.

S40. Indicați părțile de vorbire prin care sunt exprimate numele predicative din enunțurile:

- | | |
|--|--|
| 1) El este inteligent. | 13) Ea este contra plecării. |
| 2) Ea este prietena mea. | 14) El a devenit primul cosmonaut român. |
| 3) El a rămas șofer. | 15) El a ajuns al treilea din clasă. |
| 4) Copiii sunt aceștia. | 16) Medalia este pentru primul. |
| 5) Dorința de a reuși în viață este a fiecăruia. | 17) Tortul este jumătate. |
| 6) Proiectul este al meu. | 18) El este așa. |
| 7) Triunghiurile sunt asemenea. | 19) El este bine, la munte. |
| 8) Florile sunt de la ei. | 20) Datoria sa este de a învăța. |
| 9) Aceasta este Ioana. | 21) E vai de cel naiv. |
| 10) Fericiți sunt toți. | 22) E de analizat o asemenea purtare. |
| 11) Planul este al tuturor. | |
| 12) Dulciurile sunt pentru ai mei. | |

Soluții:

- | | |
|---------------|----------------|
| a) substantiv | d) numeral |
| b) adjectiv | e) verb |
| c) pronume | f) adverb |
| | g) interjecție |

S41. Indicați în care propoziții lipsește verbul copulativ și în care lipsește numele predicativ, în enunțurile de mai jos:

- 1) Este sau nu inginer?
- 2) A ieșit ori nu doctor?
- 3) Acest turist este uimit sau șocat?
- 4) E scriitor sau sculptor.
- 5) Nu este și nu va fi vinovat de nimic.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------|--------------------------------|
| a) eliptică de verb copulativ | b) eliptică de nume predicativ |
|-------------------------------|--------------------------------|

S42. Scrieți cinci enunțuri în care să aveți nume predicative multiple.

Exemple: *Ea este cuminte și inteligentă.*

El este tată și prieten.

S43. Scrieți o compunere în care să caracterizați un personaj din lecturile voastre, folosind cât mai multe predicate nominale.

ATRIBUTUL

ATRIBUTUL ADJECTIVAL

•Definiți **atributul adjectival** și folosiți în enunțuri diferite adjective cu valoare de atribut adjectival. La ce întrebări răspunde acesta?



S44. Realizați enunțuri în care să aveți atribute adjectivale exprimate prin adjective calificative, adjective pronominale, prin numerele ordinale, cardinale, multiplicative, distributive, colective, fracționare cu valoare de adjectiv, prin adverbe și locuțiuni adjectivale.

S45. Folosiți adjectivele *bun, cinstit, drag* la toate gradele de comparație, având funcția sintactică de atribut adjectival. Observați acordul atributului cu elementul regent.

S46. Indicați prin ce se exprimă atributele adjectivale din enunțurile:

- | | |
|-----------------------------------|----------------------------------|
| 1) Casa mea este la munte. | 6) Al doilea copil este elev. |
| 2) Fiecare om iubește pacea. | 7) Văd un om cu judecată. |
| 3) Cartea aceasta este excelentă. | 8) Iată un tip bine. |
| 4) Niciun copil nu întârzie. | 9) Tema scrisă este dificilă. |
| 5) Trei băieți sunt în sală. | 10) Cărțile citite mi-au plăcut. |

Soluții:

- | | |
|--------------------------|-------------------------------|
| a) adjectiv posesiv | f) numeral cardinal |
| b) adjectiv demonstrativ | g) numeral ordinal |
| c) adjectiv nehotărât | h) adverb |
| d) adjectiv negativ | i) adjectiv provenit din verb |
| e) locuțiune adjectivală | |

S47. Subliniați atributele adjectivale din enunțurile:

- 1) Dau elevului premiant o carte frumoasă.
- 2) Colegii bucuroși privesc cerul azuriu.
- 3) Peisajele sălbatice atrag turiștii temerari.
- 4) Zilele călduroase sunt așteptate cu mare nerăbdare.
- 5) Serile răcoroase sunt liniștite.

S48. Realizați zece enunțuri în care atributele adjectivale să fie exprimate prin adjective pronominale.

S49. Realizați enunțuri în care atributele adjectivale să fie în cazul acuzativ, genitiv și dativ.

S50. Subliniați atributele adjectivale din enunțurile de mai jos, precizând gradele de comparație ale adjectivelor.

- 1) Era băiatul cel mai priceput dintre toți.
- 2) Timpul frumos ne îndeamnă la plimbare.
- 3) Nu găsești copii mai inteligenți decât ai ei.
- 4) El este un elev mai puțin sânguinos.
- 5) Maria este o fată la fel de cuminte ca și tine.
- 6) Mărul are un gust foarte bun.
- 7) El este un meșter extraordinar de îndemânic.

Soluții:

- | | |
|--------------------------------|--------------------------------|
| a) pozitiv | d) comparativ de inferioritate |
| b) comparativ de superioritate | e) superlativ relativ |
| c) comparativ de egalitate | f) superlativ absolut |

S51. Creați enunțuri în care să aveți atribute adjectivale exprimate prin locuțiuni adjectivale precum: *cu scaun la cap, de nimic, de omenie, de treabă, cu stare, cu judecată, fără judecată, cu dare de mână, de doi bani, de două parale.*

S52. Recunoașteți felul adjectivelor pronominale prin care se exprimă atributele adjectivale din enunțurile:

- | | |
|--|---|
| 1) Fata mea și cealaltă fată sunt fotomodele. | 6) Nicio floare nu-i mai parfumată decât trandafirul. |
| 2) Munca aceea este interesantă. | 7) Fiecare clipă este o bucurie. |
| 3) Părerea noastră este asemenea cu părerea lor. | 8) Tot câmpul este al acelor oameni. |
| 4) Aceste idei l-au ajutat să scrie altă carte. | 9) Unii scriitori au multe idei. |
| 5) Monica însăși a făcut celălalt articol. | 10) Care idee te-a fascinat? |
| | 11) Nu știu care carte este mai bună. |

Soluții:

- | | |
|--------------------------|------------------------------------|
| a) adjectiv posesiv | e) adjectiv pronominal de întărire |
| b) adjectiv demonstrativ | f) adjectiv interogativ |
| c) adjectiv nehotărât | g) adjectiv relativ |
| d) adjectiv negativ | |

S53. Folosiți în enunțuri adjective care nu au grade de comparație (*complet, perfect, extraordinar, superior, inferior*) și adjective formate cu prefixele **arhi-, extra-, hiper-, hipo-, supra-, super-, ultra-**, având funcția sintactică de atribut adjectival.

S54. Indicați ce figuri de stil se realizează cu atributele adjectivale în textul: *Pădurile foșnitoare își înalță piscurile verzi spre zăările albastre și eu mă pierd într-o contemplare nesfârșită a acestor frumuseți unice, ce-mi dau în suflet fiori nebănuți.* (E. Chifu, *Prin Luminile din Țara Luanei*)

S55. Realizați o compunere în care să descrieți un peisaj, folosind cât mai multe atribute adjectivale.

ATRIBUTUL SUBSTANTIVAL

• Definiți **atributul substantival** și indicați felurile acestuia. Precizați întrebările la care răspunde.

S56. Introduceți în enunțuri cuvintele *copil* și *carte*, astfel încât ele să fie atribute substantivale genitive, atribute substantivale genitive prepoziționale, atribute substantivale prepoziționale în dativ și acuzativ și atribute apozitive în nominativ, genitiv, dativ, acuzativ.

S57. Recunoașteți felurile atributelor din enunțurile:

- | | |
|---|---|
| 1) Culoarea cerului este schimbătoare. | 11) Poiana de sub deal este înverzită. |
| 2) Mingea unui băiat a sărit în grădina loanei. | 12) Florile din vază parfumează aerul. |
| 3) Desenele lui Victor sunt la expoziția școlii. | 13) Cărțile de pe masă le punem în bibliotecă. |
| 4) Tulpina florii-soarelui este viguroasă. | 14) Se aude ciripitul păsărilor de prin grădini. |
| 5) Pe culmile munților plutesc umbrele norilor. | 15) Mariana, sora Danielei, a plecat la Bran. |
| 6) O verișoară a mamei este educatoarea lui Mircea. | 16) El este prieten soră-mi. |
| 7) Lupta contra poluării trebuie dusă permanent. | 17) Sfătuitor tinerilor din oraș, el este un bun pedagog. |
| 8) Atacul asupra inamicului s-a produs în zori. | 18) Atitudinea prietenilor a fost confuză. |
| 9) Lucrări asemenea cărții sale nu s-au mai scris. | 19) Șansa tânărului este mai mare. |
| 10) Casa de la munte se află între păduri. | 20) Obrazul celui mic părea roșu. |

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) atribut substantival genitival | d) atribut substantival în dativ |
| b) atribut substantival genitival cu prepoziție | e) atribut substantival în dativ cu prepoziție |
| c) atribut substantival prepozițional (în Ac) | f) atribut apozitional |
| | g) atribut adjectival |

S58. Identificați attributele substantivale simple și cele multiple din enunțurile:

- 1) Băiatul Ancăi și al lui Daniel a devenit cercetător.
- 2) Campania împotriva fumatului și a poluării se amplifică.
- 3) Grădina de legume și de flori are mulți pomi.
- 4) Caietele colegului nou i-au impresionat.
- 5) Dragostea de țară și de popor a însuflețit patrioții.
- 6) Colegi asemenea Monicăi și lui Adrian sunt apreciați.
- 7) Prietenia cu băiatul acesta l-a ajutat mult.
- 8) Sosirea rudelor din Franța este așteptată cu nerăbdare.

Soluții:

- | | |
|--------------------------------|----------------------------------|
| a) atribut substantival simplu | b) atribut substantival multiplu |
|--------------------------------|----------------------------------|

S59. Puneți formele potrivite ale articolului posesiv genitival în fața substantivelor cu funcție sintactică de atribut substantival. Fiți atenți la acord!

- 1) Decizia comisiei și...conducerii a fost de a se lua măsuri de economisire...energiei și...combustibilului.
- 2) Acesta este un proiect...primăriei și ...prefecturii.
- 3) Prietenii fiilor mei și...băieților din clasă sunt actorii.
- 4) Prietenele Mirelei și...Gabrielei le-au făcut o surpriză părinților.
- 5) Lucrarea de cercetare...școlii este în faza finală.
- 6) Departamentul de relații cu publicul...instituției este mai eficient.
- 7) Încercările de reconciliere...familiilor au avut un efect pozitiv.
- 8) Distribuirea zilnică...ziarelor și revistelor se face cu promptitudine.
- 9) Serviciul de aprovizionare...cantinei școlare și ...căminului de preșcolari lasă de dorit.
- 10) Testele de evaluare... elevilor au fost întocmite de inspectori.

Soluții:

- a) al b) a c) ai d) ale

S60. Prin procedeul sinonimiei sintactice, realizați enunțuri în care sintagmele: *uriașul uriașilor, frumoasa frumoaselor, floarea florilor, înțeleptul înțelepților* au valoare de adjectiv la superlativ.

S61. Indicați prin ce se exprimă atributele din enunțurile:

- 1) Părerea primului influențează juriul.
- 2) Imaginea celei de a doua este încântătoare.
- 3) A apărut recent o carte a celei de a treia.
- 4) Dragostea celor doi impresionează.
- 5) Părinte celui de-al doilea, are multe griji.

Soluții:

- a) numeral cardinal b) numeral ordinal

S62. Recunoașteți felul atributelor substantivale din enunțurile de mai jos și precizați în ce cazuri se află părțile de vorbire prin care se exprimă acestea.

- 1) Amintirea zilelor de vară rămâne în sufletul copiilor ca o mare bucurie.
- 2) Prieten al celor mici, el oferă jucării.
- 3) Bradul din poarta casei, cu crengile arcuite în sus, foșnea în vântul serii.
- 4) Mama lui Mihai este doctoriță.
- 5) Mânia contra lui George s-a transmis unui alt frate.

Soluții:

- a) atribut substantival genitival fără prepoziție (G)
- b) atribut substantival genitival cu prepoziție (G)
- c) atribut substantival prepozițional (Ac)

S63. Indicați părțile de vorbire prin care se exprimă atributele substantivale din enunțurile:

- 1) Iubirea pentru frații săi l-a făcut să-i ajute.
- 2) Lupta contra insectelor a dat roade.
- 3) Copiii asemenea lui Radu sunt un exemplu.
- 4) Florile din vază au un parfum suav.
- 5) Am vizitat o casă de la periferie.
- 6) Păstrez și azi tabloul de la mare.
- 7) Momentele de după prânz sunt plăcute.
- 8) Casa fără copii este pustie.
- 9) Excursia pe munte a fost extraordinară.
- 10) Săritura în apă l-a șocat.

Soluții:

- a) substantiv precedat de prepoziție, în acuzativ
- b) substantiv precedat de prepoziție, în genitiv
- c) substantiv precedat de prepoziție, în dativ

S64. Creați enunțuri în care să aveți atribute substantivale prepoziționale, exprimate prin substantive, precedate de prepoziții sau locuțiuni prepoziționale, precum: *ca* (provenită din adverb), *cu*, *de*, *din*, *în*, *între*, *dintre*, *dinspre*, *de pe la*, *de după*, *de pe lângă*, *de prin*, *fără*, *fără de*, *până*, *până la*, *de sub*, *de deasupra*, *din fața*, *din mijlocul*, *din jurul*.

S65. Faceți acordul predicatelor cu subiectele logice ale propoziției (acord prin atracție) sau cu subiectele gramaticale exprimate printr-un substantiv colectiv, punând, în locul punctelor de suspensie, verbele corespunzătoare (*a face*, *a participa*, *a vizita*, *a veni*, *a răspunde*, *a se antrena*, *a fi așteptat*, *a ieși*), la prezent și apoi la perfectul compus în enunțurile următoare:

- | | |
|---|--|
| 1) O mulțime de copii...la serbare. | 6) Un grup de turiști...România. |
| 2) O sumedenie de invitați... acolo. | 7) O echipă de fotbaliști...la Sinaia. |
| 3) Un grup de studenți...orașul. | 8) Un lot de gimnaste...la aeroport. |
| 4) Un îndrăzneț din mulțime...
corect. | 9) O ceată de copii...în goană. |
| 5) O clasă de elevi...sport. | 10) O trupă de soldați...exerciții. |

ATRIBUTUL APOZIȚIONAL

• Definiți **apozitia** și dați exemple de apozitii simple, exprimate prin pronume, substantiv, numeral, verb, și de apozitii dezvoltate.

S66. Indicați prin ce se exprimă atributele apozitionale din enunțurile:

- 1) Fata învățătoarei, Stela, are talent.
- 2) Ea, campioana, mi-a dat un autograf.
- 3) El, cel mic, este mai jucăuș.
- 4) Ea a trimis pe ai săi, pe Vlad și Doru, la mare.
- 5) Ea, cea de-a doua, este inteligentă.
- 6) A vorbi, a te exprima, frumos este o calitate.
- 7) Fiul lui, al lui Marin, este student.
- 8) Popescu, cel tânăr, a moștenit afacerea.

Soluții:

- a) substantiv propriu
- b) substantiv comun
- c) substantiv provenit din adjectiv calificativ

- 9) Mircea și Ioana, elevii școlii, s-au remarcat la teatru.
- 10) O vrăbie, cea mică, și-a luat zborul.
- 11) Străinului, adică lui Anatol, i s-a dat pașaportul.
- 12) Familia Popescu are o altă mașină.
- 13) Prietenii ei, adică ai surorii mele, sunt și ai tăi.
- 14) Băieții ei, adică ai Elenei, nu ne-au vizitat.
- 15) Dau lui Doru, adică fratelui tău, un telefon.

- d) substantiv + substantiv
- e) numeral ordinal cu valoare de substantiv
- f) verb la infinitiv
- g) adverb + substantiv + adjectiv pronominal

S67. Reluați propozițiile de la exercițiul anterior și indicați în ce cazuri se află substantivele și substitutele lor cu funcție de atribut apozitional.

Soluții:

- a) nominativ b) genitiv c) dativ d) acuzativ

S68. Realizați cinci enunțuri în care să folosiți apozitii dezvoltate, după modelul: *Noi, participanții la lucrările conferinței, ne-am adunat în amfiteatru.*

NOTĂ: Se analizează morfologic fiecare element component al apozitiei dezvoltate.

ATRIBUTUL PRONOMINAL

• Definiți **atributul pronominal** și dați exemple în enunțuri. Precizați întrebările la care răspunde.

S69. Formulați enunțuri în care să aveți atribute pronominale genitive exprimate prin pronume personale de politețe, pronume demonstrative, posesive, nehotarâte, interogative, negative, relative.



S70. Indicați prin ce fel de pronume sunt exprimate atributele pronominale genitive din enunțurile:

- 1) Impresia dumitale este greșită.
- 2) Datoria fiecăruia este de a fi om.
- 3) Părerea celorlalți contează.
- 4) Nu-mi însușesc ideile nimănui.
- 5) A reușit prin contribuția tuturor.
- 6) Expoziția cărora v-a impresionat pe voi?
- 7) A cui carte este lansată la târg?
- 8) Dragostea alor mei îmi dă aripi.
- 9) A hotărât pe al cui copil îl va ajuta.

Soluții:

- a) pronume personal de politețe
- b) pronume demonstrativ
- c) pronume posesiv
- d) pronume nehotărât
- e) pronume negativ
- f) pronume relativ
- g) pronume interogativ

S71. Indicați felul pronomelor prin care sunt exprimate atributele pronominale din enunțurile:

- 1) Dragostea de sine a făcut-o egoistă.
- 2) Părerea dumitale este părerea tuturor.
- 3) Păstrez desenul de la ea.
- 4) Trebuie să urmezi sfatul alor tăi.
- 5) A cui pălărie are culoarea verde?
- 6) Povestea căreia te-a impresionat?
- 7) El nu ia în seamă sfaturile nimănui.
- 8) Visul fiecăruia este de a fi fericit.
- 9) Întrebarea oricui primește răspuns.
- 10) Lucrarea celorlalți este mai bună.

Soluții:

- a) pronume personal de politețe
- b) pronume demonstrativ
- c) pronume posesiv
- d) pronume nehotărât
- e) pronume negativ
- f) pronume relativ
- g) pronume interogativ
- h) pronume personal
- i) pronume reflexiv

S72. Identificați atributele pronominale din enunțurile de mai jos și indicați prin ce se exprimă, menționând cazurile.

- 1) Lauda de sine nu miroase a bine.
- 2) Focul din el era mistuitor.
- 3) Parcul din fața lor avea un lac mare.
- 4) Realizări asemenea acestora vor mai fi.
- 5) Nu-mi place disputa cu dumneata.
- 6) Măsurile împotriva lui nu-l afectează.
- 7) Grădina de lângă noi a înverzit.
- 8) Preocuparea pentru toate acestea îi ia timp.
- 9) Ți-ai dori o casă ca aceasta.
- 10) A pus haina pe acel umeraș.
- 11) Cadourile de la ai săi sunt sub brad.
- 12) Nu accepta ajutor de la nimeni.

Soluții:

- | | |
|--|--|
| a) prepoziție + pronume personal de politețe, acuzativ | f) prepoziție + pronume personal, acuzativ |
| b) prepoziție + pronume demonstrativ, acuzativ | g) locuțiune prepozițională + pronume personal, acuzativ |
| c) prepoziție + pronume posesiv, acuzativ | h) pronume reflexiv, dativ |
| d) prepoziție + pronume nehotărât, acuzativ | i) prepoziție + pronume reflexiv, acuzativ |
| e) prepoziție + pronume negativ, acuzativ | j) prepoziție + pronume demonstrativ, dativ |
| | k) prepoziție + pronume personal, genitiv |

S73. Identificați attributele exprimate prin pronume sau adjective pronominale, menționați felul lor și al pronumelor, în enunțurile de mai jos:

- | | |
|---|---|
| 1) Obiectele din jurul lui păreau în ceață. | 5) Fruntea-i înaltă era umbrită de gânduri. |
| 2) L-a atins pe copil cu mâna-i caldă. | 6) Și-a luat servieta și a plecat. |
| 3) Frumosu-i băiat seamănă cu ea. | 7) Vezi-ți de învățătură! |
| 4) Am verificat lucrările voastre! | 8) Na-ți mânușile! |

Soluții:

- | | |
|--------------------------------------|--------------------------------|
| a) pronume posesiv | d) adjectiv posesiv |
| b) pronume personal în dativ posesiv | e) pronume personal în genitiv |
| c) pronume reflexiv în dativ posesiv | |

A) atribut pronominal

B) atribut adjectival

S74. Precizați funcția sintactică și valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din enunțurile:

- 1) Hainele acestea sunt demodate.
- 2) Hainele acestora ne-au plăcut mult.
- 3) Aceste haine nu ne plac.
- 4) Nu lipsește nicio imagine.
- 5) Nu s-au ales fotografiile niciuneia.
- 6) Familia lui stă aici de mulți ani.
- 7) Casa alor săi este în renovare.
- 8) Frații mei sosesc mâine.
- 9) Familia alor mei este numeroasă.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------------|--------------------------------|
| A) atribut adjectival pronominal | |
| B) atribut pronominal | |
| a) pronume demonstrativ | e) pronume posesiv |
| b) adjectiv pronominal demonstrativ | f) adjectiv pronominal posesiv |
| c) pronume negativ | g) pronume personal |
| d) adjectiv pronominal negativ | |

ATRIBUTUL VERBAL

• Definiți **atributul verbal** și dați exemple în enunțuri de atribute verbale exprimate prin verbe la infinitiv, gerunziu și supin sau prin locuțiuni verbale cu verbe la aceste moduri.

S75. Subliniați atributele verbale din enunțurile de mai jos. Indicați prin ce sunt exprimate.

- 1) Dorința de a cunoaște este bucuria lui.
- 2) Văd un copil jucând șotron.
- 3) Temele de scris sunt ușoare.
- 4) Marea mugind îmi dă fiori.
- 5) Plecatul la cules m-a bucurat.
- 6) Nevoia de a da ajutor altora este permanentă.
- 7) Ni s-a dictat poezia de tradus.
- 8) Timpul pentru scris se terminase.
- 9) Iată un sportiv dându-și toată silința pentru victoria echipei sale.
- 10) Vedeam un om stând de veghe.

Soluții:

- | | |
|----------------------|-----------------------------------|
| a) verb la infinitiv | d) locuțiune verbală la infinitiv |
| b) verb la gerunziu | e) locuțiune verbală la gerunziu |
| c) verb la supin | |

S76. Faceți distincția între atributul verbal și atributul adjectival, din enunțurile:

- | | |
|---|--|
| 1) Acolo a văzut un bărbat citind ziarul. | 4) Cețurile fumegânde se ridică din văi. |
| 2) Cu mâini tremurânde i-a oferit o floare. | 5) În zare se profilează un coș fumegând. |
| 3) Auz un copil strigând. | 6) Flăcările arzânde se vedeau printre copaci. |

Soluții:

- | | |
|-----------------------|-------------------|
| a) atribut adjectival | b) atribut verbal |
|-----------------------|-------------------|

ATRIBUTUL ADVERBIAL

• Definiți **atributul adverbial** și construiți enunțuri cu adverbe de mod, de timp și de loc, având funcția de atribut adverbial.

S77. Subliniați atributele adverbiale din enunțurile de mai jos și indicați prin ce se exprimă acestea:

- 1) Ziua de ieri nu se întoarce.
- 2) Camera de sus este spațioasă.
- 3) Rondul din față are pansele.
- 4) Nu am cunoscut așa oameni.
- 5) Pe el l-a deranjat intratul val-vârtej în clasă.
- 6) Mersul pe jos fortifică organismul.

- 7) Cutreieratul din loc în loc l-a învățat multe.
- 8) Gardul de jur împrejur este înalt.
- 9) Nu-mi place scrisul de-a-ndoaselea al lui Mihai.
- 10) Nu se poate dragoste cu de-a sila.
- 11) El s-a obișnuit cu sculatul dis-de-dimineată.

Soluții:

- a) adverb de mod
- b) adverb de timp
- c) adverb de loc

- d) locuțiune adverbială de mod
- e) locuțiune adverbială de loc
- f) locuțiune adverbială de timp

ATRIBUTUL INTERJEȚIONAL

- Definiți **atributul interjețional**. Dați exemple de atribute interjeționale exprimate prin interjecții, având ca element regent un substantiv.

S78. Subliniați atributele interjeționale exprimate prin interjecții sau locuțiuni interjeționale din enunțurile de mai jos:

- 1) A ajuns un om ca vai de el.
- 2) Pe vale răsună strigătele „Hăis! Cea!”.
- 3) Reacția trosc-pleosc l-a șocat.
- 4) Sâsâitul ssst...ssst.. l-a făcut să se întoarcă.
- 5) Zbârnâitul țrrr...l-a trezit.

Soluții:

- a) interjecție
- b) interjecție repetată
- c) locuțiune interjețională

S79. Redactați o compunere având titlul *Timpul liber*, folosind diferite feluri de atribute.

COMPLEMENTUL

COMPLEMENTUL DIRECT

- Definiți **complementul direct**. Scrieți întrebările la care răspunde acesta și dați exemple de complemente directe exprimate prin substantiv și substitutivele acestuia (numeral, pronume).

S80. Creați enunțuri în care să aveți complemente directe, având ca element regent unul din verbele tranzitive următoare: *a avea*, *a alege*, *a bea*,

a crede, a cere, a citi, a da, a decide, a determina, a efectua, a face, a făgădui, a fotografia, a hotărî, a invita, a întâlni, a lăuda, a lăsa, a mânca, a mormăi, a nota, a opri, a opera, a putea, a pune, a stabili, a scotoci, a spune, a transporta, a trimite, a uita, a urî, a vedea, a zugrăvi, a zăpăci.

S81. Subliniați complementele directe din enunțurile următoare și indicați prin ce sunt exprimate.

- 1) Citim cărțile.
- 2) Învățați poezia!
- 3) Aleg doi.
- 4) Îl prefer pe al treilea.
- 5) Îl laud pe Marian.
- 6) Îl văd pe prietenul meu.
- 7) Îi fotografiez pe cei mici.
- 8) Prefera cititul.
- 9) A amânat luarea de cuvânt pentru o altă zi.
- 10) Are o lucrare importantă.
- 11) Apreciez ținerea de minte a unora.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) substantiv propriu | f) substantiv provenit din verb la infinitiv |
| b) substantiv comun | g) substantiv provenit din adverb |
| c) locuțiune substantivală | h) numeral cardinal |
| d) substantiv provenit din adjectiv calificativ | i) numeral ordinal |
| e) substantiv provenit din verb la participiu | j) pronume personal |

S82. Faceți analiza sintactico-morfologică a cuvintelor subliniate din enunțurile:

- | | |
|--|---|
| 1) <u>Ne</u> așteaptă acasă. | 9) <u>Îl</u> propun <u>pe el</u> . |
| 2) A invitat- <u>o</u> și <u>pe ea</u> . | 10) <u>Pe aceștia</u> <u>le</u> trimit acasă. |
| 3) <u>Îl</u> văd astăzi. | 11) <u>Îi</u> aleg <u>pe toți</u> . |
| 4) <u>Le</u> întâlnesc mâine. | 12) Tu îi vezi <u>pe ai tăi</u> . |
| 5) <u>Pe voi</u> <u>vă</u> rugăm să așteptați! | 13) <u>Pe dumneata</u> <u>te</u> cunoaște. |
| 6) <u>L-a</u> rugat s- <u>o</u> ajute. | 14) <u>L-am</u> chemat astăzi. |
| 7) <u>Pe tine</u> <u>te</u> propun șef. | 15) <u>M-a</u> rugat să-i scriu. |
| 8) <u>Pe mine</u> <u>mă</u> încântă <u>totul</u> . | 16) <u>M-a</u> invitat <u>și pe mine</u> . |

Soluții:

- a) complement direct exprimat prin pronume personal, forma accentuată, persoana I, singular, acuzativ
- b) complement direct exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana I, plural, acuzativ
- c) complement direct de reluare, exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana I, singular, acuzativ

d) complement direct de anticipare exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana I, singular, acuzativ

e) complement direct exprimat prin pronume personal, forma accentuată, persoana a II-a singular, acuzativ

f) complement direct de reluare, exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana a II-a, singular, acuzativ

g) complement direct de anticipare, exprimat prin pronume personal, forma accentuată, persoana a III-a, singular, feminin, acuzativ

h) complement direct exprimat prin pronume personal, forma accentuată, persoana a III-a, singular, masculin, acuzativ

i) complement direct exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, singular, masculin, acuzativ

j) complement direct exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, singular, feminin, acuzativ

k) complement direct exprimat prin pronume personal, forma accentuată, persoana I, plural, acuzativ

l) complement direct exprimat prin pronume personal, forma accentuată, persoana a II-a, plural, acuzativ

m) complement direct de reluare exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana a II-a, plural, acuzativ

n) complement direct exprimat prin pronume personal, forma accentuată, persoana a III-a, plural, acuzativ

o) complement direct de reluare exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, plural, acuzativ

p) complement direct de anticipare exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, plural, feminin, acuzativ

r) complement direct exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, plural, acuzativ

s) complement direct exprimat prin pronume personal de politețe

ș) complement direct exprimat prin pronume demonstrativ

t) complement direct exprimat prin pronume nehotărât

ț) pronume personal, forma neaccentuată, persoana a II-a, plural, acuzativ

u) pronume posesiv, plural, acuzativ

S83. Introduceți în enunțuri cuvintele: *băiat, fată, parc, frunziș, mulțime, dragoste, dumnealui, acesta, celălalt, oricare, orișicare, nimeni, nimic, tot, vreunul, vreuna, având funcția de complement direct.*

S84. Identificați complementele directe din enunțurile de mai jos. Indicați prin ce părți de vorbire se exprimă acestea.

- 1) Iată pe care o citim noi.
- 2) Alegem pe cine vrem.
- 3) Spuneți ce doriți.
- 4) Ce cumpărați?
- 5) Nu știu pe care le preferați.
- 6) Înțelegem tot.
- 7) Pot vedea bine.
- 8) Alegeți pe oricare!

- 9) Întreabă pe dumnealor!
- 10) Ajutați-le!
- 11) Chemați-i!
- 12) Las-o acolo!
- 13) Știe a citi în franceză.
- 14) Are de scris o scrisoare.
- 15) Preferă pescuitul.
- 16) Aud cântecul ei.

Soluții:

- | | |
|---|----------------------------|
| a) substantiv | f) pronume nehotărât |
| b) pronume personal, forma neaccentuată | g) verb, infinitivul scurt |
| c) pronume personal de politețe | h) verb, infinitiv |
| d) pronume relativ | i) verb, supin |
| e) pronume interogativ | j) verb, gerunziu |

S85. Indicați la ce moduri sunt verbele subliniate din enunțurile de mai jos. (aceste verbe reprezintă elementele regente pentru complementele directe)

- | | |
|-------------------------------------|-------------------------|
| 1) <u>Văzându-l</u> , s-a bucurat. | 4) <u>Prindeți-le!</u> |
| 2) Dorește <u>a-l educa</u> frumos. | 5) <u>Ascultați-o!</u> |
| 3) Speră <u>a-i întâlni</u> . | 6) <u>Așteptați-mă!</u> |

Soluții:

- | | | |
|--------------------|--------------------|--------------------|
| a) modul imperativ | b) modul infinitiv | c) modul gerunziu. |
|--------------------|--------------------|--------------------|

S86. Scrieți o compunere cu titlul *Școala mea* în care să folosiți complementele directe.

COMPLEMENTUL INDIRECT

•Definiți **complementul indirect** și scrieți întrebările la care răspunde acesta. Formați enunțuri în care să aveți complemente indirecte exprimate prin substantive, numerale, pronume diferite, având ca elemente regente verbe, adjective, adverbe, interjecții.

S87. Creați enunțuri în care să aveți complemente indirecte exprimate prin pronume personale, având ca element regent un verb cu caracter intransitiv (în contextul respectiv) precum: *a da, a spune, a oferi, a propune, a citi, a trimite, a permite, a mulțumi*.

S88. Scrieți enunțuri în care să aveți complemente indirecte ce au ca elemente regente verbe ca: *a se adresa, a dăruia, a permite*; locuțiuni verbale: *a-i părea rău, a-și aduce aminte, a-și da seama*; adjective: *încântat de, mulțumit de, satisfăcut de*; sau adverbe: *aproape, bine, rău*; interjecții: *halal, vai*.

S89. Subliniați cu două linii complementele indirecte și cu o linie elementele lor regente din enunțurile date mai jos. Indicați prin ce părți de vorbire se exprimă complementele indirecte.

- | | |
|------------------------------------|---|
| 1) Vai de cei ignoranți! | 5) El este inteligent, asemenea fratelui. |
| 2) Școala nu este departe de casă. | 6) Se hotărâse a picta. |
| 3) Mă gândesc la ai mei. | 7) Își amintește de copilărie. |
| 4) Avea capul plin de idei. | 8) Își bate joc de alții. |

Soluții:

- | | |
|-------------------------------------|-------------------------|
| a) substantiv provenit din adjectiv | d) pronume demonstrativ |
| b) substantiv comun | e) pronume nehotărât |
| c) pronume posesiv | f) verb la infinitiv |

S90. Creați enunțuri în care să aveți complemente indirecte exprimate prin toate părțile de vorbire flexibile.

S91. Construiți perechi de enunțuri scurte în care să aveți, pe rând, complemente indirecte și attribute exprimate prin substantive (sau substitute ale substantivului) însoțite de prepozițiile: *contra*, *asupra*, *împotriva*, *asemenea*, *potrivit*, *conform*, *grație*, *mulțumită*.

Model: Ei luptă *contra* rutinei. (CI)

Lupta *contra* poluării dă roade. (AS)

S92. Folosiți substantive precedate de prepozițiile *de*, *despre*, *cu*, *la*, *dintre*, cu funcția sintactică de complemente indirecte, în zece enunțuri.

S93. Dați exemple de complemente indirecte multiple, după modelul: *Telefonez Eugeniei și Sandei*.

S94. Creați enunțuri în care să aveți verbe ce pot avea complement direct și complement indirect după modelul: *Dau florile mamei. I le-am trimis*.

S95. Indicați prin ce părți de vorbire se exprimă complementele indirecte din enunțurile următoare și analizați-le.

- | | |
|-----------------------------|---|
| 1) Telefoniez lui Bogdan. | 7) Spune-i altcuiva! |
| 2) Vorbește-i Corinei. | 8) Oferiți-le dulciuri copiilor! |
| 3) Le-am spus ce vor face. | 9) Nu permit nimănui, să-mi vorbească astfel! |
| 4) Lui îi dau ce-am promis. | 10) Propun celor doi să plece. |
| 5) Ne trimițe și nouă ceva. | |
| 6) Mulțumește-i mamei! | |

Soluții:

a) complement indirect exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana I, singular, dativ

b) complement indirect exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, singular, dativ

- c) complement indirect reluat, exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, singular, dativ
- d) complement indirect de anticipare exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, singular, dativ
- e) complement indirect exprimat prin pronume personal, forma accentuată, persoana a III-a, singular, dativ
- f) complement indirect, exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, plural, dativ
- g) complement indirect de anticipare, exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, plural, dativ
- h) complement indirect exprimat prin pronume nehotărât
- i) complement indirect de anticipare, exprimat prin pronume personal, forma neaccentuată, persoana I, plural, dativ
- j) complement indirect exprimat prin pronume personal, forma accentuată, persoana I, plural, dativ
- k) complement indirect exprimat prin pronume negativ
- l) complement indirect exprimat prin numeral cu valoare de substantiv, dativ
- m) complement indirect exprimat prin substantiv propriu, masc., sg., cazul D, articol hotărât
- n) complement indirect, exprimat prin substantiv comun, fem., sg., cazul D
- o) complement indirect exprimat prin substantiv propriu, fem., sg., cazul D
- p) complement indirect exprimat prin substantiv comun, masc., pl., cazul D

S96. Creați o compunere cu titlul *O seară plăcută* în care să aveți cât mai multe complemente indirecte, exprimate prin substantive în dativ și în acuzativ sau prin substitutele substantivului.

COMPLEMENTUL DE AGENT

- Definiți **complementul de agent** și scrieți întrebările la care răspunde acesta.

S97. Realizați construcții în care să aveți predicate verbale exprimate prin verbe la diateza pasivă și complemente de agent exprimate prin substantive, pronume și numere.

S98. Marcați cu simboluri (Sb., C.ag.) subiectele gramaticale și subiectele logice (complementele de agent), din următoarele enunțuri:

- 1) Ei au fost felicitați de profesori.
- 2) Noi vom fi trimiși de părinți la bunici.
- 3) Articolele sunt scrise de Cătălina.
- 4) Hotărârea este luată de toți.
- 5) El a fost crescut de bunici.

S99. Construiți enunțuri în care să aveți complemente de agent subînțelese, după modelul: *Aici va fi pusă o pancartă publicitară.*

S100. Aplicați procedeul sinonimiei sintactice, trecând verbele de la diateza activă la diateza pasivă, marcând prin subliniere complementul de agent.

- 1) Elevii fac experiențe în laborator.
- 2) Monica udă florile.
- 3) Profesorii o apreciază pe Mariana.
- 4) Eu scriu exercițiile.
- 5) Altcineva a reparat mașina.

Model: Experiențele sunt făcute de elevi în laborator.

S101. Realizați zece enunțuri în care să aveți ca element regent al complementului de agent un verb la diateza pasivă, un verb la diateza reflexivă, având sens pasiv, sau un verb la participiu, cu valoare adjectivală.

S102. Subliniați cu o linie complementele de agent și cu două linii elementele regente ale acestora din enunțurile de mai jos:

- 1) Prăjitura este mâncată de copii.
- 2) Excursia a fost organizată de dirigintă.
- 3) Concediul la mare s-a stabilit de părinți.
- 4) Tema scrisă de voi este corectă.
- 5) Poezia recitată de Ramona a fost aplaudată de spectatori.
- 6) Studiile făcute de aceștia se desfășoară în natură.
- 7) Ea n-a fost acceptată de nimeni.

S103. Indicați prin ce se exprimă complementele de agent din exercițiul anterior.

Soluții:

- | | |
|-----------------------|-------------------------|
| a) substantiv propriu | d) pronume demonstrativ |
| b) substantiv comun | e) pronume negativ |
| c) pronume personal | |

S104. Realizați zece enunțuri în care să aveți complemente de agent exprimate prin substantive, substituitele acestuia (pronume, numerale, adjective), în cazul acuzativ. Faceți analiza sintactico-morfologică a complementelor.

S105. Subliniați elementele regente și complementele de agent din enunțurile de mai jos. Indicați prin ce sunt exprimate complementele de agent.

- 1) El este așteptat de antrenor la concurs.
- 2) Imaginea este dominată de Munții Bucegi.
- 3) Înțelepciunea i-a fost dată de experiență.
- 4) Copiii sunt aduși la școală de ea.
- 5) Tortul a fost făcut de aceasta.
- 6) Hotărârea este luată de fiecare.
- 7) Locul n-a fost cumpărat de nimeni.

- 8) Aprecierea este făcută de ai tăi.
- 9) Vă rog, spuneți-mi de cine este compusă această arie!
- 10) Vorba este purtată de te miri cine.
- 11) Scena este aranjată de cei doi.
- 12) Invitația a fost scrisă de primul.
- 13) Noi vom fi antrenați de amândoi.
- 14) Adresa este semnată de nu știu cine.
- 15) Energia este plătită de o treime.
- 16) Premiul a fost obținut de cel mai bun.
- 17) Revista a fost ilustrată de cei mai talentați.

Soluții:

- | | |
|--|---|
| a) substantiv propriu | i) pronume relativ |
| b) substantiv comun | j) locuțiune pronominală |
| c) substantiv provenit din
adjectiv | k) numeral cardinal cu valoare
de substantiv |
| d) pronume personal | l) numeral ordinal cu valoare de
substantiv |
| e) pronume posesiv | m) numeral colectiv |
| f) pronume demonstrativ | n) numeral fracționar |
| g) pronume nehotărât | |
| h) pronume negativ | |

S106. Realizați enunțuri în care să aveți complemente de agent multiple, după modelele: *El este răsfățat de părinți și de bunici.*; *Meciul a fost susținut de echipa Franței și de echipa Italiei.*

S107. Realizați construcții cu verbe la diateza pasivă, care au complemente de agent subînțelese, după modelele: *Au fost spuse multe la consiliul profesoral.*; *Au fost amenajate spațiile verzi.*

S108. Scrieți o compunere inspirată din viața cotidiană în care să aveți cât mai multe complemente de agent.

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE LOC

• Definiți **complementul circumstanțial de loc** și scrieți întrebările la care răspunde acesta.

S109. Exemplificați, în enunțuri scurte, complemente circumstanțiale de loc care să exprime punctul de plecare, punctul de sosire, direcția, locul desfășurării acțiunii sau limita între două puncte.

S110. Precizați valoarea morfologică a elementelor regente ale complementelor circumstanțiale de loc subliniate în enunțurile:



- 1) Pădurea este pe coline.
- 2) Ei ajung la stadion.
- 3) Ana a fost trimisă la Braşov.
- 4) A ajuns mare chirurg la Cluj.
- 5) A şters-o la scăldat.
- 6) Şi-a adus aminte de servietă la metrou.

- 7) Haideţi acolo!
- 8) Găina cotcodac din pod.
- 9) Na, să ai de drum, acolo!
- 10) Doresc a pleca la munte.
- 11) Tabloul se află deasupra biroului.

Soluții:

- | | |
|---|---------------------------------------|
| a) verb predicativ <i>a fi</i> | e) verb predicativ la infinitiv |
| b) verb predicativ la diateza activă | f) substantiv |
| c) verb predicativ la diateza pasivă | g) locuțiune verbală |
| d) verb predicativ la diateza reflexivă | h) interjecție cu valoare predicativă |

S111. Aceleași cerințe ca la exercițiul anterior.

- 1) Puneți fișele deasupra!
- 2) Îmi place a locui pe Valea Prahovei.
- 3) S-au întâlnit, urcându-se în tren.
- 4) El a pornit la vânat prin pădure.
- 5) Am terminat de transcris în caiet.
- 6) Carmen a fost dusă la munte.
- 7) Râdea, dându-se de-a rostogolul prin iarbă.
- 8) N-am ajuns niciunde.
- 9) În parc l-a prins cu cioara vopsită.
- 10) Haidem la cireșe!

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) verb la infinitiv | g) locuțiune verbală cu verb la gerunziu |
| b) verb la imperativ | h) interjecție cu valoare predicativă |
| c) verb la gerunziu | i) verb predicativ, diateza activă |
| d) verb predicativ la diateza pasivă | |
| e) verb la supin | |
| f) locuțiune verbală cu verb la indicativ | |

S112. Subliniați complementele circumstanțiale de loc din enunțurile de mai jos și indicați prin ce părți de vorbire sunt exprimate.

- | | |
|---------------------------------------|------------------------------------|
| 1) Acasă erau arome de mere și gutui. | 7) Nu știu încotro a plecat. |
| 2) Am plecat de la munte la mare. | 8) Dincolo de parc se află lacul. |
| 3) Au sosit de la plajă. | 9) La nord găsiți o cabană. |
| 4) Ele au venit până aici. | 10) Pleacă spre Braşov. |
| 5) Mergem spre aeroport. | 11) Din loc în loc vezi margarete. |
| 6) În fața casei este o peluză verde. | 12) Mă îndrept spre dumneavoastră. |

Soluții:

- a) substantiv propriu precedat de prepoziție
- b) substantiv comun precedat de prepoziție / locuțiune prepozițională
- c) adverb de loc
- d) locuțiune adverbială de loc
- e) prepoziție + substantiv + prepoziție + substantiv
- f) prepoziție + adverb de loc
- g) prepoziție + pronume de politețe

S113. Creați enunțuri în care să aveți complemente circumstanțiale de loc, exprimate prin substantive sau pronume și locuțiunile acestora, precedate de prepoziții sau locuțiuni prepoziționale precum: *în, din, prin, către, dintre, între, înspre, întru, la, printre, lângă, pe, pe la, de pe la, după, de după, pe după, pe lângă, până către, până pe, până la, până spre, peste, sub, aproape de, alături de, departe de, dincolo de, dincoace de, din sus de, din jos de, deasupra, dinlăuntrul, dinapoia, din fața* etc.

S114. Indicați prin ce se exprimă complementele circumstanțiale de loc din enunțurile de mai jos:

- | | |
|--|--|
| 1) Ne-am dus dincolo de parc. | 9) Nu mergem la nimeni. |
| 2) S-a oprit înainte de semafor. | 10) Către cine îți îndrepti atenția? |
| 3) Nu plecăm niciunde. | 11) Văd către cine aleargă. |
| 4) Rămâne alături de mine. | 12) Știu către ce se îndreaptă. |
| 5) Înaintea lui se afla un prieten. | 13) Cu încăpățânarea ajunge te
miri unde. |
| 6) În fața acesteia s-a intimidat. | 14) Cheile sunt la ei. |
| 7) În fiecare există un ideal. | 15) Plec la ai mei. |
| 8) Deasupra tuturor este mâna
destinului. | |

Soluții:

- a) locuțiune prepozițională + substantiv comun
- b) prepoziție + pronume personal
- c) locuțiune prepozițională + pronume demonstrativ
- d) prepoziție + pronume nehotărât
- e) prepoziție + pronume negativ
- f) prepoziție + pronume interogativ
- g) prepoziție + pronume relativ
- h) locuțiune prepozițională + pronume personal
- i) adverb de loc compus
- j) locuțiune adverbială de loc
- k) prepoziție + pronume posesiv

S115. Creați enunțuri în care să existe complemente circumstanțiale de loc exprimate prin adverbe și locuțiuni adverbiale de loc.



S116. Scrieți cinci enunțuri în care să aveți complementele circumstanțiale de loc în dativ, după modelele:

Nu se mișca *locului*.

S-ar așterne *pământului* de durere.

S117. Creați enunțuri în care să aveți complementele circumstanțiale de loc simple, complementele circumstanțiale de loc multiple și complementele circumstanțiale de loc dezvoltate, după modelele:

1) Vara merge *la munte și la mare*. (complement circumstanțial de loc multiplu)

2) Se oprea *la unul, la altul, ba ici, ba colea*. (complement circumstanțial de loc dezvoltat)

S118. Indicați prin ce sunt exprimate complementele circumstanțiale de loc din enunțurile de mai jos:

1) Merg oriunde.

2) Se aprind focuri de pe un munte pe altul.

3) Dorim să ajungem cât mai departe.

4) În susul râului este o cascadă.

5) Spre vârful dealurilor văd pădurea de fagi.

6) În mijlocul parcului se află un brad uriaș.

7) Îmi închipui unde se varsă râul.

8) Mergem încotro nimerim.

9) Văd din loc în loc cireși înfloriți.

10) Orișunde te uiți, vezi păduri.

Soluții:

a) substantiv comun precedat de prepoziție

b) adverb de loc

c) adverb de loc

d) locuțiune adverbială de loc

e) adverb relativ

f) locuțiune prepozițională+substantiv

g) prepoziție + locuțiune substantivală.

h) pronume nehotărât

i) prepoziție + substantiv + pronume nehotărât

S119. Creați enunțuri în care să aveți complementele circumstanțiale de loc, exprimate prin substantive comune sau proprii, precedate de locuțiuni prepoziționale, ca: *aproape de, dincolo de, departe de, de jur împrejur, înainte de, în jur, în fața, în spate, în josul, în susul, în stânga, în dreapta*, sau exprimate prin adverbele din care provin unele din aceste locuțiuni.

Model: 1) Cântecul răsună departe.

2) El sta departe de ai săi.

3) Grădina se întinde înaintea ochilor mei.

4) El merge înainte.

S120. Redactați o compunere, având ca temă vacanța de primăvară, în care să folosiți cât mai multe complementele circumstanțiale de loc.

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE TIMP

• Definiți **complementul circumstanțial de timp** și enumerați întrebările la care răspunde.

S120. Realizați enunțuri în care să aveți complemente circumstanțiale de timp, care să arate momentul acțiunii, durata acțiunii, începutul sau sfârșitul acțiunii, limita în timp a acțiunii, repetarea acțiunii sau frecvența acesteia.

S122. Faceți clasificarea semantică a complementelor circumstanțiale de timp din enunțurile de mai jos, după criteriile menționate la exercițiul precedent, și indicați prin ce se exprimă acestea.

- | | |
|---|--|
| 1) Astăzi merg la teatru. | 6) A sosit la prânz. |
| 2) A plecat devreme. | 7) Până acum a fost cald. |
| 3) De mâine îmi schimb stilul de viață. | 8) De la început și până la sfârșit a procedat bine. |
| 4) Vara, el a călătorit mult. | 9) Îmi telefonează de două ori. |
| 5) Tot timpul citește. | 10) Zi de zi face sport. |

Soluții:

- | | |
|------------------------------|------------------------------------|
| A) adverb de timp | B) locuțiune adverbială de timp |
| a) momentul acțiunii | e) începutul și sfârșitul acțiunii |
| b) începutul acțiunii | f) repetarea acțiunii |
| c) limita în timp a acțiunii | g) frecvența acțiunii |
| d) durata acțiunii | |

S123. Subliniați cu o linie elementele regente ale complementelor circumstanțiale de timp și cu două linii complementele circumstanțiale de timp, din enunțurile de mai jos. Indicați prin ce se exprimă acestea.

- 1) Acum îmi place altceva.
- 2) Plecăm mâine.
- 3) S-a săturat de alergat până noaptea.
- 4) Dorim a pleca după-amiază.
- 5) O sfeclește din când în când.
- 6) O ia la sănătoasa înainte de a-l prinde.
- 7) S-a remarcat din școală.
- 8) Iat-o acum pe Gabriela!
- 9) Na-ți acum restul!
- 10) Vezi-ți de ale tale mâine!
- 11) Întâlnind fata, a rugat-o să-l aștepte mâine.
- 12) Scrie-mi înainte de a pleca!

Soluții:

I. complementele circumstanțiale de timp:

- a) adverb de timp
- b) locuțiune adverbială de timp

- c) locuțiune prepozițională + verb la infinitiv
- d) prepoziție + substantiv
- e) verb la gerunziu

II. elemente regente:

- a) verb predicativ la diateza activă, la indicativ
- b) verb predicativ la diateza reflexivă, la indicativ
- c) verb la gerunziu
- d) verb la supin
- e) locuțiune verbală
- f) interjecție
- g) verb la infinitiv
- h) locuțiune prepozițională + verb la infinitiv
- i) verb predicativ la imperativ (diateza activă)
- j) verb predicativ la conjunctiv

S124. Creați, în scris, enunțuri scurte, în care complementele circumstanțiale de timp să fie exprimate prin substantive sau substitutele acestora, în genitiv și în acuzativ, precedate de prepoziții sau locuțiuni prepoziționale ce poartă marca semantică a timpului.

S125. Indicați oral prin ce se exprimă complementele circumstanțiale de timp din enunțurile:

- 1) Ajungeți înaintea tuturor.
- 2) În jurul prânzului sosesc elevii.
- 3) Aici este multă liniște în mijlocul nopții.
- 4) Mă scol înaintea alor mei.
- 5) În cursul călătoriei a văzut multe lucruri interesante.
- 6) Înaintea lor a sosit arbitrul.
- 7) Duminică ne odihnim.
- 8) Înainte de tine a fost invitată Adriana.
- 9) Până la aceasta, nu am avut alte obstacole.
- 10) Sosește odată cu seara.
- 11) Va pleca înaintea celor doi.

Soluții:

- a) locuțiune prepozițională + substantiv
- b) prepoziție/ locuțiune prepozițională + pronume personal
- c) prepoziție + pronume posesiv
- d) prepoziție + pronume demonstrativ
- e) prepoziție + pronume nehotărât
- f) prepoziție + numeral ordinal
- g) adverb
- h) locuțiune adverbială de timp

S126. Creați enunțuri în care să aveți complemente circumstanțiale de timp, exprimate prin substantive sau substituturile acestora, aflate în cazul acuzativ, precedate de prepozițiile *la, de, pe, de la, din, după, spre, înspre, între, peste, până, până la, până pe la, până prin* sau locuțiunile prepoziționale *aproape de, în jur de, până în jur de, înainte de, în timp de, în vreme de, odată cu, totodată cu*.

S127. Recunoașteți complementele circumstanțiale de timp din enunțurile de mai jos și indicați prin ce sunt exprimate.

- | | |
|---|-------------------------------------|
| 1) Seară de seară ascultăm un concert. | 6) Atunci l-a crezut. |
| 2) Din când în când plouă. | 7) Poate sosește te miri când. |
| 3) Ori de câte ori ninge, copiii se bucură. | 8) Au înțeles mai pe urmă adevărul. |
| 4) Vara mergem în tabără. | 9) Vine când se hotărăște. |
| 5) Îți va restitui totul cine știe când. | 10) Nu te trezi cu noaptea în cap! |

Soluții:

- a) adverb de timp
b) locuțiune adverbială de timp

S128. Exprimați complementul circumstanțial de timp prin adjectiv calificativ în zece enunțuri.

- Model:** 1) Ne știm de mici.
2) S-a stins de tânără.

S129. Puneți verbele *a pleca, a vedea, a ieși, a întâlni* la infinitiv (precedate de prepoziții) și la gerunziu și alcătuiți enunțuri în care acestea să aibă funcția de complement circumstanțial de timp.

S130. Identificați complementele circumstanțiale de timp și precizați partea de vorbire prin care sunt exprimate:

- 1) Am închis cartea înainte de a adormi.
- 2) Mai este până a veni vara.
- 3) Până a veni Angela, el plecase.
- 4) A plecat până a ploua.
- 5) Întorcându-se, m-a zărit și el.
- 6) Citind, a văzut reclama.
- 7) Înainte de a veni tu, am văzut un film.
- 8) Înramat, tabloul a fost pus la loc.
- 9) Lucrurile odată aranjate, am trecut la treabă.
- 10) Traseul fiind stabilit, am pornit la drum.

Soluții:

- | | |
|-------------------------------------|--------------------------------------|
| a) construcție cu verb la infinitiv | d) construcție cu verb la participiu |
| b) verb la gerunziu | e) construcție cu verb la gerunziu |
| c) verb la participiu | |

S131. Realizați enunțuri cu construcții participiale și infinitivale, cu valoare temporală, ca cele de la exercițiul precedent.

NOTĂ: Aceste construcții, având verbul la un mod nepersonal, nu sunt propoziții subordonate complementive circumstanțiale de timp.

S132. Introduceți în compunerea *Un sfârșit de săptămână amuzant* cât mai multe complemente circumstanțiale de timp.

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE MOD

• Definiți **complementul circumstanțial de mod** și scrieți întrebările la care răspunde.

S133. Construiți enunțuri în care complementul circumstanțial de mod să determine: un verb (la mod personal sau nepersonal), un adverb, un adjectiv, o interjecție, locuțiuni (verbale, adverbiale, adjectivale, interjecționale). Indicați prin săgeți elementul regent.

S134. Subliniați cu o linie elementul regent și cu două complementul circumstanțial de mod, din enunțurile date mai jos și precizați părțile de vorbire prin care se exprimă complementul circumstanțial de mod în fiecare enunț.

- 1) Cânta frumos.
- 2) Scrieți repede!
- 3) Merge încet, băgând de seamă orice mișcare.
- 4) Nemaiputând trăi în nesiguranță, a dorit explicații.
- 5) Și-a adus aminte de voie, de nevoie că are o datorie.
- 6) Bagi repede de seamă totul!
- 7) Lute, își luă tălpășița.
- 8) Azi, mai mult ca niciodată, suntem fericiți.
- 9) Haideți repede la masă!
- 10) El bătu cioc-cioc, la ușă.

Soluții:

- | | |
|--|-------------------------|
| a) adverb | d) locuțiune adverbială |
| b) verb la gerunziu | e) interjecție repetată |
| c) locuțiune verbală cu verb la gerunziu | |

S135. Creați enunțuri, în care complementul circumstanțial de mod să fie exprimat prin: substantive și substituatele acestora în genitiv, dativ, acuzativ, prin adverbe și locuțiuni adverbiale de mod, prin verbe la modurile nepersonale și prin interjecții.



S136. Recunoașteți complementele circumstanțiale de mod din enunțurile date mai jos și faceți oral analiza sintactico-morfologică a acestora.

- | | |
|---|--|
| 1) Înotătorul lupta contra curentului. | 12) Fulgii cad sub formă de steluțe. |
| 2) S-au raliat împotriva mea. | 13) Am învățat mai mult. |
| 3) Au procedat conform instrucțiunilor. | 14) Muncește întreit și câștigă înzecit. |
| 4) Au reacționat contrar așteptărilor. | 15) Au plecat fără nimic. |
| 5) Te-ai descurcat potrivit momentului. | 16) A mers fără a zâmbi. |
| 6) S-a înnorat a ploaie. | 17) Învăță cât doi ca să fie primul. |
| 7) A trecut râul fără probleme. | 18) I-am trimis pe nepregătite. |
| 8) Soarta l-a lovit crâncen. | 19) Vorbești degeaba, nu aude nimic. |
| 9) S-a purtat copilărește. | 20) Ai visat destul, acum muncește serios! |
| 10) Nu vorbi fără rațiune! | |
| 11) A procedat ca atare. | |

Soluții:

- a) substantiv în genitiv precedat de prepoziție
- b) substantiv în dativ precedat de prepoziție
- c) substantiv în acuzativ precedat de prepoziție
- d) adverb provenit din adjectiv
- e) locuțiune adverbială de mod
- f) numeral multiplicativ
- g) numeral cardinal precedat de adverb
- h) adverb format cu sufixul -ește
- i) prepoziție + substantiv
- j) adverb de mod
- k) adverb de mod+ numeral
- l) prepoziție + pronume personal
- m) prepoziție + verb la infinitiv

S137. Indicați prin ce se exprimă complementele circumstanțiale de mod din enunțurile:

- | | |
|---|---|
| 1) L-a rugat de trei ori să-i scrie. | 12) Îl aud strigând. |
| 2) Ți-au spus a mia oară că tu n-ai dreptate. | 13) Privește cu băgare de seamă. |
| 3) S-a descurcat bine, cât de cât. | 14) Pornește cu voioșie la drum. |
| 4) A știut binișor. | 15) A învățat pe de rost toate regulile. |
| 5) A plecat pe nepusă masă. | 16) Scrie repede și bine textul. |
| 6) Înainta târâș-grăpiș prin lan. | 17) A mers pas cu pas și cot la cot cu ea. |
| 7) Venea pâș, pâș prin pădure. | 18) Fără a se mișca, elevii priveau cu interes totul. |
| 8) A scris fără a face o greșeală. | 19) Cum vorbești? |
| 9) S-a prezentat fără a ști lecția. | 20) Observ cum vorbesc elevii. |
| 10) Intră dansând în scenă. | |
| 11) S-a ridicat pe vârfuri. | |

Soluții:

- | | |
|--------------------------------|-----------------------------------|
| a) adverb | f) prepoziție + verb la infinitiv |
| b) locuțiune adverbială de mod | g) adverb interogativ |
| c) interjecție | h) adverb relativ |
| d) numeral adverbial | |
| e) verb la gerunziu | |

S138. Realizați construcții infinitivale și participiale în care să aveți complementele circumstanțiale de mod, după modelele:

- 1) Trăiește fără a-și bate capul cu ceva.
- 2) Îl vede dând din colț în colț.

S139. Scrieți o compunere cu titlul *O drumeție în pădure*, folosind cât mai multe complementele circumstanțiale de mod.

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE CAUZĂ

• Definiți **complementul circumstanțial de cauză** și scrieți întrebările la care răspunde.

S140. Construiți enunțuri prin care să exemplificați elementele regente ale complementelor circumstanțiale de cauză (verbe la moduri personale și nepersonale, adjective, adverbe, interjecții, locuțiuni).

S141. Indicați prin ce se exprimă complementele circumstanțiale de cauză din enunțurile:

- 1) Suferă de o boală necunoscută.
- 2) Ajungând seara, am renunțat a mai lucra.
- 3) De idealist, s-a luptat cu morile de vânt.
- 4) Băgându-și mințile în cap, acum vede altfel totul.
- 5) Ne e greu din cauza iernii.
- 6) Privea mânios din cauza altcuiva.
- 7) Se descurca bine datorită slujbei bune.
- 8) Canarul zvrr... pe fereastră, din cauza pisicii.
- 9) Ușa poc! din cauza curentului.
- 10) De nebnatec, nu-și găsea astâmpărul.

Soluții:

- a) prepoziție + substantiv în acuzativ
- b) prepoziție + substantiv în genitiv
- c) locuțiune prepozițională + substantiv în genitiv
- d) locuțiune prepozițională + pronume nehotărât în genitiv
- e) locuțiune verbală cu verb la gerunziu
- f) verb la gerunziu
- g) prepoziție + adjectiv
- h) prepoziție + substantiv în dativ

S142. Realizați enunțuri în care să aveți complemente circumstanțiale de cauză exprimate prin: substantive sau substituttele acestora, în genitiv, dativ, acuzativ, precedate de prepoziția *de* sau de locuțiunile prepoziționale *din cauza*, *din pricina*; verbe la infinitiv, gerunziu sau participiu cu valoare adjectivală; adjective și locuțiuni adjectivale.

S143. Subliniați complementele circumstanțiale de cauză din enunțurile date mai jos. Precizați partea de vorbire prin care sunt exprimate.

- 1) S-au produs inundații, din cauza ploilor abundente.
- 2) Din pricina zăpezii, în munți au loc avalanșe.
- 3) A întârziat din pricina Emiliei.
- 4) Din cauza lui, avem rezultate mai puțin bune.
- 5) Din pricina unora, am irosit concediul.
- 6) Suferă din cauza celor trei.
- 7) De urâtă, n-o lua nimeni.
- 8) Tatăl s-a îmbolnăvit de supărare.
- 9) De suferință i-a cedat inima.
- 10) A făcut varice, de stat mult în picioare.

Soluții:

- a) locuțiune prepozițională + substantiv comun în genitiv
- b) locuțiune prepozițională + substantiv propriu în genitiv
- c) locuțiune prepozițională + pronume nehotărât în genitiv
- d) locuțiune prepozițională + numeral în genitiv, cu valoare de substantiv
- e) prepoziție + substantiv în acuzativ
- f) prepoziție + adjectiv
- g) verb la supin
- h) locuțiune prepozițională + pronume personal în genitiv

S144. Subliniați complementele circumstanțiale de cauză din enunțurile de mai jos și indicați prin ce sunt exprimate:

- 1) De mânie, voia să strice totul.
- 2) De tristă, n-o mai asculta nimeni.
- 3) I-a supărat pe toți, cu răutatea sa.
- 4) De necaz, a părăsit locul.
- 5) Cu atâta durere, nu-i de trăit.
- 6) De prea mult zel în muncă, a obosit.
- 7) Pentru obraznicia ta, meriți a fi pedepsit.
- 8) A răgușit de atâta vorbit.
- 9) De bucuros, îi râdeau ochii.
- 10) Scriind schema, a înțeles totul mai bine.
- 11) Călătorind, a văzut multe.
- 12) Certat, el a lăsat capul în jos.
- 13) Este fericit de a se întâlni cu noi.
- 14) Fiind foarte apreciat, a fost avansat.

Soluții:

- a) prepoziție + substantiv
- b) prepoziție + adjectiv
- c) prepoziție + verb la infinitiv
- d) prepoziție + verb la supin
- e) verb la gerunziu, la diateza activă
- f) verb la gerunziu, la diateza pasivă
- g) verb la participiu

S145. Scrieți câte două enunțuri în care să aveți complemente circumstanțiale de cauză simple, multiple sau dezvoltate, după modelele:

- 1) Tremura *de frică*.
- 2) Pomii au avut de suferit *din cauza frigului și a înghețului*.
- 3) A venit devreme, *fiindu-i teamă de părinții lui*.

S146. Povestiți o întâmplare de la școală sau din timpul vostru liber, folosind complemente circumstanțiale de cauză.

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE SCOP

• Definiți complementul circumstanțial de scop și scrieți întrebările ce se pun elementului regent pentru a-l descoperi.

S147. Subliniați diferit, în enunțurile de mai jos, elementele regente și complementele circumstanțiale de scop. Indicați prin ce se exprimă complementele circumstanțiale de scop.

- 1) Am dat sfaturi pentru rezolvarea acestor probleme.
- 2) A fost plecată după adunat căpșuni.
- 3) Se străduiește pentru a-și câștiga existența.
- 4) L-am ajutat pentru a trece de această perioadă dificilă.
- 5) S-a prezentat la medic, cu scopul de a începe tratamentul.

Soluții:

- a) prepoziție + substantiv
- b) prepoziție + verb la infinitiv
- c) locuțiune prepozițională + verb la infinitiv
- d) verb la supin

S148. Realizați enunțuri în care să aveți complemente circumstanțiale de scop care să determine un verb sau o locuțiune verbală, la moduri personale și nepersonale, și o interjecție.

S149. Realizați enunțuri cu complemente circumstanțiale de scop exprimate prin: substantive sau substituitele acestora, la genitiv și acuzativ, verbe la infinitiv și supin, adverbale și locuțiuni adverbale.

S150. Indicați prin ce se exprimă complementele circumstanțiale de scop din enunțurile:

- 1) Am făcut o mapă didactică, în scopul strângerii de material ilustrativ.
- 2) În vederea obținerii diplomei, el a învățat mult.
- 3) Citesc ziarele în scopul documentării.
- 4) S-a dus la Mihai după o dischetă.
- 5) Am plecat la târg după cumpărături.
- 6) Scriu cartea spre binele elevilor.
- 7) Acționez spre binele acestora.
- 8) Dă-mi fotografia spre păstrare!
- 9) La ce ai pregătit toate aceste cărți?
- 10) La ce s-au dus la magazin?

Soluții:

- a) prepoziție + substantiv
- b) prepoziție + pronume interogativ
- c) locuțiune prepozițională + substantiv

S151. Indicați părțile de vorbire prin care se exprimă complementele circumstanțiale de scop din enunțurile de mai jos:

- 1) A mers pentru a cumpăra o vestă.
- 2) Au perseverat spre a fi apreciați de ceilalți.
- 3) A venit la mine, cu scopul de a-l ajuta.
- 4) Ea s-a dus la adunat flori.
- 5) Ne-am pregătit pentru vânat.
- 6) Ți-am oferit dicționarul, pentru a face tema.
- 7) Am pus la înmuiat o față de masă.
- 8) A vorbit pentru a ne impresiona.
- 9) Nu vine spre a ne certa, ci spre a ne învăța ceva.
- 10) Pentru citit, trebuie să ai timp.

Soluții:

- a) prepoziție + verb la infinitiv, diateza activă
- b) prepoziție + verb la infinitiv, diateza pasivă
- c) locuțiune prepozițională + verb la infinitiv
- d) verb la supin
- e) prepoziție + verb la participiu cu valoare de substantiv

S152. Identificați complementele circumstanțiale de scop și precizați prin ce sunt exprimate.



- 1) A suflat dinadins, spre a crea confuzie.
- 2) Pentru a înțelege filmul, a cumpărat cartea.
- 3) Ți-a vorbit într-adins politicos, spre a te câștiga.
- 4) A învățat pentru a reuși.

Soluții:

- | | |
|-------------------------|-----------------------------------|
| a) adverb | c) prepoziție + verb la infinitiv |
| b) locuțiune adverbială | d) locuțiune conjuncțională |

S153. Creați enunțuri în care să aveți complemente circumstanțiale de scop simple, multiple, dezvoltate, după modelele:

- 1) *Învăță pentru a reuși.*
- 2) *Învăță pentru a înțelege și a aplica teoria în practică.*
- 3) *Ei s-au străduit pentru a face o impresie bună și a fi bine clasați.*

S154. Scrieți compunerea *Viitorul meu* în care să aveți complemente circumstanțiale de scop.

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL CONCESIV

• Definiți complementele circumstanțiale concesive și precizați la ce întrebări răspund.

S155. Realizați patru enunțuri în care complementele circumstanțiale concesive să determine un verb sau un adjectiv.

Modele:

- 1) *Ele se arătau mulțumite în ciuda rezultatelor.*
- 2) *Rămase în vagon, cu toată aglomerația.*
- 3) *Și supărat, el tot zâmbea.*

S156. Identificați complementele circumstanțiale concesive și indicați prin ce sunt exprimate.

- 1) Este optimist, în pofida diagnosticului.
- 2) Deși atent, nu a văzut culoarea semaforului.
- 3) Cu toată munca, nu s-a ales cu nimic.
- 4) În ciuda unora, el a ieșit primul.
- 5) În ciuda cui nu participi la meci?
- 6) În ciuda celor afirmate, el este bine.
- 7) Cu toată prudența, el tot greșește drumul.
- 8) Cu toată alergătura, n-a beneficiat de nimic.
- 9) Chiar inspector, el tot amabil rămâne.
- 10) Chiar doctor, el tot s-a îmbolnăvit.

- 11) Nici cu miere, siropul tot nu-și schimbă gustul.
- 12) Cu toată evidența, nu recunoaște adevărul.
- 13) Contrar sfaturilor primite, face tot ce știe.
- 14) Chiar bolnav, tot vine la școală.
- 15) Cu toate rezultatele, Mirel tot nu-i apreciat.

Soluții:

- a) prepoziție + substantiv
- b) locuțiune prepozițională + substantiv
- c) locuțiune prepozițională + substantiv provenit din verb la participiu
- d) adverb + substantiv
- e) locuțiune prepozițională + pronume nehotărât
- f) locuțiune prepozițională + pronume interogativ
- g) adverb + adjectiv
- h) conjuncție + adjectiv

S157. Indicați părțile de vorbire prin care sunt exprimate complementele circumstanțiale concesive din enunțurile:

- 1) Fără a vedea indicația, el tot a tras pe dreapta.
- 2) Fără a face vreun efort, el este tot primul în clasă.
- 3) Chiar învățând, tot n-a reținut nimic.
- 4) Nici mort, nu spune nimic.
- 5) Și ignorate, talentele răzbat până la urmă.
- 6) Și vinovat, el tot nu recunoaște nimic.

Soluții:

- a) prepoziție + verb la infinitiv
- b) prepoziție + locuțiune verbală
- c) adverb + verb la gerunziu
- d) adverb + adjectiv

S158. Creați câte trei enunțuri în care să aveți complemente circumstanțiale concesive simple, multiple și dezvoltate după modelele:

- 1) *Chiar trează, tot visează.*
- 2) *Și cercetate și analizate, anumite fenomene ale naturii rămân un mister.*
- 3) *Nu vei cunoaște adevărul, nici citind toată presa.*

S159. Scrieți o compunere cu titlul *Familia mea* în care să aveți complemente circumstanțiale concesive.

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL CONSECUTIV

• Definiți **complementul circumstanțial consecutiv** și scrieți întrebările la care răspunde.

S160. Analizați oral, sintactico-morfologic, complementele circumstanțiale consecutive din enunțurile date mai jos.

- 1) Învățătoarea recită frumos, spre bucuria copiilor.
- 2) Scrie poezii spre mulțumirea sa.
- 3) E prea tânăr pentru a renunța la toate speranțele.
- 4) Cei doi au tot citit ajungând la o foarte bună cunoaștere a operei poetului.
- 5) S-au stabilit în acest oraș, spre mulțumirea tuturor.
- 6) A studiat prea mult pentru a accepta așa ceva.
- 7) E prea fericit pentru a nu vedea ce este rău.
- 8) A muncit mult, reușind repararea motorului.
- 9) Învăță prea puțin pentru a face față acestei școli.
- 10) S-a străduit prea mult pentru a nu obține postul dorit.

S161. Realizați enunțuri în care să aveți complemente circumstanțiale consecutive exprimate prin substantive abstracte, în acuzativ, cu prepozițiile *spre, până la*, sau exprimate prin verbe la infinitiv sau gerunziu, precedate de prepoziții.

- Model:**
1. A muncit pentru asta *până la epuizare*.
 2. Au ajuns prea departe *pentru a se întoarce* astăzi.

S161. Indicați prin ce se exprimă complementele circumstanțiale consecutive din enunțurile de mai jos:

- 1) Rămân acasă, spre plăcerea lor.
- 2) Se duce la teatru, spre încântarea ei.
- 3) A ajuns doctor, spre bucuria alor săi.
- 4) Am învățat până la epuizare.
- 5) În ultima vreme frații se înțeleg de mai mare dragul.
- 6) A alergat foarte bine, ajungând la timp.
- 7) S-a vindecat repede, spre fericirea mea.
- 8) S-a stabilit în altă țară, mahnindu-și părinții.
- 9) Este prea devreme pentru a ști rezultatele finale.
- 10) Am găsit loc, spre norocul meu.

Soluții:

- a) prepoziție + substantiv
- b) prepoziție + verb la infinitiv
- c) locuțiune adverbială
- d) verb la gerunziu

S163. Dați valoare de complemente circumstanțiale consecutive locuțiunilor: *până la lacrimi, până la sânge, până la epuizare, de mai mare dragul, de moarte.*

S164. Scrieți enunțuri în care să aveți complemente circumstanțiale consecutive simple, multiple, dezvoltate.

Modele:

- 1) Acum comunicăm *de minune*.
- 2) Munca lui statornică a fost suficientă spre *a termina* studiile și *a ajunge* atât de sus.
- 3) După toate acestea ei muncesc *de mai mare dragul*.

S165. Scrieți o compunere cu titlul *Pregătirea examenelor* în care să aveți complemente circumstanțiale consecutive.

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL CONDIȚIONAL

• Definiți **complementul circumstanțial condițional** și scrieți la ce întrebări răspunde acesta.

S166. Exprimați condiția sau ipoteza cu ajutorul complementelor circumstanțiale condiționale, în zece enunțuri.

S167. Subliniați diferit complementele circumstanțiale condiționale și elementele lor regente. Indicați prin ce se exprimă primele, în enunțurile de mai jos.

- 1) Numai învățând logic, veți înțelege.
- 2) În locul vostru, aș fi mai atent.
- 3) În caz de pericol, spargeți geamul!
- 4) În caz de nevoie, telefonați-ne!
- 5) Doar fardată, ea pare frumoasă.
- 6) Bluza se calcă doar umezită.
- 7) Repetând și reținând tot, vei lua examenul.
- 8) În locul profesoarei și al dirigintei, eu le-aș da o notă mai mare.
- 9) În locul lui, chemam alt profesor.
- 10) În caz de întârziere, schimbați traseul.

Soluții:

- a) locuțiune prepozițională + substantiv
- b) locuțiune prepozițională + pronume personal
- c) locuțiune prepozițională + adjectiv demonstrativ
- d) adverb + adjectiv
- e) adverb + verb la gerunziu
- f) verb la gerunziu

S168. Identificați complementele circumstanțiale condiționale și indicați prin ce sunt exprimate.

- 1) Cu această condiție accepta invitația.
- 2) Fără a plăti telefonul, nu mai poți vorbi.
- 3) Cumpărând mașina, va călători mult.
- 4) În locul fiecăruia, ar scrie mai mult.
- 5) Lucrând, ar căpăta experiență.
- 6) Citită, revista pare amuzantă.
- 7) Vino repede, altfel pierzi trenul!
- 8) la baterii, altminteri n-o să meargă ceasul!

Soluții:

- a) prepoziție + substantiv
- b) prepoziție + verb la infinitiv
- c) locuțiune prepozițională + pronume nehotărât
- d) adjectiv provenit din verb la participiu
- e) verb la gerunziu
- f) adverb

S169. Subliniați complementele circumstanțiale condiționale din enunțurile de mai jos și indicați felul lor.

- 1) Tradus, romanul ar avea mult succes.
- 2) Citită și răscită, lucrarea a fost memorată.
- 3) Pregătit cu grijă de bunica mea, tortul i-ar impresiona pe toți.

Soluții:

- a) complement circumstanțial condițional simplu
- b) complement circumstanțial condițional multiplu
- c) complement circumstanțial condițional dezvoltat

S170. Realizați o compunere cu titlul *Viitorul meu* în care să introduceți cât mai multe complemente circumstanțiale condiționale.

Sintaxa propoziției

S9: 1-a, 2-c, 3-h, 4-e, 5-c, 6-b, 7-d, 8-f, 9-f, 10-h

S11: 1-b, 2-d, 3-b, 4-h, 5-i, 6-d, 7-j, 8-a, 9-k, 10-d, 11-l, 12-m

S12: 1-a,b, 2-a,b, 3-a,b, 4-a,b, 5-a,b, 6-a,b, 7-a,b, 8-a,b, 9-a,b,b, 10-a,b

S15: 1-b, 2-a, 3-e, 4-f, 5-i, 6-h, 7-i, 8-j, 9-d, 10-a

Subiectul

S21: 1-b,b, 2-a, 3-a, 4-a, 5-a, 6-b, 7-b, 8-a, 9-a, 10-b

S23: 1-a, 2-b, 3-b, 4-p, 5-i, 6-a, 7-k, 8-e, 9-c, 10-l, 11-l, 12-m, 13-o,r, 14-o, 15-e, 16-e, 17-f, 18-f, 19-l, 20-z, 21-u, 22-t, 23-s, 24-d, 25-n, 26-b, 27-f, 28-g, 29-h, 30-s

S26: 1-a, 2-a, 3-a, 4-e, 5-b, 6-b, 7-b, 8-b, 9-d, 10-c, 11-b, 12-d, 13-b, 14-d

Predicatul verbal

S29: 1-este recomandată (b), 2-învață (a), 3-se știe (a), 4-văd (a), 5-place (a), 6-este (a), 7-s-a dat (a), 8-și-a dat seama (e), 9-cheamă (a), 10-fără îndoială (d); va reuși (a), 11-se bat (a), 12-iată (f); vine (a), 13-sunt trimiși (b), 14-desigur (c); și-a adus aminte (e), 15-trei propoziții eliptice de predicat

S31: 1-b,f, 2-a,f, 3-d,c, 4-a,e, 5-a,f, 6-d,f, 7-c,e, 8-c,f, 9-c,e, 10-c,f

S33: 1-a, 2-a, 3-a,a, 4-a, 5-b, 6-d,a, 7-b,a, 8-c,a, 9-a, 10-a, 11-c,a

Predicatul nominal

S36: 1-a, 2-d, 3-e, 4-e, 5-k, 6-f, 7-b, 8-l, 9-m, 10-n, 11-i, 12-e, 13-e, 14-k, 15-l, 16-h, 17-e, 18-d, 19-m, 20-n, 21-e, 22-i, 23-j, 24-o

S38: 1-a, 2-a, 3-d, 4-b, 5-b, 6-c

S40: 1-b, 2-a, 3-a, 4-c, 5-c, 6-c, 7-b, 8-c, 9-a, 10-c, 11-c, 12-c, 13-a, 14-a, 15-d, 16-d, 17-d, 18-f, 19-f, 20-e, 21-g, 22-e

S41: 1-a, 2-a, 3-a, 4-a, 5-b

Atributul adjectival

S46: 1-a, 2-c, 3-b, 4-d, 5-f, 6-g, 7-e, 8-h, 9-i, 10-i

S47: 1-premiant, frumoasă, 2-bucuroși, azuriu, 3-sălbatic, temerari, 4-călduroase, mare, 5-răcoroase

S50: 1-e, 2-a, 3-b, 4-d, 5-c, 6-f, 7-f

S52: 1-a,b, 2-b, 3-a, 4-b,c, 5-e,b, 6-d, 7-c, 8-c,b, 9-c, 10-f, 11-g

Atributul substantival

S57: 1-a, 2-a,a, 3-a,a, 4-a, 5-a,a, 6-a,a, 7-b, 8-b, 9-e,g, 10-c, 11-c, 12-c, 13-c, 14-a,c, 15-f, 16-d,g, 17-d,c,g, 18-a, 19-a, 20-a

S58: 1-b, 2-b, 3-b, 4-a, 5-b, 6-b, 7-a, 8-a,a

S59: 1-b,b,b, 2-a,a, 3-c, 4-d, 5-b, 6-a, 7-b, 8-b, 9-b,b, 10-b

S61: 1-b, 2-b, 3-b, 4-a, 5-b

S62: 1-a,c,a, 2-a, 3-c,a,c,a, 4-a, 5-b

S63: 1-a, 2-b, 3-c, 4-a, 5-a, 6-a, 7-a, 8-a, 9-a, 10-a

Atributul apozitional

S66: 1-a, 2-b, 3-c, 4-d, 5-e, 6-f, 7-a, 8-c, 9-d, 10-c, 11-a, 12-a, 13-g, 14-a, 15-g

S67: 1-a, 2-a, 3-a, 4-d, 5-a, 7-b, 8-a, 9-a, 10-a, 11-c, 12-a, 13-b, 14-b, 15-c

Atributul pronominal

S70: 1-a, 2-d, 3-b, 4-e, 5-d, 6-g, 7-g, 8-c, 9-f

S71: 1-i, 2-a, 3-h, 4-c, 5-g, 6-g, 7-e, 8-d, 9-d, 10-b

S72: 1-i, 2-f, 3-g, 4-j, 5-a, 6-k, 7-f, 8-b, 9-b, 10-b, 11-c, 12-e

S73: 1-A,e, 2-A,b, 3-A,b, 4-B,d, 5-A,b, 6-A,c, 7-A,c, 8-A,c

S74: 1-A,b, 2-B,a, 3-A,b, 4-A,d, 5-B,c, 6-B,g, 7-B,e, 8-A,f, 9-B,e

Atributul verbal

S75: 1-a, 2-b, 3-c, 4-b, 5-c, 6-d, 7-c, 8-c, 9-e, 10-e

S76: 1-b, 2-a, 3-b, 4-a, 5-b, 6-a

Atributul adverbial

S77: 1-f, 2-e, 3-e, 4-a, 5-d, 6-e, 7-e, 8-e, 9-d, 10-d, 11-f

Atributul interjecțional

S78: 1-c, 2-a,a, 3-a, 4-b, 5-a

Complementul direct

S81: 1-b, 2-b, 3-h, 4-j,i, 5-j,a, 6-j,b, 7-j,d, 8-e, 9-c, 10-f, 11-c

S82: 1-b, 2-j,g, 3-i, 4-p, 5-l,m, 6-i,j, 7-e,f, 8-a,c,t, 9-i,h, 10-ș,o, 11-r,t, 12-u, 13-s,f, 14-r, 15-d, 16-d,a

S84: 1-d,b, 2-d, 3-d, 4-e, 5-d,b, 6-f, 7-g, 8-f, 9-c, 10-b, 11-b, 12-b, 13-h, 14-i,a 15-a, 16-a

S85: 1-c, 2-b, 3-b, 4-a, 5-a, 6-a

Complementul indirect

S89: 1-a, 2-b, 3-c, 4-b, 5-b, 6-f, 7-b, 8-e

S95: 1-m, 2-d,o, 3-f, 4-e,c, 5-i,j, 6-d,n, 7-d,h, 8-g,p, 9-k,a, 10-l

Complementul de agent

S98: subiecte: *Ei, Noi, Articolele, Hotărârea, El*

complemente de agent: *de profesori de părinți, de Cătălina, de toți, de bunici*

S103: 1-b, 2-b, 3-b, 4-c, 5-a, 6-d, 7-e

S105: 1-b, 2-b, 3-b, 4-d, 5-f, 6-g, 7-h, 8-e, 9-i, 10-j, 11-k, 12-l, 13-m, 14-j, 15-n, 16-c, 17-c

Complementul circumstanțial de loc

S110: 1-a, 2-b, 3-c, 4-f, 5-g, 6-g, 7-h, 8-h, 9-b, 10-e, 11-d

S111: 1-b, 2-a, 3-c, 4-i, 5-e, 6-d, 7-g, 8-i, 9-f, 10-h

S112: 1-c, 2-e, 3-b, 4-f, 5-b, 6-b, 7-c, 8-b, 9-c, 10-a, 11-d, 12-g

S114: 1-a, 2-a, 3-i, 4-h, 5-b, 6-c, 7-d, 8-d, 9-e, 10-f, 11-g, 12-g, 13-j, 14-b, 15-k
 S118: 1-c, 2-i, 3-b, 4-f, 5-a, 6-f, 7-e, 8-b, 9-d, 10-c

Complementul circumstanțial de timp

S122: 1-A,a, 2-A,a, 3-B,b, 4-A,a, 5-B,d, 6-B,a, 7-B,c, 8-B,e, 9-B,f, 10-B,g
 S123: I: 1-a, 2-a, 3-d, 4-b, 5-b, 6-c, 7-d, 8-a, 9-a, 10-a, 11-e,a, 12-c
 II: 1-a, 2-a, 3-d, 4-g, 5-e, 6-e, 7-b, 8-f, 9-f, 10-i, 11-j, 12-i
 S125: 1-e, 2-a, 3-a, 4-c, 5-a, 6-b, 7-g, 8-b, 9-d, 10-a, 11-f
 S127: 1-b, 2-b, 3-b, 4-a, 5-b, 6-a, 7-b, 8-b, 9-a, 10-b
 S130: 1-a, 2-a, 3-a, 4-a, 5-b, 6-b, 7-a, 8-c, 9-d, 10-e

Complementul circumstanțial de mod

S134: 1-a, 2-a, 3-a,c, 4-d, 5-d, 6-a, 7-a, 8-d, 9-a, 10-e
 S136: 1-a, 2-l, 3-b, 4-b, 5-b, 6-c, 7-c, 8-d, 9-h, 10-c, 11-e, 12-i, 13-j, 14-f,f, 15-e, 16-m, 17-g, 18-e, 19-e, 20-d,d
 S137: 1-d, 2-d, 3-a,b, 4-a, 5-b, 6-b, 7-c, 8-f, 9-f, 10-e, 11-b, 12-e, 13-b, 14-b, 15-b, 16-a,a, 17-b,b, 18-f, 19-g, 20-h

Complementul circumstanțial de cauză

S141: 1-a, 2-f, 3-g, 4-e, 5-c, 6-d, 7-h, 8-c, 9-c, 10-g
 S143: 1-a, 2-a, 3-b, 4-h, 5-c, 6-d, 7-f, 8-e, 9-e, 10-g
 S144: 1-a, 2-b, 3-a, 4-a, 5-a, 6-a, 7-a, 8-d, 9-b, 10-e, 11-e, 12-g, 13-c, 14-f

Complementul circumstanțial de scop

S147: 1-a, 2-d, 3-b, 4-b, 5-c
 S150: 1-c, 2-c, 3-c, 4-a, 5-a, 6-a, 7-a, 8-a, 9-b, 10-b
 S151: 1-a, 2-b, 3-c, 4-d, 5-d, 6-a, 7-d, 8-a, 9-a,a, 10-e
 S152: 1-a,c, 2-c, 3-b,c, 4-c

Complementul circumstanțial concesiv

S156: 1-b, 2-h, 3-b, 4-e, 5-f, 6-c, 7-b, 8-b, 9-d, 10-d, 11-h, 12-b, 13-a, 14-g, 15-b
 S157: 1-a, 2-b, 3-c, 4-d, 5-d, 6-d

Complementul circumstanțial consecutiv

S161: 1-a, 2-a, 3-a, 4-a, 5-c, 6-d, 7-a, 8-d, 9-b, 10-a

Complementul circumstanțial conditional

S167: 1-e, 2-b, 3-a, 4-a, 5-d, 6-d, 7-f,f, 8-a,a, 9-b, 10-a
 S168: 1-a, 2-b, 3-e, 4-c, 5-e, 6-d, 7-f, 8-f
 S169: 1-a, 2-b, 3-c

SINTAXA FRAZEI

- Definiți fraza și dați 5 exemple de fraze formate din 2 – 5 propoziții.

F1. Realizați 4 fraze în care să aveți propoziții principale și secundare; faceți schema lineară și arborescentă a fiecărei fraze.

F2. Scrieți fraze formate din propoziții principale, aflate în raporturi de coordonare adversativă, copulativă, conclusivă, disjunctivă sau legate prin juxtapunere.

F3. Scrieți fraze în care să aveți propoziții subordonate legate prin juxtapunere și prin conjuncții adversative, copulative și disjunctive. Indicați propoziția regentă în paranteză, în schema lineară, și faceți apoi schema arborescentă a frazelor.

F4. Creați fraze în care să aveți propoziții enunțiative propriu-zise, enunțiative optative, imperative, exclamative și interogative.

F5. Formați fraze alcătuite din propoziții principale și secundare apoi faceți analiza propozițiilor, după felul lor, după alcătuire, după scopul comunicării și după aspectul predicatului.

F6. Indicați raporturile de coordonare din frazele:

- 1) Au scris și au învățat bine.
- 2) Nici nu plouă, nici nu ninge.
- 3) Vine, da' nu stă mult.
- 4) El are multe idealuri, dar nu a realizat niciunul.
- 5) Eu vorbesc, însă voi nu mă înțelegeți.
- 6) Ați învățat, deci știți.
- 7) Eu merg pe drumul meu, tu mergi pe calea ta.
- 8) Fie că suferă, fie că nu suferă, ea tot fericită pare.
- 9) Ori veniți, ori telefonați!
- 10) Ba vine, ba pleacă.
- 11) Am luat provizii pentru excursie, deci suntem asigurați.

Soluții:

- | | |
|---------------------------|--------------------------------|
| a) coordonare adversativă | d) coordonare prin juxtapunere |
| b) coordonare copulativă | e) coordonare disjunctivă |
| c) coordonare conclusivă | |

F7. Stabiliți felul raporturilor de coordonare din frazele:

- 1) Eu plec, iar tu rămâi.
- 2) Nu cumpăr ziarul, ci cumpăr revista.
- 3) Ba spui una, ba spui alta.
- 4) Nu scrieți, nici nu desenați!

- 5) N-am telefonat, însă am scris.
- 6) Ori pleci, ori rămâi.
- 7) Cumperi ceva sau te-ai răzgândit?
- 8) Eu stau și învăț la limba română.
- 9) Ajung la cinema, iau un bilet și intru în sală.
- 10) Am terminat lucrarea, am încheiat discuția!

Soluții:

- | | |
|--|---|
| a) coordonare adversativă | d) coordonare disjunctivă |
| b) coordonare copulativă | e) coordonare prin juxtapunere |
| c) coordonare conclusivă
(subînțeleasă) | f) coordonare prin juxtapunere +
coordonare copulativă |

F8. Subliniați propozițiile incidente sau cuvintele și expresiile incidente din enunțurile:

- 1) – Eu, vorba ceea, sunt om trecut prin multe.
- 2) Vine, desigur, altădată.
- 3) Vremea, se zice, va fi frumoasă.
- 4) – Apoi, spune-mi, Doamne iartă-mă, unde umblî?
- 5) – Eu, domnule, am alt punct de vedere.
- 6) – Tu, e drept, ești om înțelept.
- 7) – Adu-mi, te rog, ceaiul!
- 8) – Linie orizontală, zise el.
- 9) – Ia-o spre dreapta! – spuse ea zâmbind.
- 10) – Tu – îl strigă cineva – fii atent la semafor!

F9. Faceți schema frazelor de mai jos, notând alături de schema arborescentă propozițiile independente.

1) S-a bucurat atât de mult că a venit toamna și că poate merge la țară. E o lumină dulce pe colinele parfumate de strugurii copti. Ce albastru este cerul!

2) Când vine acasă, se odihnește și citește ziarele sau vede filme la televizor. Seara pleacă la plimbare.

F10. Precizați tipul raporturilor sintactice (coordonare sau subordonare) din frazele:

- 1) N-a prins trenul, dar a luat mașina.
- 2) Ai întrebat, deci ți-am răspuns.
- 3) Îți promit, deși nu meriți.
- 4) Îmi place să ascult muzică bună.
- 5) Dorim să colaborăm, dar nu avem timp.
- 6) Îmi iau permis de conducere, dacă trec examenul.
- 7) Nu neagă faptele, ci spune adevărul!

- 8) Am crezut că este ceva important.
- 9) Fie ia tramvaiul, fie așteaptă autobuzul!
- 10) Fie vremea cât de rea, el tot se plimbă.

Soluții:

- a) raport de coordonare b) raport de subordonare

F11. În locul punctelor puneți elementele de relație potrivite (conjuncții, pronume relative, adverbe relative), stabilind raporturi mixte între propoziții.

- 1) Am ajuns la concluzia... e mai bine... plec.
- 2) Doresc... realizez... mi-am propus.
- 3) Vreau... mă străduiesc... scriu o carte... să placă.
- 4) Îmi place... ascult ploaia,... văd... picură peste ramuri.
- 5) Știe... se descurce,... impresioneze,... -și facă prieteni.

F12. Introduceți în diferite contexte adverbele *poate, desigur, firește, ne-greșit*, locuțiunile adverbiale *fără îndoială, cu siguranță* și verbele *se știe, se vede, se poate*, astfel încât ele să fie, pe rând, elemente incidente și elemente regente ale unor propoziții subordonate subiective.

F13. Scrieți fraze în care subordonatele să aibă duble regente, după modelul: *Când s-a înserat, ne-am strâns cu toții și am cântat.*

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ SUBIECTIVĂ

•Definiți propoziția subordonată subiectivă și explicați cum se poate recunoaște în frază.

F14. Construiți fraze în care să aveți propoziții subordonate subiective, având ca elemente regente: un verb personal sau un verb impersonal, un verb reflexiv (folosite la modurile personale și nepersonale), un verb pasiv folosit ca impersonal, un verb reflexiv cu pronume în dativ, expresii verbale impersonale, adverbe și locuțiuni adverbiale cu valoare predicativă.

F15. Subliniați propozițiile subiective și marcați elementele regente din frazele:

- 1) Cine are inima ușoară trăiește mult.
- 2) Oricine are curajul de a înfrunta acest munte este un adevărat alpinist.
- 3) Oricui îi place muzica o ascultă cu plăcere.
- 4) Trebuie să perseverezi în a te antrena.
- 5) Orice carte citești îți poate fi de ajutor.
- 6) Trebuie să ne pregătim serios pentru examen.

- 7) A rămas să stabilim ora cinaclului.
- 8) Pare să se schimbe vremea.
- 9) Era să-mi uit poșeta.
- 10) Ajunge să-i mulțumești frumos.

F16. Identificați propozițiile subiective și precizați poziția lor față de propoziția regentă.

- 1) Trebuind să muncescă până noaptea târziu, și-a epuizat forțele.
- 2) Se știe când intrăm în vacanță.
- 3) Se crede că-i om bun.
- 4) Se vede că n-ai înțeles nimic.
- 5) A venit multă lume, crezându-se că vine și interpreta.
- 6) Nu-i bine să nu ne ținem de treabă.
- 7) Posibil că va ninge.
- 8) Firește că vei reuși.
- 9) Desigur că vom pleca mâine.
- 10) Fără îndoială că vom pleca mâine.
- 11) Cine a greșit învață din greșeli.
- 12) A se spune că nu muncim este o sfidare.

Soluții:

- a) propoziție principală, propoziție subiectivă
- b) propoziție subiectivă, propoziție principală
- c) propoziție subiectivă intercalată în propoziție principală

F17. Precizați prin ce părți de vorbire se exprimă elementele regente pentru propozițiile subiective din frazele de la exercițiul F16.

Soluții:

- | | |
|--|---|
| a) verb reflexiv impersonal la mod personal (indicativ) | d) locuțiune adverbială predicativă |
| b) verb reflexiv impersonal la mod nepersonal (gerunziu/infinitiv) | e) verb predicativ la un mod personal (indicativ) |
| c) adverb predicativ | f) expresie verbală impersonală |
| | g) verb predicativ la gerunziu |

F18. Introduceți verbele pasive impersonale *a fi cunoscut*, *a fi dat*, *a fi hotărât*, *a fi spus*, *a fi știut*, *a fi hărăzit*, *a fi stabilit* în fraze, pentru a fi elemente regente pentru subordonate subiective.

Model: *Ne-a fost dat să trecem prin multe.*

F19. Introduceți în fraze expresiile verbale impersonale: *e bine*, *e rău*, *e necesar*, *e adevărat*, *e posibil*, *e frumos* ca elemente regente pentru subordonate subiective. Model: *E bine să fii om.*



F20. Exprimați-vă preferințele, în fraze, folosind verbe reflexive cu pronume în dativ ca: *îmi place, îmi doresc, îmi închipui, îmi imaginez, mi se pare* sau, cu pronume în acuzativ: *mă încântă, mă uimește, mă impresionează*, având după ele o subordonată subiectivă. (Întrebarea: *Ce?* Răspuns: *Acest lucru, fapt*)

F21. Formați 10 fraze în care să aveți subordonate subiective, având ca elemente regente adverbe sau locuțiuni adverbiale predicative.

F22. Exprimați-vă gusturile, preferințele, opinia, acordul, dezacordul, posibilitatea, necesitatea, îndoiala, sentimentele, creând fraze în care să aveți subordonate subiective, având ca elemente regente cele indicate la exercițiul F14.

F23. Identificați în frazele următoare propozițiile subordonate subiective.

- 1) Cine are suflet bun, are mulți prieteni.
- 2) Desigur că va avea prieteni și cel ce este mai timid.
- 3) Fără îndoială că va ști ce este bine să facă.
- 4) Trebuie să-și creeze o altă imagine despre sine, cel ce vrea să fie apreciat.
- 5) Poate că-i va fi dat să-i întâlnească pe cei ce sunt asemenea lui.
- 6) Desigur că se poate să existe înțelegere.

F24. Creați cât mai multe subordonate subiective în lanț, după modelul:
E bine să se învețe ce trebuie să se știe pentru examen.

F25. Indicați felul propozițiilor din frazele date mai jos:

- 1) Se vede că nu este bine să facă vreo concesie cei ce au responsabilități publice.
- 2) E necesar să se știe că trebuie să fim fericiți și să-i facem și pe alții fericiți.
- 3) Nu-i ușor să iei totul de la capăt, să-ți refaci echilibrul sufletesc, trebuind să înfrunți toate obstacolele.
- 4) Ne-a fost scris să ne întâlnim, să avem același destin, trebuind să ducem o permanentă luptă cu noi înșine.
- 5) E bine și este înălțător să vezi tineri români olimpici pe podiumul de concurs.
- 6) A luat premiul cine a fost mai bun.
- 7) E imposibil, chiar incredibil, să rezolvi o problemă atât de dificilă.
- 8) E necesar să perseverăm în idealurile noastre.
- 9) Ceea ce s-a întâmplat l-a impresionat.
- 10) Care a fost mai curajos a trecut proba.

Soluții:

- a) PP – SB – SB – SB
- b) PP – PP – SB
- c) PP – SB
- d) SB – PP
- e) PP – SB – SB – SB – SB

F26. Formați fraze în care să aveți propoziții subordonate subiective introduse prin conjuncțiile *că, să, dacă*, având ca elemente regente verbe reflexive impersonale, expresii verbale impersonale sau adverbe predicative.

F27. Creați propoziții subordonate subiective introduse prin pronumele relative *care, cine, ce, cât, câtă*. Indicați funcția sintactică a acestor pronume în subordonata subiectivă.

F28. Folosiți în fraze ca elemente de relație pronume și adjective pronomiale ce introduc o subordonată subiectivă (*care, cine, ce*). Indicați funcțiile sintactice ale acestor elemente de relație.

F29. Folosiți în fraze, înaintea subordonatelor subiective, adverbele relative *unde, când, cum, cât*. Precizați funcțiile lor sintactice în propoziția subiectivă.

F30. Stabiliți conexiunile și indicați felul propozițiilor din frazele:

- 1) Se știe cum se poartă cu ceilalți.
- 2) Desigur că s-a întâmplat să-și uite cheile în mașină și că a fost necesar să se întoarcă.
- 3) E formidabil să întâlnești un om deosebit, să vezi că-i este dat să facă fericiti pe alții.

Soluții:

- a) 1PP – 2SB(1) – 3SB(1) – 4CD(3) – 5SB(4)
- b) 1PP – 2SB(1)
- c) 1PP – 2SB(1) – 3SB(2) – 4SB(1) – 5SB(4)

F31. Contrageți subordonatele subiective din frazele următoare în subiectele corespunzătoare.

- 1) Cel ce este visător trăiește în lumea lui interioară.
- 2) Cine are carte are parte.
- 3) Cine sosește ultimul verifică instalațiile.
- 4) Cei care sunt veniți recent sunt înscriși în catalog.
- 5) Ceea ce s-a întâmplat l-a impresionat.
- 6) Se știe ce au hotărât ei.

F32. Faceți expansiunea subiectelor din enunțurile date mai jos, transformând propoziția în frază, prin introducerea subordonatelor subiective.

- 1) Hotărârea luată este bună.
- 2) Decizia ta a impresionat pe mulți.
- 3) Cel învățat este apreciat.
- 4) Leneșul mai mult aleargă.
- 5) Fratele său s-a mutat la țară.

F33. Realizați o compunere inspirată din viața cotidiană în care să folosiți cât mai multe subordonate subiective.

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ PREDICATIVĂ

• Definiți **propoziția subordonată predicativă** și explicați cum se poate recunoaște în frază.

F34. Enumerați verbele copulative ce pot fi elemente regente pentru subordonatele predicative și dați exemple în fraze.

F35. Precizați felul subordonatelor din frazele:

- | | |
|---------------------------------|--|
| 1) Pare că bate vântul. | 6) Ea a ajuns ce și-a dorit. |
| 2) El pare că s-a răzgândit. | 7) Era să pierd mânușile. |
| 3) Rămâne să ne întâlnim mâine. | 8) El este cum îl știm. |
| 4) El a rămas cum îl știm. | 9) Ei sunt cum îi știai. |
| 5) Ajunge să tot repeți. | 10) Ar fi bine să luați măsuri de protecție. |

Soluții: a) subordonată subiectivă b) subordonată predicativă.

F36. Creați subordonate predicative, prin expansiune, din numele predicative date în propozițiile de mai jos.

- | | |
|-----------------------------|------------------------------------|
| 1) El este prietenul meu. | 6) Ea înseamnă totul pentru mine. |
| 2) Tu ai rămas același. | 7) Ele păreau încântate de natură. |
| 3) Ea a devenit profesoară. | 8) Tu ai ieșit informatician. |
| 4) El a ajuns doctor. | 9) Prietena este bine. |
| 5) Noi vom ajunge piloți. | 10) Filmele sunt pentru copii. |

F37. Realizați câte trei fraze în care să aveți propoziții subordonate predicative introduse prin: conjuncțiile subordonatoare *că, dacă, de, să* sau locuțiunile conjuncționale *ca și cum, ca și când, după cum, după cât*; pronume sau adjective pronominale interogative, relative; pronume și adjective pronominale nehotărâte; adverbe și locuțiuni adverbiale cu valoare conjuncțională (*unde, când, cum, precum*).

F38. Scrieți propoziții interogative indirecte, predicative, ce au ca element regent un verb copulativ și sunt introduse prin pronumele relative *care, cine, ce* și adverbele relative *unde, când, cum*, după modelele: *Întrebarea este când (unde, cum) mergem? Problema este care (cine, ce) răspunde.*

F39. Realizați 10 fraze în care să aveți propoziții subordonate predicative. Precizați pentru fiecare elementul regent.

F40. Scrieți fraze în care să aveți subordonate predicative introduse prin pronumele și adjectivele nehotărâte *oricine, oricare, orice*, după modelele: *Caseta este pentru oricare iubește muzica. Invitația este pentru oricine îndrăgește poezia.*

F41. Subliniați propozițiile predicative și încercuiți pronumele și adjectivele relative ce le introduc, în frazele:

- 1) Întrebarea este cui îi dau ajutor.
- 2) Problema este cine va câștiga.
- 3) Întrebarea este al cui era stiloul.
- 4) Recompensa rămâne a cui o merită.
- 5) Problema rămâne care fată participă la concurs.
- 6) Întrebarea este al cui elev s-a remarcat la olimpiadă.
- 7) Ea a devenit ce a dorit.
- 8) Tu ai ajuns ceea ce ai sperat.
- 9) Întrebarea era cine să câștige?
- 10) Ideea este care va avea curaj?

F42. Indicați funcțiile sintactice ale adverbelor relative ce introduc subordonatele predicative din enunțurile:

- 1) Casa este cum nu m-am așteptat.
- 2) Întrebarea este unde petrecem vacanța.
- 3) Copiii sunt precum au fost părinții.
- 4) Problema este când ne putem întâlni.
- 5) Întrebarea este cât va fi transportul.

Soluții:

- | | |
|--------------------------------------|-------------------------------------|
| a) complement direct | d) complement circumstanțial de mod |
| b) complement circumstanțial de loc | e) nume predicativ |
| c) complement circumstanțial de timp | |

F43. Contrageți subordonatele predicative din frazele date mai jos, înlocuindu-le cu nume predicative.

- 1) Sfatul meu este să facem o vizită la muzeu.
- 2) Ideea rămâne să plecăm la Predeal.
- 3) Adevărul ajunge să stârnească controverse.
- 4) Plăcerea este să pictăm flori.
- 5) Misiunea este să formăm elevi bine pregătiți.
- 6) Prietenia înseamnă să fie încredere reciprocă.

F44. Faceți schema relațională a propozițiilor din frazele:

- 1) Cine apreciază munca noastră înseamnă că știe valoarea rezultatelor obținute.
- 2) Cine seamănă vânt ajunge să culeagă furtună.
- 3) Dacă noi luăm deciziile înseamnă că ne asumăm întreaga responsabilitate.
- 4) Numai cel ce are încredere ajunge ceea ce-și dorește.
- 5) Cei ce scriu versuri par că trimit mesaje astrilor.

F45. Scrieți fraze în care să aveți subordonate predicative cu dublă regentă și fraze în care să aveți subordonate predicative regente pentru alte propoziții, după modelele: *El a fost și va rămâne cum îl știm noi. Problema rămâne să se stabilească ora când vor pleca.*

F46. Realizați o compunere inspirată din viața școlară în care să aveți subordonate predicative și subiective.

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ ATRIBUTIVĂ

• Definiți **propoziția subordonată atributivă** și explicați cum se recunoaște în frază.

F47. Scrieți fraze în care să aveți subordonate atributive, având ca elemente regente substantive, locuțiuni substantivale, pronume, locuțiuni pronominale, numerale, adjective și adverbe substantivizate.

F48. Recunoașteți subordonatele atributive, subliniați-le cu o linie și indicați prin săgeți elementele regente din enunțurile:

- 1) Peisajul care m-a încântat, a fost acela de pe Valea Buzăului.
- 2) L-am ales pe acesta, căruia i-am acordat încrederea.
- 3) Invitați pe toți care sunt interesați.
- 4) Mă adresez acelora, cărora le place sportul.
- 5) Le-am mulțumit celor doi, care au scris cartea.
- 6) Dau fiecăruia partea care i se cuvine.
- 7) Vine un nu știu cine, care are alte planuri.
- 8) Prefer pe al treilea, care este mai înalt.
- 9) Știu mulți cărora le trebuie un ghid turistic.
- 10) Îmi doresc ceva care să-mi placă.
- 11) Plantez florile ce-mi plac.

F49. Construiți fraze scurte cu subordonate atributive, folosind, ca relatori, conjuncțiile *că, să, dacă, de, ca să*, adverbele relative și locuțiunile conjuncționale *unde, de unde, pe unde, de pe unde, când, de când, până când, de pe când, cât, pe cât, cum* sau pronumele relative *care, cine, ce*.

F50. Recunoașteți propozițiile subordonate atributive din frazele de mai jos, delimitați-le, numerotați-le, după ce încercuiți elementele de relație ce le introduc:

- 1) Ideea că este cel mai bun se confirmă.
- 2) Întrebarea dacă vom reuși ne preocupă.
- 3) Iubesc munții care se văd nu departe de casa în care m-am născut.
- 4) Locul unde s-a născut poetul are un farmec aparte.
- 5) Acesta este prietenul căruia îi ofer ajutor.

- 6) Așteptăm vacanța care ne va face fericiți.
- 7) Timpul când și-a scris memoriile a fost scurt.
- 8) Aceasta este impresia oricui ne vizitează țara.
- 9) Întrebarea să plec sau să nu plec mă obsedează.
- 10) Întrebarea dacă rămâne sau nu o voi pune mâine.

Notă: Numerotarea propozițiilor se va face după ultimul cuvânt ce aparține unei propoziții, respectând structura lor.

F51. Contrageți propozițiile subordonate atributive din frazele următoare:

- 1) Impresia că totul era perfect este o iluzie.
- 2) Locul unde s-a născut este minunat.
- 3) Ei sunt cei doi care cunosc informatică.
- 4) Atitudinea pe care a avut-o m-a impresionat.
- 5) Cartea pe care mi-ai oferit-o este extraordinară.

F52. Dezvoltați atributele din propozițiile următoare, pentru a crea fraze în care să existe propoziții subordonate atributive.

- 1) Merii înfloriți se profilează pe cerul albastru.
- 2) Izvoarele susurânde strălucesc în soare.
- 3) Romanul citit a impresionat-o.
- 4) Decizia luată a fost bună.
- 5) Adevărul spus nu l-a rănit.

F53. Realizați o compunere cu titlul *Lacul din pădure* în care să folosiți atât atribute, cât și subordonate atributive.

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ DIRECTĂ

• Definiți **propoziția subordonată completivă directă** și explicați cum se recunoaște în frază.

F54. Creați fraze în care să aveți propoziții subordonate complete directe, având ca elemente regente verbe tranzitive, la modurile personale și nepersonale, și interjecții cu valoare predicativă.

F55. Subliniați propozițiile subordonate complete directe și elementele lor regente și indicați prin ce se introduc aceste subordonate.

- 1) Știu ce voi face mâine.
- 2) Citesc ce îmi place.

- 3) Iată că vine vara!
- 4) Ea hotărăște ce va face mâine.
- 5) Nu știu unde pleci.

Soluții:

- a) conjuncție b) pronume relativ c) adverb relativ

F56. Creați câte cinci propoziții subordonate complementive directe introduse prin conjuncțiile subordonatoare *că, dacă, de, să*, prin pronumele relative *care, cine, ce*, prin pronumele și adjectivele pronominale nehotărâte *oricine, oricare, orice, cât, câtă, câți, câte*, și prin adverbele relative *unde, când, cum*.

F57. Subliniați propozițiile subordonate complementive directe și indicați funcțiile sintactice ale elementelor de relație din enunțurile de mai jos:

- | | |
|--|---|
| 1) Poți să desenezi frumos. | 6) Am recomandat pe cine ați hotărât dumneavoastră. |
| 2) Știe că va reuși la examen. | 7) Văd orice se întâmplă. |
| 3) Vedeți dacă ați uitat ceva. | 8) Aștept să treacă frigul. |
| 4) Vom întâlni pe cine va face reportajul. | 9) Ați aflat cât este prețul. |
| 5) Ei citesc ce găsesc. | 10) Știu cine răspunde. |

Soluții:

- | | |
|--------------------|----------------------------|
| a) subiect | c) complement direct |
| b) nume predicativ | d) fără funcție sintactică |

F58. Faceți contragerea propozițiilor subordonate complementive directe, înlocuindu-le cu complemente directe, în enunțurile:

- | | |
|-------------------------------|------------------------|
| 1) Spuneți-mi ce-ați hotărât. | 6) Aflați unde pleacă. |
| 2) Cunoști ce s-a întâmplat. | 7) Spune dacă pleci. |
| 3) Știu cine este propus. | 8) Luați ce doriți. |
| 4) Văd cine a sosit. | 9) Aștept să reveniți. |
| 5) Cumpărăm ce ne trebuie. | 10) Doresc să reușesc. |

F59. Faceți expansiunea complementelor directe, obținând fraze în care să aveți propoziții subordonate complementive directe, modificând enunțurile.

- | | |
|-----------------------------|---|
| 1) Pot desena harta. | 7) Am terminat de pictat tabloul. |
| 2) Am de făcut un referat. | 8) Alegeți pe cei inteligenți! |
| 3) Doresc a citi romanul. | 9) Vedeți filmele de acțiune! |
| 4) Vrem aflarea adevărului. | 10) Dorește a lucra în grădina de zarzavat. |
| 5) Decide a călători. | |
| 6) Laudă pe cel cuminte. | |

F60. Creați fraze în care să aveți propoziții subordonate complementive directe așezate înainte sau după regentă sau având o dublă regentă, după modelul:

Știu ce dorești și ce speri. Orice se întâmplă el cunoaște. Invitați pe oricine doriți. Poate și știe să învețe.

F61. Scrieți compunerea *La piață* în care să folosiți complemente directe și propoziții subordonate complementive directe.

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ INDIRECTĂ

• Definiți **propoziția subordonată completivă indirectă** și explicați cum se recunoaște în frază.

F62. Scrieți fraze în care să aveți propoziții subordonate complementive indirecte, având ca elemente regente verbe intransitive la modurile personale sau nepersonale, locuțiuni verbale intransitive cu verbe la modurile personale și nepersonale, adjective și locuțiuni adjectivale, adverbe și locuțiuni adverbiale și interjecții cu valoare predicativă.

F63. Subliniați propozițiile subordonate complementive indirecte și elementele lor regente, indicând prin ce se exprimă cele din urmă.

- 1) Mă adresez cui trebuie.
- 2) Nu pierde vremea vorbind cui nu trebuie.
- 3) Și-a dat seama că a întârziat.
- 4) Aducându-și aminte că a pierdut cheile, s-a întors.
- 5) El era mulțumit cu ce i se oferea.
- 6) Bărbatul era mână de fier pentru cine îl stârnea.
- 7) Scapă de cine îl urmărește.
- 8) Vai de cine nu ajunge la timp!
- 9) Halal de cine ajunge acolo!
- 10) E bine de cine cunoaște gramatica.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) verb la indicativ | f) locuțiune substantivală cu valoare de nume predicativ |
| b) verb la gerunziu | g) adjectiv cu valoare de nume predicativ |
| c) locuțiune verbală cu verb la indicativ | h) locuțiune adverbială |
| d) locuțiune verbală cu verb la gerunziu | i) interjecție |
| e) expresie verbală impersonală | |

F64. Construiți fraze în care să aveți propoziții subordonate complementive indirecte, având ca elemente regente verbe ce exprimă procese psihice, precum *a se teme, a se gândi, a se bucura, a (se) mulțumi, a se hotărî, a se răzgândi*.

F65. Exprimați mulțumirea, recunoștința, satisfacția și regretul prin fraze alcătuite din regente și propoziții subordonate complete indirecte.

F66. Identificați propozițiile subordonate complete indirecte din enunțurile:

- 1) El este mulțumit de ce rezultate a obținut.
- 2) Ea se arată mulțumită de cum a fost primită.
- 3) El este nemulțumit de cum decurg lucrurile.
- 4) S-a bucurat de ceea ce au realizat.
- 5) S-a hotărât să-și facă un viitor.
- 6) Le pare rău de cine n-a reușit.
- 7) Ea era recunoscătoare pentru ceea ce i-a dăruit.

F67. Creați câte trei propoziții subordonate complete indirecte introduse prin: pronumele relative *care, cine, ce*; adverbele relative *când, unde, cum, cât*; pronumele nehotărâte *oricine, oricare, orice*; locuțiunile conjuncționale *ca să, ca...să, dacă, de, cum că, cum să*.

F68. Identificați propozițiile subordonate complete indirecte din frazele:

- 1) Nu se mira de ce s-a întâmplat.
- 2) Nu te teme de cine este rău!
- 3) Îmi aduce aminte de câți protagoniști are filmul.
- 4) Și-a dat seama cui i-a încredințat secretul.
- 5) Povestește cui o ascultă.
- 6) E mulțumit de cum au evoluat lucrurile.
- 7) Și-a amintit al cui este proiectul.
- 8) Luptă contra cui îl critică.
- 9) S-a gândit la ce vor face luni.
- 10) Are încredere în cine nu merită.
- 11) Lucrează pentru cine îl plătește bine.
- 12) Se declară nemulțumit de oricine îl critică.
- 13) Dau cartea oricărui elev o dorește.
- 14) Mă adresez oricărora mă ascultă.
- 15) Se teme de oricare este mai pregătit.
- 16) Nu-și dă seama prin câte am trecut.
- 17) Își amintește de câte ne povestea mama.
- 18) Vorbește oricui te ascultă!
- 19) Poți pleca în excursie cu cine dorești.
- 20) Cumpărați flori pentru cine iubiți!

F69. Formați, prin expansiune, propoziții subordonate complete indirecte din complementele indirecte, din enunțurile:

- | | |
|---------------------------------------|---|
| 1) Vorbește oricui. | 5) Sunt mulțumit de răspuns. |
| 2) Scrie cuiva. | 6) Mă hotărâsc a pleca. |
| 3) Mă adresez unora. | 7) El se gândește la scrierea unei cărți. |
| 4) Mi-a amintesc de călătoriile mele. | |



F70. Contrageți propozițiile subordonate complementive indirecte, din enunțurile de mai jos, obținând complemente indirecte.

- 1) Mi-aduc aminte de ce s-a întâmplat.
- 2) Îmi dau seama c-am greșit.
- 3) Este mulțumit să găsească o soluție.
- 4) S-a hotărât să facă alt proiect.
- 5) Este vai de cine nu gândește corect.

F71. Scrieți, în enunțuri, câte cinci propoziții subordonate complementive indirecte care să stea înainte sau după regentă.

F72. Exprimați-vă gândurile și sentimentele într-o compunere în care să aveți cât mai multe propoziții subordonate complementive indirecte.

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ DE AGENT

- Definiți **propoziția subordonată completivă de agent** și explicați cum se recunoaște în frază.

F73. Creați fraze în care să aveți propoziții subordonate complementive de agent, având ca elemente regente verbe la diateza pasivă, la un mod personal sau nepersonal, verbe la participiu, verbe reflexive impersonale cu sens pasiv și adjective provenite din verbe.

F74. Subliniați propozițiile subordonate complementive de agent și elementele lor regente din enunțurile date mai jos. Indicați prin ce se exprimă elementele regente.

- 1) Am fost apreciați de către cine nu ne așteptam.
- 2) Fiind trimis de către cine l-a susținut, el a realizat un contract.
- 3) Mi-a fost hotărât, de către nu se știe cine, să te întâlnesc acum.
- 4) Problema dezbătută de cine s-a înscris la cuvânt nu a găsit rezolvare.
- 5) Ziarul citit de cine este pasionat de sport se află pe masă.

Soluții:

- a) verb la diateza pasivă, la indicativ, perfect compus
- b) verb la diateza pasivă, la gerunziu
- c) verb reflexiv impersonal, cu sens pasiv
- d) adjectiv provenit din participiu

F75. Formulați fraze în care să aveți propoziții subordonate complementive de agent introduse prin pronumele relative *cine*, *ceea ce*, *cât*, precedate de propoziția **de** sau locuțiunea **de către** și de adjectivele și pronumele nehotărâte *oricine*, *oricare*, *orice*, *oricât*, *orișicare*, *orișicine*, *orișice*, *fiecare*.

F76. Subliniați propozițiile subordonate complete de agent, din frazele:

- 1) Suntem invitați de oricine ne este prieten.
- 2) Este lăudat de oricine îl cunoaște.
- 3) Camera este iluminată de ceea ce se află în plafon.
- 4) Sportivii au fost aclamați de câți veniseră la aeroport.
- 5) Elevii sunt educați de către oricine este competent.
- 6) Casa a fost construită de cine a cumpărat terenul.
- 7) De cine a fost citită piesa, de acela a fost scrisă.
- 8) Noi suntem așteptați de cine ne-au invitat.
- 9) Ele au fost îndrumate de cine ce se afla pe stradă.
- 10) Sunt impresionat de oricâte văd.

F77. Construiți fraze în care să aveți propoziții subordonate complete de agent așezate în fața regentei sau după aceasta.

F78. Contrageți propozițiile subordonate complete de agent din frazele următoare și subliniați complementul de agent rezultat.

- 1) Am fost ajutați de cine ne sunt prieteni.
- 2) Ei au fost antrenați de cine a venit recent în liceu.
- 3) Copiii sunt îngrijiți de cine este angajat.

F79. Faceți expansiunea complementului de agent din propozițiile următoare, pentru a crea subordonata corespunzătoare.

- 1) El este ajutat de părinți.
- 2) Elevii sunt apreciați de profesori.
- 3) Ea este mulțumită de rezultatele obținute.
- 4) Tu ești iubit de mama.

F80. Scrieți compunerea *Ora de dirigenție* în care să folosiți propoziții subordonate complete de agent și complemente de agent.

F81. Exercițiu mozaic. Recunoașteți felul propozițiilor subordonate din enunțurile următoare:

- 1) Se știe unde plecăm.
- 2) Știu unde este izvorul.
- 3) Mă gândesc unde să-mi fac studiile.
- 4) Întrebarea unde am lăsat mapa, mi-am pus-o imediat.
- 5) Problema este unde mergem sâmbătă.
- 6) Văd când vine trenul.
- 7) Problema când se ține examenul mă preocupă.
- 8) Întrebarea este când mergem la munte.
- 9) Este bine cum ți-ai aranjat casa.
- 10) Știu cum ajung în centru.
- 11) Sfatul cum să-ți îngrijești grădina îl găsești în revistă.

- 12) Întrebarea este cum ajung la magazin.
- 13) Mă hotărâsc cum voi proceda mâine.
- 14) Este lăudat de cine îi sunt profesori.

Soluții:

- | | |
|---------------------------|------------------------------------|
| a) propoziție subiectivă | d) propoziție completivă directă |
| b) propoziție predicativă | e) propoziție completivă indirectă |
| c) propoziție atributivă | f) propoziție completivă de agent |

F82. a) Creați fraze în care să aveți propoziții subiective, predicative, atributive, complete directe și complete indirecte, introduse prin: conjuncțiile *că, dacă, de, să*; pronumele relative *care, cine, ce*; adverbele relative *unde, când, cum*.

b) Redactați o conversație în care să introduceți diferite tipuri de subordonate complete studiate. Subliniați elementele regente ale subordonatelor. Precizați pe schema arborescentă felul acestor propoziții.

c) Redactați o compunere cu titlul *Pacea*, în care să folosiți fraze cu toate felurile de propoziții subordonate. Subliniați subordonatele din text și precizați felul lor.

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE LOC

- Definiți **propoziția subordonată circumstanțială de loc** și scrieți întrebările care ajută la identificarea ei în frază.

F83. Creați propoziții subordonate circumstanțiale de loc, având ca elemente regente verbe la moduri personale și nepersonale (infinitiv, gerunziu, supin), la toate diatezele, sau locuțiuni verbale cu verbe la moduri personale și nepersonale.

F84. Recunoașteți și colorați propozițiile subordonate circumstanțiale de loc din frazele de mai jos, subliniați elementele regente și încercuiți elementele de relație ce introduc aceste subordonate.

- 1) Plec unde am visat.
- 2) Unde bate soarele, pământul s-a uscat.
- 3) Pornește încotro vede cu ochii.
- 4) Sosind unde dorea s-a odihnit.
- 5) Luând-o la sănătoasa pe unde apuca, s-a rătăcit.
- 6) Ea s-a plimbat pe unde dorea.
- 7) Florile au fost plantate unde era rondul.
- 8) Merg până unde doresc.
- 9) Poți scrie unde vrei.

- 10) Dorește a ajunge unde și-a propus.
- 11) El are de lucrat unde i s-a spus.
- 12) Așteptându-l unde a stabilit, l-a zărit pe fratele său.
- 13) A plecat la vânat încotro o vedea iepuri.
- 14) Este invitat unde se deschide o expoziție.
- 15) Ei s-au îndreptat spre cine îi striga.
- 16) Venea spre ceea ce îl impresiona.
- 17) Am stat la film lângă cine nu-ți imaginezi.
- 18) Unde ploua, creștea iarba.

F85. Identificați propozițiile circumstanțiale de loc și precizați părțile de vorbire prin care sunt introduse.

- 1) Pornește spre cine-l strigă.
- 2) Merge oriunde vrea.
- 3) Aleargă spre oricine îi cere ajutor.
- 4) Privim spre orice mișcă în jur.
- 5) Plec încotro doresc.
- 6) Scrie-mi de oriunde te găsești.
- 7) Mă opresc orișunde găsesc cărți.
- 8) Te aștept orișunde dorești.
- 9) Am ajuns de unde am plecat.
- 10) Am mers pe unde mi s-a spus.
- 11) Vârful cu Dor se vede de oriunde ai privi.
- 12) Te odihnești unde te oprești.
- 13) Pleacă unde vrei!

Soluții:

- a) adverb relativ
- b) pronume relativ

F86. Contrageți propozițiile subordonate circumstanțiale de loc din frazele de mai jos, obținând propoziții în care să aveți complemente circumstanțiale de loc.

- 1) Mă opresc unde începe șoseaua.
- 2) Ajungem unde sunt pajiști verzi.
- 3) Pornesc încotro văd cu ochii.
- 4) Pornesc încotro se aud izvoarele susurând.
- 5) Culeg ciuperci, unde este un luminiș.

F87. Dezvoltați complementele circumstanțiale de loc în propoziții subordonate circumstanțiale de loc, transformând enunțurile în fraze.

- | | |
|--------------------------|--------------------------|
| 1) Plec la munte. | 4) Ajung pe platou. |
| 2) Mă îndrept spre vârf. | 5) Aștept la trecătoare. |
| 3) Mă opresc la cascadă. | |

F88. Creați fraze în care să aveți propoziții subordonate circumstanțiale de loc așezate înainte sau după regentă.

F89. Redactați un text în care să descrieți un peisaj, folosind adverbele corelative: *acolo...unde, undeva...unde, încotro...acolo*.

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE TIMP

• Definiți **propoziția subordonată circumstanțială de timp** și indicați întrebările care ajută la identificarea ei în frază.

F90. Creați trei fraze în care să aveți propoziții subordonate circumstanțiale de timp al căror verb să exprime fie o acțiune simultană, fie o acțiune anterioară, fie o acțiune posterioară față de acțiunea verbului din propoziția regentă.

F91. Recunoașteți propozițiile subordonate circumstanțiale de timp din enunțurile de mai jos și încercuiți elementele de relație.

- 1) Am ascultat radioul când am sosit acasă.
- 2) Am făcut temele până să plec la școală.
- 3) Va aduce mașina îndată ce va fi reparată.
- 4) Va telefona până să plece.
- 5) Vine oricând dorești.
- 6) Funcționează cât timp este în priză.
- 7) Sosește la cât ați stabilit.
- 8) Citește până ce obosește.
- 9) Aleargă până când se încălzește.
- 10) De când plouă, a înverzit natura.

F92. Recunoașteți propozițiile subordonate circumstanțiale de timp din enunțurile de mai jos și încercuiți elementele de relație.

- 1) Leșim când se sună.
- 2) Pleacă îndată ce se termină programul.
- 3) Cum ajunse, își făcu lecțiile.
- 4) A trecut mult timp de când o cunosc.
- 5) Se știe muncind de când era mică.
- 6) A șters-o englezește când a venit profesorul.
- 7) Ia-ți desertul, când te rog!
- 8) A făcut țuști când ne-a văzut.
- 9) Peisajul ți se pare straniu când îl vezi.
- 10) Fă-ți lecțiile, când te rog!

F93. Indicați prin ce se exprimă elementele regente ale propozițiilor subordonate circumstanțiale de timp din exercițiul anterior.

Soluții:

- a) verb predicativ la mod personal
- b) verb la gerunziu
- c) verb predicativ la imperativ
- d) interjecție cu valoare predicativă
- e) locuțiune verbală
- f) verb copulativ + nume predicativ exprimat prin adjectiv

F94. Formați fraze în care să aveți propoziții subordonate circumstanțiale de timp; folosiți corelativele *atunci...când*, *numai...când*, *acum...când*, *numai atunci...când*, *de atunci...de când*, *până atunci...până când*.

F95. Formați fraze ce au propoziții subordonate circumstanțiale de timp, introduse prin: locuțiunile conjuncționale *cât timp*, *câtă vreme*, *până ce*, *până să*, *până când*, *mai înainte ca*, *după ce*, *de îndată ce*, *imediat ce*, *pe dată ce*, *o dată ce*, *de câte ori*, *ori de câte ori*; adverbele relative sau nehotărâte compuse *când*, *cât*, *oricând*, *orișicât*, *orișicând*, *oricât*.

F96. Indicați felul propozițiilor din frazele de mai jos:

- 1) Scriu atunci când pot.
- 2) Ori de câte ori l-am rugat, a venit la noi.
- 3) Vine numai atunci când poate.
- 4) Vorbește la telefon oricât dorește.
- 5) Imediat ce a intrat, a salutat.
- 6) S-a apucat de treabă cum a sosit.
- 7) Atunci când îl vezi, să-l rogi să ne viziteze.
- 8) Îndată ce-l întâlnești, dă-i ce i-ai promis!
- 9) Scrie acum, cât este lumină!
- 10) Pe când era student, a făcut o lucrare foarte interesantă.

Soluții:

- a) propoziție principală, propoziție subordonată circumstanțială de timp
- b) propoziție subordonată circumstanțială de timp/ propoziție principală
- c) propoziție subordonată circumstanțială de timp/ propoziție principală/ propoziție subordonată completivă directă.

F97. Contrageți propozițiile circumstanțiale de timp în complementele corespunzătoare.

- 1) Mă scol când sună ceasul.
- 2) Sosește când se înserează.
- 3) Pe când se plimba, s-a întâlnit cu un coleg.
- 4) Orișicând vei veni, vei fi bine primit.

- 5) Respir parfumul teilor de câte ori trec prin parc.
- 6) Privea pe geam în timp ce ploua.

F98. Formați, prin expansiune, propoziții subordonate circumstanțiale de timp din complementele circumstanțiale de timp aflate în enunțurile de mai jos:

- 1) Venind, mi-a adus albumul.
- 2) Trecând pe la noi, ne-a spus noutățile.
- 3) În timpul pauzei, s-au întâlnit cu prietenii.
- 4) În momentul apusului, munții se îmbracă în aur.
- 5) În alte vremuri, oamenii trăiau altfel.

F99. Realizați o compunere narativă în care să introduceți complementele circumstanțiale de timp și propoziții subordonate circumstanțiale de timp, punând verbele pe axa temporală a trecutului, a prezentului și a viitorului.

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE MOD

• Definiți **propoziția subordonată circumstanțială de mod** și indicați întrebările prin care se recunoaște în frază.

F100. Scrieți fraze în care să aveți propoziții subordonate circumstanțiale de mod, având ca elemente regente verbe la moduri personale și nepersonale, locuțiuni verbale, adjective, adverbe.

F101. Recunoașteți propozițiile subordonate circumstanțiale de mod, din frazele de mai jos, și indicați ce parte de vorbire constituie elementul regent al fiecăreia.

- 1) Trăiește cum poate.
- 2) Vorbește frumos, cum a învățat.
- 3) Vorbește precum vorbesc francezii.
- 4) S-a dus de-a dura, cum se duce o piatră.
- 5) A șters-o de acasă, cât a putut de repede.
- 6) Ea este minunată, cum a fost mereu.
- 7) Învăță bine, cum învață și sora sa.
- 8) A dormit mai mult, după cum și-a dorit.
- 9) El este premiant, la fel cum este Mirela.
- 10) Ele sunt mândre, cum sunt toți din familie.
- 11) Se simte bine muncind cum îi place.

Soluții:

a) verb copulativ + adjectiv

b) adverb

c) verb predicativ la indicativ

d) locuțiune verbală

e) verb la gerunziu

F102. Formați fraze în care să aveți propoziții subordonate circumstanțiale de mod, introduse prin: pronumele relative *cât, câtă, câți, câte*; adverbele relative *cum, precum*; locuțiunile conjuncționale *fără să, după cum, decât să, cu cât, ca și când, ca și cum, de ce, de parcă, pe măsură ce, față de cum*.

F103. Formați fraze în care să folosiți corelativele *cu cât...cu atât, pe cât...pe atât, cum...așa, cum...tot așa, cum...la fel*. Precizați felul subordonatelor obținute.

F104. Indicați, prin subliniere, propozițiile subordonate circumstanțiale de mod din frazele următoare:

- 1) În limba franceză, nu se scrie cum se citește.
- 2) A cântat așa cum dorea.
- 3) Cu cât învăța, cu atât știa mai mult.
- 4) S-au despărțit, fără să-și spună un cuvânt.
- 5) Devenea mai liniștită pe măsură ce citea.
- 6) Era la fel de uimită cum era și sora sa.
- 7) Ea, Anda, mergea târâș-grăpiș, cum făcea mereu.
- 8) A dat mai mult, față de cât a promis.
- 9) Vorbea ca și când nu știa nimic.
- 10) S-a pregătit mult mai bine decât s-au pregătit colegii săi.

F105. Indicați, prin subliniere, propozițiile subordonate circumstanțiale de mod și alegeți soluțiile corespunzătoare pentru elementele regente ale acestora.

- 1) Este priceput, precum era tatăl său.
- 2) Învăță bine, precum învăța mama sa.
- 3) L-a ajuns fugind cât putea de repede.
- 4) S-a descurcat mult mai bine de cum ne așteptam.
- 5) S-a străduit cât a putut.
- 6) M-a privit ca și cum n-ar fi înțeles nimic.
- 7) Ai vorbit după cum te-ai priceput.
- 8) A primit mai mult, față de cât au primit alții.
- 9) I-a plătit totul la cât stabiliseră.
- 10) Striga de parcă îl mușcase un șarpe.

Soluții:

- a) adjectiv
- b) adverb

- c) verb predicativ la indicativ
- d) verb la gerunziu

F106. Realizați fraze în care să aveți propoziții subordonate circumstanțiale de mod așezate înainte sau după regentă.

F107. Contrațgeți propozițiile subordonate circumstanțiale de mod din frazele:

- 1) A lucrat cum a putut.
- 2) S-au instalat după cum au dorit.
- 3) Au mers la mare așa cum și-au propus.

4) Ne-a vorbit așa cum vorbește un director.

5) Fără să știe ce să facă, a plecat supărat.

F108. Formați fraze prin expansiunea complementelor circumstanțiale de mod din enunțurile:

- 1) Vorbește fără a face nimic.
- 2) Se îmbracă tinerește.
- 3) Scrie fără a se întrerupe.
- 4) Se poartă cu băgare de seamă.
- 5) Muncește mai mult decât oricine.
- 6) O vede trecând strada.
- 7) Vorbește engleza foarte bine și foarte repede.
- 8) A procedat conform indicațiilor.
- 9) Se poartă asemenea fiului.
- 10) Au acționat potrivit momentului.

F109. Scrieți o compunere cu titlul *Pregătirea lecțiilor*, folosind complemente circumstanțiale de mod și propoziții subordonate circumstanțiale de mod.

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE CAUZĂ

• Definiți **propoziția subordonată circumstanțială de cauză** și indicați întrebările cu care se recunoaște în frază.

F110. Creați fraze cu subordonate circumstanțiale de cauză care să determine verbe la modurile personale și nepersonale, locuțiuni verbale, adjective, adverbe și interjecții cu valoare predicativă.

F111. Subliniați propozițiile subordonate circumstanțiale de cauză, încercuiți elementele de relație și indicați prin ce se exprimă elementele regente ale subordonatelor din enunțurile:

- 1) Se scutură frunzele, pentru că a sosit toamna.
- 2) Am întârziat, deoarece a stat ceasul.
- 3) Își bate capul cu această problemă, deoarece își ajută fiica.
- 4) Schimbându-și atitudinea, pentru că a fost acuzat de neimplicare, a dus echipa spre victorie.
- 5) S-a emoționat, fiindcă a fost felicitat de ceilalți.
- 6) A umplut un caiet scriind cu pasiune, fiindcă dorea să comunice tot ce simte.
- 7) Bucuros că a găsit bilet, a telefonat prietenului său.
- 8) Această victorie este importantă, căci ne permite calificarea.

- 9) E vai de el, că și-a pierdut memoria.
- 10) Mi-e sete, c-am mâncat prăjituri.
- 11) Nu am ajuns la timp, întrucât am pierdut trenul.
- 12) A fost tristă, că nu a primit răspuns!

Soluții:

- a) verb predicativ la diateza activă, la indicativ
- b) verb predicativ la diateza activă, la gerunziu
- c) verb reflexiv, la gerunziu
- d) verb predicativ la diateza reflexivă
- e) locuțiune verbală
- f) adjectiv
- g) interjecție
- h) expresie verbală impersonală

F112. Scrieți fraze în care să aveți propoziții subordonate circumstanțiale de cauză introduse prin: conjuncțiile *că, dacă, de, deoarece, fiindcă, întrucât*; locuțiunile conjuncționale *din cauză că, din pricină că, din moment ce, de vreme ce, o dată ce, câtă vreme, pentru că*; adverbele relative *când, cum, unde*.

F113. Recunoașteți felul propozițiilor din enunțurile:

- 1) Au învățat serios, deci au asimilat multe cunoștințe.
- 2) Am învățat, căci dau examen.
- 3) Cum am acum puțin timp liber, învăț.
- 4) Cum a sosit, a scris.
- 5) Mergem unde dorim.
- 6) Unde nu-mi dai ajutor, crezi că nu mă descurc.
- 7) Ajunse când se înseră.
- 8) Cum să nu-i pese, când este mama lui?
- 9) Rămâi, de vreme ce ai venit!
- 10) El ascultă muzică în vreme ce desenează.
- 11) Stai la mine câtă vreme ești în oraș!
- 12) Te invit la noi, câtă vreme sunt bine dispus.
- 13) Când a agonisit atât, de ce nu-i mulțumit?
- 14) Se supără când aude bârfindu-se.
- 15) Ei n-au primit explicația, de aceea nu au scris bine.
- 16) Nu-i atent, de aceea greșește.

Soluții:

- a) propoziție principală, propoziție principală
- b) propoziție principală, propoziție cauzală
- c) propoziție principală, propoziție circumstanțială de mod
- d) propoziție principală, propoziție circumstanțială de loc

- e) propoziție principală, propoziție circumstanțială de timp
- f) propoziție circumstanțială de cauză, propoziție principală
- g) propoziție temporală, propoziție principală
- h) propoziție cauzală, propoziție principală, propoziție completivă directă
- i) propoziție concesivă, propoziție principală

F114. Scrieți fraze în care să aveți propoziții subordonate circumstanțiale de cauză ale căror regente să fie introduse prin locuțiunile adverbiale *de aceea, pentru aceea, de asta, de aia*.

F115. Scrieți fraze în care să aveți propoziții subordonate circumstanțiale de cauză, așezate în fața regentei sau după aceasta.

F116. Contrați propozițiile subordonate circumstanțiale de cauză din frazele:

- 1) Nu a telefonat, pentru că nu a avut cartelă.
- 2) Am venit devreme, pentru că este meci.
- 3) Nu s-a dus la examen, fiindcă i-a fost frică.
- 4) A întârziat, deoarece a întâlnit o colegă.
- 5) De vreme ce n-ai înțeles, cere-i explicații!

F117. Dezvoltați complementele circumstanțiale de cauză în propoziții subordonate circumstanțiale de cauză, modificând enunțurile de mai jos:

- 1) Fiind promovat, a ținut un discurs.
- 2) De fericit, nu vedea nimic în jur.
- 3) De bine, nu știa ce să mai facă.
- 4) Nu mai dormea, din cauza examenului.
- 5) Fiind gheață, a alunecat.

F118. Realizați o compunere în care să explicați cauzalitatea unor fenomene, evenimente, fapte, folosind complemente circumstanțiale de cauză și propoziții subordonate circumstanțiale de cauză.

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE SCOP (FINALĂ)

• Definiți **propoziția subordonată circumstanțială de scop (finală)** și scrieți întrebările cu care se recunoaște în frază.

F119. Creați enunțuri în care să aveți propoziții subordonate circumstanțiale de scop (finale), având ca elemente regente verbe la moduri personale sau nepersonale, locuțiuni verbale și interjecții.

F120. Subliniați propozițiile subordonate circumstanțiale de scop (finale) din frazele de mai jos, încercuți elementele de relație și indicați prin ce se exprimă elementele regente ale propozițiilor menționate.



- 1) Plec să pun plicul la poștă.
- 2) Venind să-mi vorbească, s-a oprit la poartă.
- 3) Am fost la chioșc de-am cumpărat ziarul.
- 4) A zbughit-o, să nu-l prindă vânătorul.
- 5) Ia fotografia ca să-ți amintești de mine!
- 6) Poftim bani, de-ți ia o înghețată!

Soluții:

- | | |
|---------------------------------|---|
| a) verb predicativ la indicativ | d) locuțiune verbală cu verb la indicativ |
| b) verb predicativ la imperativ | |
| c) verb predicativ la gerunziu | e) interjecție cu valoare predicativă |

F121. Creați fraze în care să aveți propoziții subordonate circumstanțiale de scop (finale) introduse prin: conjuncțiile *de, să, ca să*; locuțiunile conjuncționale *pentru ca să, să nu, ca să nu, nu cumva să, ca nu cumva să, pentru ca să nu*.

F122. Subliniați și colorați propozițiile subordonate circumstanțiale de scop (finale) și încercuiți elementele de relație care le introduc, în frazele:

- 1) Am intervenit ca să fie mai bine tratat.
- 2) Ambalează totul bine, ca nu cumva să se spargă!
- 3) Notează în agendă să nu uiți nimic!
- 4) Te-am așteptat să-ți ofer un dar.
- 5) Am mers la dentist doar de mi-o trece durerea.

Soluții:

- a) conjuncție simplă
- b) conjuncție compusă
- c) locuțiune conjuncțională

F123. Creați fraze cu subordonate de feluri diferite, introduse prin conjuncția *să* și indicați felul acestora.

F124. Dezvoltați complementele circumstanțiale de scop în propoziții subordonate circumstanțiale de scop, transformând enunțurile:

- 1) Mergem după adunat fragi.
- 2) Notez pentru a reține totul.
- 3) Vorbește pentru a se face înțeleș.
- 4) Haideți la pescuit!
- 5) Pleacă repede pentru a nu pierde trenul.

F125. Creați o compunere cu titlul *Cum se organizează un Concurs* în care să exprimați scopul unor acțiuni, interesul, intenția prin complementele circumstanțiale de scop sau prin propoziții circumstanțiale de scop.

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONDIȚIONALĂ

• Definiți **propoziția subordonată circumstanțială condițională** și indicați întrebările cu care se recunoaște în frază.

F126. Formați fraze în care să aveți propoziții subordonate circumstanțiale condiționale, care să aibă ca elemente regente verbe predicative la modurile personale și nepersonale, un verb copulativ și un nume predicativ, o locuțiune verbală sau o interjecție cu valoare predicativă.

F127. Recunoașteți și colorați propozițiile subordonate circumstanțiale condiționale și încercuiți relatorii (elementele care o introduc) din enunțurile de mai jos:

- 1) Dacă-ți place muzica, îți voi oferi discuri.
- 2) Îți dau dreptate, de vreme ce ești corect.
- 3) În caz că-i frig, îmbracă-te gros!
- 4) Aș telefona, numai să fiți acasă.
- 5) Să ningă, m-aș duce la schi.
- 6) De veniți deseară, anunțați-mă!
- 7) Să avem timp, am merge la pădure.
- 8) Când ar avea un succes, s-ar bucura.
- 9) În caz că v-ați răzgândit, spuneți acum!
- 10) În eventualitatea că plouă, luați-vă umbrela!

F128. Creați fraze în care să fie propoziții subordonate circumstanțiale condiționale introduse prin: conjuncțiile *să, dacă, de*; locuțiunile conjuncționale *în caz că, în eventualitatea că, de unde, numai să*; adverbul relativ *când*.

F129. Realizați fraze în care să existe propoziții subordonate circumstanțiale condiționale juxtapuse față de propoziția regentă, după modelul: *Ai prieteni, ești norocos.*

F130. Formați fraze în care să folosiți corelativele: *dacă...atunci, să...apoi, în caz că...atunci.*

F131. Dezvoltați complementele circumstanțiale condiționale în propoziții subordonate circumstanțiale condiționale, transformând enunțurile:

- 1) În eventualitatea unei avansări, depuneți un dosar!
- 2) În caz de pericol, spargeți geamul!
- 3) Cu această condiție, accept propunerea dumneavoastră.
- 4) Trezindu-te de dimineață, ajungi la timp.

F132. Contrageți propozițiile subordonate circumstanțiale condiționale, din frazele de mai jos, obținând complemente circumstanțiale condiționale.

- 1) Ar fi pictat mai mult, numai de-ar fi avut timp.
- 2) De-ar ploua, s-ar bucura mulți.
- 3) O aștept în caz că ea sosește astăzi.

- 4) Dacă pleci, lasă-mi numărul de telefon!
- 5) Să am timp, citesc.

F133. Recunoașteți felul propozițiilor subordonate introduse prin conjuncția *dacă*, din enunțurile de mai jos.

- 1) E bine dacă vii.
- 2) Dacă vii, adu-mi caietul!
- 3) Întrebarea este dacă plecăm la mare.
- 4) Problema dacă reușesc mă preocupă.
- 5) Nu știu dacă mergem la muzeu.
- 6) Ne hotărâm dacă plecăm mâine.
- 7) Dacă n-ai uitat nimic, putem pleca.
- 8) Dacă-l obligi, tot nu spune adevărul.
- 9) Se vede dacă știe.
- 10) Problema rămâne dacă reușește la examen.
- 11) Regretă dacă n-a luat premiul.
- 12) Se bucură, dacă are succes.
- 13) Și dacă îl pedepsești, tot nu recunoaște nimic.
- 14) Lui îi pare rău dacă plec.
- 15) Suferă dacă nu reușește.

Soluții:

- | | |
|------------------------------------|----------------------------|
| a) propoziție subiectivă | f) propoziție condițională |
| b) propoziție predicativă | g) propoziție concesivă |
| c) propoziție atributivă | h) propoziție temporală |
| d) propoziție completivă directă | i) propoziție cauzală |
| e) propoziție completivă indirectă | |

F134. Scrieți compunerea *Succesul la examen*, introducând în text complemente circumstanțiale condiționale și propoziții subordonate circumstanțiale condiționale, pentru a exprima: condiția, ipoteza, eventualitatea, opțiunea, dorința, posibilitatea, necesitatea, voința sau preferința.

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONCESIVĂ

• Definiți **propoziția subordonată circumstanțială concesivă** și explicați modul în care se recunoaște în frază.

F135. Formulați fraze în care să aveți propoziții subordonate circumstanțiale concesive, având ca elemente regente verbe, locuțiuni verbale, interjecții cu valoare predicativă sau adjective.

F136. Stabiliți structura frazelor de mai jos. Subliniați propozițiile subordonate circumstanțiale concesive din frazele de mai jos și încercuiți relatorii.

- 1) Deși este un critic renumit, nu și-a finalizat opera.
- 2) Entuziasmat, deși a trecut prin greutăți, și-a ridicat o casă.
- 3) Este un copil bun, în ciuda celor ce se spun despre el.
- 4) Unii au fost blamați deși aveau rezultate bune.
- 5) A devenit student, deși nu se aștepta.
- 6) Hai la țară, chiar dacă se schimbă vremea!
- 7) Răcind, deși n-a fost afară, a luat medicamente.
- 8) Educat, deși nu a avut condiții, a ajuns doctor.
- 9) Nu-i era prea ușor, cu toate că era ajutat.
- 10) A reușit, în pofida lor, deși nu s-a pregătit mult.

Soluții:

a) 1CS – 2PP

b) 1PP – 2CS

F137. Creați fraze cu propoziții subordonate circumstanțiale concesive, introduse prin: conjuncțiile *dacă, de, deși, ca să*; locuțiunile conjuncționale *chiar dacă, chiar de, chiar să, și dacă, și de, și să, cu toate că, fără să, nici dacă, nici de, nici să, măcar dacă, măcar de, măcar să*.

F138. Subliniați propozițiile subordonate circumstanțiale concesive din enunțurile de mai jos și precizați prin ce elemente de relație sunt introduse.

- 1) Orice s-ar întâmpla, fii vesel!
- 2) Oricare este părerea lui, tu susține-o pe a ta!
- 3) Oricâte fructe mănâncă, tot mai dorește.
- 4) Oricât ai munci, tot nu ești apreciat.
- 5) Oricine ar spune așa ceva, eu nu-l voi crede.
- 6) Oricum s-ar îmbrăca, ea pare tot modestă.
- 7) Oriunde ar fi, el tot se gândește la țara lui.
- 8) Orișicum ai vorbi, ea nu te înțelege.
- 9) Chiar când ninge, eu mă plimb.
- 10) Și certată de părinți, ea tot nu-i cuminte.

Soluții:

a) pronume nehotărât

d) adverb relativ

b) adjectiv nehotărât

e) conjuncție

c) locuțiune conjuncțională

F139. Indicați relațiile dintre propozițiile subordonate circumstanțiale concesive cu valoare tautologică, în enunțurile de mai jos:

- 1) Fie vară, fie iarnă, el poartă pălărie.
- 2) Vede, nu vede, ea tot citește romane.

- 3) Poți, nu poți, ajută-mă!
- 4) Ai, n-ai, trebuie să dai.
- 5) E bine, e rău, mergem înainte.

Soluții:

- | | |
|---------------------------|--------------------------------|
| a) coordonare copulativă | c) coordonare disjunctivă |
| b) coordonare adversativă | d) coordonare prin juxtapunere |

NOTĂ: Concesia se subînțelege din context, fără prezența relatorilor.

F140. Creați fraze în care să aveți propoziții subordonate circumstanțiale concesive așezate înainte sau după regentă.

F141. Dezvoltați complementele circumstanțiale concesive în propoziții subordonate circumstanțiale concesive, transformând enunțurile:

- 1) În ciuda viscolului, s-a dus la școală.
- 2) Cu toată strădania, rezultatele nu sunt pozitive.
- 3) Chiar poet renumit, nu are multe cărți publicate.
- 4) Deși fericit, nu spune nimic nimănui.
- 5) Cu toată liniștea, a dat radioul mai încet.

F142. Recunoașteți felul propozițiilor subordonate introduse prin conjuncția de în enunțurile următoare:

- 1) E bine de ții minte tot.
- 2) Nu știu de pot ajunge la timp.
- 3) Te îndoiești mereu, de nu crezi în nimic.
- 4) A învățat de a ajuns inginer.
- 5) Și de-l bați la cap, tot nu face nimic.
- 6) A citit de-l dor ochii.
- 7) De sună cineva, anunță-mă!
- 8) Întrebarea de merg la serbare, mi-a pus-o Victoria.
- 9) Mă hotărâsc azi de dau examenul.
- 10) De pierde avionul, îi va părea rău.
- 11) Problema este de ajung la timp.

Soluții:

- | | |
|---------------------------------|--------------------------------|
| a) subiectivă | f) circumstanțială concesivă |
| b) atributivă | g) circumstanțială consecutivă |
| c) completivă directă | h) circumstanțială cauzală |
| d) completivă indirectă | i) predicativă |
| e) circumstanțială condițională | |



• Scrieți cinci fraze în care să fie propoziții subordonate circumstanțiale concesive introduse prin conjuncția *de*.

F143. Redactați o compunere, pe o temă la alegere, în care să arătați îndeplinirea unor acțiuni în ciuda unor obstacole, prin propoziții subordonate circumstanțiale concesive și complemente circumstanțiale concesive.

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONSECUTIVĂ

• Definiți **propoziția subordonată circumstanțială consecutivă** și explicați modul în care se recunoaște în frază.

F144. Creați zece fraze în care să aveți propoziții subordonate circumstanțiale consecutive, având ca elemente regente verbe la modurile personale și nepersonale, locuțiuni verbale, adjective, locuțiuni adjectivale, adverbe și locuțiuni adverbiale.

F145. Subliniați propozițiile subordonate circumstanțiale consecutive și indicați prin ce se exprimă elementele lor regente. Încercuiți elementele de relație ce introduc aceste propoziții subordonate în enunțurile de mai jos:

- 1) A învățat, de a ajuns la epuizare.
- 2) Muncind, de nu-și vedea capul, a avut realizări.
- 3) Învârtindu-se, de te amețea, și-a terminat repede treaba.
- 4) A luat-o cu binișorul, încât i-a câștigat inima.
- 5) A scăpat fugind, de nu l-a mai văzut nimeni.
- 6) A lucrat atât de bine, încât a fost recompensat.
- 7) Ea este o fată frumoasă, de-ți rupe inima.
- 8) Se îmbrăcase atât de bine, încât nu simțea frigul.
- 9) Era așa harnic, de-i uimea pe toți.
- 10) Marian a șters-o englezește, de n-a observat nimeni.

Soluții:

- | | |
|---|--|
| a) verb la indicativ | d) locuțiune verbală cu verb la gerunziu |
| b) verb la gerunziu | e) adjectiv |
| c) locuțiune verbală cu verb la indicativ | f) adverb |

F146. Creați fraze în care să existe propoziții subordonate circumstanțiale consecutive introduse prin: conjuncțiile *că, de, să, ca să, încât*; locuțiunile conjuncționale *astfel că, pentru ca să, astfel încât, așa încât, așa că, astfel încât*.

F147. Creați fraze cu subordonate consecutive introduse prin corelativele: *așa...încât, astfel...încât, destul...ca să, îndeajuns...să, până acolo...încât*,

prea...ca să, în așa fel...încât, până acolo...încât, până acolo...că, după modelul: A predat așa/ încât i-a impresionat pe toți.

F148. Recunoașteți felul propozițiilor subordonate din enunțurile de mai jos:

- 1) Atât am scris, încât am obosit.
- 2) A învățat atât, de știe tot.
- 3) El este destul de abil, ca să îi convingă pe toți.
- 4) Bunicii sunt prea bătrâni, să mai poată duce gospodăria.
- 5) Ea era îndeajuns de pregătită, de-i uimea pe toți.
- 6) Nu vedea, de supărat ce era.
- 7) De-l rogi, tot nu te ajută.
- 8) A muncit că are de toate.

Soluții:

- | | |
|----------------------------|---------------------------|
| a) propoziție condițională | c) propoziție consecutivă |
| b) propoziție concesivă | d) propoziție cauzală |

F149. Recunoașteți felul propozițiilor subordonate introduse prin conjuncția **să**, din frazele de mai jos. Scrieți enunțuri în care să aveți propoziții subordonate diferite introduse prin conjuncția **să**.

- 1) Este bine să învățăm serios.
- 2) Problema este să reușim.
- 3) Întrebarea, să dau examen pentru permis de conducere, mă preocupă.
- 4) Știu să conduc mașina.
- 5) Îmi vine să cânt.
- 6) Mă decid să dau la teatru.
- 7) Să vină vara, mergem la ștrand.
- 8) Ideea, să-mi cumpăr un tablou, mă încântă.
- 9) Aleargă, să-i iasă sufletul.
- 10) Să-l rogi frumos, el tot nu te ajută.
- 11) Vino, să-mi aduci vești!

Soluții:

- | | |
|--|---|
| a) propoziție subiectivă | g) propoziție circumstanțială consecutivă |
| b) propoziție predicativă | |
| c) propoziție atributivă | h) propoziție circumstanțială concesivă |
| d) propoziție completivă directă | |
| e) propoziție completivă indirectă | i) propoziție circumstanțială de scop |
| f) propoziție circumstanțială condițională | |

F150. Creați o compunere, pe o temă la alegere, pentru a exprima consecința unor fapte, acțiuni, însușiri, cu ajutorul complementelor circumstanțiale consecutive și a propozițiilor subordonate circumstanțiale consecutive.

F151. Faceți analiza frazelor de mai jos, subliniind predicatele, încercuind elementele de relație, împărțind frazele, numerotând propozițiile, stabilind felul lor și făcând schema lineară a fiecărei fraze. Cu ajutorul doamnei/ domnului profesor de limba română faceți un studiu interactiv al textelor, studiu ce va include lexicul, registrul verbal (cărui limbaj aparține: familiar, dialectal, literar, științific etc.), punctuația, modalitatea de expunere, semnificația mesajului, stilul, conținutul ideatic.

A) Cum eram străin de oraș, mi se părea că pășesc pe un teritoriu straniu, unde totul îmi era necunoscut, cu trecătorii ce pășeau grăbiți, vitrinele ce expuneau mărfuri variate, iar eu rămâneam în loc să privesc intens cerul, acel cer care era albastru transparent și revărsa o lumină primăvăratecă peste necuprinsul zării. (E. Sperantza).

B) – Mamă, să știi că Elena m-a împins, c-o alerga Andra și eu am dat peste catedră, căci era la un pas de mine și am tras fața de masă, încât s-a spart vaza și, vezi, acum trebuie s-o plătim toți trei. Te rog, spune-mi, mamă, ce-i de făcut?

C) – Se zice că, atunci când ții la cineva, nu este bine să arăți că ții la acea persoană, îndeosebi la un copil, căci s-ar putea să devină răsfățat acel copil și să nu mai asculte de părinți.

D) – Eu cred că, atunci când ții la o ființă, trebuie să-i arăți aceasta, ca să fie armonie și o înțelegere deplină, ceea ce ar favoriza dezvoltarea personalității amândurora. (E. Sperantza)

E) – Dacă fiecare om ar ține la ceilalți, lumea ar fi mai bună și mai plăcută conviețuirii, ar fi mai fericită. (E. Sperantza).

F) – Se spune că într-o societate de tranziție, degradarea limbajului este inerentă, căci este cauzată de anumite refulări, dar aceasta nu înseamnă că trebuie să folosim un limbaj degradant, ci, este mai bine să avem un vocabular îngrijit, care este rezultatul acumulării unei culturi, vocabular ce va face să fim apreciați de cei din jur, ce va marca personalitatea noastră. (E. Sperantza).

G)
Tu-Eu, o eternitate
o eternitate de iubire
Tu-Eu, aceeași entitate
o entitate în contopire.
Tu-Eu o fericire
o fericire-n iubire

Tu-Eu, o speranță
o speranță-n devenire
Tu-Eu, o visare
o visare-n adorare
Tu-Eu, un dor nesfârșit
un dor neîmplinit
Tu-Eu, oare când am trăit?

(Ecaterina Sperantza Chifu, *Toi-Moi, une éternité. Tu-Eu, o eternitate.*)

H) A fi om înseamnă să te implici în tot ce poate contribui la binele altora, să dăruiești tot ce este mai bun în sufletul tău, să te lași cuprins de o lumină spirituală și s-o transmiți celorlalți, pentru a pune pietre la făurirea acestei lumi (E. Sperantza).

Sintaxa frazei

F6: 1-b, 2-b, 3-a, 4-a, 5-a, 6-c, 7-d, 8-e, 9-e, 10-e, 11-c

F7: 1-a, 2-a, 3-d, 4-b, 5-a, 6-d, 7-d, 8-b, 9-f, 10-e

F10: 1-a, 2-a, 3-b, 4-b, 5-b, 6-b, 7-a, 8-b, 9-a, 10-b

Propoziția subordonată subiectivă

F16: 1-c, 2-a, 3-a, 4-a, 5-a, 6-a, 7-a, 8-a, 9-a, 10-a, 11-b, 12-c

F17: 1-b, 2-a, 3-a, 4-a, 5-b, 6-f, 7-c, 8-c, 9-c, 10-d, 11-e, 12-b

F25: 1-a, 2-e, 3-a, 4-a, 5-b, 6-c, 7-b, 8-c, 9-d, 10-d

F30: 1-b, 2-c, 3-a

Propoziția subordonată predicativă

F35: 1-a, 2-b, 3-a, 4-b, 5-a, 6-b, 7-a, 8-b, 9-b, 10-a

F42: 1-d, 2-b, 3-e, 4-c, 5-e

F44: 1SB(2)–2PP–3PR(2); 1SB(2)–2PP–3PR(2); 1SB(2)–2PP–3PR(2);

1SB(2)–2PP–3PR(2); 1SB(2)–2PP–3PR(2)

Propoziția subordonată atributivă

F48: 1-care m-a încântat (peisajul); 2-căruia i-am acordat încrederea (pe acesta);

3-care sunt interesați (pe toți); 4-căroră le place sportul (acelora);

5-care au scris cartea (celor doi); 6-care i se cuvine (partea);

7-care are alte planuri (un nu știu cine); 8-care este mai înalt (pe al treilea);

9-căroră le trebuie un ghid turistic (mulți); 10-care să-mi placă (ceva); 11-ce-mi plac (florile)

F50: 1-(că) este cel mai bun; 2-(dacă) vom reuși; 3-(care) se văd nu departe de casa (în care) m-am născut; 4-(unde) s-a născut poetul; 5-(căruia) îi ofer ajutor; 6-(care) ne va face fericiti; 7-(când) și-a scris memoriile; 8-(oricui) ne vizitează țara; 9-(să) plec, (să) nu plec;

10-(dacă) rămâne, (sau) nu

Propoziția subordonată completivă directă

F55: 1-b, 2-b, 3-a, 4-b, 5-c

F57: 1-d, 2-d, 3-d, 4-a, 5-c, 6-c, 7-a, 8-d, 9-b, 10-a

Propoziția subordonată completivă indirectă

F63: 1-a, 2-b, 3-c, 4-d, 5-g, 6-f, 7-a, 8-i, 9-i, 10-e

Propoziția subordonată completivă de agent

F74: 1-a, 2-b, 3-c, 4-d, 5-d

F81: 1-a, 2-d, 3-e, 4-c, 5-b, 6-d, 7-c, 8-b, 9-a, 10-d, 11-c, 12-b, 13-e, 14-f,



Propoziția subordonată circumstanțială de loc

- F84:** 1-(unde) *am visat* [plec]; 2-(unde) *bate soarele* [s-a uscat];
 3-(încotro) *vede cu ochii* [pornește]; 4-(unde) *dorea* [sosind];
 5-(pe unde) *apuca* [luând-o la sănătoasa]; 6-(pe unde) *dorea* [s-a plimbat];
 7-(unde) *era rondul* [au fost plantate]; 8-(până unde) *doresc* [merg];
 9-(unde) *vrei* [scrie]; 10-(unde) *și-a propus* [a ajunge];
 11-(unde) *i s-a spus* [de lucrat]; 12-(unde) *a stabilit* [așteptându-l];
 13-(încotro) *o vedea iepuri* [a plecat]; 14-(unde) *se deschide o expoziție* [este invitat];
 15-(spre cine) *îi striga* [s-au îndreptat]; 16-(spre ceea ce) *îl impresiona* [venea];
 17-(lângă cine) *nu-ți imaginezi* [am stat]; 18-(unde) *ploua* [creștea];
F85: a – 2,5,6,7,8,9,10,11,12,13, b – 1,3,4

Propoziția subordonată circumstanțială de timp

- F93:** 1-a, 2-a, 3-a, 4-a, 5-b, 6-e, 7-c, 8-d, 9-f, 10-c
F96: 1-a, 2-b, 3-a, 4-a, 5-b, 6-a, 7-c, 8-c, 9-a, 10-b

Propoziția subordonată circumstanțială de mod

- F101:** 1-c, 2-c, 3-c, 4-d, 5-d, 6-a, 7-b, 8-b, 9-a, 10-a, 11-e
F105: 1-a, 2-b, 3-d, 4-b, 5-c, 6-c, 7-c, 8-b, 9-c, 10-c

Propoziția subordonată circumstanțială de cauză

- F111:** 1-d, 2-a, 3-e, 4-c, 5-d, 6-a, 7-f, 8-f, 9-g, 10-h, 11-a, 12-f
F113: 1-a, 2-b, 3-g, 4-g, 5-d, 6-h, 7-e, 8-b, 9-b, 10-e, 11-e, 12-b, 13-i, 14-e, 15-a, 16-a

Propoziția subordonată circumstanțială de scop

- F120:** 1-a, 2-c, 3-a, 4-d, 5-b, 6-e
F122: 1-b, 2-c, 3-a, 4-a, 5-c

Propoziția subordonată circumstanțială condițională

- F133:** 1-a, 2-f, 3-b, 4-c, 5-d, 6-e, 7-f, 8-g, 9-a, 10-b, 11-i, 12-f, 13-g, 14-a, 15-f

Propoziția subordonată circumstanțială concesivă

- F136:** a-1, b-2,3,4,5,6,7,8,9,10
F138: 1-a, 2-a, 3-b, 4-a, 5-a, 6-d, 7-d, 8-d, 9-c, 10-e
F139: 1-c, 2-d, 3-d, 4-d, 5-d
F142: 1-a, 2-c, 3-g, 4-g, 5-f, 6-g, 7-e, 8-b, 9-d, 10-a, 11-i

Propoziția subordonată circumstanțială consecutivă

- F145:** 1-a, 2-b, 3-b, 4-c, 5-b, 6-f, 7-e, 8-f, 9-e, 10-c
F148: 1-c, 2-c, 3-c, 4-c, 5-c, 6-d, 7-b, 8-c
F149: 1-a, 2-b, 3-c, 4-d, 5-a, 6-e, 7-f, 8-c, 9-g, 10-h, 11-i

O ABORDARE A COMUNICĂRII

C1. Imaginați-vă că vă aflați în diferite situații de comunicare și redactați texte cu dialoguri, pentru a exprima:

- acordul
- dezaprobarea
- afirmarea
- negarea
- certitudinea
- incertitudinea
- probabilitatea
- posibilitatea
- imposibilitatea
- regretful
- bucuria
- încântarea
- dorința
- condiția
- consecința
- cauza
- mulțumirea
- modalitatea
- concesia
- presupunerea
- finalitatea sau concluzia

C2. Folosind diferite modalități de expunere (descrierea, narațiunea, dialogul), transpuneți în scris scurte întâmplări, care să se desfășoare pe axa temporală a trecutului, a prezentului și a viitorului.

C3. Redactați anunțuri, reclame, telegrame, felicitări, cereri, scrisori, folosind diferite modalități de expunere.

C4. Realizați un reportaj în care, alături de descriere și narațiune, să introduceți și dialogul dintre mai mulți interlocutori.

C5. Redactați o suită de evenimente, folosind termeni ca: *mai întâi, la început, atunci, la un moment dat, în momentul în care, apoi, în același timp, după aceea, așadar, în sfârșit.*

C6. Scrieți reclame în care să folosiți cuvinte cheie. Faceți enunțuri succinte, dar incitante; încheiați cu o ipoteză care să înceapă cu **dacă** și în final scrieți o concluzie. Faceți și desene pentru aceste reclame.

NOTĂ: Puteți face reclame amuzante, prin asocierea unor enunțuri și cuvinte cu valoare contrastivă.

C7. Faceți o expunere, pe o temă la alegere, folosind termeni ai argumentației: *de altfel, ei bine, evident că, e adevărat că, fiind clar că, în plus, apoi, luați aminte că, deci, în concluzie, prin urmare.* (Evitați pleonasmul.)

C8. Transformați în frază textul următor folosind elemente de relație adecvate: *Venind acasă, fiind cald, ei au simțit nevoia de a se spăla cu multă apă rece, pentru a îndepărta praful și sarea lăsată de transpirația abundentă, produsă de căldura excesivă, pentru a avea senzația aceea de destindere și bucurie, datorată unei igiene binefăcătoare.*

C9. Refaceți textul dat mai jos, introducând relatori (elementele de relație) între propozițiile independente.

Este o seară liniștită. Văd un apus rubiniu peste codrii de brad. Umbre lungi străbătute de pete de soare, se aștern pe pământ. Eu, uimit de această frumusețe, rămân mut în contemplarea țărâmului de basm. (E. Speranța Chifu, manuscris)

C10. Redactați texte, având ca temă: dragostea pentru natură, iubirea din familie, necesitatea unei vieți dusă în pace, demnitate și armonie, dragostea de țară, alegerea unei profesii, folosind toată gama propozițiilor studiate.

C11. Realizați un dialog, trecând textul următor din vorbirea indirectă în vorbirea directă:

Doamna dirigintă a spus că noi nu știm să comunicăm între noi, că dumneaei trebuie să ne inițieze în arta conversației, apoi Mariana a intervenit și a spus că adesea nu știm să ne exprimăm, că nu avem răbdare să-i ascultăm pe alții, iar Monica a afirmat că e necesar să-i privim pe cei cu care vorbim, să le respectăm opiniile, apoi doamna dirigintă a subliniat că o societate deschisă se bazează pe dialog, pe o conviețuire pașnică. Noi i-am promis că-i vom urma sfaturile și apoi i-am mulțumit.

C12. Treceți textul de mai jos în vorbirea directă, redactând totul într-o singură frază. *Georgiana relatează unei prietene o convorbire cu Dan: „Mergi la film?” zice el. „Nu pot”, zice ea. „De ce?” zice el. „Am treabă”, zice ea. „Îți telefonez, poate te răzgândești”, zice el. „Nu mă lasă mama”, zice. „Roag-o frumos și vino la ora cinci”, zice Dan.*

C13. Redactați texte, având verbe la prezentul istoric, la prezentul narativ, la prezentul continuu (când se exprimă adevăruri generale, maxime, axiome, teoreme, judecăți sau acțiuni repetabile).

C14. Redactați texte în care să folosiți formule de politețe, precum: „Vă rog să...”, „Fiți amabil să/de...”, „Ați vrea să...”, „N-ați vrea să...”, „Aveți amabilitatea să...”, „Aș dori să...”, „Puteți să...”, „Sunteți amabil să...”, „V-aș ruga să...”.

C15. Scrieți texte originale sau redactați rezumate ale lecturilor studiate, folosind ca mijloace artistice epiteze, comparații, metafore, metonimii, repetiții, enumerații, inversiuni, cu ajutorul părților de vorbire studiate. (Vezi *Dicționarul de termeni literari*)

C16. Recunoașteți stilurile funcționale ale textelor următoare:

1) Noi considerăm că „de” are o valoare semantică, deoarece în contexte diferite are conotații diferite, ce fac posibilă înțelegerea mesajelor. (Autoarea)

2) Licuricii transformă energia chimică în energie luminoasă, reflectând radiația luminoasă din mediul în care trăiesc. (Revista *Lumină și flori*, nr. 2/1999)

3) După densitate și dimensiuni, vegetația de pe uscat a fost împărțită în patru mari sisteme ecologice, denumite biohore: pădurile, savanele, pajiștile și deșerturile. (*Geografia mediului înconjurător*)

4) Prin prezenta vă aducem la cunoștință faptul că trebuie să plătiți chiria restantă, pentru spațiul comercial acordat, în caz contrar vom proceda la evacuarea forțată.

5) Ministerul Mediului a spus că nu este posibilă oprirea tăierii pădurilor, pe amplasamente ce sunt revendicate de persoane juridice, și că se pregătește o hotărâre de guvern, prin care persoanele juridice vor fi despăgubite, pentru valoarea tăierilor, care vor continua, până când persoanele juridice vor intra în posesia actului de proprietate. (*Ziarul Adevărul*, 14 martie 2000)



6) Testamentul este un act juridic de ultimă voință, adică este un act pentru cauză de moarte, prin care o persoană, numită testator, lasă unei alte persoane, numită legatar, averea mobilă și imobilă din patrimoniul său. (Mihail Iliescu, *Moștenirea și devoluțiunea ei*, Editura Academiei, București, 1966)

7) Conștiința e unitară, dar, ca și în natură, ea este zgâlțâită când de furtuni și cataclisme, când invadată de înseninări miraculoase. (Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*)

Soluții:

- | | |
|-------------------------|-----------------------|
| a) stilul științific | d) stilul jurnalistic |
| b) stilul juridic | e) stilul beletristic |
| c) stilul administrativ | |

C17. Rescrieți corect textul de mai jos, respectând ortografia și punctuația:

Mam dus șiam complectat niște copi cemi dase să le fac obligat az șiam scris căz confortabile cu originalu din cerșificatu meu cemi dase doctoru șiam semanat sub stampila ceo pusese secretara cu mîna stînga cu numele meu cămi făcuse operație de dreapta”.

C18. Indicați stilul folosit și explicați utilizarea semnelor de punctuație din textul:

„M-am apropiat de fereastră, singura rază de lumină albăstrie, și mi-a făcut loc, dându-se într-o parte.

– A căzut o stea...! îi arătai eu undeva, la marginea orizontului, fulgerarea strălucitoare în aerul nopții.

– Este un meteor, zice el.

– Sunteți tare la astronomie, am continuat eu.

– Și dumneavoastră sunteți tare la capitolul curaj.

– De ce?! mă mirai eu.

– Călătoriți noaptea singură, deși nu cred că sunteți la liceu.

– N-ați ghicit! Sunt în ultimul an. De ce mă credeți mai mică?

– Aveți un aer de fetiță. Chiar sunteți în ultimul an? Unde? La ce liceu? Din ce localitate sunteți?”

(E. Speranța, *Jurnal de vacanță*, Editura Speranța)

Soluții:

- | | | |
|----------------|----------------|---------------|
| a) beletristic | b) jurnalistic | c) științific |
|----------------|----------------|---------------|

• Propunem pentru analiza gramaticală frazele care urmează; precizați felul propozițiilor, faceți schema lineară sau arborescentă în scris și faceți oral analiza sintactico-morfologică a elementelor componente.

NOTĂ: Pentru o învățare eficientă a sintaxei este bine să faceți fișe care să conțină: definiția, întrebările, elementele regente și elementele de relație (legătură).

C19. Fericirea adevărată nu poate fi cumpărată cu nimic, dar poate fi răsplătită cu o altă fericire. În caz că o mare fericire se plătește cu o mare durere, este mai bine să renunți la ea din timp, să nu simți ce profundă poate să fie disperarea. (Ecaterina Chifu, *Reflecții/Reflexions*, Ed. Speranța)

C20. *Trăiește clipa* este un dicton ce trebuie să fie urmat, căci timpul se scurge ireversibil și nu se știe ce va fi, când vei înceta să mai exiști. Fericirea clipei poate fi re trăită la infinit în timpul interior, căci ea este amplificată printr-o extraordinară memorie afectivă. (idem)

C21. De ce, când auzi cântecul lebedei ai dori atât de mult să trăiești viața netrăită și de ce simți ce mult iubești viața ce ți-ai putea-o pierde? Chiar dincolo de spațiu și de timp am putea străluci cu o intensă iubire, dacă în viață am trăit la cea mai înaltă tensiune sufletească. (idem)

C22. Să ne întoarcem la natură! Ea este o mamă iubitoare. Este regretabil că ne-am îndepărtat de ea, deși ne oferă liniște și relaxare. Când purtăm în noi lumina culmilor însoțite și strălucirea mării, nimic nu ne mai poate întuneca existența, căci aceste elemente eterne au farmecul divinului ce ne înfrumusețează viața. (idem)

C23. Picăturile de rouă de pe trandafirii ce înfloresc în grădina mea de vis au parcă strălucirea diamantului și, de vor pieri ei, eu voi păstra mult timp lumina lor. (idem)

C24. Să fii artist al penelului, să poți reda irizările luminii și tot farmecul unei ființe ce poartă pe chip iubirea de oameni, ar fi minunat. (idem)

C25. Dacă un spirit bun ți-a dat o anumită înfățișare, un anumit trup, un suflet sensibil care să fie bucuria cuiva, atunci fie binecuvântat acel spirit! Când vezi pe chipul unui om expresia căldurii lui sufletești, ce-i dă atâta lumină, te întrebi tu de ce ai pierdut-o, de ce nu mai trăiești totul cu intensitatea de altă dată și ai vrea să reiei viața de la capăt. (idem)

C26. Când ai o gândire atât de profundă, nu poți fi acuzat de imaturitate, căci simți cum trupul devine gând și răspândește o energie nebănuită, care poate să fie benefică pentru alții. (idem)

C27. În ce carte a destinului s-a hotărât să apari într-un anumit loc, să aparții unui anumit popor, să-i simți bucuriile și durerile și să te identifice cu acesta? (idem)

C28. Panica stârnită de șocul viitorului poate fi dominată, dacă știi să te bucuri de ce-ți oferă prezentul. Viața este prea scurtă s-o irosești în lamentări, deci găsește forța de a depăși orice moment trist și formează-ți o gândire pozitivă, ca să-ți poți dirija acțiunile spre binele celorlalți! (idem)

C29. Aspirăm mereu spre perfecțiune și nu știm dacă o vom atinge vreodată. Ea este asemenea zborului pescărușului alb ce se înalță peste strălucirea mării nesfârșite. Perfecțiunea rămâne zborul nostru spre absolut, un zbor spre adevăruri eterne, spre frumuseți ideale, spre vise intangibile. Orice ființă care poartă în ea vise mărețe, speră că ele vor fi realizate, deși drumul este anevoios, căci acea ființă este dirijată chiar de energia ce o dau visele. (idem)



C30. Zâmbetul unora poate fi atât de expresiv, încât el poate să creeze un limbaj aparte, ce-ar dezvălui tainele gândurilor și se pune întrebarea dacă mimica, element nonlingvistic, va deveni un cod minimal de comunicare, care ar diminua efortul de vorbire și ar îmbunătăți relațiile dintre oameni. (idem)

C31. Adesea, puterea de sugestibilitate a unora poate să ne influențeze și noi ne străduim să părem originali dar, de multe ori, preluăm ideile altora, fără să le trecem prin filtrul gândirii proprii. (idem)

C32. Este o cale lungă până ajungem la steaua din noi dar, dacă ajungem, vom fi fascinați de lumina ei și ne vom da seama că există cu adevărat fericire, deși drumul până la ea este spinos și ne-am rănit uneori aripile cu care am zburat. (idem)

C33. Când simți alături un umăr de prieten, știi că te poți lupta cu greutățile vieții și că trebuie să ieși învingător din orice confruntare care te-ar demoraliza fără el. Dacă într-o prietenie nu există o egalitate spirituală, acea prietenie se destramă, deci este bine să știi să-ți alegi prietenii. Prietenia este frumoasă între oameni, dacă unul nu face intervenții brutale în viața celuilalt. Se vede că nevoia de prietenie este specific umană, căci ea reprezintă refuzul omului de a trăi în singurătate. (idem)

C34. Se știe că doar o parte din capacitatea creierului este folosită de om și ne întrebăm ce salt uriaș ar cunoaște omenirea, dacă s-ar folosi în mod pozitiv tot potențialul mental al oamenilor. (idem)

C35. Fiecare purtăm în noi o insulă a fericirii, fără să ne dăm seama de cât de aproape este țărmlul ei și, când credem că până la ea drumul este lung și greu, ea ne apare cu toate țărmlurile înflorite, încărcate de iubire, acea iubire paradisiacă, la care nu mai speram, o iubire ce trece dincolo de spațiu și de timp, unde totul este doar frumusețe și armonie. (idem)

C36. Numai sufletele pure/ unite în iubire/ știu că lumina/ ce izvorăște din ele/ poartă esența divină/ ce transfigurează totul/ multiplicând la infinit/ tot ce înseamnă iubire. (Ecaterina Speranța Chifu, *Toi-Moi, une éternité/ Tu-Eu, o eternitate*, Editura Speranța)

C37. Când ochii zâmbesc și au o infinită tandrețe, atunci simți ce plină de viață este acea ființă care știe să trăiască intens totul, înfruntând apatia generală, căci ea se numără printre cei aleși de soartă să dăruiască bucurie altora. Cel ce se dăruie pe sine într-o privire, un zâmbet, sporește aura de frumusețe a lumii. (ibidem)

C38. Când vibrăm de ceva atât de profund și de intens, simțim că ne purificăm de tot ce-a fost rău în viața noastră, căci trăim la cele mai înalte tensiuni sufletești. (Ecaterina Chifu, *Reflecții/Reflexions*, Ed. Speranța)

C39. Prezența unui prieten adevărat este mereu reconfortantă, căci regăsești la el calitățile ce te ajută să urci drumul greu al vieții. Și totul îți pare mai ușor, dacă știi că îl ai mereu aproape.

C40. Vibrând la fel ca ființa ce-ți este prietenă, se produc rezonanțe ce amplifică prietenia și ea își dovedește forța în momente neașteptate. (idem)

C41. Am crezut mereu că nu am vocația fericirii, iar acum, când simt chemarea ei, tot îmi este teamă că ea este doar o iluzie.

C42. Doar transfigurați pătrundem în orizonturi infinite și începem să cucerim spațiul și timpul infinit – cel din sufletul nostru. (idem)

C43. Dacă îți reduci existența la tot ce-ți înnegurează sufletul, te autodistrugi. E mai bine să te detașezi, căci doar dacă te detașezi și-ți cultivi eul tău interior, vei descoperi alte valori ale vieții, vei găsi vieții un sens. (idem)

C44. Marinarul ce se lasă fermecat de cântecul sirenei știe că poate trece liniștit prin toate mărele lumii, căci el a auzit muzica divină ce-i luminează și-i călăuzește ființa. (idem)

C45. Dacă nu aș fi asistat la minunea copacului înflorit (o, cât îți mulțumesc Doamne, pentru lumina lui ce a alungat întunericul din mine), aș fi crezut că spectacolul sufletului ce mi se oferă este doar un vis venit din spații infinite. (idem)

C46. Ce disperată și înfiorător de singură trebuie să fie o ființă, încât să dorească apariția unui semen care să-i fie un adevărat alter-ego! Oare îi va apărea vreodată în cale? (idem)

C47. Lumina ce vine dintr-o ființă este asemenea luminii cascadelor ce cad din înălțimi, a curcubeului ce leagă valuri de verdeață, a strălucirii mării sau a scânteierii cerului. (idem)

C48. Această carte este o poartă deschisă spre frumusețe. Deschide-o și vei învăța să iubești, să cunoști fericirea! (idem)

C49. Chiar dacă totul ne-a fost orânduit dinainte de cine dirijează destinul universului, se spune că viața este cum și-o face omul. Deci e bine să n-o irosim și trebuie să valorificăm clipele pentru desăvârșirea noastră, căci cel ce știe să-și fie suficient lui însuși, nu-și va omorî plictiseala cu alții, ci va persevera în urmărirea unui ideal, printr-o muncă asiduă. (idem)

C50. Trebuie să ținem fruntea sus chiar și atunci când nu mai putem suporta suferința, de orice natură ar fi ea, căci și atunci când suntem pe culmile disperării putem găsi calea spre armonia din noi, dacă facem să tacă glasul mâhnirii. (idem)

C51. Este dureros ca un copil să aibă insomnii. E necesar ca el să-și creeze un univers interior aparte în care să fie munți de verdeață, pajiști și livezi înflorite, cascade înspumate, mări strălucitoare, chipuri dragi lui și tot ce i-ar aduce bucuria și liniștea. (idem)

C52. Aș vrea să fiu ce mi-am dorit mereu, adică să fiu liber ca albul porumbel, ca să zbor la marginea mării, privind la infinit strălucirea ei argintie, sau să zbor pe piscul munților, ca să respir aerul pur ce mi-ar da tăria de a rezista prin valurile vieții. (idem)

C53. Când am început aventura cunoașterii, nu bănuiam fascinația ei și zi de zi mi-o doream cu noi acumulări ce aduceau satisfacții sufletului meu, de-mi venea să mulțumesc divinității că eram aleasa ei, eu, care, prin numele ce-l purtam, eram destinată să dăruie învățătură altora. (idem)

ABREVIERI

AT – propoziție atributivă	CST – propoziție circumstanțială consecutivă
CD – propoziție completivă directă	CZ – propoziție circumstanțială de cauză
CI – propoziție completivă indirectă	CSV – propoziție circumstanțială concesivă
CAG – propoziție completivă de agent	PP – propoziție principală
CL – propoziție circumstanțială de loc	PPinc – propoziție principală incidentă
CM – propoziție circumstanțială de mod	PR – propoziție predicativă
CT – propoziție circumstanțială de timp	SB – propoziție subiectivă
CS – propoziție circumstanțială de scop	
CDȚ – propoziție circumstanțială condițională	

REZOLVĂRI

O abordare a comunicării

- C16:** 1-a, 2-a, 3-a, 4-c, 5-d, 6-b, 7-e
- C19:** 1PP-2PP. 3CDȚ(4)-4PP-5SB(4)-6CZ(5)-7CD(6)-8CD(7)
- C20:** 1SB(2)-2PP-3AT(2)-4SB(3)-5CZ(3)-6CZ(3)-7SB(6)-8CT(7)-9CD(8). 10PP-11CZ(10)
- C21:** 1PP-2CT(1)-3CD(2)-4PP-5CD(4)-6AT(5). 7PP-8CDȚ(7)
- C22:** 1PP. 2PP. 3PP-4SB(3)-5CSV(4). 6CDȚ(7)-7PP-8CZ(9)-9AT(8)
- C23:** 1PP-2AT(1)-3PP-4CDȚ(3)
- C24:** 1SB(4)-2SB(4)-3AT(2)-4PP
- C25:** 1CDȚ(3)-2AT(2)-3PP. 4CT(6)-5AT(4)-6PP-7CD(6)-8CD(6)-9PP-10CD(9)
- C26:** 1CDȚ(2)-2PP-3CZ(2)-4CD(3)-5CD(3)-6AT(5)-7CD(6)
- C27:** 1PP-2SB(1)-3SB(1)-4SB(1)-5SB(1)
- C28:** 1PP-2CDȚ(1)-3CD(2)-4CI(3). 5PP-6CST(5)-7PP-8PP-9CS(7)
- C29:** 1PP-2PP-3CD(2). 4PP-5AT(4). 6PP. 7PP-8AT(7)-9CD(7)-10CSV(9)-11CZ(7)-12AT(11)
- C30:** 1PP-2CST(1)-3CD(2)-4AT(3)-5PP-6AT(5)-7AT(6)-8AT(6)
- C31:** 1PP-2CD(1)-3PP-4CS(3)-5PP-6CM(5)
- C32:** 1PP-2CT(1)-3PP-4CDȚ(3)-5PP-6CI(5)-7CSV(6)-8CSV(6)-9AT(8)
- C33:** 1CT(2)-2PP-3CD(2)-4CD(2)-5SB(4)-6AT(5). 7CDȚ(8)-8PP-9PP-10SB(9)-11CD(10). 12PP-13CDȚ(12). 14PP-15SB(14)-16CZ(15)
- C34:** 1PP-2SB(1)-3PP-4CD(3)-5CDȚ(4)
- C35:** 1PP-2CM(1)-3CI(2)-4PP-5CT(4)-6CD(5)-7AT(4)-8AT(4)-9CL(8)
- C36:** 1PP-2CD(1)-3AT(2)-4AT(2)-5AT(4)
- C37:** 1CT(3)-2CT(3)-3PP-4CD(3)-5AT(4)-6CD(5)-7CZ(5)-8CS(7). 9SB(10)-10PP
- C38:** 1CT(2)-2PP-3CD(2)-4AT(3)-5CZ(3)
- C39:** 1PP-2CZ(1)-3AT(2)-4CI(3). 5PP-6CDȚ(5)-7CD(6)
- C40:** 1PP-2AT(1)-3AT(1)-4PP
- C41:** 1PP-2CD(1)-3PP-4CT(3)-5CI(3)
- C42:** 1PP-2PP-3CD(2)
- C43:** 1CDȚ(3)-2AT(1)-3PP. 4PP-5SB(4)-6CZ(4)-7CDȚ(6)-8CDȚ(6)-9CZ(4)
- C44:** 1PP-2AT(1)-3CD(1)-4CZ(3)-5AT(4)-6AT(4)
- C45:** 1CDȚ(4)-[2PPinc-3AT(2)]-4PP-5CD(4)-6AT(5)
- C46:** 1SB(2)-2PP-3CST(1)-4AT(3). 5PP
- C47:** 1PP-2AT(1)-3AT(1)-4AT(1)
- C48:** 1PP. 2PP-3PP-4CD(3)-5CD(3)
- C49:** 1CSV(3)-2CAG(1)-3PP-4SB(3)-5PR(4). 6PP-7SB(6)-8PP-9SB(8)-10CZ(8)-11SB(10)-12CD(11)-13CZ(8)
- C50:** 1PP-2SB(1)-3CT(2)-4AT(1)-5CZ(2)-6CT(5)-7CDȚ(5)-8CD(7)
- C51:** 1PP-2SB(1). 3PP-4SB(3)-5AT(4)-6AT(4)
- C52:** 1PP-2CD(1)-3PR(2)-4CD(1)-5CS(4)-6CS(4)-7CS(6)-8AT(7)
- C53:** 1CT(2)-2PP-3PP-4AT(3)-5CST(4)-6SB(5)-7CZ(6)-8AT(7)-9AT(8)-10CD(9)

CUPRINS

Cuvânt-înainte	3
O abordare a foneticii	5
O abordare a vocabularului limbii române	11
Conversiunea. Exerciții	19
Omonimele. Teste	24
Rezolvări	77
MORFOSINTAXA	
Substantivul și funcțiile sale sintactice	80
Articolul	92
Adjectivul	95
Adjectivele pronominale	96
Pronumele personal și funcțiile sale sintactice	98
Pronumele personal de întărire și funcțiile sale sintactice	106
Pronumele posesiv și funcțiile sale sintactice	106
Pronumele demonstrativ și funcțiile sale sintactice	107
Pronumele reflexiv și funcțiile sale sintactice	109
Pronumele interogativ și funcțiile sale sintactice	110
Pronumele relativ și funcțiile sale sintactice	112
Pronumele nehotărât și funcțiile sale sintactice	113
Pronumele negativ și funcțiile sale sintactice	114
Numeralul și funcțiile sale sintactice	115
Verbul și funcțiile sale sintactice	118
Adverbul și funcțiile sale sintactice	127
Prepoziția și rolul său în mesaje	130
Conjuncția și rolul său în propoziție și frază	132
Interjecția și rolul său în mesaje	134
Locuțiunile și rolul lor gramatical	135
Rezolvări	138

SINTAXA PROPOZIȚIEI

Propoziția.....	142
Subiectul.....	144
Predicatul.....	147
Predicatul verbal.....	147
Predicatul nominal.....	148
Atributul.....	150
Atributul adjectival.....	150
Atributul substantival.....	152
Atributul apozitional.....	155
Atributul pronominal.....	156
Atributul verbal.....	159
Atributul adverbial.....	159
Atributul interjecțional.....	160
Complementul.....	160
Complementul direct.....	160
Complementul indirect.....	163
Complementul de agent.....	165
Complementul circumstanțial de loc.....	167
Complementul circumstanțial de timp.....	171
Complementul circumstanțial de mod.....	174
Complementul circumstanțial de cauză.....	176
Complementul circumstanțial de scop.....	178
Complementul circumstanțial concesiv.....	180
Complementul circumstanțial consecutiv.....	182
Complementul circumstanțial condițional.....	183
Rezolvări.....	185

SINTAXA FRAZEI

Sintaxa frazei.....	188
Propoziția subordonată subiectivă.....	190
Propoziția subordonată predicativă.....	194
Propoziția subordonată atributivă.....	196
Propoziția subordonată completivă directă.....	197

Propoziția subordonată completivă indirectă	199
Propoziția subordonată completivă de agent	201
Propoziția subordonată circumstanțială de loc.....	203
Propoziția subordonată circumstanțială de timp	205
Propoziția subordonată circumstanțială de mod	207
Propoziția subordonată circumstanțială de cauză.....	209
Propoziția subordonată circumstanțială de scop (finală).....	211
Propoziția subordonată circumstanțială condițională	213
Propoziția subordonată circumstanțială concesivă	214
Propoziția subordonată circumstanțială consecutivă	217
Rezolvări	220
O abordare a comunicării	222
Rezolvări	228

A scrie o carte consacrată limbii române înseamnă a călători în lumea cunoașterii, căci multitudinea problemelor abordate și complexitatea lor ne fac să descoperim mereu altceva.

Această carte este un foarte bun auxiliar didactic pentru elevi, studenți și profesori, fiind o culegere de exerciții și teste. Ea cuprinde un material foarte dens și este structurată pe probleme generale de gramatică a limbii române studiate în școală (fonetică, vocabular, morfologie, sintaxă, comunicare).

Cartea conține 67 de exerciții de fonetică, 66 de exerciții de vocabular, 171 de exerciții consacrate omonimelor (în special ortogramelor), 26 de exerciții privind conversiunea, 224 de exerciții de morfosintaxă, 170 de exerciții de sintaxă a propoziției, 151 de exerciții privind sintaxa frazei și 53 de exerciții ce abordează comunicarea. Cheia testelor se găsește la sfârșitul fiecărui capitol.

Rezolvarea exercițiilor și testelor oferă șansa de reușită la toate evaluările școlare, fiind și o foarte bună modalitate de învățare practică a limbii române.

Prof. Ecaterina Chifu

